ORBIS GOTHICUS.

ID EST.

HISTORICA NARRATIO,

OMNIUM FERE GOTHICI NOMINIS POPULORUM

ORIGINES, SEDES, LINGUAS, REGIMEN, REGES, MORES, RITUS VARIOS, CONVERSIONEM AD FIDEM &c. &c.

EXHIBENS.

QUA SIMUL

VICTRICEM OLIM TOT GENTIUM

GOTHIAM,

PRODUCTIS ULTRA EUROPÆ ASIÆQUE TERMINOS IN AFRICAM ARMIS,

GOTHIÆ SARMATICÆ;

SCILICET:

PATRIÆ AC IMPERIO SERENISSIMI AC INVICTISSIMI

JOANNIS III.

AUSPICATISSIMI POLONIARUM MONARCHÆ,

POTENTISSIMI EXERCITUUM IMPERATORIS, PATRIS PATRIÆ CLEMENTISSIMI

ACCEPTAM DEBERE ORIGINEM,

DEDUCITUR ARGUMENTIS; AUCTORUM TESTIMONIO COMPROBATUR:

OPERA ET STUDIO

MATTHÆI PRÆTORII,

Præpoſiti Waiheropolitani, Hiſtoriographi ac Secretarii S. R. Maj. Poloniarum.

BIBLIOTEKA im. H. ŁOPACIŃSKIEGO LUBLIN

ANNO SUPREMI GENTIUM TERRARUMQUE PRINCIPIS M. DC. LXXXVIII.

Typis MONASTERII OLIVENSIS Sacri Ordinis Ciſtercienſis.

IMPRIMEBAT JOANNES JACOBUS TEXTOR, FACTOR.

SERENISSIMO
AC
POTENTISSIMO PRINCIPI
AC
DOMINO, DOMINO

JOANNI III.

Monarchæ Poloniarum Auguſtiſſimo, Magno Duci Liethvaniæ, Ruſſiæ, Pruſſiæ, Maſoviæ, Samogitiæ, Livoniæ, Volhyniæ, Kyoviæ, Podoliæ, Podlachiæ, Smolenſciæ, Severiæ, Czerniechoviæque.

Potentiſſimo Exercituum Chriſtianorum Imperatori,

Patri Patriæ Clementiſſimo,
Domino Domino ſuo Beneficentiſſimo.

Orbem hunc Gothicum,

EX BIBLIOTHECA C.O. ZAMOYSKI

Sacrum eſſe vult.

Matthæus Prætorius.
S. R. M. Hiſtoricus.

P-17-f-135
2° - 775

SERENISSIME AC INVICTISSIME REGUM DOMINE, DOMINE CLEMENTISSIME.

TErtius ſupra decimum decurrit Annus, ex quo TE, Ducum Fortiſſimum, Regum Fortunatiſſimum, Trium Magnorum Ducatuum Ter Maximum Principem, [a] Sago Togâque Potentiſſimum, noſtra adoravit Sarmatia. Equidem, ſi Regales Laureis Coronæ; ſi Clavis Ducum Victricibus, ſceptra debentur: tot Regna, aut toties Patrium emeritus es, quot hoſticas & civicas eidem obtuliſti Laureas. Sanè in TE Uno plures Polonia noſtra pro meritis Reges ſuſcipit, & ſuſpicit. Ut Tertii inter coronatos JOANNES, emeritum obtinuiſſes No-

a. Magni Ducatus ſunt: Lietvania, Ruſſia, Pruſſia.

men;

men; perfectionem Numeri Virtutum Tuarum perfectione adæquâſti: qui & Anteceſſorum Tui Nominis perfeciſti gloriam, & famam meritis adimplêſti; atque etiam adunata Nomina, [b] adunato ſortis Virtutiſque Tuæ robore, Solus JOANNES ſuperaſti. Quin ut inter ſolennes Inaugurationis Tuæ applauſus, JOANNES III. meritiſſimo proclamareris à Cive, ſalutareris ab Extero: Triennium ab auſpicata delegiſti Electione, ut per Martiâ plenum gloriâ Tempus. [c] Gratioſiſſimus Patriæ compareres, utque ea, non in ſolo Majeſtatis Tuæ Nomine, ſed in fortunata etiam Virtute, & faciente utiqué Numine, perfectam ſe reperiſſe Gratiam, potiùs gloriaretur. Quid? quin Coronata Tertiorum Nomina, Tuo applaudant Nomini. Nunquam illa non fortunata Poloniæ affulsêre. Heroa *Leſci III.* facinora Patriæ implêrunt ora oraſque Regnorum finitimas. [d] Satis gloriæ conceſſum eſt; Parenti ſucceſſiſſe Imperio: gloriam factis præceſſiſſe. *Boleslai III.* Pietatem in ſuperos, Sacræ in Patria loquantur Baſilicæ; faſti in Parentem. Utramque prolato in Luſtra novem Regimine Cælites coronârunt. [e] Martiam illius fortitudinem, Vicinus circum-

b. Joannes I. Albertus; Joannes II. Caſimirus; JOANNES III.

c. Profligatus Prædo Ruſſiæ scytha, Thrax ad Chotinum.

d. Herburt. Hiſt. Pol. p. 12. 13.

e. Boleslaus III. regnavit 36. Ann.

cumquaque Orbis, alter edomitus, vindicatus alter, ſenſit probavitque. [f] *Vladislaum III.* Buda ſuſpexit Vindicem; Amurathes, Orbis Eoi Tyrannus exhorruit: Ardor Martis, dignum ſeculis Principem Patriæ ſubtraxit gloriæ. [g] *Caſimiro III.* è merito *Magni*, Martium robur, Thrax repreſſus, Geta toties fuſus, Moldavus ſubactus veriti ſunt ac reveriti. [h] *Sigismundus III.* adhuc in animis Polonorum vivit, viget in mentibus Exterorum; non ſinente famam emori Illuſtriſſimo ac Meritiſſimo de Patria, Patruo Tuo, JACOBO SOBIESKI. [i] Fortunatum in bellis & otio Regimen, ſecundior ratiorque Principum ſors in ſextam propè extendit Annorum Decadem. [k] Ita nunquam Poloni Imperii Princeps, ſui Nominis Tertius, non auſpicatus exſtitit. Nempe ad Coronatos ubi ventum Triarios, Virtus Fortunaque viſæ ſunt conſpirâſſe. Gaudent Te ii, ſucceſſore Tanto. Succedis JOANNES III. par ſorte, par meritis & virtutibus; ut ſcilicet auſpicata eorum Nomina Gratiâ Tui Nominis exornes; corones auſpiciis: utque non è vano glorietur Patria; *Tertium* ſe habere Principem. Id eſt. Fortunatiſſimum, eumque JOANNEM ſc. Orbis Gra-

f. Herburt. c. l. p. 67. ſeqq.

g. Herburt. c. l. p. 318. ſeqq.

h. Paſtorius in Caſimiro Magno.

i. libr. de Bello Chotinenſi.

k. *Sigismundus III. regnavit 55. ann.*

X X tiam,

tiam, ceu quondam Roma, Orbis Amorem, Titum. Neque Exordia Regiminis Tui ſecundo vacant omine. Auſpicatiſſimus noſtræ illuxit Sarmatiæ Annus, cunctis retro ſeculis, Quartus ſupra ſeptuageſimum: Nullum ferè nefaſtum Patrii notârunt faſti. Secundum Leſci I. Imperium: [l] Diuturnum Zemoviti è Coronatis Poloniæ Primi: [m] Orthodoxum Miecislai è Coronatis Chriſto deditis. [n] Primi. Boleslai Martium, [o] etſi varians proſperum tamen, ſenis obtinuit Miecislai. [p] Illum Boleslaus Pudicus triumphalem: [q] Victorioſum Ludovicus: [r] Pacificum Caſimirus IV. experti [s] qui tandem præterito Moldaviam ſeculo acceptam retulit Poloniæ. Henrici Valeſii Regii Throni metamorphoſis [t] in Stephano Bathoreo Poloniæ Diadema honore & gloria coronavit perennatura. At qui Tuo ſacer Imperio eſt, omne tulit punctum, tulit auſpicium. Nimirum ut compendio eloquar, Annus ille inſigne retroactorum Compendium eſt; nactus Te inſignem Principem, Fortunatorum Heroum Regumque Compendium. Cui ſcil. Virtus omnis fortunaq; obſecundat.

Cui militat æther
Et conjuratæ veniunt in prælia gentes.

l. Ann. 774. *Leſcus I. regnavit feliciter.*

m. An. 874. *Zemovitus Pruſſorum Domitor.*

n. Ao. 974. *Miecislaus I. Chriſtianus factus, promovit Religionem Chriſtianam.*

o. Ao. 1074. *Boleslaus Audax Pruſſos vicit.*

p. Ao. 1174. *Miecislaus Senex pacat Poloniam.*

q. Ao. 1274. *Boleslaus Pudicus Illuſtris.*

r. Ao. 1374. *Ludovicus Rex Poloniæ & Hungariæ Hedvigem Reginam Poloniæ deſignat.*

s. Ao. 1474. *Caſimirus III. Magnus.*

t. Ao. 1574. *Henricus Valeſius cedens dedit anſam eligendi Stephanum Tranſylvanum fortunatum ac virtuoſiſſimum Principem.*

Quæ

Quæ enim diviſa Beatos, effecêre Anteceſſores Tuos, in TE Unum collecta promanârunt, ſorte Cælitum rariore. Quin & conceſſa Tibi ſingularia. Per Laureas ad Regalem evectus Thronum; ubi Patrium meritis Orbem, annos Imperii Laureis coronâſti: Famam Poloni Nominis propè labantem, ipſa Tui Nominis famâ erexiſti; erectam invicto Martis robore obſformâſti. Quo & fortunam Patriam, non revocâſti tantùm priorem, ſed illuſtriorem etiam Occiduis Eoisque terris reddidiſti. Ita enimverò, Sereniſſimus Majeſtatis Tuæ Splendor, Polono affulſit Trioni, ut Victoriarum inſignis affulſerit Auſtro, Martis Potentiſſimus, Orienti Meridianum meritorum, Pannonia ſuſpexit ora; Auguſtum Famæ Virtutisque Moſcuus Septentrio. Verùm Gothicus hìc, quem Majeſtati Tuæ ſuppedaneum cum Auctore defero, Orbis; non alium quàm Nominis Tui Gratioſiſſimum exambit ſplendorem: conſcius, nunquam poſſe illuſtriorem ſe fore, quàm ad tantum Regiæ Serenitatis fulgorem; qui vel cæteris par Regum ſplendoribus vel potior, neque tutiùs inter Zoilorum manus menteſque verſari; quàm ad umbram Regalis SCUTI, Orbis

Chriſtia-

Chriſtiani præſidium. Quæ verò Sors Orbis mei ſi Sereniſſimo dignus aſpectu; ſi ab Invictiſſimâ dextrâ acceptatus fuerit? Non Patronum Cliens Potentiorem quàm in tanti Gratia Nominis: non refugii præſidium firmius, quàm in Regali SCUTO: non ſereniorem lucem, quàm in tantæ Majeſtatis fulgore; facilè repererit. Apage non privata tantùm, ſed quævis terrarum lumina tutelaque, ſplendor Majeſtatis Nominisque Tui, Gothico Orbi, ſatis abunde eſt, *etiam* ad gloriam: ſi quem amat ambitque ſolum, nactus fuerit. Admitte itaque Regum Sereniſſime, ad Auguſtal Serenitatis Tuæ ſupplicem; Admitte Regum Clementiſſime ad Pedum oſcula Orbem Tuum. Patrius eſt, Gothiam refert Sarmaticam. *Partus* quidem laboris mei; ſed Tibi ex integro deditus, devinctusque Tibi, Tuoque ſub Imperio natus; adolevit: Te Principe, Patrono, Patre Patriæ, gaudet, gloriatur. Admitte eum, qui Auctoris ſui obligatum ambit declarare affectum; quidve Infimus Clientum Tuorum, Regiæ debeat Majeſtati & Gratiæ, teſtari: atque unà veterem Patrii Regni ſtatum, palam omnibus; at imprimis Tibi, Regum Auguſtiſſimo, cujus arbitrium Uni-

verſo-

verſorum eſt, repræſentare. Profert ille tot Unius Gentis Nomina; exponit ritus moresque; recenſet nomina geſtaque Principum, Romanæ etiam Æmula gloriæ, honoris proxima. Quicquid tandem antiquitatis manet Patriæ, nihil reticet. Atque jam ſiſtit ſe Majeſtati Tuæ in prodromâ ſui paginâ: ut fortunam à Regum Fortunatiſſimo, Patrocinium à Potentiſſimo, Favorem à Clementiſſimo, Gratiam à JOANNE Sereniſſimo ſupplex deprecetur: Siſtit iterum, ut pretium antiquitati, Clienti conciliet Clementiam. Ita Te vetus etiam loquetur Sarmatia: *Ita ſemper honos Nomenque Tuum laudesque manebunt*: quem ſuperus fovet Orbis; amat Patrius: Chriſtianus reveretur, pavet hoſticus, univerſus admiratur.

Sacræ & Sereniſſimæ Regiæ
Majeſtatis Tuæ.

Servorum Infimus
Clientum Indigniſſimus
Matthæus Prætorius.

Applauſus Epigrammaticus
Supra ORBEM GOTHICUM
S^{mo} JOANNI Regi Poloniarum
Ab Eruditiſſimo Authore dedicatum.

DEſine Roma tuos faſces jactare per Orbem;
Te Solam Dominam Marte fuiſſe Soli:
Gothica Gens armis vaſtas dominata per oras
Orbis poſſedit non minus Imperium.
Quid quod & invictas Romana Potentia vires
Victa dedit Gothis; ferre coacta jugum.
Hujus agit Gentis Livium Prætorius, atque
Gothorum verè Geſta ſtupenda refert.
Orbi ignota diu variabat origo: per ipſum
Reddita Sarmatiæ cernitur eſſe ſuæ.
Quòd tamen Auguſtì manibus Sacrata JOANNIS,
Maximus *hinc Orbi* Gothicus Orbis *erit.*
Hoc totum Rex JOANNES complectitur unus,
Gothica Gens quidquid laudis in Orbe tulit.

M. A. H. A. O. O. C.

Alterius Amici Lectoris
EPIGRAMMA.

CLauſerat Iliadem Nucleus: Græca Ilias arma:
Hæc Orbem Gothicum, pagina docta refert.
Pagina plùs ſenſu, rebusque inſtructa notandis;
Auctoris mentem pandit & ingenium.
Iliadem acclini Macedo cervice recondat:
Corde ſed hanc condet Sarmata Gothiadem.

J. D. S. S. J.

PROLEGOMENA
IN
ORBEM GOTHICUM, &c.

§. I. *Recenſentur Veteres Rerum Gothicarum Scriptores.*

GENTEM GOTHICAM, tùm Nominis, tùm Virtutis famâ, longè latèque celeberrimam Luci publicæ proponimus. Sed primùm *Authores*, qui eam literis, literas poſteritati mandârunt, breviter exponendos æqui duximus, ut Lectori faventiſſimo, ea Gentis celebritas, clariùs innoteſceret. Atque ii in duplicem veniunt claſſem. Primi *Antiquitate* gaudent, de quibus hic §. quos iterum ſubdividimus. Alii namque aliud quid à Gothicis tractantes rebus, pleraque ſivè ob nexum materiæ, ſivè inſinuante ſe occaſione, hinc indè ſcriptis inſperſerunt. Alii res ex profeſſo Gothicas tractantes, preſſiùs materiæ inſtiterunt. Utroſque hic ſuâ ſerie recenſemus. Priores ſunt *Herodotus*, *Pytheas*, *Timæus*, *Ptolomæus*, *Plinius*, *Svetonius Tranquillus*, *Pomponius Mela*, *Ælianus Spartianus*, *Julius Capitolinus*, *Flavius Vopiſcus*, *Eutropius*, *Trebellius Pollio*, *Severus Sulpitius*, *Proſper*, *Strabo*, *Solinus Herodianus*, *Heraclitus*, *Diodorus Siculus*, *Juſtinus*, *&c. &c.* Quibus adde *Euſebium Cæſariens. Hieronymum*, *Volcatium Gallicanum*, ut cæteros fama minor teneat ſilentio. Poſteriores ſunt, iique notæ non infimæ: *Dion. Caſſius de rebus Geticis. Deugippus de iisdem*: *Ammianus Marcellinus*, cujus libri priores cùm perierint, in poſterioribus plurima gentis hujus bella, fusè exponit. *Idacius* Seculi V. Scriptor Chronicon Gothicum propoſuit. Non inelegantes hac de re *Sidonii Apollinaris* exſtant narrationes. Nec inelegans *Claudiani Poëma* de bello Getico contra Alaricum. *Jornandes* quoque Præſuleæ Vir Authoritatis, geſta Gothorum libris complexus eſt duobus: quæ ad Annum Chriſti deduxit DLIV. excipiente Lampada, *Agathiâ Smyrnæo*, qui ad Annum DLXVI. continuavit. Tandem *Procopius* Anthor Græcus bella Gothorum Vandalorumque compoſuit. *Aurelius Caſſiodorus*, calamo eadem ſociavit Romanis.

A A. Veteres, qui ex occaſione tractârunt de Gothis.

A A. Veteres, qui ex profeſſo tractârunt.

§. II. *Proponuntur è Recentioribus præcipui Rerum Gothicarum Auctores.*

IN ſecundam veniunt claſſem Auctores, quos eruditior protulit ætas; cui par erat animus, ſcribenda agere, & acta ſcribere. Hinc ut Hiſtoriophilis, ita Hiſtoriographis, magis quàm vetuſta abundabat. Hos quoque partimur bifariam: Alii ſiquidem in rem ſuæ gentis toto calamo deſudantes, Rem Gothicam vel attigerunt tantùm, vel fuſiùs

Scriptores Recentiores, qui ob nexum materiæ ſcripſerunt de Gothis.

ſiùs pro rei exigentiâ tractârunt, ſed non niſi ut ſuæ innexam materiæ. Alii in rem gentis Gothicæ omnem vel potiorem animum calamumque intenderunt. Priorum ſeriem propoſituri, ab gente Patria, *Poloniarum* Regno exordimur. Multa de Gethis vetuſtiſſimus Scriptorum Polonicorum Vincentius *Kadlubko*, poſt hunc Matthias *Mechovius*, præcipuè ac magis accuratè Martinus *Cromerus*, qui ferè principis Hiſtoricorum Pol. nomen meruit. Quem ſecuti Stanislaus *Sarnicius*, Lucas *Piaſecky*, Joannes *Dlugoſſus*. Huc referendus Albertus *Gvagninus* in Sarmatia Europæa, cujus libros tamen ſibi vendicat Matthias *Strykowsky Oſſoſteviæus*, Canonicus Samogetiæ. [a] Jodocus Ludowicus *Decius* in Vetuſtatibus Polonicis. Albertus *VVijuk Kojalowicz* in Hiſtoria Lietvaniæ. Omnes hi Gothorum in ſuis ſcriptis meminerunt. Conterranea Poloniæ *Pruſſia*, Auctores producit Eraſmum *Stellam*, Simonem *Grunovium*, Caſparum *Schytzium*, Thomam *VVaiſſelium*, Caſparum *Henneberger*, Georgium *Rhanis*, Joannem *Daubman*, Joannem *Leonem*, Philippum *Cluverium*, Reinholdum *Curike*, Chriſtophorum *Hartknoch*. In annalibus, Chronicisque Pruſſicis. Profert *Pomerania* Danielem *Cramerum*, Joannem *Micrælium*, in ſuis annalibus. *Boemia* Joannem *Aubanum*, libro de moribus Legibus ac Ritibus omnium gentium. *Hungaria* Antonium *Bonfinium*, in ſua Republ. *Svecia Daniaq;* Albertum *Kranczium*, Olaum *Magnum*, Joannem *Magnum* in Vandalica, Gothica, Danica Hiſtoriis, item *Saxonem* Grammaticum, Joannem *Martini*, Marcum *Adami*, Joannem *Loccenium*, Rutgerum *Hermannidem*, &c. &c. Sed potiſſimùm *Hiſpania* cujus Acta, qui conſcripsêre, Gothorum acta ſimul notaverunt. Ii ſunt: *Antonius* Archiepiſcopus Florentinus, in Catalogo Regum Gothorum Vandalorumque; Hieronymus *Zurita*, Stephanus de *Garibay. Zamaloa Cantaber*; Joannes *Mariana*, *Victor Toletanus*; *Joannes* Abbas Wiclarienſis. *Florianus Oecampus*, *Julianus* Diaconus Toletanus in Chronicis Hiſpanicis. His adde *Cælium* de Theodorico Gothorum Rege. Neque prætereundus *Æneas Sylvius*, Romanus poſtea Antiſtes dictus *Pius II.* His accenſendi *Nicolaus VViſmarus*, in navigatione Balthica; *Goropius Becanus* in Venedicis; *Hugo Grotius* in Prolegom. ad Hiſtoriam Longobardor. Gothorumque. *Philippus Melanchthon* in Chron. *Daniel Heinſius* in Laudibus Guſtavi Magni. Tandem ut multos prætereaın, *Caſparus Dankwerth*, *Georgius Hornius*, &c. &c.

& quidem Poloniæ. Pruſſiæ. Pomeraniæ. Boemiæ. Hungariæ. Sveciæ & Daniæ. Hiſpaniæ. Diverſarum gentium.

Qui verò de Hiſtoria Gothica amplius mereri ſtuduerunt; ii ſunt: *Iſidorus* Hiſpalenſ. Epiſcopus. Quem ſequitur *Helmoldus* in Chronico Slavorum, notis illuſtratus ab *Henrico Bangerto*. *Adamus Bremenſis* & *Oroſius*, Auctores notiſſimi. *Victor Uticenſis* de perſecutionibus Vandalorum; *Philippus Calimachus* de rebus Attilæ, Commentariis *Q. Æmilii Cimbrici* exornatus. *Leonhardus Aretinus* & *Guido Ravennas* de bellis Gothorum; *Carolus Sigonius* de rebus Longobardorum. *VVolfgangus Lazius* de Migratione Gentium. *Maximus Cæsar-Auguſtanus* de Geſtis Gothorum in Hiſpania, &c. &c. plurima nobis de hac gente notanda reliquerunt.

Scriptores Recentiores, qui data opera tractârunt de Gothis.

[a] De quo legendus Chr. Hartknoch in Diſſert. I. Antiquit. Pruſſ. p. m. 13.

§. III.

§. III. *Quanta Geographiæ ſit Neceſſitas, Utilitas, Difficultas?*

TOt tantorumque Virorum nomina, quot §. ſuperioribus recenſuimus, quantùm poſteritati, quantùm Patriæ, quantùm ſibi ipſis proſpexerint; erudito Orbi palam eſt. Nunquam tamen aut de publico poſterorum bono, aut de gentis ſuæ gloria, aut de Virtutis famâ mereri tantùm potuiſſent, ſuffragantibus etiam labori ingeniis; niſi perſpectam ante Geographiæ ſcientiam tenuiſſent. Neque enim perfectum probatumque opus in lucem edi tradique ſucceſſoribus poterat, niſi eſſet illa Hiſtoricæ veritati prodroma, Dux comesque recti operis. Quis enim inoffenſo pede geſta gentium Regnorumque decurret, cui nulla locorum nulla terrarum vel primis deguſtata labris ſit notitia? in quibus tamen ea geſta ſunt, quæ ſibi obvenêre ſcribenda narrandaque poſteris. Certè niſi à Geographo didicerit, aut ipſe, quod arduum eſt, noverit locorum ſitus, facilè in tam arduo impinget, ac deviabit opere; in quo tanta rerum occurrit varietas, non aliter, quàm ubi geſtæ ſint narrandarum. Auſim dicere; fruſtra affectat Officium, attentat negotium *Hiſtorici*, cui nullum Geographiæ ſtudium aut exiguum eſt. Ludit operam, perdit oleum, quisquis Geographico deſtitutus lumine tantum aggreditur opus, in quo recta progredi non permittitur, absque prævio illius ſcientiæ lumine; niſi Andabatico an Talpæ progreſſu uti libuerit. Scilicet ſcriptori rerum, locorum ſcriptor velut phosphorus præfulgeat neceſſe eſt. Quinimò neque *aliæ ſcientiæ* absque remora vel errore ampliſſima ſtudiorum ſuorum ſtadia decurrere queunt, ſi peritiſſimam ſcientiæ hujus manuductionem excluſerint. Sanè illud avidis ſectati ſunt animis, non tantùm *ſcientiarum* ſed & *terrarum Principes*. E quibus Antiquiores primùm profero. Ægyptiorum Rex *Neco*, *Phœnicum* ſuorum adhibuit operam, ut univerſum *Africæ* latus extimum exploraret. Integrum triennium explorando impendit. *Magnus Macedo*, cùm in Aſiam arma expediret, duos ſecum menſores duxit, ac deſcriptores itinerum; quorum alteri *Diogmetes*, alteri *Beto* cognomen fuit. Conſimiles *Darius* viros adhibuit ad ſcrutanda *Indi* fluminis oſtia ac *Æthiopicum Mare Orientale*. Jam, quos ætas Plinii tulit, ſpectavit Roma primum ex Auguſtis *Octavium* Imperat. Ejusque generum coronatum *Agrippam*. *Jubam* Mauritaniæ Regem. Ut cæteros cùm dignitate tùm eruditione Illuſtriſſimos taceam Heroes, qui utriusque ſcientiæ conjugium egregiè amplexi, auſpicatos inde ad Rerum publicarum Regimina fecêre progreſſus. Ita ſcilicet Viri Principes, neceſſarium ſibi, commodum Reipubl. ſtudium id exiſtimârunt, æſtimâruntque adeo ut crediderint, fortunam belli absque eo integram non poſſe conſiſtere. Tandem ut cætera mittam calamo; curioſa mortalium Mens, quantum hoc ſtudio oblectetur, quantum capiatur imò rapiatur, quodam veluti attracta *magnete*, facilè intelligit, quisquis illi animum ſemel tradiderit, vel ſaltim crediderit. Politioribus certè ingenitum mentibus eſt, cùm Patrii tùm Orbis exteri ſitum, res, eventa contemplari.

Geographia tamen Hiſtoria.

Scientiarum adjumentum.

Principum virorum negocium.

Generoſarum ac Curioſarum mentium Magnes.

Talia noſter ſcire avet ambitque animus. Atque in hoc præſtantis ſcientiæ ſtudio, laudis cupida *Græcorum ingenia* palmam cæteris præripuiſſe videntur ingeniis. Immenſus nempe ſciendi fervor curioſas mentes ad exteras extremasque terras cognoſcendas, abripuit duxitque per immenſa, æquorum, viarum ardua, locorum abdita ingentibus contendentes auſis & operis. Inter quos *Anaximander* multorum calamis celebratur, quod univerſi primus terrarum ambitûs dimenſionem ac deſcriptionem, attentaverit, teſte *Varenio* in Geograph. Gen. Vixit is ſeculo fere V. ante Numinis incarnati natales. Græcos *Romani* comprimè ſecuti, non tamen, fatentibus ipſiſmet, aſſecuti ſunt. Teſtatur *Strabo*, quia ita [b] *Romani*, inquit, *Scriptores imitantur quidem Græcos. At non ita multùm. Nam quod tradunt, à Græcis transferunt. De ſuo parùm cognoſcendi ſunt ſtudioſi. Itaq; ubi Græci deficiunt, haud multum eſt, quod ab illis expleatur.* Illud nihilominus negare non poſſumus, Romanos in deſcribendis terrarum Regionibus præclaro negotio interdum occupatos fuiſſe: Illius nam Provinciæ, quam adjicere Imperio contendebant, Geographiam in tabula expreſſam, notisque illuſtratam, inſignibus ſpectandam in triumpho præſentibus proponebant. Inſuper in *Porticu Luculli* plures Geographicæ tabulæ omnium conſpectui erant expoſitæ. Adhæc *Senatus Romanus*, anno ante divinos natales circiter centeſimo Geometras ac Geographos, in diverſas ablegavit terras, ut eas attentiùs contemplati, tabulis mandaret deſcribendas Verùm viceſima terrarum pars vix ab iis luſtrata fuit. Hinc prima venit gloria Græcis, quibus etiam ipſi Romani ſubſcripsêre. Certè *Plinius* aliàs in deſcribendis regionibus ſolertiſſimus, fatetur ſe ſecutum Auctores Græcos, quos idem recenſet, ſcil. *Eratoſtenem, Theopompum, Herodotum, Cteſiam, Timæum, Hecatæum, Xenophontem, Lampſacenum, Oneſicritum, Megaſtenem, Eudoxum Artemidorum, Dicæarrhum, Iſidorum, Pitheam, Metrodorum, Hellanicum, Serapionem, Hipparchum, Damaſtem, Clitarchum, Poſidonium, Hannonem* & *Himileonem*, &c. Romanorum veſtigia, aliarum ſcriptores gentium preſſerunt, derivatâ è Latio in terras ſuas ſcientiâ; ſed dum ea preſſiùs imitantur, premunt unâ cum veſtigiis Romanorum errata; Delphica rati oracula, Romanæ ſapientiæ documenta; à quibus recedere grande nefas crediderunt.

Palmam offert Græcorum ingeniis.

Anaximander primus celebrisq; Geographus.

Romani Græcorum ſequaces.

[b] lib. 3.

Geographiam adhibent bellorum prodroma.

Luculli Porticus.

Quantum Geographiæ pretium Romanis.

Senſus Plinii de Græcorum Geographia.

§. *IV. Lapſus Veterum Geographorum notantur.*

ETiam ſiderum Ecclypſes notamus. Laborantem Lunam ſæpiùs conſpicimus. Ipſius Aſtrorum Principis non defectus tantùm, ſed maculoſas etiam notas intuemur. Neque miremur, ſi idem in ſcientiis quod in cœlo, idem in ſcriptoribus, quod in ſideribus contingat. *Ptolomæus*, quem Vetuſtas Numinis inſtar adoravit, ætas poſtuma eruditiſſimum ſuſpexit, à cujus ore ita univerſi dependent Geographi, ut facilè ſuum venerentur Principem, ſentiantque ejus unius ſenſu ſenſa omnium corrigenda; Ille, inquam, Ptolomæus in opere ſuo *Geographico* (nihil hìc de ipſius *Matheſi*) non parum videtur defeciſſe. Ita nimirum naturâ comparatum eſt, ut nullus ab omni parte beatus, nullus ab omni errore abſolutus ſit. Non è mortalium numero

Errores Ptolomæi Geographorum Principis.

mero eſt, qui mortalium neſcit defectus, Poſitum ſub ſole degere, & lapſui non eſſe obnoxium; inſolitum terris prodigium eſt, neque hactenus viſa Phœnix. Atque ita Numen illud veterum Geographorum omnium nobiliſſimus *mortalem* ſe, i. e. ſubjectum errori, in demonſtrationibus ſuis demonſtravit, cùm non remotiora tantùm, ſed etiam vicina ſibi loca, neque procul à *Nili* oſtiis *Peluſioq;* ſuo diſſita, minus rectè obſervaverit, aut falſis deluſus Topographicis, ſitus illorum confusè deſcripſerit. *Cyprus* præ cæteris defectus tanti auctoris loquitur. Ita ille deſcripſit Inſulæ hujus portus & oppida; ut ſi cum Strabone eum contuleris, advertas facilè, quantum ipſi in remotiorum deſcriptione terrarum fidendum ſit? Deſcriptio enim, quam Strabo proponit, planè cum præſenti Inſulæ ſtatu convenit. Notandus & ille error, quem in deſcriptione Galliæ auctor idem commiſit; dum *Angiers*, (olim *Juliomagum*) Andegavorum metropolim V. Millibus paſſuum ab Ligeri in ſeptentrione diſſitum ponit, cùm tamen in ipſa fluminis ripa hodie conſpiciatur. Præterea *Nantes*, Nannetum populorum caput, inquit idem, accedere propiùs ad Sequanam, quàm ad Ligerim: cùm tamen non procul ab ora Ligeris ſitum reperiatur. Qui plures tanti Viri defectus deſideraverit, conſulat *Cluverium* in Germ. Antiq. *Hornaum* in Origin. American. Nimirùm ſtupenda etiam ingenia frequenter deficiunt, & magnis mentibus labi graviùs contingit. Quod Geographorum Principi, idem evenit ſequacibus, ut in ſuis aberrârint deſcriptionibus. *Pomponio Melæ*, quanquam ſatis animi ingeniique fuerit, ad clariſſima quæque ſtrictim dicenda; graviter tamen ille in deſcriptione *Italiæ* aliàs notiſſimæ ſibi telluris aberravit: ponit is *Senogalliam*, ad *Alterni* (hodie Peſcara) oſtia; cùm tamen C. Millibus paſſuum ab illis diſtet. Neque fortunatior *Plinius*, exactiſſimus alioquin Geographus, etiam ille in ejuſdem Italiæ deſcriptione *digeſtionem Auguſti* ſecutus non facilè ſitus ac origines Terræ proſecutus eſt, ſuomet Auctoris teſtimonio. *Strabo* quoque nominis eruditi Vir, unius tamen *Polybii* auctoritate fretus, multa pro veris falſa reputavit, vera pro falſis refutavit. *Julius Cæſar* olim jam ab *Aſiniis*, altero *Quadrato*, altero *Pollione*; deinde à *Strabone* & cæteris ſæpius in errore deprehenſus, de negligentia reprehenſus eſt. Ea eſt Veterum AA. Geographia; ea certitudo dogmatum; ut non immeritò, docti ac eruditi Viri, à Geographiæ ſtudio longiùs remoti eſſe ſtuduerint; difficultatem illius ſcientiæ reveriti, aut certè rerum viciſſitudinem, quæ in ipſa terrarum undarumque ſpatia extendit Imperium: Ut ubi olim æquor, nunc Inſulæ; ubi flumina olim, nunc terræ: & converſo ordine, conſpiciantur. Hinc Romanus Orator *Tullius* ita ad Atticum: *A ſcribendo porrò abhorret animus: Etenim Geographica, quæ conſtitueram: magnum opus eſt. Ita valde Eratoſthenes, quem mihi propoſueram, à Serapione & ab Hypparcho reprehenditur. Et Hercules. Sunt res difficiles ad explicandum*, &c. Agnoſcit perplexitatem hanc citatus *Mela*, in præfat. Operis Geograph. *Orbis ſitum dicere aggredior, impeditum opus, & facundiæ minimè capax. Conſtat enim ferè ex gentium locorumq; nominibus & eorum*

Primus.

Secundus.

Tertius.

Error Pomponii Melæ.

Plinii.

Strabonis.

Julii Cæſaris.

Senſus Tullii Cic. de Geographiâ.

Senſus Pomp. Melæ.

[library stamp]

perplexo ſatis ordine, quem proſequi &c. Quæ tamen omnia ita à me accipi velim, ut omnem Ariſtarchi cenſuram procul removeam. Proponenda ex Auctoribus propoſui, conſcius ipſe tenuitatis meæ, nec immemor mortalitatis erroneæ. Per me maneat ſua cuique laus, honoriſque præmium, cui tanta ingenia, improbo ſed poſteritati utiliſſimo labore deſudârunt.

§. V. *Defectus Recentiorum Auctorum notantur.*

NEque Recentiorum tam auſpicata prodiêre ingenia, ut immunes ab erratis ſententias nobis propoſuerint. Trahunt nimirum poſteri à majoribus vitia, dumque virtutem contendunt exprimere, etiam defectus exprimunt. Ita Succeſſores Veterum Geographi, dum ſibi diverſos quiſque pro ſuo genio & placito Auctores imitandos ſtatuunt, perplexam nobis in hâc ſcientiâ relinquunt veritatem. Et eſto nonnulli ab Antiquitate diſſentiant, novum aliquid afferentes; nihilominus illa quæ afferunt æquè obſcura & difficilia ſunt, ut interdum mera videantur ænigmata, rerum veritatis ſcrutatori; niſi antè utrorumque ſcripta attentiùs contulerit, perque altera expoſuerit altera. Quis verò tam immenſi laboris opus facilè aggrediatur? Equidem tentârunt hactenus nonnulli præcipuæ Eruditionis laboriſque Viri: è quibus *Abraham Ortelius* in Theſaur. ſuo Tabuliſque Geograph. primus cenſendus eſt. Sed quid præſtiterit, ipſe, quem præfixit operi, Titulus palàm indicat: Vocat enim illud; *Parergon laborum Geographicorum.* Et profectò non pauca ibi ſe offerunt, quæ jure ad trutinam imò cenſuram vocentur. *Magni* tamen *Geographi* nomen à Doctis meruit, quia nemo, judice Cluverio, eô major, quem & cæteri ſeqvuntur; ita tamen, ut etiam erratis ejus inhæreant. Sed manet ſuum Virum gloria, qui graviſſimis aliis diſtentus negotiis, aliaque ex officio profesſus ſtudia, tantum aggreſſus eſt opus. Diligentem ſanè animum ſcripta Veterum poſtulant; non enim levi ſtudio aut exiguo labore, plena tam arduæ ſcientiæ cognitio acquiritur: potiſſimùm ſi totius Orbis deſcriptio, uno eodemque ſolido opere comprehendenda ſit. Quod equidem de nobiliſſimo Geographo *Georgio Mercatore*, literatus Orbis ſperare potuit; ac niſi propera eum fata ſibi eripuiſſent, meritò exſpectare. Ex ungve Leo noſcitur, magis ab exuviis. Documenta Viri Tabulæ Geographicæ, quas neſcio quis Virorum notis exornavit, demonſtrant ingenium operamque Auctoris, mentemque indicant, quo ſi ſe ſuperſtitem dediſſent Superi, intenderit, quidve aggredi voluerit. Idem ſperare poterat à *Bernardo Varenio*, præſtantis ingenii Viro, olim Profeſſore meo, qui ſuppare labori conatu, ſimile aggreſſus eſt opus, ſed morte præventus, minimè illud exequi potuit. *Philippus Cluverius*, inſignis, me judice, Geographus rem præſtitit operamque præclaram, in *Antiqua* ſua *Germania*, in qua graviſſimi Auctoris *Taciti* tractat. De Germania curioſè ſatis, deligenterque expoſuit. Verùm cùm Tacitus certam locorum longiùs à ſe diſſitorum non habuerit notitiam; neceſſe eſt etiam Cluverium Auctoris tanti in omnibus ſequacem erraſſe.

Abrahami Ortelii defectus.

Georgii Mercatoris Opus & Intentum.

It. Bernhardi Varenii.

Philippi Cluverii Defectus.

De

De quo fuſiùs in ſeqq. De cæteris præcipuè Danicis Svedicisque Scriptoribus, ut ſunt *Magni, VVormius, Kranzius, Dankwert Loccenius, Hermannides*, &c. Idem mihi dicendum venit quod & de aliis ſentiendum. *Doctos eruditosq; Viros* non diffiteor plurimamque egregiè operam navâſſe, plurimùm tamen aut libertate nimiâ, aut amore Patriæ aut aliorum auctoritate abrepti, diverſas è loco ſuo moverunt regiones, easque in Patrio collocârunt ſolo, merâ ſæpiſſimè conſimilis vocis alluſione deluſi, quod in ſequentibus demonſtrabitur. *Svecia Scriptorum.*

§. VI. *Quanta difficultas ſit in deſcribenda populorum Antiquitate.*

QUàm operoſum ac difficile ſit, de antiquiſſimis populis hiſtoriam texere, patet ex ſupradictis. Tot namque ac tanti interveniunt ſcopuli, in hoc ſcriptionis pelago, ut facilè ad eos allidi poſſit. Scriptorum quidem non deeſt copia, ſed ipſa plerumque copia parit inopiam, dum ex tot AA. minus exacta Geographicorum provenit notitia. Scilicet contenta eſt, poſteritas auctoritate Majorum, quos ſequi unicum eſt, ac potiſſimum poſthumæ fidei Argumentum. Quòd ſi qui ampliùs quid tentare voluerint, ea eſt præſentium infelicitas temporum, ut ſuis deſint Scriptoribus Patroni, Phœbis Mœcenates, qui æquis tanto ſtudio ſuffragentur impenſis. Veriſſimum profatus Cluverius in Præfat. Germ. Antiq. *Cùm tanta ſit hujus ſcientiæ facultas, tantusq; in ea comparanda labor, haud par ſit mirari, minimè hactenus in tanto doctorum virorum numero repertum eſſe, qui ſuſcipere eam dignatus ſit, eo præſertim ſeculo, quo raró quis literarium aliquod ſtudium, alio arripit animo, quàm ſi opificium aliquod diſcendum ſit, quo poſtea victui neceſſaria quærat.* Adeò politioribus & abſtruſioribus literis Mœcenates deſunt, qui earum cultoribus digna præmia proponant. *Defectus Geographorum cauſa, Patronorum defectus.* Inſuper ipſa rerum perplexitas removet aut retardat ſcriptorum animos, quibus non ſemper integrum eſt, de obſcuriſſimis, adeoque incertis ſenſum proferre hiſtoricum. *Difficultas ſcientiæ.* Magno *Ortelio* ſatius erat, *aliorum ſententias legere*, judiciumque de iis Lectori committere, quàm ſenſa mentis ſuæ in referendis difficultatibus pro Sibillinis venditare oraculis. *Ortelius Collector Auctorum.* Meruit proinde à magnæ eruditionis Viro Cluverio, *bonus* audire *Grammaticus*, non item Geographus. Quanquam eam ſibi aſſumit licentiam, inerudita dicacium Zoilorum lingva, ut omnia facilior ſit reprehendere, quàm ſimilia edere; immemor moniti illius ſibi à Poetâ dati: *Carpere vel noli noſtra, vel ede tua.* *Zoilorum Lingva.* Tandem Veterum libri plerumque vitiati habentur: resque illorum ac ſenſus, *Typographorum* injuriâ, aut incuriâ depravati exiſtant. *Typographorum incuria.* Prout citatus à me toties & laudatiſſimus *Cluverius* in Tacito Hiſtoricorum nobiliſſimo, non ſemel obſervavit. Hinc tanta in Hiſtoricis ac Geographis orta confuſio, ut non facilè ſe ab ea Lector expediat. Experitur, quisquis Antiquitatis ſeriò indagat Veritatem.

§. VII.

§. VII. *Proponuntur Cauſæ perplexitatum inter Hiſtoricos & Geographos occurrentium.*

MIſſis in præſenti Auctorum confuſionibus, quæ in diverſis occurrunt materiis; in noſtra eas, earumque cauſas proponimus materia. Confuſam Orbis Gothici deſcriptionem Antiquorum calamus nobis prodidit in deſcribendis Europæ Aſiæque terminis minus accuratus. Affirmat id probatque ſuo calculo Doctiſſimus Cluverius, dicens: *Nullo ſeculo neq; ab antiquiſſimis neq; noviſſimis ſcriptoribus, rectè terminum inter Europam & Aſiam fuiſſe proditum.* Scilicet ſeptentrionalis plaga nunquam ſatis comperta Veteribus fuit. Cùm autem Gothi à terminis Europæ Septentrionalibus prodiêrint, illique termini non ſatis olim cogniti fuerint, neceſſe eſt, in deſcriptionibus Locorum gentis Gothicæ, non parùm exerrâſſe Veteres, quos ut certiſſimos, fallique neſcios, citra ullam rerum trutinam, veritatiſque diſquiſitionem ſecuti poſteri, iiſdem inhæſerunt erroribus, atque eandem ſcriptis ſuis perplexitatem intulerunt. Auxit eam Veterum confuſionem quædam *Proſopolatria*, qua uni virorum, vel alteri etiam minus docto, magis dediti, eam ſcientiæ indiderunt opinionem, ut veluti perfectiſſimo Magiſtro adhærentes, eum ſibi unicum propoſuerint imitandum. Hinc ſuo decepti ſenſu, dum plauſibili conatu in ſuis videntur progredi ſententiis, fœdè in devia abrepti, per ingentes errores, tantam ſcriptis ſuis induxerunt confuſionem. Rem demonſtro exemplo propoſito in Mari Caſpio S. Hyrcano; quod impermiſtum Mari reliquo exiſtere, extra dubium eſt, fuitque olim, ex antiquitate præcipuis, Herodoto, Ariſtoteli, Diodoro Siculo, Ptolomæo. Ocularis nunc demonſtrat experientia, firmat communis ſenſus. Nihilominùs tanta fuit unius Patroclis, qui in iis oris Præfecti officio fungebatur, auctoritas, ut poſterioribus etiam ſeculis ſcriptores ad ſe traxerit; maluerintque Strabo, Mela, Plinius, cum Patrocle opinari ac errare, quàm ſequi patentem & potenti adhærere veritati. Scilicet Patrocles αὐτὸς ἔφα. Ille fuit, cui omnis debebatur fides, certiora verioraque locutus præ reliquis; à quo recedere crimen erat. Quid? quod ille ſit narrantium mos, ut accepta ore tradant aliis: idem & ſcriptorum, ut accepta ſimiliter, calamo excipiant tradantque poſteris. Romanis id potiſſimùm tribuitur, quòd *multa ab ore militum, multa è Topographia Ducum Caſtrenſi* tranſmiſſa in Urbem acceperint. Quæ omnia omnino citra errorem eſſe non poterant, quæ ſub belli tempus aut narrabantur aut notabantur: non enim terræ hoſticæ tractus, videri benè aut notari poterant; multò minùs penetrari, cum inſidiarum metu, tum difficultate locorum, tum injuriâ temporum. Et tamen non alia Ptolomæo, Tacito, Plinio, graviſſimis aliàs Scriptoribus Hiſtoricæ veritatis erant fundamenta. Mitto, quòd plerique AA. ſcenæ ut dicitur, ſive tempori ſerviêrint; ad *Principum palatum ſtylum accommodaverint*; quorum gratia, quia privatorum fovebat vel augebat commoda, ſcriptorum calamum tenuit, mentemque ſubditam: ut non quod ſibi viſum

Marginalia:

1. Cauſa. *Septentrio, unde prodierunt Gothi, non ſatis cognitus Veteribus.*

2. *Proſopolatria AA. Veterum.*

Probatur Exemplo à deſcriptione, Maris Caſpii deſumpto.

3. *Incerta Romanorum militum relatio & Topographia Caſtrenſis.*

4. *Scriptorum Calamus adulatorius Romanis Impp.*

viſum fuerit, placitum veritati; ſed quod Imperatorum auribus arriſerit, ſcripto mandarent. Is eſt genius captivarum auro mentium, ea veritas corruptorum ſpe munerum, vel muneribus Auctorum. Ita profectò Trebellium Pollionem, refert Vopiſcus, ad Claudii Imper. mentem temperâſſe calamum; ut, non quod Hiſtorico licuit, ſed quod adulatori libuit, id calamo tradiderit. Illud notandum venit nec improbandum; quod, cum ambitioſa Romanorum gens Monarchicum Imperium, in omne duraturum ævum crediderit; (Hinc Baſilica æternæ Pacis, ac Virginis pariturae templa, illud in Urbe, hoc in Arce) facilè per Imperatores ſuos Terrarum Principes, Scriptores induxit, ut pro Gentis ſuæ Nominisque gloria, ſcripta in publicum ederent, Latiumque cum Nomine idioma, in extremas gentium proferrent oras, peregrinis nominibus in patrias deflexit voces. Imò univerſæ ferè gentes eô laborant naturæ vitio, ut gloriæ honorisque avidæ originem ſuam, ad antiquiſſimos & nobiliſſimos populos referre ſtudeant. Indè fit ut apud AA. detortæ vocum inflexiones ac derivationes nominum, in ſuam rem adinventæ futilesque Interpretationes reperiantur; Unde ingens Hiſtoriarum & Hiſtoricorum orta eſt perplexitas. Sed & menſurarum diverſitas non exiguam Auctoribus difficultatem, Lectori confuſionem attulit: cùmque Locorum quantitas æquè in Geographico ac Hiſtorico opere maximè obſervanda ſit; minùs à Scriptoribus obſervata eſt. Certè non eadem menſura Romanis, quæ Græcis fuit: pedem namque Romanum Græcorum pede majorem fuiſſe teſtatur Gellius; Inde Græcis ſtadium fuit pedum 90. Romanis 85. Conſulatur hac de re Herodotus. Quid? quod nec ipſi AA. Græci, à quibus Latini plurima mutuârunt, in menſurationibus ſibi conſtent: Eſt, inquit Plutarchus, milliare octo ſtadiis paulò minùs. Cui ferè conſentit Suidas aſſerens; ſeptem ſtadia cum dimidio facere Milliare unum. Polybius tamen apud Strabonem, Milliare, ait, plus paulò eſſe octo ſtadiis. Idem alibi priori ſibi diſſimilis; per octona, inquit, ſtadia Romanos omnia intervalla dimenſos eſſe. Ubi loquitur de via, quæ ab Hiſpaniis per Gallias ducit ad Alpes. Ita & Dionem Halicarnaſſum cæterosque in dimentiendis locorum ſpatiis, ſæpius errâſſe, plurimi accuratiores conqueruntur. Jam quæ nobis afferri certitudo poteſt, ex tot Auctorum differentiis, in commenſuratione diſtantiarum, loci unius ab altero?

5. *Idem Calamus corruptus ab ambitioſa Romana Gente per Imperat.*

6. *Amans Patriæ laudis Calamus.*

7. *Menſurarum inter Gentes, potiſſimùm Romanas & Græcas diverſitas.*

Diverſi Græcorum ſenſus de ſuis menſuris.

§. IIX. *Expediuntur reliquæ Perplexitatum Cauſæ.*

AD Gothorum gentem Calamus redit; quæ cum pleriſque Veteribus Scytharum nomine venerit, ex malè deſignato Scythiæ populorum ſitu: haud exiguam neceſſe erat in deſignando populorum Gothiæ, ſequi confuſionem. Græci potiſſimùm Scriptores, liberales admodum exſtitêre in collocandis Scythicæ gentis regionibus: ſiquidem juxta illos, *omne id, quod ultra Emaum, Emodumq; montes, Mare Caſpium, Caucaſia juga, Pontum Euxinum, Iſtrum amnem & Alpes & Mare internum ſitum eſt.* *Antiquis venit Scythiæ*, Strabone teſte. c Scythiam

8. *Scythiæ, quo nomine venit Antiquis Gothiæ: ſitus non ſatis cognitus.*

c lib.7.& 11.

Scythia tripartita.

thiam ſic acceptam, iidem diviſerunt trifariam: In *Arimaſpos*, *Sarmatas & Hyperboreos*: ſub quibus ultimis *Illyrios*, *Germanos*, *Gallos*, *Hiſpanos*, *Britanos & Cimbros* comprehenderunt. Ita citatus Strabo [d] & Plutarchus. [e] Unde & Plinius [f] *Scytharum*, inquit, *nomen usquequaq; tranſiit in Sarmatas & Germanos; nec aliis priſca duravit appellatio, quàm qui extremi harum gentium, ignoti prope cæteris mortalibus degunt.* Ex quo Plinii textu ſatis colligitur, ſub illius tempora, Sarmatarum nomen, non ſedes fuiſſe cognitas Romanis; immò nec ſequentibus ſeculis: cùm plerique AA. non aliter Sarmatarum, quàm ſub Scytharum nomine meminerint; totumque illum terræ tractum ab Iſtulâ ad Iſtrum, Oliumque flumen, *Celto-Scytharum* nomine appellârint. Quis autem has gentes populosque inter Scythas modò numeraverit? [g] Quid? quod ipſius Germaniæ, licet tot tantaque bella, in & cum eâ Romani geſſerint, imperfectam deſcriptionem habuerint. Evincunt id eorum Scriptores, qui Germaniæ terminos ad usque Dacos & Thraces protenderunt.

Nomen illius Romanis cognitum, non locus.

Etiam ipſa Germania non ſatis olim fuit cognita.

Quod verò terras, è quibus Gothi prodiêrunt, Antiquitas Scriptorum ignoverit, ipſa illorum teſtantur ſcripta, quæ ſæpius illas etiam terras, quas Romani ſuo ſubjugârunt Imperio, non ſatis accuratè nobis propoſuerunt: quî ergo illos locorum tractus, ad quos nec arma nec Imperium ſe extendit Romanum, cognoverint? Certè Gothorum terras nunquam Romani occupârunt; quamvis nonnunquam infeſtis in eas excurrerint armis, aut ad illarum confinia, cruenta cum iis bella geſſerint; non tamen aut excurſibus hiſce, aut præliis, terrarum ſitus & incolas noſſe pôterant: maximè quod pleraque bella in debellatis à manu Gothica terris, inter quas Dacia fuit, Romani confecerint. Ex quibus palam ſequitur, Veterum ſcripta, quicquid de Gothis nobis proferunt, ex vaga hominum præcipuè militarium narratione, aut bello captivorum relatione accepiſſe, qui locorum gnari omnium ac populorum, vix fuiſſe poterant. Hinc eſt, ut tanta in Auctorum ſcriptis ſententiarum diverſitas exſtet; quanta in referentibus, malè cognita, vel ab aliis accepta, exſtitit; in quibus cùm ſæpius ſibi ipſis contradixiſſent narratores, ſimile in Auctores vitium refuderunt, tantam ſcilicet rerum confuſionem & incertitudinem. Exemplis rem declaro. Narrat *Tacitus* de *Naharvallis*, conterminis Iſtulæ populis, quod Caſtorem & Pollucem venerentur. Id *Diodorus* Siculus *Celtis*, Oceani accolis, tribuit. *Volaterranus* Gallis Germanos commiſcet, utriusque gentis confundens nomina. Cui conſentit *Diodorus*, *Sicul.* [h] & *Glareanus* [i] *Dioni*, *Daci* ſunt *Getæ*; qui *Aelio Spartiano Germani.* At quæ major confuſio, quàm cùm idem à ſe diſſentiat Auctor? Hoc nimirum eſt, propriis ſe oppugnare armis. *Baſternas* tamen Strabo [k] removet à mari ſimulque admovet. *Tacitus*, [l] & *Mela* [m] narrant, *Germaniam, quà reſpicit Gallias, eſſe humiliorem; quà Noricum & Pannonias, ventoſiorem*, potius legendum eſt, *Montoſiorem* eſſe: cùm tamen, præterquam quod ocularis experientia aliter demonſtret; ipſe Tacitus lib. c. fatetur, etiam quà Gallias ſpectat, maxima parte eſſe montoſam,

In Gothia nunquam Romani bellârunt.

Omnis terrarum Gothiæ notitia ex oribus militum.

Auctorum contradictio.

d c. l. e lib 2. in Mario. f lib. 4. c. 12. g Cluver. lib. 1. c. 11. h Diod. lib. 5. i in Comment. ad Tacit. k lib. 7. l c. l. de Mor. Germ. m lib. 3. c. 3.

ſam, à fonte Danubii ad Roram usque fluvium. Idem *Tacitus* cum *Plinio Baſternas* in Germania collocat: quos ab illa *Strabo* removet, diverſamque gentem conſtituit. Similem olim notârunt errorem in *Julio Cæſare*, *Aſinii*, *Quadratus & Pollio.* Notandum certè & mirandum, quòd tantus Auctor & Imperator, *Aquitaniam*, in qua toties ipſe bellavit; errore grandi inter Garumnam amnes & Pyrenæos montes concluſerit. Multis quoque involvit ſcripta difficultatibus, plurima Auctorum licentia in mutandis populorum locorumque Nominibus, jam per adjectionem literarum, jam per rejectionem, vel aliarum ſubſtitutionem: & tamen litera etiam immutata plerumque immutat Lectorem. Ita ſcil. *Baſternæ*, *Baſtarni* & *Burſtarni* aliis, aliis *Batarnæ*, *Baſtæ* aliis ſivè *Baſtini* dicti. Ita *Finni* jam *Binni* & *Fenni* jam *Vinæ*, *Vini*, *Vinni*, *Vinuli*, jam *Vendi* & *Venedi* audiunt. Ita Viſtula noſter, prout nunc à Doctis audit, Plinio *Viſtillum* eſt. Aliis Jaſtula, aliis Vandalus. Ita ex voce Obium reddunt alii Olbium, alii Albium, tandem Alpium. Hinc quod Straboni Alpia eſt, aliis Obium. Idem de reliquis terrarum populorumque nominibus ſentiendum, de quibus in Tractatu fuſiùs. Quis autem hodie Baſtarnas, quis Peucinos, Sidones Boranos, Vinulas, Carnuncios. Blemijas, Aeſtias, celeberrima olim gentium nomina, quis ſexcenta his ſimilia audiat, intelligat, aut uſpiam terrarum reperiat? Equidem non ſola Auctorum licentia ſed & populorum vendicat ſibi mutationis hujus ac perplexitatis partem. Non infrequens eſt Terrarum incolis, mutare etiam ex integro locorum nomina. Quod in Urbium, Pagorum, fluminumque appellationibus, etiam hodie ſpectamus. Ea ſcilicet eſt rerum ſub ſole viciſſitudo, ut ipſa etiam illarum Nomina mutentur; neque ſolum mobile ſit cum Principibus vulgus, ſed & vulgi placito appellationes locorum. Quinimo ipſa Nationum idiomata ei mutationi ſubjacent, ut ſi quis Antiquiſſimus, è cineribus ſurrexerit, vix idioma ſuum loquentes hoc ævo, intelligeret. Et illud non poſtremum eſt, perplexitatis tantæ argumentum; quod Romanis in more antiquis fuerit nonnullas alphabeti commutare literas, atque O pro U. B pro P.[n] &c. &c. &c. ſubſtituere. Sicque pro Vulgus Volgus, Obpono pro Oppono &c. &c. legere. Idem Græcis uſu evenit quibus commutatio literarum frequentiſſima fuit. Quod ſi iis in nativo tantùm licuit idiomate; quantò magis in peregrino?

9. Auctorum licentia in mutandis populorum locorumque nominibus.

Populorum etiam licentia in iisdem mutandis.

10. Frequens Romanis Græcisque literarum mutatio.

Accedit his, Scriptorum inadvertentia, deſcriptorum incuria, Typographorum inſcitia; ipſa etiam Vetuſtas literis obnoxia, frequentes ingeneravit ſcriptis errores, quâ obliteratæ paginæ legi facilè non poterant. Hinc fragmenta Veterum, defectus in verbis ac ſententiis, Notæ marginales, correctivas verborum ac explicativas, in antiquis legimus Auctorum codicibus. Extremum eſt, quod Veteres peregrina nomina, malè intellecta, malè explicuerint, adeoque res ſcripto confuderint. Ita *Obium* amnem dictum eſſe à montibus Obiis cenſuerunt; cùm longè ſit probabilius contrarium; Scilicet Montes Obii

11. Scriptorum Deſcriptorumque incuria, cui acceſſit Vetuſtas.

12. Ignorantia peregrinorum Nominum in Auctoribus.

n Videatur Cnapius in additam. Lexici Polon. Latini.

Unde Obius amnis?

Obii ab Obio amne dictos eſſe. Deducitur id ab antiquo Gothorum vocabulo, quibus *Obbe*, pro quo hodierni Samogethæ, Liethvani, Ruſſi, Pruſſi *Ubbe* ſivè *Uppe* eloqvuntur, fluvium denotat: nimirum, amnis ille κατ' ἐξοχὴν dictus eſt fluvius, quod in partibus Septentrionalibus maximus fuerit. Ita Herodoto, Juſtino *Nomades*, vi vocis, dicuntur Paſtores; cùm tamen vocabulum id Sarmatarum ſit, atque etiam hodie Ruſſiæ, Liethvaniæ, Samogethiæ, Pruſſiæ communiſſimum, aliud denotet. Non equidem nego, Nomades fuiſſe Paſtores, ſed non ſignificari hac voce Paſtores, verùm incolas villanarum ædium, quæ Tuguria ſivè fumaria rectè dixeris. *Namai*, enim ſignificat domunculam, in qua ruſticantes coloni peculium resque ſuas habent, ſuaque perficiunt opera: Hinc Namaites, ſicut hodie adhuc dicuntur, ruſtici talium domuncularum incolæ. In cujus pronunciatione vocis, ā producitur longiùs; i adjectum quaſi abſorbetur. Inde Namates, veteribus Nomades, dicti Paſtores. Et hæc, me judice, ſufficienter demonſtrant cauſas perplexitatum, quæ in Auctorum ſcriptis occurrunt frequentiùs. Sed ſufficienter excuſant, tum Veteres, tum Recentiores; quòd minùs Doctorum expectationi reſponderint; non enim potuerunt certiora & veriora proferre, lingvarum notitiâ deſtituti.

Unde Nomades? Veteribus dicti Paſtores.

ORBIS

ORBIS GOTHICI,
LIBER I.

ORbem Gothicum, hiſtorico non tam exprimere ſtylo, quàm rudi exponere calamo, aggredior. Illum equidem dignitas materiæ; hunc ipſa rerum laboriſque amplitudo poſcit: Illum Lectoris, cui offertur Eruditio ambit; hunc præerequiſitorum defectus poſtulat, amat negotiorum longè à propoſito diverſorum interventus: illum maximè Majeſtas Principis, cui offertur, exigit; hoc potiſſimùm, virium ingenii tenuitas gaudet. Quid enim? neque mihi Atlantei humeri, tanto operi ſuppares; neque ſvada ſuppetit altior, neque Auctorum aut temporis copia: Orbem verò, in quo deſcribendo, tot, tantorum Virorum ingenia, quot ſupra vidimus deſudârunt; Orbem illum, qui tot complexus eſt terras ac populos, quot illorum Nomina recenſent Auctores: quorum è ſenſu Scythæ, Vandali, Svevi, Alani, Sarmatæ, Veneti Heruli, Hunni, Burgundiones, Baſtarnæ, Gepidæ, Quadi, cæterique, cùm à Gothica debellati manu, arma vireſque eidem contra Romani Imperii potentiam, aſſociâſſent, in Scytharum nomen abiêre; Orbem tantum Victorem gentium, Orbis Romani æmulum, Aſiæ Africæque (non ſoli Europæ) metuendum; cujus ſi originem ſpectaveris, antiquiſſimus: ſi incolas, populoſiſſimus; ſi arma, potentiſſimus; ſi Regimen fortunatiſſimus; ſi Imperium, auguſtiſſimus fuit: Tantum, inquam, Orbem, erudiſſimis proponere oculis, quantum opus & opera? Audendum nihilominus eſt. Quod ſi effectus operis, Authoris affectui, Lectoriſque voto minùs reſponderit, allegata facilè excuſabunt apud benevolum animum. Mihi unicum in votis ac deſideriis eſt, ut quoque modo, etiam tenui opere, tenuique ſtylo; & Patriæ meæ, ac Patri illius ac Principi Coronato, Domino, Domino meo Clementiſſimo & Beneficentiſſimo, (quibus præter Superos cuncta totus debeo obſequia) reſpondeam.

Gothia multarum fons Gentium.

[library stamp]

CAPUT I.

De Origine Nominis Gothorum, Getarumq; &c. & An Gothici Nominis ſuperſint Reliquiæ? ubi de Guddis.

Gothorum nomen diverſum Græcis & Latinis.

GOthorum nomen variat multùm apud Hiſtoricos. Aliis enim Getæ; Guthones aliis & Gythones: aliis Gotinni & Gotunni, item Gauturni audiunt. E *Græcis* Authoribus, Herodoto [a] dicuntur Getæ; Ptolomæo Gythones, Pytheæ apud Plinium [b] Procopio [c] Gothi & Getæ. E *Latinis* Plinio [d] audiunt Gothi & Gothones; Straboni Gutones; Tacito c. l. Gothones. D. Hieronymo. [e] Flavio Vopiſco. [f] Pomponio Læto. [g] Aelio Spartiano. [h] Gothi & Getæ. Notandum; Nomen à nobis per ſimplex t. ſcribi: Scimus enim frequens & uſitatum eſſe nonnullis nationibus, ut duplex tt. & ore & calamo interponant vocibus, quæ ab aliis ſimplici t. & ſcribuntur & efferuntur. Donandum id ego cenſui & etiamnum cenſeo idiomati & conſvetudini gentium.

Quæ cauſa duplicis tt. in nomine Gothi.

§. I.

Proponuntur aliorum ſenſa, de Origine Nominis Gothici.

Gothi Nominis derivatio à Goeta.

NOn ſolùm ipſum Nomen Gothicum, ſed & derivatio illius, non ſatis inter AA. convenit. Sunt qui nomen hoc à priſco verbo Sveco-Gothico, *Goeta*, quod ſignificat *gignere* & *parere*; derivant. Ita Stiernhelmius citatus à Loccenio [i] qui exinde ſignificationem Nominum *Gutt* & *Guſſe* i. e. *Puer* & *Gutte*, i. e. *Miles*, deducit. Alii volunt derivari Gothos à fluvio *Guda*, qui Aarhuſenſem Epiſcopatum interfluit. Ita Hermannides; [k] qui ex eo nomen Juthi in Juthlandia deſcendere opinatur. Neotericus quidam, literarum & animi ſtudio conjunctiſſimus mihi, è Græco γόιτος, Gothicum deducit nomen. Latinis ea vox ſonat immunditiem, vel ſorditiem: quaſi Gothica gens æquè ac Scythica, moribus habituque corporis inculta & ſordida fuerit. Sed Getis id potiùs barbaris, quàm politioribus Gothis ſervire infra demonſtrabitur. Rectiùs ſentire videntur, qui nomen hoc ex Germanico, *gutt*, juxta alios *good*, i. e. *bonum*, derivant, quam ego derivationem valere arbitror in Gothis Sveticis, qui Gottlandi dicuntur. Nimirum terra illa, quòd ſit bona & fertilis, dicta eſt ideo Gottlandia: conſtat enim agros illius cæteris in Regno Svetico ob ubertatem præcellere. Gothis tamen, de quibus nos in præſenti, derivationem hanc Nominis minimè convenire, patebit ex ſequentibus. Certè non levia ad ſentiendum aliter, ducunt argumenta. Tandem videtur nonnullis, vox nominis hujus conſonare voci nominis *Chotim*. Eſt celeberrima & ve-

à fluvio Guda in Dania.

à Græco, γόιτος.

à Germanico good vel gutt.

Unde Gotlandia?

à conſona voce Chotim.

a lib. 4. b lib. 37. c. 2. c lib. 1. rer. Goth. c. 16. d lib. 4. c. 14. & lib. 97. c. 7. e Epiſt. 135. f in Probo. g in Claudio & Conſtantino. h in Anton. Carac. i lib. 1. Antiquitat. Sv. Goth. c. 1. §. 2. k in Dania.

& vetuſtiſſima Arx, ad Tyram fluvium ſita; ſedes quondam Gothorum veterum; atque locus ingreſſus per Walachiam in ditiones Romanorum. Ad hunc locum fluviumque Strabo Getarum collocat ſolitudinem, campeſtrem totam, in qua Darius Hyſtaſpis filius, transgreſſus Iſtrum, arma Scythis admovens, venit cum exercitu in diſcrimen. Hinc inferre contendunt quidam, cùm & Polonia tota campeſtris ſit, & fluvius Tyras illi conterminus; imò ex ea ortus, multas Regni præterfluat, multas alluat terras, Gothorum gentem ex his Sarmatiæ prodiiſſe oris, in quibus primam fixerat ſedem; atque ab eo loco Chotim appellato, denominationem ſuam accepiſſe. De origine gentis locus inferior erit: quantum attinet originem nominis; profectò non videtur tam generoſam ſua ætate gentem, in unicum locum, eumque ſat vilem, tantùm reſpexiſſe, ut ab eo nomen aſſumere voluerit. Probabile tamen exiſtimo, fieri potuiſſe; ut ab iis, qui malè Gothicum callebant idioma, à loco tranſitus, qui Chotim dici poterat, Gothi ſive Gothini dicerentur.

Arx Chotim & locus deſcribitur.

Periculoſus Dario.

Gothorum ſedes.

Refellitur opinio.

§. II.

De Origine Nominis Getarum, ſenſa aliorum proponuntur.

Uſitatiſſimum Græcis Auctoribus Nomen Geta; quod tamen ab iis dupliciter ſcribitur, aſpiratum ſcilicet & non aſpiratum. Ita Divo Nazianzeno γέτα & γέθα. Getæ Straboni [l] imprimis, etiam Gythones & Guthæ & Guttæ dicuntur. Sed quæ origo ſit nominum, non explicat. Luſus quorundam ingeniorum eſt, Getas derivari à *Getar*, Hebræo nomine. Fuit is filius Aram, & Nepos Semi. [m] Cujus poſteris Bactrianorum ſive Syriæ terram Joſephus [n] attribuit. Volunt alii à Græco γνάθος i. e. maxilla; alii à γύω & θόος i. e. *mutilo*, *velox* id nominis derivari, exprobrantes nimirum populi illius truculentiam; ſed cùm Origo Gentis Gethicæ non ex Græcia proveniat, neque origo nominis ex ea ſumi debet. Neque veriſimile eſt, Getas in dedecus gentis, poſteritatisque ſuæ, id nominis aſſumpſiſſe, vel aſſumere potuiſſe. Accedit, quòd unaquæque gens nomen ſibi eligat aſſumat vel genio vel loco congruum. Græci ludere mihi eo nomine videntur, atque ad illud γείτων, quod *vicinum* denotat alludere. Hoc ſenſu, non ſolùm illi, ſed & Latini Scriptores, qui à Græcis mutuantur nomina, pleroſque diverſarum Gentium populos appellant Getas. Ita Thraces, *Græci-Getæ*; populi ad Tyram, *Tyri-Getæ*; populi ad Myſiam, *Maſſo-Getæ* i. e. Vicini Græciæ, Tyræ, Myſiæ, &c. Similiter *Herodotus* [o] populos ad Boſporum, *Thraco-Getas* nominat, i. e. Vicinos Thraciæ; quibuscum jungit Sarmatas, qui Cyrum laceſſerunt. Ad Getas referuntur *Getuli*, quorum latrocinia Cl. Tiberius Rom. Imperat. repreſſit, ut in eo notat Aurelius Victor. Neque tamen diminutivum Nomen diverſam à Getis Gentem conſtituit; immo unam eandemque fuiſſe Nomen ipſum, de quo infra fuſiùs.

Geta Græcis ſcribitur per τ. & θ.

Strabo Getarum nomen variat.

Geta an à Gethar Hebræo nomine?

An à Græco γνάθος an à γύω & θόος.

Explicantur nomina & refellitur opinio.

Græcis, à γείτων venit i. e. vicinum.

Hinc vicinæ Gentes dicuntur Getæ.

Getulus eſt Nomen à Geta diminutivum.

§. III.

[l] c. l. [m] Gen. 10. v. 23. [n] c. l. in Antiquit. [o] in Melpomene.

§. III.

De Origine Nominis Gythonum, Gautunnorum &c. &c. & ſinu Codano.

UNde Gythonum Nomen ortum ſuum traxerit, non eadem eſt Auctorum ſententia. Prætermiſſis aliorum ſenſis, ſufficiet nobis Clariſſimus nuper in Regno noſtro, quia Regius Hiſtoriographus, quem ritè dixeris Florum Polonicum, *Joachim Paſtorius.* Senſum illius lubet hac de re proponere, quem ille in Comment. de Vita & Geſtis Theodoſii M. propoſuit; ubi ita inquit: [p] Illorum qui Gothones à Tacito, à Ptolomæo *Gythones* inſigniuntur, fortè ex corrupto Scytharum nomine, Gythonum appellationem ortam eſſe, abjecta utique litera S. Cythones, & hinc Gythones facilè dici potuiſſe. Sed in his ut conjectandi, ita acceptandi libertatem cuivis integrum relinquit Auctor. Gothos etiam *Gautunnos* vocatos eſſe AA. produnt, cujus quidem nominis derivationem, à *Gaute*, quod Svetis veteribus *Odinum* DEUM connotabat, Loccenius [q] deſumit. Iidem Gothi alii dicti ſunt *Oſt-gothi*; nimirum qui ad Orientem ſuos extenderunt Imperii terminos: alii *VVeſt-gothi* vel *Viſi-gothi*, & *Veſi*, qui ad Occidentem; De his agetur infra. Sunt qui Gothicum Nomen à *Godan* & *Codano Sinu* derivare ſatagunt. *Godan* quidam eſt deaſter eo nomine appellatus. Quis autem Codanus ſinus *Veteribus fuerit*, adhuc ambigitur. Ex deſcriptione Jornandis colligitur, Sinum illum eſſe ſinum Cimbricum, uti nunc plerisque dicitur, Promontorium ambientem: qui tamen tam obſcurè deſcribitur, ut totum ferè *Balthicum mare*, intelligi per ſinum Codanum poſſit. Idem Author in deſcriptione Scanziæ ſuæ dicit Vagum fluvium undoſum ingredi ab oriente in Oceanum. Sed quis ille hujus nominis fluvius ſit? non exponit. *Albim* non dixero; quia nunquam ſic nominatus eſt, ratioque loci aliud ſvadet. Nullus præterea fluvius vel in ipſa Scanzia, vel in Regnis ſeptentrionalibus, nimirum Svecia, Norwegia &c. &c. tam notabiliter undoſus reperitur, qui hoc nomine inſignitur. Nullus ibi Vagus, ſed Chronus Viſtula, Viadrus, in Mare defluere ſpectantur. Verùm Jornandes in Balthico aberravit mari, quod unum idemque arbitratus cum Oceano commiſcuit: ita in flumine Vago facilè exerrare potuit; ſi quæ enim terrarum pars, ſeptentrionalis maximè, Romanis, inter quos Auctor præfatus vixit; haud benè fuit cognita. Verùm de his infra uberiùs. Cluverius ab hoc Codano ſeu Godano ſinu, celeberrimam Regalis Pruſſiæ Urbem *Gedanum* dictam, vulgo *Dantiſcum*, ſeu Dantzig, Quod aliis *Gythonium*, veterum cultorum nomine vocatum, audit; ſuam traxiſſe originem teſtatur. Aſſentior libens; Locum, in quo nunc Civitas cum adjacentibus ſita eſt, Gothos & Danos incoluiſſe; lingva enim veteri Gothica, Danskai & Gdanskai vocantur Dani: nimirum, magna fuit olim negotiatio maritima, & navalis potentia Danorum, qui fortè ſortuito, & vel fortunato, vel infortunato caſu ad ſinum Dantiſca-

Senſus Joachimi Paſtorii de Gythonum nomine.

Senſus Loccenii de Gautunnorum nomine & quid Gaute Svecis Veteribus?

Unde Oſt-gothi Weſt-gothi?

Gothi an à Godan & Codano ſinu?

Quid antiquis Godan?

Quis ſinus Codanus Jornandi?

Error illius in Vago fluvio undoſo Scanziæ.

Error in Mari Balthico.

An à Codano ſinu, vel Godan dictum Gedanum, Urbs maritima Regalis Pomeraniæ juxta Cluverium?

Dani veteri lingva Gothica Danskai & Gdanskai dicti.

[p] c. 9. §. 49. [q] lib. 1. Antiquitat. Svec. Goth. c. 1. §. 2.

tiſcanum appulſi, in formam oppidi duxerunt Coloniam; eique nomen à ſuo nomine indiderunt; quod deinde ſucceſſu temporis in eam excrevit Urbem, quam præſentes ſuſpicimus; permanente appellatione prima, quæ & Veteris & Novæ urbis manet eadem. Tractat hac de Henneberg. in Explicat. Tabul. Pruſſ. Verbo: Dantzig. Conferatur R. Curike in Chron. Dantiſcano. Gothos quoque circa Viſtulam nativas olim habuiſſe ſedes, probant argumenta, firmat Authoritas Claſſicorum, de quibus capit. ſeq. Hinc inferre licet, quod multum probabile eſt: Gedanum urbem Pruſſiæ noſtræ, à Gothis & Danis conditoribus exſtitiſſe. Videndus Crantzius [r] & Iſaacus Pontanus. [ſ] De his.

à Danis Gedanum conditum & Gothis.

Gothorum ſedes ad Viſtulam.

§. IV.

Proponitur Noſtra ſententia de Origine prædictorum Nominum.

UT faciliùs derivationem nominum, quam ſuperioribus §§. propoſuimus; Salvo tamen doctiorum judicio, exponamus; ſtatuendum inprimis eſt, derivationem illorum Nominum è lingva Sarmatica eſſe petendam. Cùm enim, in quo ferè omnes AA. conſentiunt, Gothi, è ſeptentrione illo, qui & vicinus Daciæ, prodiêrint; ſequitur Gothorum Getarumque ac cæterorum nomina originis eſſe Sarmaticæ. E multis Sarmatarum idiomatis, occurrit vetus illud Pruſſicum, quod unius radicis eſſe cum Polonico, Dalmatico, Bohemico, Ruſſico &c. videtur; Samogeticæ, Herulicæ, Venedicæ, Curonicæ, Lingvæ hodie viciniſſimum. Et certè Gothos fuiſſe incolas Pruſſiæ, ſvadet illud, quòd Gothones olim ſuccini Collectores fuerint, affirmantibus id Tacito & Plinio. Nusquam Succinum & in tanta copia collectum eſſe legitur, nec videtur, quàm in Pruſſia. Horum autem Gothorum idioma quale fuerit, expreſſit Herodotus, cum Deos Scytharum Getarumque enarrat: quorum nomina absque ulla detorſione ſensûs, idem ſignificant nunc, quod olim ætate Herodoti ſignificârunt. Sed de hoc alibi ex Profeſſo, ubi de lingva Gothica. Ex hac itaque lingva, quam meritò Gotho-Pruſſicam appellabo, Gothicum nomen derivandum cenſeo, in voce *Gonta* vel prout apud Pruſſos, Nadravos, Zalavonos ſcribitur Gůta. Quæ vox diverſa infert ſignificata, in uſu tamen frequentiſſimo eſt, & ad multa præſertim rei domeſticæ atque Oeconomicæ exprimenda, acceptatur. In univerſum denotat *omne id, quod ad rem familiarem, ejusq; bonum & commodum ſpectat.* Unde *Tuguria* Gothorum *vaga*, in quibus domeſticam aſſervabant ſupellectilem, *Gůta* ſeu *Guota* vocabantur, & adhuc vocantur. Tribuitur ea vox præſertim à ſimplicioribus *DEO ſubſtantiæ domeſticæ.* Atque ita cum dicunt: *Offeramus aliquid Gutài*; ſenſus eſt: *Offeramus DEO Subſtantiæ noſtræ, vel potiùs pro ſubſtantia noſtra.* Uſurpatur eadem vox pro *poſſesſione, domo, hæreditate, familia.* Indè, cum in Hiſtoriis Pruſſicis, Lietvanicis, Samoget. legimus, quòd hic vel ille fuerit ex nobili

[1] Sicut Gentis Gothicæ, ita prædictorum nominum origo eſt Sarmatica.

Lingva Pruſſica unius radicis eſſe videtur cum reliquis in Sarmatia noſtra, multis hodie viciniſſima.

Gothi incolæ Pruſſiæ.

Collectores Succini.

Idioma illorum quale?

Gothus à Guota voce Gotho-Pruſſicâ.

Gouta Vox multa denotat; potiſſimùm (1.) ſuppellectilem domeſticam.

(2.) Tuguria vaga.

(3.) DEUM ſubſtantiæ domeſticæ.

(4.) Poſſeſſionem, familiam.

E Gů-

r lib. 6. Vand. c. 7. ſ lib. 6. Dan. ad Ann. 1165.

Quis ſenſus Scriptorum, quod N. fuerit ex nobili Guota?

Gůta; ſenſus eſt: quòd fuerit ex nobili Domo vel familia; non autem ut nonnulli lingvæ hujus ignari intellexerunt; quòd hic vel ille fuerit Nobilis Gothus, ſive, ex Gothica familia oriundus. Cùm autem nulla hoc ævo natio nomen Gothicum præ ſe ferat, præterquam Sveco-Gothia ſive Gotlandia; errore vocis rerumq́ue inſcitiâ abducti exiſtimârunt Syeco-Gothorum familias in his Sarmatiæ partibus eminuiſſe. Inſuper nomen Gouta, Slavonicâ lingvâ denotat *Ovile*, & *gregem ovium.* Scilicet hæ Gothorum facultates erant, hæc poſſeſſio maxima & hæreditas Succeſſorum. Immò veteres illi populi hac potiſſimùm ſe Oeconomiâ occupabant, his bonis alebant, ſuſtentabant familiam; quod videre etiam nunc eſt in Scythis noſtratibus. Hinc illud Joh. 10. Erit unum ovile; Pruſſi, Lietvani, Bohemi &c. explicant *to Ovile* per ſuum Gouta. Hinc & Polonis, immutato parùm nomine dicitur fœta ovis, *kotna Owca.* Unde autem hæc nominis variatio, atque in tot nomina efformatio provenerit, ut idem populus, *Gothi* & *Gutæ* & *Getæ*, *Gothones* & *Gythones* & *Gautunni* vocaretur? Fecit id, credo, propria uniuscujusque gentis dialectus, atque naturalis quædam inclinatio, ad hanc potiùs, quàm illam Vocalem. Hinc qui magis O quàm U in voce Guota vel Gůta ſpectârunt; proferebant *Gothi*; Græci *Gothi* & *Gothones*, ſicut *Diaconi* & *Diacones*. Qui magis U quàm O obſervârunt, reddebant Gutæ: hinc Græcis occaſio data, ut dicerent Gothones & Gythones quibus U eſt *ypſilon*. Qui verò diphtongos in ſuis vocibus adamârunt, dicebant Gautunni, permutatis vocalibus a in u vel tranſpoſitis u & a. Qui tandem magis e, quàm reliquas vocales ſpectârunt, Getas nominabant. Niſi fortè Græcis acceptiſſima hæc denominatio tribuatur; qui ut pro genio ingenioq́ue ſuo luſum facerent, in nomine, & ad illud γείτων alluderent, Gothos dixerunt Getas. Guota tamen, communiter nunc ſcribitur & profertur, pro more adhuc inter Nadravos, Zalawonos, Samogetas uſitato: in cujus pronunciatione Nominis non tantùm omnium vocalium ſonus exprimitur, ita, ut primæ vocales, cum addito inſuper a quodam obſcuro, poſtrema leniter reſonet, quaſi Guōata. Uſus diphtongi hujusmodi atque elocutio, in ſexcentis vocibus Pruſſicis, Lietvanicis, Ruſſicis, usque nunc durat. Notandum eſt, in pronunciatione Vocum, quibus præfatæ utuntur nationes ą cancellatum, exprimere ſonum, *on.* Hinc ab accuſativo Gotą, Gothon & Gython, & Gauton, indè Guotonis &c. &c. ortæ ſunt voces.

(5.) Ovile, & gregem Ovium.

Quæ cauſa variationis tantæ, in uno nomine?

Guota vox quî pronunciatur.

ą cancellati quis ſonus?

§. V.

An Reliquiæ Gothici Nominis in Regno Sveciæ manſerint?

Vox una diverſis lingvis non unum denotet.

GOthicum Nomen Sveco-Gothia ad hæc usque tempora uſurpat, eoq́ue gloriatur, tanquam poſthuma, Parentis ſui nomine, & propago populi olim celeberrimi. Sed immeritò videtur mihi, hac origine gloriari: non infrequens enim eſt; vocem aliquam in diverſis reperiri lingvis, quæ eundem vel propè eundem habeat litera-

terarum ſonum, ſed non ſenſum eundem; nempe, quòd aliam hæc, aliam illa radicem ſive originem referat. Ita Sveco Gothia; cùm non à Gothica, ſed à ſua, quâ gaudet, lingvâ Germanicâ, nomen acceperit; non etiam à Guota ut Gothia noſtra, ſed à *Good* vel *gutt* Germanico, quod bonum ſignificat, provenit. Inde Gotlandia, vi nominis bonam denotat terram, quòd, ut ſuprà diximus, terra Provinciæ illius bonitate & fertilitate, omnes alias in Regno Sveciæ antecellat. Non ſecus cæteræ Regni Svetici Provinciæ, purè à Germanica nomen ſortitæ ſunt lingva, cujus ſcilicet ſunt originis. Ita enim *Uplandia* dicitur ex Germanico, Terra ſuperior, *Dalia*, Terra humilis, depreſſa, ſeu in vallibus poſita. *Nilandia*, Terra nova, *Dalecarlia*; Terra virorum in vallibus. Finlandia, Terra tenuis. Idem de Smalandia, Oelandia, Sudermannia, Weſtmannia, Augermannia, cæterisque dicendum. Cùm autem Gothi Sarmatæ non è terris Sveciæ aut Teutoniæ prodiêrint, neque ab illis etiam ſumpſerunt nomina; adeoque nec derivatio Nominum ab illorum lingva deſumenda eſt: ſed quibus debent terris, populi ſui originem, earum lingvis debent & nominum originem.

Unde Sveco-Gothia?

Unde dicta Gottlandia?

Unde cæteræ Provinciæ Sveciæ dictæ.

Gothiæ Sarmaticæ Nomen non ex Svecia nec Teutonia venit.

§. VI.

An Reliquiæ Nominis Gothici in terris Europeæ Sarmatiæ reperiantur?

NUlla, quod ſciam, Regio, aut terra in partibus Sarmatiæ noſtræ reperitur, quæ antiqvum Gothorum nomen retineat: nullam enim aut calamus Auctorum prodit, aut fama gentium loquitur. Hæc eſt rerum ſub ſole viciſſitudo, ut cum iis nomina mutentur. Omnino tamen veriſimile eſt, manſiſſe propaginem Gothici ſangvinis, eſto non nominis: neque enim dubitare licet, quòd Regiones noſtræ, aliter olim vocatæ ſint, aliter nunc vocentur. Teſtantur id Pruſſici Scriptores, inter quos Mieſtovius & Henneberg [t] aſſerunt, dictam modo Lietvaniam, olim Ruſſiam vocatam eſſe; adeoque Lietvanorum nomen, non eſſe vetuſtum, videtur conſonum veritati: adhuc enim in toto illo Mag. Ducatu & Samogethia, decreta Judicum, non aliâ, quàm lingvâ Ruſſorum propriâ ſcribuntur in ſubſelliis; idque non alia de cauſa manet factum, quàm quòd hæc natio una fuerit cum Ruſſia. Probari idipſum videtur ex nomine *Poruſſia* (Pruſſia,) quod molliùs nonnulli eloqvuntur Boruſſia, hoc autem juxta tenorem Lietv. Ruſſ. Samog. & Pruſſicæ lingvæ terram denotat Ruſſorum terræ conterminam; vel terram cis aut penes Ruſſiam; eſtque talis locutio præſentibus etiam in uſu, ut *Po-girrejus* vocent illos; qui cis ſylvas, Uz-girrejus, qui trans ſylvas degunt. Hic in eam deducor opinionem, quòd & Polonia noſtra, ſimiliterque Bohemia, alia primitùs nomina habuerint: Habent enim antiqua Ruſſorum, Polonorum & Bohemorum Chronica; teſtatur acceptiſſima vulgi opinio; quòd Rus & Prus, Lechus & Czechus fratres fuerint, id-

Manſit propago ſangvinis, non Gothici nominis.

Lietvania olim Ruſſia dicta.

Lingvâ Ruſſicâ decreta Judicum ſcribuntur in Lietvania & Samogethia.

Pruſſia dicta Poruſſia, hujus vi nominis è terrâ Ruſſiæ conterminâ.

[t] in Explicatione Tabul. Pruſſ.

idque ex lingva communi ferè omnibus populis, qui ab iis deſcenderunt, probabile eſt. Confirmor in hoc, quòd in Pruſſia Poloniæ vicina, inprimis in Nadravia, Zalavonia, imò & Samogethica Polonia-rum incolæ, non Poloni ſed Lechai vel Lenkai vocentur, quod mihi à voce nominis Lechi, primi Polonorum Satoris, deſcendere videtur, indè & apud eruditos adhuc Lechici audiunt & Lechiades. Sed de hoc fuſiùs alibi. Reliquias Gothici nominis, non quidem ulla, uti diximus ſic dicta Regio, ſed uſitatum illud in Pruſſia, Samogethia &c.

Gudda Vox uſitata in Pruſſia.

Contemptibile nomen.

Derivatur à Guota.

Denotat prudentem & cautum. Inde guddrus, prudens.

Nomen Gudda indicat; quo Samogethæ, Ruſſi, Lietvani, nec minus ipſi etiam Pruſſi, Zalavoni & Nadravi, imò ipſi Natravi Sudovii, Maſovii quoque ab his qui Ducalem Pruſſiam non procul Regiomonto incolunt; contemptim adhuc vocantur. Quod autem nomen hoc à *Guota*, ſuam reducat originem, ipſa vox probat, & ſignificatio: denotat enim hominem in re domeſtica prudentem, & cautum. Inde guddrus prudens eſt in re familiari; atque prudens ſimpliciter. Et certè idipſum probat, gentem hanc non aliunde adſciviſſe Nomen, ſed à ſuo ſe placito, ac ingenio vocâſſe Gothos: patet à ſimili in voce Pruſſiæ. Pruſſi enim eodem ſenſu dicti ſunt à voce *Pruntu*, quod in futuro, Pruſſiu, denotat intelligere. Hinc Prutenia à Pruta, quod ipſis intelligentia & prudentia eſt. Hæc ſiquidem gens viciniis gentibus prudentiorem ſe arbitrata, Pruſſorum, id eſt, *prudentum* nomen ſibi impoſuit; Hinc factum, ut Maſoviis jam tunc Chriſtianis, quod ad nomen Prutenorum alludentes Brutos & Brutenos & Brutenos Prutenos appellâſſent, bellum Pruteni intulerint, multâque Maſoviorum ſtrage editâ, eô tandem pacto illud concluſerint, ut impoſterum Mazovii Pruſſos, i. e. Præſcientes, non Brutos, abolito Pruteni nomine vocarent. Agunt hac de re Simon Grunovius in Chron. Pruſſ. & Henneberg in Comment. ad Tabulam Pruſſ. ad vocem Neidenburg.

Bellum Maſoviis intulerunt Pruſſi (olim Pruteni dicti) quod alludentes ad nomen Prutenorum Pruſſos Brutos & Brutenos appellâſſent.

§. VII.

Unde nominis Guddæ contemptus hodie in Pruſſia?

Tenax ſuperſtitionis Ethnicæ vulgus ita dictum à Polonis & Pruſſis fidelibus.

GUddæ nomen ab antiquo Guota ortum, manet huc usque in Pruſſiâ, ſed infame nomen. Infamiæ cauſa videtur eſſe tenacitas populi in ſua infidelitate perſiſtentis: Ruſſi enim, licet ſæpius victi à viciniis Principum Chriſtianorum armis; mordicus tamen, antiquis moribus ac ritibus gentiles inhæſerunt, uti adhuc eorum progenies Ruſſica in Liethvania, Samogethia, Nadravia, Zalavonia inhæret: cùm enim Poloni & nonnulli Pruſſiæ primores, in fidem Romanæ Eccleſiæ, abjecta ſuperſtitione, conceſſiſſent; cæteri in ſuis obfirmati erroribus, Chriſtiano nomini infenſi, frequenter in terras fidelium excurrerent, non levia iis inferentes damna; odioſum cunctis in Polonia ac Pruſſia fidelibus Guddarum infidelium nomen exſtitit; adeo ut Gothus ſive Guddas, idem illis, qui Paganus & Ethnicus fuerit, hoſtisque Chriſtianitatis audiêrit. Proceribus tandem in Liethvania & Samogeth. ad Chriſtianiſmum converſis nomen ademptum & contemptus; manſit tamen penes ſimplicem rudemque populum, nomen

Guddas idem, qui Ethnicus olim.

nomen probroſum manetque inter Ruſſos, eſto ſint jam Chriſtiani. Ita Pruſſorum nomen, honorificum olim, plerumque ſuperbæ laudis, noſtrorum tamen Majorum memoriâ in tantum dedecus venit ac contemptum, ut in ipsâ Pruſſiâ, *ſervi* ac *infames*, dicerentur Pruſſi, atque ad nullum officii honorisque gradum admitterentur. Imò adeo abjectá reputata gens, ut ſub pœnâ capitis ancillantibus perſonis inhibitum eſſet, *ne Pruſicè inter ſe loquerentur.* Videatur Simon Grunov. c. l. Deliciæ meæ Antiquitat. Pruſſ. Exſtant nonnulla *Statuta Pruſiæ*, quæ adhuc valent, voluntque ut Eccleſiaſticâ cenſurâ notati, (vulgò dicitur Excommunicatio) ſive illam promeriti, non in communi Chriſtianorum cæmeterio ſed *Pruſſorum*, id eſt, virorum infamium, ac nomine Chriſtiano indignorum, ſepeliantur. Adeò ipſimet in ſua Pruſſia Pruſi viles habiti ſint. Quod Pruſſiæ olim antiquæ, id etiam nunc *Slavis*, *Herulis* ſeu *Vendis*, Gothorum reliquiis obvenit. Decorum olim *Slavorum* Nomen, quod à *Slawa* i. e. Fama è Polonico & Pruſſico derivatum, *gentem ſequacem ac ſtudioſam famæ*, quam Nomine præfert, deſignet; Germanis adeo probroſum ac contemptibile redditum, ut *Mancipia* vocarent *Slavos.* **Die Schlaven.** Iidem inter cætera, quæ paſſi ſint, & neſcio, an uſpiam non patiantur, *ad nullum honeſtius admittuntur opificium*: quod ex nonnullis opificum teſtimonialibus, quas à Magiſtratu Novitii, de honeſtis ſuis natalibus accipiunt, colligitur, in quibus verba leguntur hujusmodi: *Teſtamur* &c. &c. *quòd N. N. legitimè ex honeſtis Parentibus, & non* ex Vendis *aut aliis deſpicatui habendis hominibus* &c. &c. *natus ſit.* Neque noſtrâ hoc primùm ætate natum eſt; jam olim ætate Tullii, Romanis *ſervi* dicti ſunt *Getæ* & *Daci*; Cælio Rhodigino [u] atteſtante. Cauſam reddit *Trebellius Pollio* in Claudio ubi de Gothis in Pannoniâ & Myſiâ debellatis: *Factus*, inquit, *miles barbarus & Colonus ex Gotho; nec ulla fuit regio, quæ Gothum ſervum triumphali quodam ſervitio non haberet.* Hinc nullus mirabitur, ſi Gothicum nomen etiam apud ipſos origine Gothos, in uſu non manſerit; evicit enim tantus deſpectus nominis, ut omni ſtudio illud aboleverint.

Converſio ad fidem tollit probroſum nomen.

Remanet inter Ruſſos rudes ſicut & ſuperſtitio.

Abjectum olim Pruſſorum nomen.

Statutum Pruſſiæ de Excommunicatis.

Slavorum Nomen decorum ex ſe Germanis probroſum.

Similiter Vendorum.

Servi Romanis dicti ſunt Getæ & Daci.

CAPUT II.

De Origine Gentis Gothicæ.

Antiquæ gentis originem proponere, & maximè gentis illius, quæ literis inculta nullum de ſe protulit Scriptorem, quæque tardiùs per arma Romanis innotuit terris, plusquàm arduum eſt. Quare in proponenda Gothorum origine, nullus à me rem certam expectet, nullus primum Auctorem gentis deſideret; cùm de illa ſolæ inter AA. conjecturæ, de hoc altiſſimum inter omnes ſilentium ſit. Populoſa equidem Natio fundatore ſuo, certisque terrarum ſpatiis, carere non potuit. Sed quis ille fuerit, è quibus terris prodierit? nullus, quod ſciam aſſecutus eſt, cultâ incultâque tacente vetuſtate.

[u] lib. II. c. II.

Non

Non defuit ſuperba populorum fatuitas, qui ſe æternos ſuâ in origine crediderunt. Ita Aborigines, à ſe ipſis ſe prodiiſſe; antiqui Germaniæ populi è terra ſe ortos jactitabant. Verùm hic barbararum gentium error, dudum ab Orbe excluſus eſt Chriſtiano, aliter divinis edocto teſtimoniis: primum enim humanæ gentis Parentem Sacræ loqvuntur paginæ; pòſt obrutâ aquis diluvii humo, conſervatorem gentis Noë ſtatuunt, alterum quodammodò Parentem; Satores & Propagatores, Noë poſteros. Hi ſiquidem, poſtquàm Orientalis plaga, prima mortalium patria, anguſtior cæpit eſſe incolis; huc illucque diſperſi, diffuſarum ſuper orbe gentium, quaſi undarum fontes quidam exſtitêre. Certum equidem videtur, quod communis Hiſtoricorum tenet ſenſus, vetuſtiſſimâ firmatus traditione: *Aſiam* obtigiſſe *Semo*; *Chamo Africam*; *Japeto Europam*. Qui filii Noë, eorumque poſteri à divino recenſentur Scriptore. Gen. 10. Quod autem Japeti Poſteris, regiones Europæ obvenerint, teſtatur veterum etiam Poëtarum calamus. *Heſiodus* Græcorum celeberrimus, *Prometheum Japetionidam*, filium Japeti nominat. E Latinis *Lyricorum Princeps*,[a] Europæ incolas, *Audax Japeti genus* appellat. Elegiographus[b] Romanæ gentis conditorem, *Satum Japeto*, dicit. Huic Japeto filii erant ſeptem; quorum hæc nomina divinus recitat codex: *Gomer*, *Magog*, *Madai*, *Javan*, *Thubal*, *Moſoch*, *Thiras*. Ex his *Gomero* filii erant: *Aſcenas*, *Riphat*, & *Thogarma*. *Javano* filii erant: *Eliſa*, *Tharſis*, *Cethim* & *Dodanaim*. *Ab his diviſæ ſunt Inſulæ gentium, in regionibus ſuis unusquisq; ſecundum lingvam ſuam, & famillias ſuas in nationibus ſuis*; inquit ibidem ſacer textus. Quando verò hæc vel illa gens, has vel illas terras poſſederit, nomen locumque mutaverit; nihil certò affirmari, quia nihil certi afferri poteſt; Cùm AA. plurimùm hac de re variis inter ſe diſceptent conjecturis, imò meris colludant ingeniis, dum ex varia vocum alluſione, varias gentium efformant origines. Patebit res ex §. ſequenti, quo duorum ſenſa Auctorum diſſentientium inter ſe propono evidenter.

Japeti Poſteri Europæorum progenitores.

§. I.

Proponitur Autorum ſententia, de Origine Gentis Gothicæ, & Gentium.

Senſum Iſidori.

ISidorus Antiqvus ſatis & celebris Auctor, ad initium ſui Chronici, *Gothorum Regnum antiquiſſimum* eſſe, atque è *Regno Scytharum* exortum, aſſerit, pro re certa. Idem alibi: *Gothorum*, inquit, *antiquiſſimam eſſe gentem, certum eſt: quorum originem quidam à Magog Japeti filio ſuſpicantur*. *Verelius* ſimiliter ex aliorum ſenſu; Magog Gentis Gothicæ conditorem ſtatuit; ſed quem ille ſenſum non admittit, tanquam incertum, minùsque probabilem; cum dicit: *Qui illi fuerint, qui primi huc* (in Sveco-Gothiam) *migrârunt, quove tempore hîc primùm conſederunt, haud facilè expediri poteſt. Nam quæ de Magog, gentis conditore, nonnullisq; Succeſſoribus aliis memorantur, refelli faciliùs quàm adſtrui poſſunt.* Ita ille. Mi-

Senſum Verelii.

a Horat. lib. 1. Carm. Od. 2. b Ovidius lib. 1. Metamorph. de origine Romanorum.

Mihi contra Verelium ſatis eſſe probabile videtur illud, in quo plures docti ac eruditi Viri conveniunt. Neque illud incertum eſt, quo certius aliud afferri nequit. Non ſcientiam hîc inquirimus, ſed moralem, à conjecturis ſimilioribus petitam certitudinem. Wolfg. Lazius, eundem Gothicæ gentis Satorem conſtituit; dum Magogo Septentrionem, vel Sarmatiam tribuit; niſi quòd Gomero partem Gothiæ, ſive Gothiam Viſtulæ conterminam tribuere videatur. Ita enim ille de Migratione gentium diſſerens; *Japhet*, inquit, *Europam ſortitus eſt. Cujus filii, Thubal Italiam; Javan Græciam; Magog Septentrionem, ſive Sarmatiam, Janus Joniam; Kitim ſeu Cetim Macedoniam; Diſtametes Galliam; Gomer terras à viſtula ad usq; mare Atlanticum protenſas, quibus Germaniam, Gallias, Hiſpaniasq; clauſit terminis, obtinuêre. Filius Gomeri Aſcenas, Pater Cymbrorum, Galatarum, & Teutonum eſſe creditur. E Galatis Celtæ, Galli, Boji, Brenni, Sennones, Tauriſci & Scordiſci orti, primùm in Noricum, deinde in Rhætiam & Pannoniam: poſt in Italiam & Græciam, tandem duce Brenno, in Aſiam commigrârunt. Horum pars Pannonias repetiit. Ita cunctis permixti gentibus, in Aſia Gallo-Græci putantur fuiſſe Galatæ.* Hactenus ille. Exquiſitæ vir eruditionis Cluverius, [c] uti aliam terrarum diviſionem, populorumque originem, ita quoque alium Gothiæ Sarmaticæ fundatorem ſtatuit. *Riphacem* eum nominat, cui *Ruſſiam*, quæ eſt pars gentis Sarmaticæ, tribuit: ita enim ille è filiis ſive poſteris Japhet, atque hos deducit populorum fontes. *A Javan Jones*, inquit, & *Græci deſcenderunt ab Eliſa ejus filio, Æoles, à Tharſis Cilices, quorum caput Tharſus, à Cethim Macedones & Epyrotæ à Dodanaim* (Rhodanim legitur lib. 1. Paralip.) *Rhodii à Gomar, Gomari*; quos Ptolomæus ad Iraxem amnem, Mela ad Caſpium mare collocat: à Græcis ii dicti ſunt *Saccæ* & *Maſſagethæ*. Ab hoc Gomero Joſephus [d] *Galatas* deſcendiſſe refert, dictos antè Gomarenſes. Sacer vero Vates Ezechiel, c. 39. Gomerum facit conterminum *Thogarmæ*, quem in Septentrione reponit. Pergit Cluverius, & à Magog deſcendiſſe ait Maſſagetas; à Madai Medos; à Moſoch Albanos, Iberos, Colchos & Moſchos, quos Plinius [e] Moſchenos vocat Armeniæ conterminos. Strabo [f] inter Iberos collocat & Armeniam; Ptolomæus à Cappadocia extendit ad Albaniam. A Thubal Tartaros minores, ſive juxta Strabonem, Scythas profectos ad Boryſtenem usque protendit amnem. Tauros à Græcis appellatos. Eorum XXX. fuiſſe gentes teſtatur Plinius. c. l. Aliter Joſephus, c. l. à Thubal deſcendiſſe Iberos, inter Colchidem & Albaniam ſitos opinatur. A *Tyras Thraces* ortos, ad utramque Iſtri ripam, Pontique ſiniſtrum latus reponit, ubi Mela & Strabo *Getas, Mœſiosq;* poſuêre populos. A Thogarma deduci *Turcas*, quos inter Moetim paludem, Herodotus) Mela, Plinius collocant. Inde *Saraceni* putantur orti, de quibus prædictum ab Ezechiele c. l. creditur, quòd ad mercatum equos mulosque Tyrum deduxerint. A *Riphace Ruſſos* ab Obio ad usque Tanaim commorantes *Riphaces* priùs dictos proveniſſe aſſerit, hinc Mela Riphæos montes in Ruſſia ponit. Verùm cùm hæc

Refellitur.

Senſum Wolfgangi Lazii de Origine gentium.

Senſum Cluverii de Origine Gentium.

c lib. 1. c. 4. d lib. Antiquitat. Jud. c. 7. e lib. 6. c. 3. f lib. 7.

hæc natio Sarmatica fuerit, probabile eſt, Slavos quoque à Riphace ſuam ſumpſiſſe originem. Ab Aſcena tandem Celtas i.e. Illyrios, Germanos, Gallos, Hiſpanos, Brittannos, utpote unius inter ſe lingvæ Regiones veniſſe autumat, è communi ſenſu. Hæ ſunt doctarum mentium conjecturæ, quas in tam vetuſtis dubiisque rebus, ut acceptare pro placito, ita pro cujusque genio licet rejicere. Puto ego hujusmodi conjecturationibus minimè immorandum eſſe: quòd ingenii facilitatem magis oſtentent, quàm poſterorum utilitati deſerviant; cùmque ſint tot ſententiis expoſitæ, quot ingeniis, nec finem controverſiis imponere, nec certi quicquam afferre poſſunt; ſolumque tempus ſubtrahunt rebus negotiisque meliùs profuturis.

§. II.

Proponitur Authoris ſententia de Origine Gentis Gothicæ.

Japhet Gothorum Sator.

ORiginem Gentis Gothicæ, nulli ego certiùs Auctori tribuere poſſum, quàm in quo Auctores video convenire, nimirum Japhet Poſteris, qui diviſi à DEO in univerſas terras peculiarem ſecum lingvam in has Europæ regiones detulerint, nempe Gothicam. Qui autem illi fuerint, quibus in pœnam audaciæ, nova cælitùs lingva indita eſt? aut quis illorum Princeps, qui in has Sarmatiæ oras devenerunt? cùm omnes alii ſileant, etiam me ſilere neceſſe eſt. Sed minor de Nomine quæſtio: quisquis ille fuerit, quocunque nomine dictus, parùm refert. Magni fuiſſe animi, virtutisque Virum, patet ex generoſa ſobole, gente Sarmaticâ. Illud certum, Gothos non ab aliis lingvæ diverſæ mortalibus progenitos, nec alienis unquam immiſtos coloniis, quod ſciam, fuiſſe. Unde non immeritò *Aborigines* dixero, qui ſtirpem ſuam ad primos & incognitos referunt terrarum accolas, gentium fundatores. Neque illud minùs certum eſt, *Gothicam lingvam*, quam unam eandemque cum *Slavonica* ſentio, parentem exſtitiſſe tot aliarum, quibus noſtra abundat Sarmatia; quæque velut filiæ ad Matrem ſeſe referunt, ſolis ab eâ differentes dialectis; quæ tamen diverſitas, nihil de conſtantia lingvæ diminuit, nunquam mutatæ radicitùs: Neque enim legimus fuiſſe aliquando in his Sarmatiæ oris aliam in uſu lingvam. Viderint, qui Gothos ad Iſtulam & ultra incolas vocant ab origine Teutones; probandum imprimis iis eſt; Majores ſive Anteceſſores illorum, lingvâ quæ hodie in uſu eſt, Teutonicâ, uſos fuiſſe ante adventum Sarmato-Gothorum præſentium. Cùm autem nemo id hactenus probaverit, neque affirmare ſit auſus, ſtat pro nobis Antiquitas gentis Goto-Sarmaticæ, atque aliis independentia populis. Certè præcipui ex vetuſtis Scriptoribus, antiquitatem illi ſummam tribuunt. Ita enim citatus ſuprà Iſidorus teſtatur cum Aliis, qui Magog filium Japeti, Principem gentis profitentur. Quod autem in his primùm terræ partibus Gothi conſederint, eadem me movet, quæ movit Verelium, ratio; qui ita l. c. inquit: *Conſentaneum eſt terras loco illi vicinas, in quo Noachus poſt diluvium conſedit, primùm excultas eſſe, ſed ſobole-ſcentibus admodùm per Polygamiam poſteris ejus, colonias ducere continuas ne-ceſſe*

Gothi Aborigines.

Gothica lingva Slavonica.

Lingva Gothica haud mutata.

Antiquiſſimi Gothi.

Senſum Verelii.

ceſſe fuit. Creſcentibus autem cum hominibus injuriis, ſedes ſubinde mutare cogebantur. Inde fiebat ut aſperiora etiam & horridiora loca, ſuos colonos acciperent primis illis ſeculis: domicilia enim figebant, non ſemper ubi deliciæ invitabant, ſed ubi commodius præſidium adverſus inimicorum injurias occurrebat. Hoc ille unà mecum. Neque aliter in his, quæ ſuprà de Sveco-Gothis loqutur in hæc verba: *Neq; enim credibile eſt, primis à diluvio annis, hæc loca,* (Sveciam intelligit) *ab illis, ubi reparari genus humanum cæpit, longè diſsita; inhabitata ſtatim fuiſſe.* In eo autem mihi Auctor diſplicet, quod diſpliceat ipſi eorum ſententia, qui, (verba ſunt Auctoris) *cæteris orbis partibus amœnioribus occupatis, deficiente incolis ſolo, horridiorem hanc plagam ſcil. Sveciam, demùm inſeſſam arbitrantur :* Neque in hoc conſentire poſſum; quòd *ſoli amœnioris invitamentum inſufficientem reputet cauſam; cur hic locus præ aliis primò occupatus fuiſſe dicatur.* Quis enim viciniora loca non libenter incolat, & quærat remotiora? quis non amœniora non acceptet, & horridiora deligat? Incredibile ſanè videtur, ut prætermiſſis fertilioribus terris, infœcundas ſituque aſperas Noëtici nepotes præelegerint. Cùm itaque Sarmato-Gothi noſtrates, ex Aſia originetenùs venerint, vero ſimillimum eſt, viciniora illos ad plagam Aſiæ loca, quæ ſorte vel Majorum arbitrio repererunt, eaque fœcundiora occupâſſe. Talia erant ad Euxinum Pontum atque Tanaim Scythica, Croatica ſive Ukrainenſia locorum ſpatia. Potiora obtulerunt latè profuſi Polonorum Campi. Non diſſimilia Ruſſicæ, Pruſſicæ, Lietvanicæ, Livoniæ terræ fertiles & amœnæ dederunt; ut quis credat, in remotas, & eas horridas quia ſub aſperiore Cœli facie, nimirùm ſeptentrionali climate repoſitas, Saxoſæ Sveco-Gothiæ terras, neglectis per tot terrarum ſpatia abjectisque iis, quæ Aſiæ Pontoque erant conterminæ, conceſſiſſe? Sardiniam pro Tibure, aut ultimam Thulem pro Tempe Theſſalis quæſiviſſent? Non ex vano cum Loccenio conjicio, & concludo; Viciniores Aſiæ terras priùs quàm remotiores excultas eſſe; & proximas Orienti, populoſiores factas, quàm quæ ſunt horrido ſubjectæ trioni. Usque adeo terrarum incolæ, nimiâ hominum vel injuriâ vel propagine adducti, aſperiora tantùm quæſiverunt, & occupârunt loca.

Refellitur.

Conſenſus Loccenii.

§. III.

Magnitudo Gentis Gothicæ, ex multitudine Gentium demonſtratur.

Gothorum Nomen quàm amplum ſit, multitudo gentium demonſtrat, quibus nomen illud commune eſt. Is ſenſus eſt Fr. *Pollionis* [g] qui *maximas* ac plurimas Gothorum gentes aſſerit. Idem *Nicephori*, qui *Veſos*, *Gepidas*, *Vandalos* ad Gothos refert, ſolaque inter nomina, non populos differre ait. [b] Utpote quibus lingvarum, idemque vivendi inſtitutum fuit; ſed *Gepidas* in *Longobardos* & *Avares* dividit. Idem *Pompeji Tragi* [i] qui *Parthos* à Gothis veniſſe docet, conſentiente Kranzio. [k] Idem tandem (ut alios, de quibus infrà ſpecia-

Magnitudo gentis Gothicæ,

& Multitudo.

G liter,

g in Claudio. *b* lib. 14. Hiſt. Eccleſ. c. 58. *i* p. m. 206. *k* c. l. p. m. 205.

liter, taceam) *Sidonii Apollinaris*: qui in Carmine Paneġyrico ad Majorin. gentis hujus populos ita recenſet:

- - - - - - - Baſtarna, Suevus,
Pannonius, Neurus, Chunus, Geta, Dacus, Alanus,
Bellonothus, Rugus, Burgundio, Veſus, Alites.
Baſſalta, Oſtrogothus, Procuſtus, Sarmatæ, Moſchus
Poſt aquilas venêre tuas, &c.

§. IV.

De Gothis Succini Collectoribus.

Quis primùm Gothorum meminerit?

QUamvis Plinius primum è Scriptoribus, qui Gothorum meminerunt, *Pytheam* nominet, qui de iis hæc inter cætera refert, quòd æſtuarium Oceani, *Mentonorum* dictum, incoluerint, & ab hinc diei navigatione in Inſula *Abala* electrum fluctibus adventum collegerint, proximisque Teutonibus vendiderint. Nihilominùs ante Pytheam CCL. circiter annis memorat *Herodotus* [l] Collectores Succini ad mare Septentrionale, qui non alii quàm Gothi fuerunt; *Gothones* & *Æſtios* vocat *Tacitus*.

CAPUT III.

De Gothis Germanicis.

GOthos, de quibus ſuprà, non pauci ex Antiquis & Recentioribus ad *Germanos* referunt, iisque conjungunt. Ita illos Tacitus [a] refert, quos in confiniis Lygiorum, Rugiorum & Lemoviorum collocat. *Trans Lygios*, inquit, *Gothones regnant, paulò jam addictiùs, quàm cæteræ Romanorum gentes, nondum tamen ſupra libertatem. Protinus deinde Rugii & Lemovii.* Ita & Plinius [b] cui *quinq.* ſunt Germanorum *Genera*: primum, *Vandali*, quorum pars *Burgundiones*, pars *Carini*, *Gutones*. Secundum: *Ingævones*, ſub quibus *Cimbri* & *Teutones* & *Cauchorum* gentes, proximi Rheno. Tertium: *Iſtævones*, quorum pars *Cimbri mediterranei*. Quartum: *Itermiones*. Quintum: *Peucini*, qui & *Baſtarnæ*. Ita & Dionyſius Geographus in Carmine:

Germanique Getæ, Baſtarnæ Sarmatæ.

Strabo [c] quoque Gothorum originem ex *Germania* deducit. Idem alibi, *Baſtarnas* de Gente *Gothica*, ſupra Daciam accolas ab Germanis deſcendiſſe. [d] E Recentioribus *VVolfgangus Lazius*, *Cluverius*, *Hartknoch*, *Loccenius*, *Schefferus*, *Rutus*, *Hermannides* aliique complures ſimiliter ad Germanos referunt Gothos, quorum nativam ſedem, hodiernam ſtatuunt oram Germaniæ. Statuiſſe autem ſine cauſa tantæ eruditio-nis

l lib. 3.

a lib. de Morib. Germ. & lib. 4. c. 15. b lib. 4. Hiſt. nat. c. 14. c lib. 7. d lib. 4.

nis & doctrinæ Viros, non videtur. Cauſa hujus apud Auctores opinionis, non alia fuiſſe mihi videtur, quám erronea Veterum notitia, in ſtatuendis Germaniæ terminis quod ſequenti §. declaro.

§. I.

Antiquorum Senſus de Terminis Germaniæ Marisque Germanici.

ANtiquos proponere Auctores viſum eſt: Neoterici enim, quibus Antiquitas gentium tractanda venit, aut Veterum ſcriptis nimiùm confiſi, aut Patriæ amore illecti, ſpecioſa quæque ac glorioſa, in ſua derivârunt ſcripta. *Tacitus*, ex Antiquis præcipuus, libro, quem ſcripſit de *Moribus Germanorum* [e] ipſa ferè Danubii oſtia, deſignat terminos: ubi Germanos à Dacis & Sarmatis, mutuo magis metu, quàm montibus disjunctos collocat. Conſentit *Solinus* Tacito, eosdem ferè ſtatuens Germaniæ limites. In eo convenire videntur omnes, quòd Germania à ſeptentrione *Oceano*; à meridie *Danubio*; *Rheno* ab Occidente; ab Oriente *Sarmatarum finibus*, intra ſuos concluſerit limites. Neque in hoc diſſentiunt, quòd hæc Sarmatarum confinia ignota ſibi ſuo tempore fuerint; ideoque non ſatis ea explicuerint. Hinc Plinio, [f] Solino, [g] Melæ, [h] & qui deſcripſit orbem juſſu Theodoſii Junior. Imperat. Rom. Orientalis Germaniæ Terminus *Viſtula* fuerit; aliis verò ultra Viſtulam, ad *usq. Sarmatas Dacosq.* protenſus; qua ratione Germania totam in ſe complectebatur Poloniam. Fuſiùs hac de re Cluverius c. l. Quod attinet *maris Germanici* terminos, totum id, quod Germaniam inter, Brittanniamque funditur, à potiori Germaniæ littore, Mare Germanicum appellatum eſt, ab Occidente Brittannicas habens Inſulas. Hoc mare non ad Occidentem, ut quidam ſentiunt, ſed ad Septentrionem atque Orientem protenſum, includit *Mare Balthicum*, de quo Tacitus, agens de Germanis; c. l. *Cætera*, inquit, *Oceanus ambit latos ſinus & Inſularum immenſa ſpacia amplectens.* Per hos ſinus procul dubio intelligit *Balthicum Mare*; quod ad Germanicum pertinere, ejusdem ſenſus eſt Auctoris, atque Plinii. [i] Conferatur uterque. Atque hinc eſt, quòd Germania Plinii temporibus verè *Magna* audierit, quæ ſcilicet Magnam Sarmatiæ, Scythiæque Partem, quin & Aſiæ complexa eſt, teſte Wolfg. Lazio. [k] Quin & Theodoſii Imp. Rom. temporibus; *Germania omnisq. Gothia*, inquit deſcriptor Orbis, *ab Oriente fluvio Huiſtia, ab Occidente Rheno claudebatur.* Ex quibus deduco, Gothiam Veterum eandem fuiſſe cum Germania; adeoque omne fere id, quod Tacitus de Germanis refert, de Gothis quoque dicendum. Accedit, quòd idem cum Plinio inter barbaros numeraverit; Germani autem Romanis potiſſimùm barbari audiêre, teſte Cluverio, [l] cujus verba refero: *Et ſatis conſtat, barbaras Romanis gentes fuiſſe maximè Germanos nonnunquam Brittannos.* Inde lapſus Recentiorum Geographorum, qui

e c.23. *f* lib. 4. c. 13. *g* c. 23. *h* lib. 3. c. 3. *i* lib. 2. c. 108. *k* lib. 1. p. m. 17. *l* lib. 1. Germ. Antiq. c. 17.

qui Veterum ſecuti ſententiam, tantos Germaniæ terminos ſtatuêre, ut à Rheno ad Aſiam usque illos protenderint, non advertentes ad id, quòd *Germani* olim *barbari* audiêrint.

Germani olim barbari.

§. II.

Auctoris Sententia de propriis Antiquæ Germaniæ Terminis.

Germania potiùs Teutonia dicenda.

ANtiquæ Germaniæ terminos, quæ potius *Teutonia* dicenda eſt, ſi pro eo, quod magis accedere veritati videtur, circumſcribere velimus, non ultrà poſſumus eos extendere quàm utique, quò Gentis illius idioma ſe diffundebat. Hinc tota ferè Sarmatia, atque etiam Regiones illæ, in quibus olim Slavonica lingva dominatum tenuit, eſto nunc ad Germaniam pertineant, excludendæ ab illa ſint. Sic præter Livoniam, Curlandiam, Semigalliam, Pruſſiam, Caſſubiam, Pruſſiam utramque & Regalem & Ducalem, erunt Provinciæ, Utraque Pomerania, Caminenſis Epiſcopatus, Meclenburgum, Marchionatus Brandenburgicus, Lüneburgenſis ac Brunſvicenſis Provinciæ, pars Weſtphaliæ, Magdeburgenſis Archiepiſcopatus, pars Saxoniæ & Miſniæ, Luſatia, Bohemia, Moravia, magna pars Sileſiæ usque ad Cheruſcos extra Germaniam antiquam ponendæ, ſeu ut presſiùs dicam Teutoniam antiquam; quippe in iis locis Slavonica antiqua prævaluit lingva, quod palam eſt ex illis Slavis, qui adhuc Venedi, Germanicè Wenden / qui & olim nativas hic habuêre ſedes, & adhuc retinent, non aliâ loquentes lingvâ, quàm quæ noſtræ Sarmaticæ viciniſſima eſt, uniusque radicis cum Pruſſica, Samogetica, Lietvanica &c. De quo alibi fuſiùs.

§. III.

Auctorum Senſus de Nomine Germaniæ.

ANtiqvum ſatis Germanorum nomen omnes prædicant, unde ſuperba gloriatur antiquitate: non tamen idem inter AA. de illo nomine ſenſus eſt. Neque ſolum Veteres ſed & Recentiores in eo diſſentiunt. Tacitus lib. de Moribus Germ. Germanos annumerat populis, qui primùm transgreſſi ſunt Rhenum: eosque appellatos *Tungros*, qui poſteà Germani dicebantur. Quod Tungrorum nomen nationis, non gentis fuiſſe affirmat, autumatque illud vel à victore gentis Duce, vel ab ipſa gente aſſumptum: Neque ita antiqvum eſſe nomen, prout Marſorum, Svevorum, Vandalorumque; ſed recens & nuper additum: Fuiſſe tamen Romanis cognitum longè antè, conſtat ex *Julio Cæſare* qui Commentario de Bello Gallico, refert de Belgis, qui ſunt ex Germanis oriundi, quòd antiquitus Rhenum traduxerint. Ex his facilè infero, nativum Germanorum nomen, fuiſſe cis Rhenum populis, nempe citra Viſurgim & Albim: putoque Tacitum, non ratione ſui temporis aut Cæſariani, quàm potiùs ratione antiquorum temporum

Germani Tacito Tungri.

Germaniæ nomen Tacito novum.

porum, quibus inter ſe Germani diſcernebantur, novum Germaniæ dixiſſe vocabulum. Quo autem nomine antiquitùs Germani dicti ſint? Haud omnibus palam eſt. Cenſet Cluverius, nationali eos nomine ac proprio Teutiſcos dictos eſſe. Cui quod opponam, non habeo; habeo in quo conſentiam: puto enim Teutonum nomen, longè antiquius eſſe Germanorum nomine: ſiquidem etiam nunc, non eruditi tantùm, ſed ipſi quoque Germani vocant ſe Teutones, lingvâ Germanorum hodiernâ **die Deutſchen** / pronunciant. Neque aliter Gothorum reliquiæ in Pruſſia, Samogetia, Lietvania, Germanos appellant, quàm Teutones; ſive pro hodiernâ dialecto, Tautones.

Germanos Cluverius Teutiſcos antiquitùs vocatos contendit.

Teutonum nomen antiquius voce Germaniæ.

§. IV.

Auctorum Senſus de Nomine Teutoniæ.

UNde Teutonum Nomen provenerit? non ſatis, quod ſciam, Antiqui exprimunt. Cluverius [m] deducit illud nomen à nomine Celtico, Theut; unde ſuam Celtæ jactabant originem. Verùm nomen hoc, pro varietate Dialectorum, quæ Celtis uſu creditur, variabat. Platoni & J. Cæſari *Theut*, aliis *Thout*, & *Thót*, & *Thoyt*. Græcis ϑαίϑ & ϑωόϑ & ϑȣϑ; ϑέοϑ & ϑοίϑ, ore ſonabat & calamo. Hinc quidam Nomen Dei Θεός formare volunt. *Ægyptii* Deum hujus nominis, Tullio teſte, [n] videntur coluiſſe: utpote quibus *Mercurius* dictus fuit Thoyt, quæ tamen vox, Lactantio [o] interprete menſem notabat Septembrem. Hic Deus Theut, idem videtur eſſe, de quo Lucanus [p] ſcribit, quòd fuerit Galliarum Deus, dictus Theutatis, per quem Cluverius Jovem tonantem intelligit. Eruditorum nonnullis, nomen Teutonis è lingva Gotho-Sarmatica videtur eſſe derivandum; in qua *Teuto Progenitorem* ſignificat. Unde Samogetæ hodie Parentes, Avos, Proavos, *Tetis* nomine appellant. Quia verò Teutonibus maxima Parentum fuit cura, cultusque; non è vano conjicit, Teutones ab hac voce ſic vocatos fuiſſe. Verùm non placet conjectura; non enim tantùm ipſæ voces, Teuto & Tetis, inter ſe diſcrepant; ſed ipſa etiam gentium diverſarum idiomata, è quibus voces proceſſerunt; illud quidem Germanicum, hoc Gothicum; quare extraneum & peregrinum nomen Teutonicæ genti adveniret?

Unde Nomen Teutonum?

Nomen Theut variat.

Ægyptiis Thoyt quid?

An Teuto à Tetis?

Refellitur opinio.

§. V.

Auctoris Senſus de Nomine Teutoniæ.

SAlvo Doctiorum ſenſu, cenſeo ego Teutones dictos eſſe à primo Gallorum, Germanorumque Parente ſeu Principe, dicto *Teutone*, quem illi, more gentilium Deum crediderunt, coluerunt que, atque id ex vetuſtiſſima utrique Genti acceptum eſt traditione. Fuiſſe autem non procul à Gothis Slavisque progenitum, exinde mihi perſvadeo, quòd inter Teutonum terras, & Pontum vicinum Aſiæ, ex qua primi hominum Progenitores egreſſi ſunt, ad occupandas Euro-

[m] in Phœdro. [n] lib. 3. de Divinatione. [o] lib. 1. c. 6. [p] lib. 1.

pæ Regiones, Gothorum Regio Slavorumque intermediet. Mihi profectò, ſemper illud vero proximum, quod aliis vero ſimile viſum eſt: terras, quò Aſiæ viciniores, eò antiquiores eſſe in cultu hominum; ac proinde illarum incolas ſuccedentium in remotiores oras populorum Auctores exſtitiſſe. Accedit, quòd Scytharum, quorum nomine veniunt Gothi, imò ipſorummet Gothorum annales, vetuſtiores cæterorum populorum annalibus ſemper habiti ſint, atque etiam nunc habeantur.

§. VI.

De Diſtinctione Germaniæ à Teutonia.

Diverſa Germania à Teutonia.

Quænam à Teutonia antiqua excludendæ Provinciæ?

QUamvis, quod ſupra dixi §. 3. Germani Teutonum nomine venerint, veniantque non eruditis tantùm, ſed ſibimetipſis ad hæc usque tempora: in re tamen diverſos fuiſſe populos perſvadet mihi Auctoritas Veterum, quibus diverſa fuit Germania à Teutoniâ; atque adeo illæ terrarum oræ, quæ ſunt circa Viſtulam, Oderam, Albim ad usque Viſurgim ſitæ; ubi nunc eſt *Polonia*, *Bohemia*, *Mecleburgum*, *Pomerania*, *Caſſubia*; nec non Provinciæ illæ, quæ hodie Germanico parent Imperio, utpote *Luſatia*, *Magdeburgum*, *Marchionatus Brandeburg*, *Lunenburgum*, *Brunſvicum*, ſub Germaniæ venerunt nomine: in his enim cunctis Regionibus, lingva Slavonica, quæ cum Sarmatica & veteri Gothica eadem eſt, uti eſt lingva Vendorum, Bohemorum, Caſſubiorum &c. &c. Dominium habuiſſe legitur. Quæ autem Provinciæ trans Viſurgim ſitæ, ad Rhenum & ultra extenduntur ad Teutoniam pertinent, ab aliis ad Sveviam & Alemaniam referuntur. Comprobari id videtur ex iis, quæ in Theodoſii Junior. Breviario habentur, verbis; ea ſunt: *Hinc ab Oriente* i. e. circa Tanaim, *Alanii*, *eſt*, *in media Dacia*, *ubi Gothia*, *deinde Germania.* Ex his deduco. 1. Gothiam id temporis proximam fuiſſe Daciæ, ſcil. Ruſſiam Rubram, alias Ruſſiæ & Lietvaniæ Provincias, poſt eas ſitam fuiſſe antiquam Germaniam. 2. Quod licet Germaniæ nomine Poloniarum oræ nonnunquam venerint, nunquam tamen veniſſe nomine Teutoniæ. 3. In prædictis oris Lingvam Teutonicam nunquam in uſu fuiſſe; benè tamen fuiſſe Gothicam, quæ ab antiquis quoque Germanica audit, ſemperque viſa eſt cum Sarmatica convenire. 4. Sarmatas Germanosque ſuccreſcente tandem Gothorum potentiâ dictos fuiſſe Gothos; Gothosque Germanos. Unde legimus Theodoſium citatum Germaniam vocare Gothiam.

§. VII.

De Germania Celtica, ſive Celto-Germanica.

Germani Dioni Celtæ dicti.

EQuidem negare non poſſum, Teutonum nomen, ſive illud ſit à nomine deaſtri cujusſpiam Theut dicti, ſive à Duce deductum Teutone; antiquiſſimum: non tamen his ita convincor, ut credam Germanos primitùs Teutones dictos eſſe; aliud enim ſvadet Scriptor vetuſtus Dio, [q] qui aliter à Prioribus ſentiens; Germanos, Cel-

[q] Dio lib. 53.

Celtas fuiſſe dictos, teſtatur his verbis: *Celtarum quidam, quos Germanos vocamus, cùm omnem apud Rhenum Celthiam occupâſſent, effecerunt, ut illa Regio Celtia vocaretur.* Quo Celtarum nomine Autor non intelligit *Gallos*, ut aliqui contendunt, ſed populos cis Rhenum ad Viſtulam, Albimque ſitos, verſus Sarmatiam. Patet id ex eo; quia quos Romani Germanos vocant, eos ille appellat Celtas, Regionemque Celticam; Gallos verò Galatas, Galliamque Galatiam dicit. Hinc Strabonis [r] notatur lapſus, aſſerentis Gallos in Narbonenſi Provincia, Celtas à priſcis fuiſſe dictos; ab iis verò univerſam Galliam dictam fuiſſe Celtiam; Græcis potiſſimùm, quibus oris calamique facundia inſerviit: cùm tamen tantus Auctor Celtas diſtingvat à Gallis ſive Galatis. Concludo rem planè ad ſenſum Dionis, Celtasque affirmo fuiſſe propriè Rheni accolas Galliam verſus: Germanos verò accolas Rheni verſus Sarmatiam. Ita res diviſa, etiam pro parte Strabonis eſſe poteſt, mentique Auctoris, ſi minus calamo, deſervire. Plinius [ſ] nobiſcum eſt, qui Teutones & Cimbros proximos Rheno collocat.

Galli Dioni Galatæ.

§. IIX.

Senſa aliorum de Origine Nominis Germaniæ.

CUm Germaniæ populi, uti hodie audiunt, olim Tacito Tungri; Teutiſci Cluverio, ac Teutones, Celtæ Dioni fuerint: ſupereſt, ut ipſum nomen penitiùs videamus, quale ſit? ſive ut alii inquirunt, quâ lingvâ exortum, quâ de Gente venerit. Tria diſtinctarum gentium idiomata videntur concurrere, atque illud ſibi vendicare nomen: *Gallicum, Romanum, & Teutonicum.* Seu proprium vicinæ gentis. *Cluverius* [t] Gallis inventum tribuit, adeoque ab iis acceptum eſſe nomen opinatur; nimirùm, cùm Teutiſcorum quidam transgreſſi Rhenum (inde transRhenanorum Nomen) regionem amni proximam occupâſſent; effecerunt, ut ea teſtante Tacito diceretur Germania, à Gallis ſcil. devictis. Placet aliis, Germanorum nomen veniſſe è *Latio* ſivè à Latinis deſumptum, quibus Germanus idem eſt, quod fraternò junctus ſangvine, ſcilicet conjunctionem animorum frequentiſſimam inter Teutones, Romani exprimere eo nomine ſtuduerunt. Tandem aliis, nomen id lingvæ Teutonicæ proprium, viſum eſt, atque è vicina ac quaſi patriâ profectum gente; ideo, quòd ultima vocis ſyllaba **Mann.** (Virum vox hæc Teutonicis ſignificat) Teutonica eſſe videatur.

Germania Vox an Gallica?

An Latina?

An Teutonica?

§. IX.

Refelluntur Senſa propoſita.

FRuſtra Cluverius tantùm tribuit genti ſeu lingvæ Gallicæ, ut illi ſuum debeat Germania nomen. Præter id enim, quod infrà paulò de Latio dicam movet me illud & convincit; quod ſi Galli id nominis dediſſent Germanis, citra dubium è ſuâ nativâ illud derivâſſent lingvâ. Quod verò Nomen apparet ſimile in eâ, quæ hodiè viget

r lib. 4. ſ lib. 4. c. 14. t lib. 3. G. A. c. 20.

viget in Galliis? quæ radix aut primitivum Vocis, ex qua deducatur nomen Germaniæ? Mihi non apparet, viſum eſt Cluverio. Quod ſi dixerit cum pleriſque aliis, Gallicam lingvam antiquitùs fuiſſe Teutonicam, conceſſerim id ſanè. Verùm inde non ad mentem Cluverii ſequitur; Germanos domi ſuæ natum, i. e. propriâ nomen exortum lingvâ à Gallis accepiſſe: in quo tamen aliam mentem paulò inferiùs declarabo. Fruſtra & alii tantundem Latio attribuunt, cujus lingva, cùm ſit à Teutonicâ longè multùmque diverſa, ipſa lingvarum diverſitas cogit me in contrarium. Scilicet unaquæque gens & ſuo ſibi quærit idiomate nomen, atque ad inſigne aliquod factum, vel eventum alludit, unde gloria famaque ſua proveniat. Multò certè minùs videtur mihi derivandum Nomen illud à voce *germen* vel *germino*, quaſi populoſa hæc natio, nimiùmque propagata, indulgere otio in procreanda ſobole, viſa ſit Romanis; indeque nomen ab iis acceperit; cùm tamen deditiſſima bellis gens omnem operam animumque intenderit, in his potiſſimùm oris ad egregia Martis edenda facinora. Illud tandem, quod de lingvâ affertur Teutonicâ, deque ultimâ ſyllabâ vocis, exiguum momentum affert. Integram neceſſe eſt derivari vocem, ut ad eam pertineat lingvam, à qua derivatur. Quod ſi compoſitam vocem quis dixerit: **Gehr-Mann /** quaſi *vir ebulliens* ab *ebullire*, **gieren /** vel **Gar-Mann /** quaſi *Valdè-Vir*, aut **Jahr-Mann /** i. e. *Annuus Vir*; Hoc eſſe reſpondebo, vocum derivationes fingere, aut per vim ad ſuum genium aut ingenium detorquere, quod certè ſenſatis, doctiſque Viris minimùm licere puto.

§. X.

Auctoris Sententia proponitur.

Quoniam triplicem ab Origine Nominis Germaniæ rejecimus lingvam, quæ tamen conſona ex aliorum ſenſu, atque conveniens Nomini videbatur; de alia verò Auctores ſilent, inquirendum eſt quænam ſit lingva? nam certò aliqua eſſe debet, cui Nomen ſuum acceptum referat Germania. Convenientiſſimum mihi videtur eſſe, ut è proximâ, ſive vicinâ Teutonum lingvâ, origo nominis inquitatur; cùm ipſa quoque Germania vicina fuerit eorundem, quia proxima populis Rheni accolis. Neque ulla occurrit vicinior, quàm Gothica lingva quam communem fuiſſe olim Germanis, ſicut & ipſum fuit Gothorum nomen; patet ex eo, quòd Gothia olim ad Rhenum usque ſe extenderit, nempe ultra Albim & Viſurgim, ad Hercyniam ſilvam; cujus accolas fuiſſe Gothos alibi demonſtrabitur: & ſupra ex Veterum teſtimonio demonſtratum eſt, ſub Gothorum nomine veniſſe Germaniam. Cùm itaque Gothica & Germanica lingva eadem olim fuerit, non videtur aliundè deſumi certius poſſe Nomen Germaniæ, quàm è Patriâ ſuâ, nec alibi inquiri melius, quàm in Patriâ. Gothis Germanus, qui *Ger'-manes* dictus, *ſagacem* denotat, vel *rectè intelligentem.* Et vero ſimile eſt, hoc tam præclaro nomine dictos à Gothis fuiſſe

Nomen Germaniæ derivatur è lingvâ Gothicâ.

Quid denotet vox Germanus?

iſſe Germanos, cùm ipſi etiam Gothi conſimili ſe nomine appellârint. Quod & cæteris uſitatum fuiſſe gentibus ſuprà innuimus: Innatus enim mortalium animis eſt, decori famæque amor, adeo ut etiam privati nomina ſua vel aboleant ignobilia, vel aſſumant nobiliora. Patet id, ne à longè exempla petamus, in ipſa Gothia noſtra. A *Slawa*, i. e. *fama* Slavi. A *Polo* vel *Pole*, in Campo Poloni, tanquam campeſtres animæ. *A præpotenti Dominio*, Sarmatæ, à *Pruta*, i. e. *Prudentia* Pruteni, aut ſibi ipſis indiderunt nomen aut ab aliis indictum receperunt. Atque hi Germano-Gothi, quamvis juxta Tacitum, *literarum ſecreta ignoraverint, vitaq́; eorum omnis in venationibus & ſtudio rei militaris* conſtiterit, ingenii tamen bonitate & judicio tantùm pollebant, ut non opus habuerint, multas condere leges. At potiſſimùm illorum ſagacitas in *armorum exercitio & redhibitione fidei*, ſemper enituit: hinc Tacitus, [a] *nullos mortalium armis ac fide ante Germanos fuiſſe teſtatur.* Cæteras eorundem virtutes fuſiùs proſequitur citatus Author, cujus vocalis ſtylus tacere me cogit. Unicum prædictis addo, quòd Germanorum Nomen, ſimul cum Gothorum nomine, Romanis innotuerit, neque ante Gothicæ gentis famam quiſquam de Germanis ſcripſerit. Suſpicor autem tribus vel duobus circiter ſeculis antè Chriſtum natum Gothos veniſſe in notitiam Romanorum, quamvis olim alio, nempe, Scytharum nomine. *Sagacitas Germanorum.*

CAPUT IV.

De Sedibus Gothorum in Scandia; ſive de Gothis Svedicis, vel Sveco-Gothis.

SCandia eſt Pen-Inſula Maris Svetici, olim Daniæ provincia, nunc Sveciæ Regno ſubjecta. Auctores, qui noſtros Gotho-Sarmatas ex hac deducunt pen-inſula, veluti nativa Gothorum ſede, non intelligunt hic illius nomine ipſam Inſulam (lato ſenſu loquor) vel *Provinciam*, ſed totum terræ tractum, qui ab illa, ad extremas usque Septentrionis oras extenditur; totum ſcil. *Sveciæ Norwegiæq́; Regnum* hodiernum. Argumentum Auctorum potiſſimum eſt, quòd in hoc terræ tractu ſuperſit populoſa quædam Provincia, *Gothia* nomine; unde & Gentem & Nomen Gothorum deſcendiſſe probabiliſſimum videtur iis: atque ita, uti ſentiunt, affirmant. Eſt autem decumana pro hâc ſententiâ Auctoritas, quam infra §. II. cum Auctore Principe propono.

§. I.

De Nomine Scandiæ.

CEleberrima Inſularum Septentrionalium *Scandia* Geographorum mentem calamumque excivit; & non ſolùm ipſo ſuo *ſitu*, ſed ipſo etiam ſuo *Nomine*: Hinc tot diverſa reperit nomina, ut ineruditio Lectori alia pœnè videatur, neque agnoſcatur in ſe, quæ tantùm

[a] lib. 13. Annal.

à ſe diſtat in nomine. *Olao* & *Joanni*, *Magnis* cùm nomine tùm eruditione Viris, *Scandia* & *Scandinaria* dicitur. Similiter Joanni *Loccenio*. Jacob *Zieglero*, Georgio *Stiernhelm*. *Scanziam* vocat; *Jornandes* Iſtulæ oſtiis oppoſitam, idem *Scantiam*, *Scandinaviam*, & *Gothi-Scaniam* dicit. *VVolfgangus Lazius*: & cum ipſo plurimi *Schoniam* & *Schonlandiam* nominandam putat. Alii *Scaniam* & *Schoniam* nominant. Germani **Schonen**. Ex antiquis *Ptolomæus* ac *Plinius*, quaſi proprio ac primarie Nomine *Scandiam* appellant; cum quibus nos in præſenti. Deſignari eam volunt à *Procopio* per ultimam *Thulem*. *Plinio*, *Alter Orbis eſt, incompertæ magnitudinis, complectens Scandinaviam & Finningiam. Jornandes* adeo populoſam prædicat Orbis partem, ut non vereatur eam, *Officinam & Vaginam gentium appellare*. Patebit res ex citando infra Auctorum textu. *Valerius Flaccus* de eadem canit

----- *Neque enim plaga gentibus ulla ditior.*

Jacob. *Zieglerus* dicit eam ſub ſe longo ambitu continere Provincias novem, quas & recenſet, ſed de his infrà ſuo loco.

§. II.

De Nominis Scandiæ derivatione.

Unde derivatio nominis Scandiæ?

An ab Aſcena?

An à Germanico Schantzen.

An à Germanico See-Kant.

An à Danico Schonen ſeu Schönland.

An à Sarmatico: Skandinnu?

IN derivatione Nominis hujus Auctores non conveniunt. Quidam ab *Aſcena* filio Gomer, à quo olim *Cimbros* derivari volunt, deducunt. Hinc Scandia *Scania* illis eſt, vel Sconia. *Hugo Grotius* à munimentis deducit, quæ Teutones **Schantzen** lingvâ ſuâ vocant; quod ſcilicet ſcopuli illi Norwegici ſint inſtar munimentorum. Hinc Scandia Auctori Scanzia. *Joachimi Paſtorii* non inanis conjectura eſt, vocem hanc è Germanico **See-Kant** conſtructam eſſe; quod lingva Teutonum *Maris Angulum* ſignificat. *VVolfg. Lazius* cum plerisque aliis à Teutonibus profectum opinatur nomen, ſed à Latinis depravatum. Hinc illi pro Scandia, *Sconia* vel *Schonlandia* dicitur. i. e. *Pulchra terra*, cui ille totum Sveciæ & Norwegiæ adjungit Regnum. Eruditorum non nemo, deductum putat nomen à voce Sarmatica *Skandinnu. Submergere.* Suſpicatur enim, Nautas, Maris Balthici accolas, tempeſtatibus abactos, in ſcopuloſa illa adeoque naufragiis obnoxia Inſulæ littora, interrogatos ab Inſulanis vel conterraneis, ubi fuerint, vel quibus ab oris venerint, reſpondiſſe; ibi fuiſſe atque inde ſe veniſſe, ubi vix non ſubmerſæ naves, vixque unà cum iis omnes non periêre, tum ob ſcopulos tum ob tempeſtatem. Hinc Scandinaviæ nomen datum à Sarmatis loco ſive Inſulæ illi. Sed hæc nominis derivatio à longè petita, nimiùmque detorta videtur mihi. Sentio ego rectiùs Scandiæ vel Scandinaviæ Nomen, vocem eſſe Sarmaticam, atque *locum honoratorum* denotare. Mos enim Sarmatarum fuit ille, ut non tantùm ipſi ſuperiores ſuos impensè colerent, ſed illorum cultum, aliis etiam commendarent cùm exteris tùm poſteris. Inde honorifica genti ſuæ indiderunt nomina. Ut à *Slava*, *Slavi*, *Venedæ* quaſi *Panáite* i. e. Domini, *Pruſſi à prudentia* dicerentur. Ita quoque Scandiæ nomen, datum ab incolis, derivatum à *Skannu*; quamvis ſignificet etiam id, *quod benè ſapit*; deductum tamen;

Vox Scandinaviæ Sarmatica. Quid denotat?

à ver-

à verbo, Skannidinnu, denotat ſæpius etiam id, quod eſt: *honoratum & amabilem facio.* Inde Skandinaviæ Nomen, quod eſt *honoratorum* & *amabilium* locus. In quo liberum relinquo cuique judicium. Confirmor tamen in hac nominis derivatione, ſubſcriptione Illuſtriſſimorum Comitum de Gothia, quorum Nomina, *Statuta Concilii IIX. Toletani* continent, cui ipſi interfuêre Legati; his expreſſa: *Odoacer, Oſilo, Comites Cubiculariorum.* Adulphus, Aphrila, Venedarius *Comites SCANZIARUM.* Ruchillus *Comes Patrimoniorum*, Gunifridus *Comes Sacrorum.* Advertat velim eruditus lector, non Provincias hîc vel territoria certa, ſed *Officiorum* præ ſe ferre argumenta. Fuerunt nimirum *præfecti* ſive *Comites Cubiculariorum, Patrimoniorum, Sacrorum,* ſimiliter *Scanziarum*: Neque fruſtra ſcriptum legitur Scanziarum *in plurali*, non *Scanziæ* Provinciæ, quæ *una* ſcilicet habebatur Inſula. Quare Scanziæ nomen aliud denotâſſe Gothos, quàm Provinciam, hinc mihi certò perſvadeo: nimirum aliquod Principis officium putaverim. *Præfectum rei coquinariæ*; in quam me ducit ſententiam, illa Gothorum in Italia vox *Scanſas* ſivè *Scenſas*; quæ *Pomp. Feſto*, ubi agit de ſignificatione vocum; *Cœnam* denotat. Ex his patere cupio lapſum *Wolfg. Lazii* Viri aliàs non inerudititi, qui ſuprà ſcriptorum conſcius, tamen Scanziæ nomen ad Provinciam detorquêre niſus eſt, à Jordane, ut reor, ſeductus. Patere inſuper velim inconſtantiam Veterum & qui illos ſeqvuntur, in deſignandâ Scanziâ, quam ex potiori argumento in noſtris deſignandam cenſeo Maris Balthici Oris.

Scanzia quid?

Scanſas Italis quid?

§. III.

Aſſertur Jornandis ſententia, ejusque ſequacium.

JOrnandes Ravennatum Præſul, Vir juxta plurimorum ſententiam, natione *Gothus*; juxta B. Rhenanum *Alanus*, ita de origine ſedibusque Gothorum diſſerit: *Ex hâc igitur Scanziæ Inſula, quaſi officina gentium, aut certè velut vagina nationum, cum Rege ſuo, nominat Berig Gothi quondam memorantur egreſſi; qui ut primùm navibus egredientes terras attigêre, illicò nomen loco dederunt. Nam hodiè illic, ut fertur Gotiſcanzia vocatur. Unde mox promoventes ad ſedes Ulmerugorum, qui tunc Oceani ripas inſidebant, caſtra metati ſunt, eosq; commiſto prælio, propriis ſedibus pepulerunt; eorumq; vicinos Vandalos jam tùm ſubjugantes, ſuis applicuêre victoriis. Ibi verò magna populi numeroſitate creſcente, etiam pœnè quinto Rege regnante poſt* Berig, Filimer, Filiquod, Augis Calii Arigis *conſilio ſedit, ut exinde cum familiis Gothorum, promoveretur exercitus, qui aptisſimas ſedes, locaq; dum quæreret congrua, pervenit ad Scythiæ terras, quæ lingvâ eorum Ovim vocabantur.* Hæc Jornandes, qui, prout ipſe refert lib. de rebus Goth. fatetur ſe ex *antiquis Gothorum Carminibus* accepiſſe; inſuper ex *Deuxippo* & *Ablavio*; quorum libros, dolendum, iniquitas temporum an hominum? ſubſtulit. Hunc veluti anteſignanum Ducem, ſecuti ſunt pleno numero Auctores, ita, ut nihil à ſenſu, à verbis vix nonnulli recederent: freti nimirùm unicâ auctoritate Viri, cujus doctrinæ cum dignitate conjunctæ antiquitas viſa eſt ſuffragari. Atque inprimis *Paulus*

lus Diaconus, qui ex eâdem Inſulâ ſuos producit *Longobardos*. Deinde *Petrus à Dysburg* Secul. XIV. Auth. eandem *Gotho-Pruſſis* deſignat originem. Horum preſſerunt cæteri veſtigia, *Svetici*, *Danici*, *Pruſſici*, *Germanici*, non pauci, nec poſtremi Scriptores. E quibus *Kranczius*. *Joannes & Olaus Magni*, *VVolfg. Lazius*, *Hugo Grotius*, *Georg. Golnicius*, *Joannes Loccen. Schefferus*, *Rutger*, *Hermannides*, ut aliorum nomina taceam, quibus accepta probataque eſt Jornandis opinio, Scandiaque Patria Gothorum ſedes proclamata. Favere illis videtur *Cluverius*, * ſed *ſuo ſenſu*: Dum Gothos non jam Svecis, ſed jam Germanis ſuam debere originem, alios tamen à Getis populos eſſe contendit.

§. IV.

Refellitur ſententia Jornandis de Migratione Gothorum, è Scandia.

Dubia & incerta Gothorum Migratio è Scandia.

JOrnandes, vel quisquis Auctor, migrationes illorum temporum propoſuit; aſſerit incolas terrarum Sveciæ, quos Sveco-Gothos nominant, poſtquam in ingentem excreverunt numerum, non capiente multitudinem populi Patrio ſolo, è ſuis conceſſiſſe ſedibus, atque in alienas longè oras, ſcilic. ad *Pontum Euxinum*, & usque in *Thraciam* demigrâſſe: Verùm unde hæc aſſerta Jornandi? plerisque dubia Auctoribus, mihi inprimis adeo incerta, ut cenſeam commentis proxima Æſopicis, nec fide digna nec Viro. Quis enim credat, ignotam gentem, lingvâ, moribus, religione longè diſſimilem, vel terrâ per tot populoſas, ſituque amœniſſimas Sarmatiæ oras, citra ullam remoram aut renitentiam populorum alioquin bellacium, armisque potentium penetrare potuiſſe? vel mari cum tanto apparatu armorum, militumque numero, per tot undarum ſpatia à Septentrione ad Orientem, ſcil. à mari Sarmatico per tot immenſa oceani ſpatia ad Euxinum & ultra tranſire ac pertingere, inter tot obvios Inſularum obices terrarumque in Pen-Inſulis & Continenti tractus valuiſſe? quæ ſors, aut quæ ratio eò illos deduxerit? Caſune an conſilio devenerint? Unde tam populoſas ac bellicoſas gentium Provincias, tam citò ac felici marte ſubjugârint, ſubjugatas poſſederint? Sed conceſſis Auctori Gothorum migrationibus, quas diverſis ſeculis extitiſſe multi palam teſtantur Auctores: legimus enim longè ante natalem Chriſti, Gothos incoluiſſe Pruſſiam; legimus eosdem longè poſt occupâſſe ſedes ad Tanaim, inde moviſſe in Thraciam, Daciamque tenuiſſe: Fatendum eſt, quod rationi congruum: neque enim contra torrentem niti intendo. Nullus ambigo de Migrationibus populorum Sveciæ; adjuncta me tamen harum migrationum, de quibus Jornandes, vel maximè removent ab Auctoris ſenſu. Ut locum tempusque taceam, ipſe migrationis modus urget me ut contra Jornandem audentior eam. An enim ita Sveco-Gothi è ſuis commigrârunt ſedibus, ut novas ſectantes, evacuaverint veteres, aliisque occupandas reliquerint populis? Itane incertas quæſiêre terras, ut certas priores penitùs deſeruerint? cre-

Modus Migrationis magis incertus.

* lib. 3. Antiq. Germ. c. 34.

creſcente potiſſimùm è propagatione hominum populi numero? Certè ipſius etiam Jornandis calculo non videtur ſequi: Gothi hoc ſeculo incoluerunt Pruſſiam, altero regiones ad Tanaim? Neque illud rectè concludit argumentum: Venedi priore ſeculo inhabitârunt Pruſſiam, poſteriore Æſtii. Ergo Vendi expulſi ab Æſtiis aliò commigrârunt, Patriâ terrâ Æſtiis in poſſeſſionem relictâ. Non inſolens eſt, non ſolùm in Phyſicis ſecundum Philoſophos, ſed in moralibus etiam, ut à principali parte, ſive potiori, denominatio toti vel univerſo tribuatur. Certè non rarò contingit, ut non ſolùm à diſtrictu, ora, inſigni, ſed ab Urbe quoque notabili, Regni aut Provinciæ nomen proveniat; multò magis à principe populi alicujus familia. Ita ſcilicet, quia *Æſtiorum* proſapia cæteris in Pruſſia præeminuit, indèque principatum gentis tenuit; hinc loco nomen populoque venit; hinc Pruſſia *Æſtia*, Pruſſique dicti ſunt *Æſtii*; manente eodem loci inquilino: neque enim, mutato nomine, veterem mutari colonum neceſſe eſt. Unus autem, idemque cenſetur populus, qui nec lingvâ nec moribus differt: quæ duo unius radicis ac originis gentes indicant. Quare cùm Legati ab Æſtiis ad *Theodoricum* Gothorum Regem venerint, eique dona nomine gentis ſuæ obtulerint, profectò *Æſtii* non alii tunc populi, quàm *Pruſſi* aut *Venedi* fuêre; licet mutaverint nomen. Æſtiorum ſangvis, qui inter Pruſſos aut Venedos tenuit dominatum. Rem declaro exemplo, è vetuſtis Patriæ petito Annalibus, nimirùm Pruſſo-Polonis. Pruſſica gens è cunctis in tota Europa gentibus adeo potens exſtitit Seculo X. aut propè XI. ut tot imperaverit Provinciis, quot Chriſtianorum vix aliquis Principum, illo ævo viſus eſt imperare: Omnis namque *Maſovia*, *Livonia*, *Curonia*, *Lietvania*, *Samogethia*, *Magna Poloniæ pars*, ad Pruſſiæ tunc ſpectabat imperium; de quo fuſiùs in Deliciis M. Unde & formidanda gens finitimis exſtitit, & in majorem præ cæteris aſſurrexit famam virtutis, fortisque Martis. Eadem ſequente proximè Seculo decrevit adeo, & famâ nominis & imperio; ut ipſi ſe Pruſſi, Pruſſos vocare detrectâverint, vixque intra ſuæ Pruſſiæ terminos conſtiterint: Tantùm ipſos & ignominiæ ſuæ puduit, & ignaviæ. Jam verò ſub illud planè tempus, quo decreſcebat Pruſſia, virtus nomenque Polonorum aſſurgebat, efflorescebat imperium. Talis etiam nominis mutatio vario ex argumento evenire poteſt. Imò ex malè accepta referentis informatione. Recens addo Exemplum. Anno 1657. bello inter Poloniæ ac Sveciæ Reges exorto; cùm Elector Brandebugicus à partibus Svecorum ſtetiſſet in armis; Samogeticus miles ad Memelam Urbem in finibus Pruſſiæ ſitam, caſtra metatus, obſervabat pervigil Urbis præſidiarios, ne ſuas inopinatis excurſibus infeſtarent ſtationes. Et quia in motione Caſtrorum miles ille pro more ſuo & lingvâ, *Lelo! Lelo!* ingenti ſublato clamore perſonabat, à Pruſſis Zalavonis in Memelenſi, Ragnetenſi & Tilſenſi Diſtrictibus, ex ſono vocum illarum dictus eſt *Lelokai*. Quam quidem denominationem Zalavoni Pruſſi hucusque retinent, adeò tenaciter, ut ab eâ expeditione, quam Lelokarum vocant, annos vitæ ſuæ, rerumque geſta-

Unde Pruſſi Æſtii?

Pruſſorum Potentia ſeculo X. & XI.

Provinciæ ad Pruſſicum Imperium pertinentes.

Decreſcens Pruſſia.

Samogethæ Lelokai dicti. Unde?

K rum

rum computent: Unde dicunt: Pirru czeſu Lelokin. i. e. ante tempus Lelokarum; ſive; ante Expeditionem Samogetarum, hoc vel illud factum eſt. &c. Quod ſi quis rei ignarus, ex relatione Zalavoni cujuspiam de expeditione Lelokarum narrantis, temporum locorumque illorum ſcriberet hiſtoriam, Lelokasque poneret in iis oris pro peculiari quadam gente; quantam difficultatem pareret poſthumis Geographis atque Hiſtoricis, ex malè accepta referentis informatione? Inquirerent enim illi Lelokas circa Memelam, nec tamen unquam & usquam reperirent; quia nulla fuit eo nomine inſignita Provincia, aut terræ tractus. In ſimilem arbitro me ac judice, errorem incidit *Vincentius Kadlubko* XII. Seculi Auctor: meminit ille quorundam in Pruſſia populorum, quos *Soladamiſtas*, & Polexianos vocat, de quibus nullus, quantum ſcio, ex Hiſtoricis Pruſſiæ refert, nullus ex aliis memorat: cùm tamen ſi uſpiam in Pruſſia ejus nominis populi fuiſſent, certè reperiſſent illos Ordinis Teutonici milites, qui in eas Pruſſiæ oras Seculi XIII. initio advenerunt, neque vicini tacuiſſent Scriptores; ſicut non tacuerunt Sambienſes à Sambia, Natangos à Natangia &c. &c. dictos. Apparet itaque Kadlubkianos populos à vicinis ex contemptu vel alia de cauſa ſic appellatos eſſe. Mihi probabile eſt, à Maſoviâ gente viciniſſimâ ita vocatos, alteros, quod betulata ſeu ſilvas betularum arborum feraces incoluerint, alteros, quòd in patulis degerint campis, atque ex iis in Polonorum terras frequentiùs hoſtiliter excurrerint; Verba ſiquidem illa è *Pruſſica* lingva id denotant. Addo, fieri & nunc poſſe nuncupationem novam terrarum à novo Principe, qui ſuo nomine eas indigitet. Ita *Pruſſi* ad Regnum Poloniæ ſpectantes, vocari meritò queunt, *Poloni & Regii Pruſſi*: qui verò Electori Brandeburgico parent: *Ducales*, *Electorales*, *Brandeburgici*; Ita à *Vannio* Rege, Regnum olim *Quadorum Vannianum* nominatum eſt: quod nomen cum ipſomet Auctore, ejecto Rege Vannio, deſiit; Quadorumque iterum receptum nomen. Hinc autem nemini opinari aut ſuſpicari fas ſit, quòd cum nominis mutatione mutetur populus, novusque ſemper cum novo Principe adveniat, neque enim Veteres migrare colonos, ſedesque mutare ſuas neceſſe eſt, ad adventum novi Principis, multò minùs novi nominis.

Lapſus Vinc. Kadlubkovi.

Soladamiſtæ, Polexiani qui?

Quid denotent vocabula illa?

Regnum Vannianum unde? Fuit Quadorum.

§. V.

De Tempore Migrationis Senſa Auctorum proponuntur.

AD meliorem eruditi Lectoris informationem, reique propoſitæ intelligentiam trutinandum hîc ipſum tempus eſt migrationis Sveco-Gothicæ è ſua Scandia, in Ponticas Thracicasque longè diſſitas oras: aut potiùs diſcutiendæ hâc de re Auctorum ſententiæ. Joannes Magnus è ſenſu Jornandis, quo prodromo in ſua Svedica uſus eſt hiſtoria refert, [y] migrationem hanc contigiſſe, anno Conditi Mundi 2531. poſt diluvium 875. ante natum in carne DEUM 1436. Miratur non ſine cauſa *Cluverius*, alterius ſenſum, relatum alterius; & *quis*, inquit, *eo tempore, quo & ipſa gens barbara, literarum morumq́ expers &* Orbi

Tempus migrationis.

Joannis Magni Senſus.

à Cluverio refutatur.

[y] lib. I. Hiſt. Svet. c. 15.

Orbi cultiori incognita fuit, talia annotavit? Unde eam hiſtoriæ certitudinem poſt annos bis mille demùm, Jornandes, vel quem ille ſecutus eſt, Deuxippus habere poterat, qui ut teſtatur Hugo Grotius, Gallieni temporibus vixit? Ipſa Gothorum carmina, quæ ex Ablavio allegat Jornandes, ea potiſſimùm reſpiciunt tempora, quæ aliquot Seculis Natalem CHriſti ſubſecuta ſunt. Non vacat ſuſpicione inter Auctores, *Magnus*, quod multa *de ſuo* adjunxerit, atque conjecturantis inventa cerebri, calamo operique hiſtorico, tanquam certa & indubia commiſerit. Ad quæ refero, Illum Regum XIII. Sveco-Gothorum Catalogum in Joannis Magni cerebro, tantùm natum. Teſtatur id palàm Cluverius, qui affirmare id auſus: *Si ea, quæ Joannes Duce Jornande, è Getarum, Gothorum, Scytharumq́, geſtis rebus, ſuis Gothis falsò adjunxit, demas; vix tertia pars univerſi manebit Operis.* H. L. Jornandis Patronum agere vult *Grotius*, in hoc tamen ab illo diſſentit, quod *migrationem* illam *non eſſe tam antiquam* cenſeat, ſed *trecentis ante divinos CHriſti natales contigiſſe annis. Pytheas* Plinianus Hugonem movit ad hujusmodi ſenſum, quòd *Gothorum Succinum in Pruſſia colligentium* meminerit Auctor circa idem tempus, quo ipſe vixit. Quantùm verò ex ipſius Jornandis deſcriptione conſtat nobis; migrationem hanc ponit ille factam ſub *Filimero & Faſtida* Ducibus, quorum alterum in Pruſſia permanſiſſe dicit; priorem ſcilicet; alterum ad Mœotim abiiſſe, Imperante Romanis *Claudio*, ſub quo & *Daciam Faſtidas* occupâſſe dicitur. *Nicetas Chroniates* in dubium vocat hoc migrationis tempus, ſenſumque Jornandis: ſcribens enim de Gothis Daciam invadentibus, duo diverſa proponit. *Primum.* Gothos eo tempore non *uni Duci* paruiſſe, ſed in *plures diviſos* fuiſſe *tribus. Secundum.* Migrationem factam eſſe non Claudio, ſed *Marco Aurelio* Imperat. Roman. Ita enim *Dio*, quem refert *Theodoſ.* l. 71. *Æſtingi*, inquit, *Gens Gothica multis Marcum precibus obteſtati ſupplices, ut pecuniam & agros acciperet, hac conditione impetrârunt, ſi nationibus tunc bellum adverſus eum gerentibus, cladem intuliſſent. Et præſtiterunt ſanè nonnihil eorum, quæ polliciti erant.* Atque hæc occaſio Romanis fuit, ut Gothos cum Dacis confunderent, ſive in unam utrosque referrent gentem, cùm audiiſſent Gothos è Patriis egreſſos terris, orbemque Septentrionalem pervagatos, Daciam obtinuiſſe.

Joannis Magni figmenta.

Hugonis Grotii Senſus.

Gothi Succini Collectores in Pruſſiâ.

à Niceta Chron. refellitur.

§. VI.

De Variis Scandinaviæ populis, aliorum ſenſa.

Multi, quos ex Plinio, Ptolomæo, aliisque veteribus Cluverius & Hermannides in ſua recenſet Dania, populi erant Scandiæ ſeu Scandinaviæ. Varia eſt de iis Auctorum ſententia. Ex omnibus Principes erant *Hillevones*, quos Auctores citati ſcil. *Cluverius* ejusque ſequax *Hermannides* putant eſſe incolas *Hallandiæ* in Scονia, Danis olim, nunc Svecis ſubjecta. Jornandes *Hallin* eos nominat, quos Ortelius dicit eſſe *Alveones.* Althamerus refert eosdem eſſe, qui ab Ammiano Marcell. dicuntur *Haili*, ponitque illos in Inſula *Bornholm. Villichius* facit Incolas pen-inſulæ *Heil* ſive *Heel* prope Gedanum. *Ortelius* putat eſſe

Hillevones Princeps Scandiæ populus.

An incolæ Hallandiæ?

An Alveones?

An Inſulani Bornholmenſes?

An Heelenſes prope Gedanum.

An Dalicarlii? — Gutæ vel Gotlandi. — Firæſi qui? — Lupiones, an Lappones? — An Serik-Findes? — Finni. — An Scrito-Finni? — Chadini & Favones. — Dauciones: — An Gautigothi? — Carbones. — An accolæ Carpathi. — An Carelii? — Sitones. — An Norwegii? — Inſula Nerigon. — Sveones. — Tempore Plinii Romanis incognitæ oræ. — Magìs ævo Ptolomæi.

eſſe *Dalicarlios* in Svecia, ideo, quod lingva Svetica *Hilvonis* denotet *monticolam.* Plinius autem Hillevones ad montem *Sevonem* collocat *Riphæis* non abſimilem. *Secundo* ponunt ordine *Gutas*, quos *Gotlandos* Svecos, qui & *Gyllandi* audiunt, eorumque terram, non Gotlandiam antiquo nomine, ſed novam Gothiam appellant. *Tertio* loco *Firæſos* ſtatuunt incolas Provinciæ *Fiering* in Svecia. *Quarto* numerant *Lupiones* quos Cluverius putat eſſe *Lappones.* German. **die Lappen**, à Ruſſis audiunt *Loppi*, à Svecis *Lappes. Hermannides Scrito-Finnos* intelligit, qui Danis & Svecis *Serik Findes* dicuntur: In Privilegiis Sveticis & Norvegicis, *Scredefindon*, *Scredefindones*, & *Scredefindan* audiunt, ipſaque regio *Scredevindia.* Alii eos ultra Bothnicum ſinum ad montem usque *Skare* extendunt. *Quinto* numerantur *Finni*, quos *Finmarchia* Norwegiæ Provincia excipit; in qua Paulus Diaconus *Scrito-finnos* reponit. His annumerantur ex Plinio & Ptolomæo *Chadini* & *Favones* neque tamen Auctores illi explicant, quinam ſint hi Scandiæ populi. Hermannides adjungit iisdem *Dauciones*, quos putat eſſe eos, qui Jornandi *Gautigothæ* ſunt. *Sexto* recenſentur Carbones. Ii Cluverio ſunt accolæ Carpathi, Hermannidi ſunt Carelii ex Provincia Svecorum celeberrima. *Septimo* tandem Sitones referunt, quos volunt eſſe Norwegiæ populos: ipſam verò Norwegiam Inſulam eſſe Nerigon dictam, de qua Plinius. De Sveonibus, qui etiam, Scandinaviæ populi reputantur, alius erit agendi locus Cap. ſeq. Quæ omnia eò collimant, ut Regna Sveciæ & Norwegiæ nomine Scandiæ comprehendant, ſed quantùm erraverint patet ex eo, quod Scandiam Veterum, quæ ad Orientem & Meridiem ſita eſt, ad Septentrionem poſuerint. Neque evincit, quâ ſe tutantur, Veterum Auctoritas; his enim noſtræ Septentrionis oræ, potiſſimùm in quibus Sveciæ Norwegiæ regna condita ſunt, prorſus fuêre incognitæ ipſomet atteſtante Plinio. Quæ ſi Plinii ævo Romanis fuêre incognitæ; quantò magìs ævo Ptolomæi, qui tot annis præceſſit Plinium. Noſtra tamen terrarum ſpatia benè noſſe tunc Romani poterant, quòd eſſent Ponto, atque Aſiæ, adeoque Græciæ propiora, imò confinia Romani Imperii; quamquam neque horum ſufficientem habuêre notitiam. Confuſam conceſſerim, neque ex tot relationibus diverſis diverſorum ad Ponticas oras commeantium, atque inde remeantium; quibus faciles in Latio dabantur aures. Jam quis noſter hac de re ſenſus ſit, exponent ſeqq. Paragraphi.

§. VII.

Refellitur AA. Sententia propoſita de Hillevonibus.

Hillevones non ſunt Hallandi.

H*Illevones*, Princepsne ſit an primus Scandiæ populus? crediderim Auctoribus. Qui tamen illorum nomine *Hallandos* intelligi contendunt, multùm mihi aberrare videntur. Neque enim vox Halland, Hillevonio alludit nomini, neque congruit ſatis, niſi velint fingere, Hillevonum Terram Provincialem, Halland olim, vel Hillevoniam eſſe vocatam. Quid, quòd illius terræ Incolæ, non ſoleant ita inflectere populorum nomina, ut in *Onis* terminent, quod cum Græcis & Lati-

Latinis commune habent, proprium id eſt Gotho-Sarmatis, quorum frequentiſſimæ voces, ita deſinunt. Rem declarant ſequentia nomina: *Gothonis*, *Sudonis*, *Zalawonis*, *Nadrawonis*, *Pomeſanis*, *Mieſczionis*, *Laswonis*, *Curonis*, *Kleipedonis*, *Karalauczonis*, & ſexcenta alia ſimili ſono terminata. Inſuper terra illa Hallandica, minimè reſpondet locorum ſpatio terræ Hillevoniæ, quæ longè amplior, diffuſiorque fuit totâ Hallandiâ; dicitur enim Plinio: [z] *Magna gens Hillevonum.* Neque id mirum cuique videatur: hoc illa numeravit pagos: pagos, inquam, non vicos, i. e. territoria atque ditiones. Neque arridet ſenſus *Villichii*, cui Hillevones viſi ſunt Incolæ Pen-Inſulæ, ſive Iſthmi Polonæ, *Heel* dictæ prope ad Gedani ſitæ littora. Quæ enim utriusque paritas? alterum auguſtum ſatis, alterum anguſtum nimis eſt territorium. Scilicet multùm mari terrâque differunt Hillevones ab Heelenſibus. Neque juvat nuncupari illos ab Ammiano Marcellino Haillos; num enim hoc nomine Auctor Hillevones intelligat, neque ex ipſo, neque ex probato Auctorum ſenſu usque huc didicimus. Neque ſenſus Ortelii placet; Hillevonios Dalecarlios arbitrantis ex eo, quod in Svetica Lingva, Hilvonis denotat monticolam. i. e. montis accolam, (monticulus, parvus mons) Dalecarlii verò ſint Montis illius accolæ, qui Sveciam à Norwegia dirimunt. Equidem *Plinius*, qui Hillevones ad montem *Sevo* dictum, Riphæis non abſimilem collocat, favere videtur Ortelio: de quo ita Auctor: *Sevo*, inquit, *Mons ibi immenſus nec Riphæis jugis minor, immanem ad usq; Cimbrorum promontorium efficit ſinum, qui Codanus vocatur, refertus Inſulis, quarum clariſſima Scandinavia eſt* &c. &c. De hoc monte Cluverius [a] ita diſcurrit: *Mons ille, qui variis nunc nominibus Skajos, Fielle, Doffrafiel, aliisq; indigitatur; à Mari albo* (ſive is Granicus eſt ſinus) *& extremis Lappiæ finibus, lunato curſu, primùm inter Lappiam & Biarmiam, dein per ipſam Lappiam mox inter Boddiam ac Finnorum Marchiam ad fauces ſinus Codani, verſus Cimbrorum promontorium CCC. circiter millibus paſſuum longitudine procurrit.* Hæc Auctor. Cæterùm non ſatis nobis aliundè conſtat de illo: ſi enim de ipſa Scandia nihil certi ex AA. afferri inferrique poteſt, ſitnè illa Sconia Sveciæ, an Balthia noſtra? multò minùs aut æquè incerti aſſeri de monte poteſt, quòd illius nomine intelligenda ſint, Montium Norwegicorum juga, prout vult Ortelius: Mihi ſanè non leve dubium eſt, alterius eſſe Orbis aut vicinæ terræ, de quo §. ſeq. Quid? quod Solinus [b] ad montem hunc Ingævones habitare affirmet. Tacitus Cimbros ponat; Plinius [c] non procul à Rheno collocet. Opponunt è Neotericis nonnulli, ut auctoritatem Veterum: aut ſuam potiùs tueantur ſententiam; non poſſe, inquiunt, terram aliam, cujus ſint incolæ Hillevones, oſtendi, præter terras Sveciæ aut Norwegiæ; neque enim poteſt reperiri alia; in qua Mons eo nomine inſignitus reperiatur: In terris ad Mare Balthicum ſitis, neque auditur mons Sevo, neque uſpiam invenitur. Hæc tela adverſariorum contra nos intorta facilè in Auctores recident; ſi terram Hillevonum propriam, hactenus iis minùs cognitam, alibi quàm

L

z lib. 4. c. 13. lib. 2. c. 8. a lib. 3. Antiq. Germ. c. 37. b c. 23. c lib. 4. H.N. c. 14.

quàm in terris Sveciæ Norwegiæque oſtendero; atque eandem Veteribus abſconditam patefecero, in terris Sarmatiæ Europeæ. Sed agendum fuſiùs hac de re §. ſeq. Nunc Montem Plinianum pando, quem fruſtra jugis Norwegicis tribuunt AA. Sentio enim, quantum animo conjicere licet, Sevonis nomine montes intelligendos eſſe, qui ad littora Maris Balthici ad Livoniam, qui inque Inſulis Pruſſicis *Neriis* reperiuntur: Nimirum montes illi olim referti prædonibus, infame obtinuêre nomen, dicti enim ſunt lingvâ Patriâ, i. e. Gotho-Pruſſicâ, *Sevinnai* vel pro hodiernâ dialecto *Sawinnei.* i. e. *Latrones.* Scilicet montes *Latrocinales* ſive *Prædonii*, poſſeſſorum & Incolarum ſuorum nomen occupârunt. Princeps horum Prædonum *Sevinus*, vel juxta alios, idiomatis Pruſſici ignaros, *Sabino* dictus eſt, multaque Supremo Pruſſiæ Magiſtro Herm. ab Heldrungen & mari & terrâ damna intulit; Indè Monti nomen, ut *Sevo* à Principe Latronum *Sevino*, diceretur. Agunt de his Chronica Pruſſiæ, teſtantibus id Henneberg, in Explicat. Tabul. Pruſſ. & Simone Grunau &c. &c. & aliis. Præter hæc non levia adhuc mihi ſuppetunt ad retorquendum Argumenta: Neque enim Montem Sevo, circa Norwegiam quoque inveniri ſupra diximus. Neque Plinio aliàs probato Auctori, has potiſſimas oras, quæ profundo ſubjectæ ſunt Aquiloni, cognitas eſſe ſæpiùs oſtendimus. Ipſe id de ſe fateri non erubeſcit Plinius, qui de Scandivia agens, licet illam Inſularum clariſſimam ex iis, quas ſinus Codanus recipit, cognominet: *incompertæ magnitudinis* eſſe aſſerit. Idem notatus eſt ab aliis, Montes ibi erigere, ubi nulli ſunt, vel exigui. *Montes Venedici*, aliique quos ille in Pruſſia ſtatuit, in qua tamen vix colles videre eſt altiores, arguunt erroris Plinium. Sed is eſt Veterum error communis, ex vaga eorum relatione profectus, quibus incumbebat ex officio, accepta in Caſtris aure vel oculo referre Romam ad Senatum, (vulgus hodie Referendarios nominat.) quæ relatio non potuit non eſſe dubia ac incerta; in qua multa exaggeravit calamus, affectu Patriæ aut Principis ductus; multa aliter exaravit, errore proprio, vel aliorum abductus. Unde ex ſiniſtra Romani Senatûs informatione tanta in Geographia Veterum perplexitas, ut difficile ſit, dubiam mentem non flectere ad diverſa ſenſa; atque alia veritatis aſſumere argumenta, quæ vel æquè vel magis noſtram convincant rationem.

§. IIX.

Proponitur Auctoris Opinio de Hillevonibus, nec non populis ſequentibus.

SAlvo meliora monentium, & qui certiora proponunt, judicio: arbitror ego, Hillevonum terram eſſe terram *Levonum* vulgò Lieffland alıis Eilffland. Quæ quòd Germanis longè ante, quàm terra Pruſſorum innotuerit, Livonica ſatis teſtantur Chronica; idque navigationis beneficio, à multis, potiſſimùm Lubecenſibus ac Bremenſibus inſtitutæ. Conſentit hac in ſententia nobis *Ptolomæus*; qui quos alii vocant Hillevones, vel Helevones, eos ille *Levonos* vel *Levones* appellat. Con-

Concurrit ad propoſitum ipſa nominis derivatio: Levonis enim *Nautam* denotat, derivato nomine à *Lewas* vel pro hodiernâ Samogeth. & Pruſſ. dialecto *Loivas*, quô illi *navigium* eloqvuntur. Probabile autem, certoque proximum eſt, Levones per navigia ad exteras excurriſſe oras, atque hâc iis innotuiſſe ratione. Sed à vicinis Pruſſis Levones, qui nunc Livones, id eſt, nautas appellatos eſſe. Et profectò ſitus ipſe Livoniæ probare dicta videtur: ab occiduâ namque & boreali mundi plaga, Balthico Mari cinguntur Livones.

§. IX.

De Guthis & Firæſis.

G*Uthæ*, me arbitro non ſunt *Gutlandi* vel *Gyllandi*, aut *Gothi-Suedici*; ſed Gothi illi, de quibus ſuprà; Gothi ſcilicet, quorum reliquias Pruſſia & Samogetia hucusque retinent, ſunt Gothi Sarmatæ. De *Firæſis* pari modo ſentio; non eſſe nimirum illos, qui Provinciam Scanicam, Fiering dictam incolunt; ſed eſſe videri illos, qui *Venedæ* dicuntur: Gothicâ enim lingvâ id nominis idem denotat, quod *Viræſis*. Errore autem Librariorum vel dialecto Italorum, aut Germanorum factum cenſeo, ut pro *Viræſi*, *Firæſi* dictum ſcriptumve ſit. Denotat verò ea vox *Principem*, *Viræſis* enim ſive in plur. *Viræſei* dicuntur *Primores* ſeu *Proceres*: quam appellationem factam fuiſſe ſuſpicor tunc, cùm frequentiùs Nautæ Livones cum Venedis agerent, per commercia, mutuòque converſati nomina ſibi inderent, quæ deinde poſteritas vel receptura vel pro placito abolitura eſſet. Eo quoque ſenſu dicuntur *Venetæ*, qui Plinio *Benedæ* audiunt, pro more non Græcis tantùm ſed & Latinis, uſitatiſſimo, literas commutandi, potiſſimùm *V* in *B*. Copioſam hac de re materiam ex antiquitate utriusque gentis erutam, propoſuit eruditè Lectori R. P. *Gregor. Knapius Soc. Jeſ.* in ſuo *Indice trilingvi*, aut potiùs in appendice Indicis. Videatur ad calcem Operis. Ad Plinium redeo, qui & cum eo Romani rectiùs dixiſſent, pro *Benedis Paneitas*, i. e. *Dominos*; quo nomine adhuc in tota Europæa Sarmatia, in quam ſe diffundit Lingva Slavonica, appellantur Domini, eorumque filii, & qui ſupereminentiam populi habent. Quod autem ex ratione hac nomen Venedarum profluxerit, nemo mirabitur, quisquis morem Sarmaticæ gentis noverit, à ſimili nomen aſſumentis. De quo ſuprà.

§. X.

De Daucionibus & Lupionibus.

D*Aucionum* & *Lupionum* nomina è Sarmatico veniſſe idiomate, illud mihi argumento eſt, quòd in eodem ſenſu Polonis conſonent vocibus. *Dawiciele*, & *Lupieſcii* i. e. *Strangulatores* ac *prædones*. Primum enim derivari videtur à veteri Pruſſorum voce, *Daucia*, pro quo hodiè Poloni *Dawice*, i. e. *ſtrangulo* dicunt, ut ſua eos dialectus edocet. Hinc derivatum Polonis venit, *Dawica*, & *Dychawica*, quod eſt *ſtrangulatio* vel *ſuffocatio*. Scilicet eo nomine truculentia populi notabatur, *Derivatio Vocis Daucionis à Daucia.*

Ludus ſuffocationis apud Thraces.

Lupionis, unde?

Latrocinia Veterum.

batur, à qua & nomen illi populo venit. Neque hoc, puto, mirabitur, qui noſtrorum Gotho-Sarmatarum hiſtoriam eorumque confinium primis deguſtavit labris: Eodem *ſuffocatorum* nomine & *Thraces*, qui apud AA. ſæpiùs cum noſtris Gothis confunduntur, indigitati fuêre. *Seleucus* prodit apud *Athenæum* [d] Thraces in conviviis ſolitos fuiſſe ludere *ludum ſuffocationis* periculoſiſſimum. Nimirum pendebat è laqueari laqueus quo quem ſors tangebat, collum induit, ſtans in erecto lapide. Alius inopinato advolans lapidem ſternit, pendet iſte, & niſi falce, quâ manum eum in finem armavit, laqueum citiſſimè diſcindat, informi letho, gutture obſtrangulato ad plures in *Orciculum*, ut dici ſolet, ridentibus cæteris convivis abit. *Lupionum* quoque nomen à Sarmato-Gothica voce *Lup* i. e. *præda* derivatum, prædatorium populum, ſive inhiantem prædæ denotat. Prædari enim Sarmatis non tantùm fas olim, ſed decori gloriæque fuit, quod ex legatione patet Quadorum, qui populus erat Sarmatiæ, excuſantium ſua coram Romanis latrocinia, non alio potiſſimùm argumento, quàm quòd prædas agere glorioſum ſit, nempe Martis generoſi proprium: Quæ res adeo graviter ab Imperatore Valentiniano accepta, teſtantibus ſui ævi ac Imperii Scriptoribus [e] ut vehementiore concitus ira, impetum ſangvinis ſiſtere impotens, voce amiſſa, ſenſu integro expiraverit. Simile quid actum ſub Conſtantio Imperatore, coram quo cùm quidam ex Oratoribus Romanis, eandem Quadorum gentem, malè apud Romanos ob latrocinia audientem acriter in conſeſſu publico perſtringeret, multaque pro Romanis ſuis peroraret, intentus cauſæ Patronus; graviter Quadorum quidam ea oratione offenſus, cùm receſſiſſet Imperator paululum, *ſtercore alterum implevit calceum*, atque illum in os concionatoris projecit redux, ut idem teſtatur Auctor in Conſtant. *Lupiones*, quos à *Luba* nonnulli deducunt, (Lub Poloni, Ruſſi, Pruſſi, Samogethæ dicunt hodiè, quod *corticem* ſignificat) ideo, ni fallor dicti ſunt, quaſi *Lubiones*, quòd non ſolum calceamenta ex cortice, ſed & veſtes contexuerint, iisque uſi fuerint: id de Sarmatis pleno ore antiquitas refert, atque nunc videmus in Ruſſiâ, Lietvaniâ, Samogethiâ, Villanos homines, calceamenta hujusmodi, ex arborum præſertim *tiliæ* corticibus contexere in uſum, & contexta venum proponere. Et vocantur nonnunquam taliter induti, *Lubiones* quaſi *Corticarii*. Alii à *Lubie* derivant, i. e. *pharetrâ*, quod nimirum Sarmatæ, non aliter in bellis quàm pharetrati comparuerint; Idque armorum genus proprium illis fuerit, commune tamen cum Scythis, ſive Sarmatis, quos Aſia tulit.

An Lupionis Nomen derivandum ſit à Luba?

An à Lubie i. e. pharetra?

§. XI.

De Phavonibus, Finnis, Carbonibus.

Phavones qui?

Sunt Wajones Pruſſorum.

PHavones, Ptolomæo Φαυῶνες dicti, nomen accepiſſe videntur ab eo, à quo *VVajones* ſive *VVejones* Zalavoni & Samogethæ: ubi eo nomine vocantur illi, qui *ventos conflare*, i. e. excitare inflatu, atque huc illuc inflectere excitatos norunt, quorum non parvus adhuc exſtat

[d] lib. 4. Dipnoſoph. c. 17. [e] Pompon. Læt. & Aurel. Vict. in Valent.

ſtat numerus, qui eam profitentur artem; de quibus ego in Del. Ant. Pruſſ. *Fennos* ſive *Finnos* non alios ego arbitror eſſe, quàm *Vinas*, de quibus infrà. *Carbones* Hermannidi ſunt *Carelii*, ſed Ptolomæo Sarmatiæ populi, *gens multa*. *Carpi* aliis & *Carpiani* dicuntur, quos Cluverius à *Carpato* deducit monte, cujus accolas fuiſſe, ex eo conjicit, quòd ab Hiſtoricis conjungantur Baſtarnis; quos itidem Carpati-colas fuiſſe putat ideo, quòd montes Carpatii, Baſtarnicæ Alpes à Ptolomæo dicantur. Non placet ſenſus Cluverii, adeoque nec deductio nominis à monte Carpato: non enim Karpat vel Karbat, ſed *Krepak* audit in lingvâ Patriâ. Unde ab alio veniſſe argumento, mihi probabile eſt, non tamen integrum dicere, ubi hæc Sarmatarum gens, ſuas propriè habuerit ſedes, cùm de iis Veteres ſileant. Illud dixerim, Vocabulum id verè eſſe Sarmaticum atque *Pecuarium* vel *Bubulcum* denotare; Prout adhuc in Tilſenſibus, Ragnetenſibus, Memelenſibus Inſulis, *Karbhones* ſeu *Karwones* vocantur *pecuarii*, German. die Kuh-Melcker/ ſcil. qui ex pecudibus vivunt.

Fenni & Finni.

Carbones, qui?

An Carelii?

An Carpaticolæ?

§. XII.

De Chadinis & Sitonibus.

CHadini, quinam fuerint Sarmatiæ populi, non facilè dixerim; puto hìc errorem lingvæ, aut vitium vocis interveniſſe, ut pro *Gadini*, *Chadini* dicerentur. *Gadinnei* enim, in lingva Samogetica, dicuntur ii, qui *damna inferunt*, & *Prædatores* notantur, voce derivata, à *Gadinnu*, quod eſt *damnum infero, perdo*. Quia ergo illi populi prædæ inhiantes, multa vicinis inferebant damna, dicti ſunt *Gadini*, corrupta dein voce, Chadini. *Sitones* reliqvus Scandinaviæ populus, ultimô à nobis locô recenſitus; hodierni Norwegi videntur eſſe Cluverio, dicti antea Sitones. De quibus memorabile illud narrat Tacitus, quòd *fœminarum paſſi ſint imperia*. Sed cùm plurimæ fuerint Sitonum gentes, de omnibus id non poſſe ſentiendum puto, imò de nulla ſentiendum ita, ut ſæpius vel ſemper tale fœminarum regimen admiſerint. Contigiſſe Sitonibus idem, quod aliis gentibus cenſeo, ut deficiente prole maſculâ, hæreditarium ſceptrum fœmineæ dextræ detulerint. Ita feciſſe noſtros Sarmatas, patet in *Venda* Craci filia, de qua Annales Patrii, ex quibus noviſſimè Joach. Paſtorius in ſuo Floro. Patet idem in Ermia Principe Pruſſorum Domina, de quâ Scriptores Pruſſici, & ego ex iis in Deliciis. Atque hi ſunt Scandiæ populi, Sveones à Geographis habiti, à pleriſque in Sveciæ & Norwegiæ Regnis collocati, qui tamen rectè ad noſtros referri poſſunt Sarmatas; nam & hi, Sveones & Svevi dicti ſunt à pleriſque. Cluverius quidem Sveones diſtingvit à Svevis, ſed Veteres, inter quos ipſe Tacitus, unam ex iis faciunt gentem. Verùm de hâc re Capite ſeq. ex profeſſo.

Sitones.

Fœminarum paſſi imperia.

Venda Sarmatiæ Princeps.

Ermia Pruſſorum.

§. XIII.

Proponuntur & Refelluntur Argumenta Hug. Grotii de Sveco-Gothis.

Argumenta Hugon. Grotii. HUgo *Grotius*, eximius, ut dictum ſupra §. 5. Jornandis Patronus, Gotho-Sarmatas, quos noſtros dicimus Gothos, quod de iis hoc toto agamus opere; è Svecia aut potiùs è Gothia Sveciæ prodiiſſe affirmat, his perſvaſus argumentis. 1. *Primum* eſt. In Actis publicis Regni Sveciæ; in Legibus, Judiciis, Rationibus, non aliud, quàm Gothorum nomen ubique reperitur. 2. *Secundum* eſt, Conſenſus hac in parte Scriptorum Angliæ, Hiſpaniarum, Slavonicor. Muſcovit., ex quibus non alia Gothorum ſedes viſa eſt quàm Svecia. 3. *Tertium*. Auctoritas *Ptolomæi*, ejusque ſequacis *Marciani Heracleotæ* qui jam tunc Gothos inhabitâſſe Sconiam i. e. Scandinaviam, deducit ex ſuo Magiſtro Ptolomæo. 4. *Quartum* tandem eſt, *Chronicon Slavonicum*, Anonymi cujusdam Auctoris, qui teſtatur in eo *Martinum* quendam Legatum Romani Pontificis ad Regem Sveciæ Ao. Chr. 1464. abſtuliſſe libros quosdam è Svecia, quos Gothi è Latio accepiſſe putantur, cùm Romam olim vicinasque vaſtarent regiones. *Refelluntur.* Sed ad hæc facilè reſpondetur, ſi Gutæ Jornandei à noſtris diſtingvantur Gothis: dicaturque Gutas Sveticos per abuſum aut errorem vocis conſonæ, dictos eſſe Gothos, de quibus Acta Regni illius publica &c. &c. &c. Potiſſimùm quod ab Hiſtoricis tum ſuis tum Exteris, maximè à Jornande ita edocta gens Svecica, Gothorum nomen non tam vendicare alienum, quàm vindicare ſibi debitum, propriumque attribuere ſtuduerit. Ex his liquidò patet, neque Ptolomæicos Gutas Sconiæ accolas, neque Jornandeos Scanziæ; neque ullos Sveciæ aut Norwegiæ Gothos, eſſe noſtros, qui Thraciam Daciamque poſſederunt, orbemque armis pervagati, famâ nominis implêrunt; nempe Gotho Sarmatas. *Conſenſus Scriptorum* objectus parum juvat: Sicut enim Jornandes ipſe à Deuxippo & Ablavio, ita illi ab ipſo Jornande edocti, aliis ſenſa ſua tradiderunt, non ideo certa, quod à Veteribus accepta; multis enim obnoxiam vetuſtatem erroribus agnovit poſteritas. Hinc neque Auctoritas Ptolomæi, neque ſequacis Marciani proficit: maximè, quod neuter contra nos, cùm uterque de Guthis ſive aliis loquatur Gothis. Neque tandem allegatum Anonymi Auctoris Chronicon quippiam efficit: multa ille in eo contra communem AA. ſenſum, famamque receptam, fidemque hominum refert: Tale eſt illud in materia noſtra; quòd Gothi, qui Italiæ, Galliæ, Hiſpaniæque oras depopulati armis, Europam ſubjecerunt, terruerunt Aſiam, è Svecia profecti ſint; cùm tamen conſentiant ſibi hac in re Hiſtorici, quòd à Tanai Ponto Euxino progreſſi eò usque ſint, quin multò ante à Mari Balthico. Jam quis homini talia è ſuo ſenſu loquenti fidem tribuat, quis conſenſum? Ad hæc, ut omnia Grotii argumenta, unico reſponſo diſſolvamus; tempus, quo Reges Sveciæ, Gothorum aſſumpsêre nomen, tempus inquam ſtat pro nobis; ad quod ſi mentem calamumque Grotius reflexiſſet, nun-

nunquam ſeſe oppoſuiſſet contra. *Loccenius* in Antiquitatibus Sveco-Goth. probat Svecorum Duces & Principes, dictos eſſe primò *Reges Upſaliæ*, dein *Reges Sveciæ*, poſt facta conjunctione Svecorum cum Gothis ſeu Gotlandis, *Reges Gotlandorum*, ſeu *Gothorum*, factum id eſſe ait circa XIII. à Chriſto nato ſeculum. Seculis demùm ſequentibus *Reges Vandalorum*, occupatis ſcil. quibusdam locis Vendorum ad Mare Balthicum Conringio [f] teſte. Ante Seculum XIII. num Reges Sveciæ, Reges Gothorum dicti ſint, nemo quod ſciam hactenus probavit. Et vix probabitur, ante illud tempus Gothlandos Svecicos, Gothos dictos fuiſſe. Gothorum tamen illorum Provinciam teſte *Snorone Sturleſonio* [g] prout cæteræ Svecorum terræ per Proceres, qui *Diar*, i. e. *Domini* vocabantur, à regibus regio more non adminiſtratum fuiſſe. Conferatur. Ericus Ep. Upſal. [h] & Loccen. c. l. 2. c. 1. qui probat, imperium, quod antiquitus ſub Judicibus ſtetit, ad Reges ſub *Ungvino* Rege rediſſe. Hinc patet, Reges Sveciæ ab annis modò primùm 400. Gothorum titulum uſurpâſſe, cùm tamen tot ante Seculis Reges Gothorum præceſſerint, famâ nominis ac imperii celebres, proclamante id Hiſtoricorum orbe.

§. XIV.

Probatur Argumentis, Sveco-Gothos non fuiſſe Gotho-Sarmatas.

GOthos quos Svecia refert, quorum nomen gloriabundè præfert, minimè noſtris, quos protulit Sarmatia, & quorum nomine æqvius gloriatur, commiſcendos eſſe aut veriùs confundendos Gothis, non pauca nec levia evincunt argumenta. *Primum* eſt Sveciam primitùs quod modò innui non Reges, ſed Primores gubernâ- *1. Argum.* runt; de quo Ericus Præſul Upſaliæ, c. l., quos Primores Præfectos fuiſſe Sveciæ, ab *Odino ex Aſia* profecto, dictosque *Diar*, i. e. Dominos. Sturleſonis affirmat. Jam verò de Sveonibus, i. e Gothis (hos enim eo nomine intelligit) contrarium narrat Tacitus, quòd ſcil. unus apud illos imperitaverit. Ex quibus deduco 1. Svecos non fuiſſe antiquos Sveones, de quibus Auctor citatus, adeoque nomen hoc falsò ſibi arrogare Svecos. 2. Aſſertum Sturleſonii meram videtur olere fabulam. Enimverò ſi Aſiaticus ille Odinus, nomen illud dederit Primoribus conſequens eſt, eo tempore in Aſia viguiſſe idioma Germanicum, quod etiam in Svecia viget hodie: *Diar* enim vox purè Germanica, denotat *Dominum*, quaſi die Herren. Quis amabo illud exſtirpavit in Aſia? quando in has Sveciæ illatum oras? *Secundum*, Communis Scripto- *2. Argum.* rum Sveciæ ſenſus eſt. Sveco-Gothos anno primùm Chriſti DCCC. XIII. ſuſcepiſſe Religionem Chriſtianam. Ita citatus Loccen. Noſtros autem Gothos ad Chriſtianiſmum converſos fuiſſe: quarto Seculo teſtatur Baron. Card. ad Ann. Chriſti 370. Quanta populorum ſub uno nomine differentia? quos ſi conferre volueris à Gothis Sarmatiæ per tot fluenta, ipſumque æquor Balthicum profluxiſſe Gothos Sveciæ. Con-

[f] lib. 1. de finib. Rom. Imper. c. 16. [g] p. 14. [h] lib. 1. Hiſt. Sveon.

3. Argum. Concludes. *Tertium*, *Paulus Varnefridus* lib. de geſtis Longobard. refert, Gothos è Scandia in *Mauringiam*, inde in *Longobardiam* appuliſſe. Quanquam hæc relatio exiguam meretur fidem, eò, quòd nulla fuerit, nulla ſit Provincia vel Sveciæ vel Pruſſiæ aut Pomeraniæ &c. Mauringia dicta vel Longobardia. Dato tamen verum referri ab Auctore, id certè non Sveticis ſed noſtris tribuendum Gothis videtur. 4. Argum. *Quartum*, Sveco-Gothi nullatenùs per Scriptores ſuos profiteri audent, nec amant agnoſcere, *ſe unquam fuiſſe Romanæ ſubjectos potentiæ*, ac devictos Imperio paruiſſe. Ita mordicùs tuentur famam ſuæ gentis, præter alios *Conringius* & *Loccenius* citati, quorum hic acutiore perſtringit calamo Auctores contra ſentientes, ſcil. *Albertum Stadenſem*, *Liebentaſium* & *Kekermannum*, qui non verentur fateri, Romanos Imperatores dediſſe olim Gothis & Sveonibus Reges. Conſulatur & cum prædictis *Bertius*. Certo autem certius eſt, quod omni exceptione major aſſerit *Procopius*; Gothis atque Herulis conſtitutum ab Imperatore Juſtiniano Regem eſſe Schwart nomine. Auctoris verba profero [i]. *Unde confeſtim* (inquit ille de Gothicis populis) *mittunt Bizantium*, *Imperatorem precatum*, *Ducem quem vellent ſibi ut traderet. Tum ille Herulum quempiam*, *Byzantii diu verſatum*, *mox mittit Swartum nomime*, *quem Heruli* (populi erant Gothici) *tum primùm benignè ſuſceptum*, *volentes quidem*, *ut Regem ſalutant*, *& venerantur*; *jubenti conſveta obſequuntur & parent*. Vide de his Wolfg. Lazium. [k] 5. Argum. *Quintum* & Extremum eſt. Auctores ipſi, qui terras geſtaque Septentrionalium populorum deſcripsêre, non negant, (neque enim veritas celari poteſt, inter umbras etiam Boreales, ſed emicat Arctici inſtar ſideris, tantò amplius, quantò ampliores patitur tenebras,) non inquam negant Gothos è Pruſſia & Pomerania in Jutiam Jutlandiam & Gotlandiam Sveciæ Provincias appuliſſe navigiis, introduxiſſe Coloniam, nomen familiasque ſuas propagâſſe à quibus nomen Gothicum in ſeram poſteritatem cum ſangvine dimanavit. Produco evidentem hujus rei teſtem *Rutgerum Hermannidem* p. m. 54. qui in Deſcriptione Daniæ de Gothis diſſerens, ampliùs nobis aſſerit dum inquit: *Memorabile eſt*, *quod noſtri Gothi*, *Pomeraniam & Pruſſiam olim inhabitantes*, *& à vicinis Teutonibus adjuti*, *nomen ſuum in Jutiam & Jutlandiam ſive Gutlandiam non tantùm*, *ſed etiam in Inſulas duas Regni Seelandiam & Gotlandiam*, *Gedanoviæ & Gothaniæ nominibus olim notas*; *ut & in Gutas in Scandia Ptolomæi*, *qui aliàs Cothi in Gothlandiâ nominari ſolent*; *imò per totum Mare Balthicum ab ipſis Godaninum vel Codanium denominatum propagârint.* Atteſtatur Verelius in Not. cit. & Hartknoch qui & ipſe his conſentit diſp. 2. de Antiq. Pruſſ. populis. Ex his ego infero, quod apertum eſt; Gothos Sarmatas priores fuiſſe & tempore & origine, quàm Gothi Svedici, ſive illi Guthæ, ſive Gotlandi, aut Jutlandi, ſive alio vocentur nomine; adeoque hos ab illis non vice versâ deſcendisſe, & quod ſequitur, nomen accepiſſe.

§. XV.

i Procop. lib. 2. Hiſt. Goth. k lib. 12. p. 805.

§. XV.

De Juthis in Jutlandia longè diverſis à Gotho-Sarmatis.

QUamquam è proximè dictis, diverſitas hæc utriusque populi, Gothorum ſcil. & Juthorum ſatis pateat, quam & locorum diverſitas Jutlandiæ & Sarmatiæ oſtendit; dubium tamen non nemini oriri poteſt, potiſſimùm perito Hiſtoriarum lectori; qui cum Hermannide ſupra cit. ſuſpicabitur, Gothos (ad Gudam fluvium Arhuſenſem is Epiſcopatum interfluit) primas fixiſſe ſedes, ab eôque nomen accepiſſe; ita ut qui primi Juthi, deinde à *Guda* Guthæ (quæ eſt mens & vox Jornandis) tandem Gothi voce immutata appellati ſint. Inde nomen Provinciæ populique illius, usque huc permanere concludit. Ludere non argumentari videtur, quisquis è Paranomaſiâ ſivè alluſione vocum deſumit argumenta. Hermannides, qui aliud ſuprà dixerat, Gothos enim è Pruſſiâ & Pomeraniâ nomen ſuum populumque in Sveciam invexiſſe, absque iisque Juthos, Juthlandos, Gotlandos &c. dictos eſſe, aſſeruerat; viderit ne ſibi ipſi contradicat, cùm Hiſtoricum oporteat eſſe memorem. Et, dederit ſanè Gudas fluv. Juthis Juthlandis &c. &c. originem nominis, tanquam inſignis limes Provincialis terræ; minimè dare poterat originem populi vel ſangvinis. Adhæc immutari facile potuit nomen à Gothis acceptum Sarmaticis, ſicut tot commutantur nomina unius ejusdemque gentis, cùm ab Auctoribus tùm ab ipſis populis. Tandem quid Gotho-Sarmatis cum Guda fluvio, longè à ſuis diſſito terris. Aderant illis Patria fluenta, à quibus nomen derivarent; aderat inſignis Vandalus, fluviorum Rex, à quo olim dicti Vandali creduntur & usque nunc antiquo dicuntur nomine.

CAPUT V.

De Sedibus Gothorum in Sveonia & Svevia, ſive de Sveo, & Svevo-Gothis.

INter Scandiæ populos, etiam *Sveones*, & *Svevi* numerantur, qui non tantùm inter ſe, ſed & cum *Svecis*, de quibus ſuprà, commiſcentur. Hinc omnia de iis obſcura nobis ab Antiquis veniunt, adeo ut & perſpicaciſſimi ingenium, in hac materia deficere neceſſe ſit. Res patet ex ipſa *nominis variatione*: Qui enim Tacito Sviones, Sveones Eginhardo dicuntur, cui Helmoldus & Adamus Bremenſis conſentiunt; Latinis olim dicti ſunt *Svevi*. Jornandi *Sveons* & *Svetans* & *Svetidi* Danis, Svecis & Normannis *Sverige*, quaſi *Svenrige* vocantur. Germanis hodiernis, Svaben/ & Schweden. Nunc vulgari nomine *Sveci*, aliis *Svedi* & *Svethi*. Nobis uſitata vox, quæ Latinis fuit Scriptoribus & nunc potioribus eſt, *Sveonum* & *Svevorum* erit; maximè quòd eos à Svecis diſtingvamus, diſtincturi etiam, ipſosmet inter ſe. *Nomen Sveonum variat.*

§. I.
De Differentia Sveonum & Svevorum à Svecis.

EA nominis variatio, quam propoſuimus, miram Lectori confuſionem attulit, ut Svevorum & Svecorum unam interdum reputet gentem, qui tamen multùm inter ſe differunt. Huic confuſioni præbuit anſam *Jornandes* maximè, dein ſequaces illius, qui nomen *Sveonum* in *Svetans* permutârunt. Inde Svedi vel Sveci. Nonnullos ſimilitudo nominum, in eandem traxit opinionem. Nos nec mutatio Jornandea, nec ſimilitudo fallit nominum, diſtingvendas eſſe gentes dicimus, quas diverſas eſſe didicimus: neque enim Svevos, quantum ſcire licet, ab inquilinis ſuis denominatos eſſe Svedos, affirmant Veteres; neque ipſi id profitentur Auctores Svedici. Equidem *Loccenius*, [a] quicquid gloriæ de Sveonibus antiqui referunt, ad ſuos transferre Svedos allaborat; in derivatione tamen vocis illius non rectè nec meritò laborare videtur, dum nomen Sveonum, à *Sven* deducit; quòd in Svedica lingva, *Martis Tyronem*, ſive *Juvenem Militem*, olim denotâſſe dicit. Hinc *Svenska* derivata vox eum denotat, qui in ætatis flore militat. Fateri nihilominùs neceſſe habet Auctor, Svecorum terram ſemper fuiſſe dictam Svediam, cultoresque illius Svedos: neque enim alio nomine antiquitùs vocatos fuiſſe; probant antiquæ Svedorum inſcriptiones: leguntur & usque nunc in monumentis Veterum: cernuntur in ruinis, exſtant in profano marmore; patent in Sacrarum ædium lapide; ubi ſemper Svecia, vocatur *Svedioda* Svecique *Svediodi*, nunc contracto nomine Svedia & Svedi. Atque idipſum movit Loccenium, ut graviore ſtylo carpſerit Grotium, derivantem Svedorum nomen à Schwed i. e. ſudore; & quod à labore gens operæ dedita nomen acceperit, opinantem, in præfat. ad Prol. Reſpondent, quibus Sveones & Svedi idem populus videntur eſſe, hoc modo: ſicut Svedia hodiernum gentis nomen ab antiquo Svedioda contractum eſt, ab eoque incolæ Svedi dicuntur: ita etiam antiqvum gentis nomen *Svea*, ab eodem contractum nomine fuit, à quo Incolæ *Sveones* & *Sviones* dicti ſunt. Sed quæ paritatis ratio? quantum differt vox populi ab uſu communi recepta, & vox pro ingenio nonnullorum inventa! inſolens mutandi pro libitu nomina, aut veriùs fingendi pro ingenii pruritu licentia, ſi concedatur cuilibet, nihil non erit dubium; Veterum Auctoritas corrupta, Recentiorum ſuſpecta reddetur, ex tot nominum contractionibus, & immutationibus vocum. Videbiturque non Hiſtoriis abundare ætas ſed figmentis, hiſtriones nacta pro Hiſtoricis, imò ex confictis vocibus, nominibus depravatis, novas lingvas, aut certè lingvarum confuſionem oriri neceſſe eſt. Faceſſant verò tanta ex orbe abſurda. Populorum eſt, ſua locis rebusque indere nomina: Auctorum, ea proponere poſteritati, noſtrûm, acceptare, neque ſolùm memoriæ ſed & ſucceſſoribus tradere, niſi aliter illorum placito viſum fuerit, acceptanda. Neque hìc Jornandis & Eginhardi, ſi allegetur auctoritas, nullum habitura eſt momentum. Nempe vetuſtum illud Sveo-

Unde Confuſio Populorum?

Loccenii Senſus.

Refutatur.

Senſus Jornandis & Eginhardi.

Refellitur.

[a] In ſuis Antiquit. Sveco-Goth.

Sveonum nomen uterque arripuit, ac pro libitu, vel quòd malè Tacitum intellexerit, vel ex falſa cujuspiam relatione; tunc enim primum, Sveciæ Regnum Latio innoteſcere cæpit, ad ſuos Svecos tranſtulit. Auctoritas Taciti, pro nobis potiùs ſtat, qui civitates Sveonum ad littora reponit Oceani. Jam ſic Sveones non Sveæ, ſed Dani & Norvegi erunt, utpote Septentrionalis Oceani accolæ: cùm tamen AA. citati contra ſentiant, velintque Sitones eſſe Norwegos & Danos, Sveones verò Svecos. Quid? quod Svecorum terra nunquam antiquitùs attigit Oceanum, ſed Balthicum æquor, ſinumque Bothnicum ac Finnicum: & quamvis Mare Balthicum pars ſit è ſenſu Veterum, aut ſinus Oceani; nomen tamen non à terra aut incolis plagæ borealis, Veteribus planè incognitis, ſed à parte Meridionalis plagæ & Occidentalis aſſumpſit; nimirùm à celeberrimo littore, ipſiſque qui de eo ſcripſerunt, Auctoribus notiore. Unde & Balthicum Sveonicum Mare appellatum eſt, ſed de his capite ſeq. ſuus erit agendi locus. *Sveones &c. Dani, & Norwegi.*

§. II.

De Differentia Sveonum à Svevis, Svevorumque Veterum ab hodiernis.

EQuidem *Sveones* & *Svevi* una ſemper gens habita eſt, Tacitus enim verba de Sveonibus faciens: *hic Sveviæ*, inquit, *finis eſt.* De Svevis autem agens, *Sviones* iis immiſcet: in eo tamen inter ſe differebant, quòd Sveones ad maris littora, Svevi ad Albim, & Hercyniam Sylvam, Sarmatis Gothisque permiſti manſerint; illa gens maritima, hæc mediterranea fuerit. Teſtatur id Auctoritas Veterum; oſtendunt ipſa Provinciarum Svevicarum nomina, quæ ſunt propriè Originis Gothicæ & Sarmaticæ; referunt ea Auctores iidem, ex quibus nos in ſeq. §. Major Svevorum veterum differentia à Svevis hodiernis, quos potiùs dixerim *Svabos* è Germanico, Schwaben/ vel Polonico Swab. Terra enim Veterum, quàm populoſa, quàm ſpatioſa fuerit, quibus circumducta limitibus, quot terras ac regiones in ſe receperit, Auctores cùm alii, tùm quos in ſequentibus producemus, ſatis oſtendunt. Quàm verò anguſta ſit hodierna Svevia, patet oculis. Olim Regnorum Regnum, quo ſcil. Julio Cæſare teſte, totam in ſe complexa eſt Germaniam; nunc Regni vix Provincia. Rectè Henricus Glareanus in Comment. ad Jul. Cæſar. ſentit illas gentes, ubi illæ olim conſederunt ne nomen quidem Svevorum referre, niſi quis fortè illos appellet pro lubitu Svevos. Et communis hæc ferè AA. eſt ſententia, quæ ex infrà dicendis patebit meliùs; ſed ut etiam nunc Lectori pateat antiquæ Sveviæ limites breviter proponendos hic cenſuimus. Ab Occidente Amaſis omnes ferè trans & cis Albim regiones terminat. Ab Aquilone Mare Balthicum claudit. Oriens Sarmatas & Ruſſos, Meridies Pannonas habet, ſilvamque Hercyniam & Saltus ſibi vendicat. Quòd autem hi fuerint terrarum Sveviæ termini ſequens Paragraph. probabit ex AA. Cæterùm à mediterraneis Svevis, *Sedes Sveonum & Svevorum.*

noſtros originem Svevos ducere, multùm probabile eſt, cùm & nomine & loco conveniant, ſunt enim & mediterranei populi: non tamen à Sveonibus maritimis, cùm procul à mari Svevico maneant, cujus Sveones fuerunt accolæ; de quibus ait Tacitus, quòd claſſibus valuerint, eorumque Civitates in Oceano ſitæ fuerint, à quo multùm diſtat hodierna Svaborum terra. Addo, Svevos veteres jure dici poſſe Sveo-Sarmatas vel Sveo-Gothos. Aut enim Sarmatiam ipſi occupârunt, aut a Gotho-Sarmatis occupati fuerunt: ſed de Sveo-Sarmatis infrà agetur ſpecialiter Paragraph.

§. III.

De Sedibus Sveonum & Svevorum.

SCriptorum hac de re teſtimonia producemus, ex quibus ea, quæ ſupra diximus, de amplitudine limitum Imperii Svevici firmabuntur. Strabo lib. 7. Geograph. *In hoc tractu*, inquit, *Sita eſt Hercinia & Svevorum natio; ex quibus non multi intra, aliqui extra ſilvam habitant. Sunt & Cordulorum pleriq́, in quibus & Bojohemum Marobodui Regia: quem in locum, cùm alios plures traduceret incolas, ſuos conterraneos quoq́ Marcomannos adegit. &c. Hic ab Auguſto magnum adeptus potentatum, præter alios populos, Lujos ſibi vendicavit, gentem ſanè permagnam, &* Zumos *&* Butones *&* Mugillones *&* Sibinos *&* Svevorum *nationem ampliſſimam* Semnones. &c. Tacitus ubi de Marcomannis, agit: [b] *Nec minùs*, ait, *valent retrò Marſingi*, Gothini, *Oſii, Burii, terga Marcomannorum Quadorumq́ claudunt. E quibus Marſingi & Burii ſermone cultuq́ Svevos referunt. Dirimit enim ſcinditq́ Sveviam continuum montium* (Hercynia) *jugum, ultra quod plurimæ gentes agunt*: Idem [c] ſcribens de Catvalda, qui Maroboduum regno pepulerat: *Is*, inquit, *Valida manu Marcomannorum fines ingreditur, corruptisq́ primoribus ad ſocietatem irrumpit regiam, caſtellumq́ juxta ſitum. Veteres illic* Svevorum *prædæ, & noſtris è Provinciis lixæ.* Idem ibidem: *Igitur non modò Cheruſci, ſociiq́ eorum, vetus Arminii miles, ſumpsêre bellum: ſed è regno etiam Marobodui* Sveviæ gentes Semnones & Longobardi, *defecêre ad eum.* Vellejus Paterculus ſimiliter Svevos ad Albim reponit: *Deniq́*, ait, *quod nunquam antea ſpe conceptum, nedum opere tentatum erat* ad quadringenteſimum milliarium à Rheno ad Albim usque amnem (qui hodie per Bohemiam in Miſniam influit) *qui* Sennorum (Svevorum) *Hermundurorumq́ fines præterfluit, Romanis cum ſignis perductus eſt exercitus.* Ptolomæus de German. [d] *Interiores*, ait, *autem & mediterraneæ gentes, maximè ſunt Svevi, Angli, & qui magis orientales ſunt quàm Longobardi protenſi ad Septentrionem usq́ ad medium* Albis *fluvii. ----- Svevos Semnones, qui habitant poſt Albim, à præfata parte verſus ortum, usq́ ad* Svevum *fluvium.* Procopius [e] refert, Svevos ſub Juſtiniani tempora in locis Regno Bohemiæ addictis ad Albim conſediſſe. *Poſt hos*, (inquit Auctor) *in Orientem ſolem* Toringi *barbari* ſunt, qui Cæſaris Auguſti permiſſu ſedes has tenuêre: & ab his Burgun-

[b] lib. de Morib. Germ. [c] lib. 2. Aug. Hiſt. [d] lib. 2. c. 11. [e] lib. 1. Hiſt. Goth.

gundiones ad procul ad Nothum Ventum vergentes, inhabitant Svevi, deinceps & Alemanni, gens valida; & jam diu hic incolunt loca. Jornandes locum Svevorum ad confinia Bojarorum & Burgundionum aſſignat, cum inquit: Theodomirus Gothorum Rex emenſo Danubio, Svevis improviſus à tergo apparens: nam regio illa Svevorum ab Oriente Bojaros habet, à meridie Burgundiones. Hæc tot tantorumque Virorum teſtimonia evincunt. 1. Svevos mediterraneos fuiſſe populos, quamvis illorum potentia ad usque mare ſe extenderit. 2. Tractum Terræ circa Hercyniam Silv. & Albim Svevos obtinuiſſe; ideoque mediterranei populi retinuiſſe nomen; maritimi verò populi nomen Sveonibus & Venedis reliquiſſe. 3. Svevos cum Marcomannis ac Bojohemis è regno Marobodui, eandem fuiſſe gentem. 4. Plurimas fuiſſe Svevorum gentes, nec procul à Danubio circa Pannoniam ſedes habuiſſe. 5. Regnum Marcomannicum ſive Bohemicum dictum fuiſſe Svevicum. Cùm autem Hercyniani accolæ nec non Bohemi, ad Sarmatas Gothosque antiquitùs ſpectaverint, prout id nativa illorum lingva ſatis comprobat; utique & Svevos qui pars Bohemiæ ſeu Bohemicæ gentis fuerunt, ad illos referri neceſſe eſt.

§. IV.

De Variis Svevorum populis.

MUlti iique varii Svevorum fuerunt populi, in quibus tamen recenſendis Veteres non conveniunt. Ptolomæus quadruplices facit Svevos, (1.) *Longobardos*, quos ad Rhenum collocat. (2.) *Anglos*, ad Albim. (3.) *Semnones*, quos ab Albi ad Svevum usque fluvium, Orientem verſus deducit. (4.) *Buguntos* (Burgundos fortè) quos ad Viſtulam usque protendit. Hanc populorum Sveviæ differentiam aliter nobis proponit verſatiſſimus in Hiſtoria antiqua *VVolfg. Lazius*; licet quadruplicem quoque agnoſcat in Svevia populum. (1.) *Longobardos* collocat ſecus Rhenum, (2.) *Marcomannos* ab Albi ad Danubium & Viſtulam Amnes, & ultra usque in Daciam extendit, & in Pannonia Ditiones tenuiſſe dicit. (3.) *Semnones* Svevorum nobiliſſimos ad Hercyniæ juga ſtatuit, ubi Regnum Bohemiæ, & ad Wirtebergenſem tractum. (4.) *Populos ad ſinum Adriaticum* juxta Japodes in Liburnia ponit, quorum terram Polybius, Procopius, & Jornandes exponunt regionem illam, quæ nunc dicitur, Windiſche Marck Auſtriæ domui ſubjectam. *Julius Cæſar* Svevorum nomine univerſam intelligit Germaniam; quare *Gentem Svevorum longè maximam* vocat; quæ enim de Germanis alibi refert, ea etiam Svevis attribuit, & quicquid de Svevia dicit, de Germania intelligit. Unde Svevia Cæſari eſt ipſa Germania, neque terra, quæ hodie Svevis aſſignatur, dici poteſt terra Svevorum Veterum: quod ſupra §. 2. oſtendimus, ſequi comprobavimus. *Dio Caſſius* de Druſo ad Germanorum terras eunte ſic loquitur: Ad Sveviam usque progreſſus eſt. Ipſe *Tacitus* majorem Germaniæ Svevis addicit, imò Germanos ferè Svevos vocat. Verba Auctoris ſunt: Nunc de Svevis dicendum; quorum non una, ut Cattorum

torum Tenctorumque gens; majorem enim *Germaniæ partem obtinent, propriis adhuc nationibus nominibusq́; diſcreti; quanquam in communi* Svevi *vocentur.* Tacito conſentit Æthicus, *Germania*, inquit, *ubi plurimam partem Svevi tenent, quorum omnes gentes ſunt LIV.* Indè non miror, quòd *Arrianus* generali nomine *Germanos*, *Svevos* appellet. Et Poetæ ſub Valentiniano & Gratiano Auguſtis, eodem nomine *Alemannos*. Ita *Auſonius* in Epigr. ad Valent. & *Claudianus* in Antiq. Quas verò gentes Tacitus adſcripſit Sveviæ, eas hic recenſemus ex eodem.[f] Sunt autem præter nobiliſſimos Svevorum & Germanorum *Semnones*; *Longobardi*, *Deuringi*, (Reudingos vult eſſe Cluverius) *Cautones*, *Angli*, *Varini*, *Eudoſes*, *Svardones*, *Nuithones*; Circa verò Danubium, *Hermunduri*, juxta quos *Nariſci*, *Marcomanni*, *Quadi*, retro *Marſingi*, *Gothini*, *Oſii*, *Burii*, *Lygii* .Inter quos celebriores, Arii, *Helveones*, *Manimi*, *Eliſii*, *Naharvalli*. Ultra hos *Gothones*, protinus *Rugii*, *Lemovii*, *Sviones & Sitones*. Hìc ſcil. in *Germania Secretiori* Sveviæ terminos ponit Tacitus. A *dextro* autem *Svevici* maris littore, reponit *Æſtios*, *Peucinos*, *Fennos & Venedos*. Sic à Tacito informatus Cluverius ſequentes Svevis aſſignat terras; nimirum, *Sveviæ hodiernam partem*, quâ oppida continet *Dinckelſpul & Nordlingen. Palatinatum ſuperiorem*, *Voitlandiam*, *Miſniam*, *Saxoniam ſuperiorem*, *Bojohæmum*, *Auſtriæ partem transdanubianam*, *Hungariæ partem ad montes Sarmaticos*, *Moraviam*, *Sileſiam*, *Luſatiam*, *Poloniam*, *Ciſviſtulanam*, *Marchionatum Brandeburgicum*, exceptâ eâ parte, quæ cis Albim, *Pomereliam*, *Caſſubiam*, *Pomeraniam*, *Mecleburgenſem Ducatum*, trans mare autem Svevicum Daniæ partes, quibus nomina *Bleking*, *Scania*, *& Halland*. Inde *Svediam*, *Norwegiam*, *Bodniam*, *Occidentalem*, *Finnomarchiam*, *Scritofinniam*, *Lappiam & Biarmiam*.

§. V.

De Semnonibus, Principe Svevorum populo.

SEmnones *vetuſtiſſimos ac nobiliſſimos Svevorum* appellat Tacitus c. l. Eorum nomen cùm ferè inter Germanos periêrit, Antiquitas nobis conſulenda eſt, de finibus ſedibusque illorum, & ab illius ſtandum ſententia. Communis autem Antiquorum ſenſus eſt, quod ad *medium Albis* ad utramque fluminis ripam, *ſita* ſit Semnonum terra; cui Albim ab *Occidente* opponit Cluverius à Bohemo ad usque confluentem; eo loci *Hermunduros*, *Cattos & Cheruſcos* reponit Semnonum finitimos: ab *Oriente Svevum* Amnem, quem *Oderam* putat eſſe: à *Meridie* juga Montium *Bohemica* aſſignat: à *Septentrione Longobardos*, *Nuithones*, *Svardones*, qui mare Svecicum attigerunt, ſtatuit pro terminis. De *Nominis derivatione* non eadem AA. mens eſt. Certum eſt, non eſſe vocem Latinam neque Germanicam, ſed Teutonicam, unde probabile eſt, Semnones non fuiſſe uſos idiomate Teutonico, ſeu hodierno Germanico; aliàs nomen ſibi è nativâ adſciviſſent lingvâ: adeoque nec origine nec natione Germanos ſeu Teutones fuiſſe: Lingvæ

Unde Nomen Semnonum?

Semnonum lingva.

f libr. de Morib. German.

gvæ ſiquidem unitas, unitatem nationum, atque eandem populorum originem deſignat, eſto dein ſucceſſu temporum lingva variet dialectis. Quare ab alio idiomate nomen Semnonum derivandum eſt. Neque tamen iis conſentire poſſum, qui nomen hoc à *Sembis* Pruſſiæ populis deductum putant, aut veriùs ipſi deducunt pro ingenio. Leve nimis fundamentum ſententiæ, vocum alluſio: neque argumentum id eſt veritatis, ſed mentis acutæ luſus. Quid? ſi imperfecta ſit paranomaſia, qualis hic, Semnonum & Semborum; aut Sembiæ & Semnoniæ. Sunt qui nomen hoc è græca voce, *Semnis* proveniſſe autumant. *Semnes* erant *Deæ Erinnyes*, quarum meminit *Thucidides* lib. 1. Earum ſacra celebrabant *Heſichidæ* Athenis, ab *Heſycho* Heroe progeniti: cui *Arietem* iidem, tanquam meritiſſimo Parenti ante aras & ſacra immolabant.[g] Alii ab alia voce ſimiliter Græca derivatum ſentiunt, ſcil. à *Semneum*, quod & *Secretum & dignum veneratione* ſignificat; dicuntur etiam inacceſſa loca *Semnia*. Quamvis non negem, Semnones, uti Svevorum antiquiſſimos ac nobiliſſimos, cùm à ſuis ſubditis tùm ab exteris magnâ fuiſſe in veneratione, quodque etiam inacceſſa incoluerint loca, in quibus non facile ab hoſte ſuperari poterant. Non tamen placet omnino illorum ſenſus, quibus Semnonum nomen è Græcia vel Græca voce acceptum videtur. Quid enim Græciæ & Sveviæ? inter ſe tam diſſitis convenit? & ſi in locorum affinitate conveniret: revoco argumentum, quod ſuprà de Germania propoſui, atque illud repeto: Unaquæque gens nomen ſibi è Patria deſumit lingva; Semnonum autem, ſicut tellus Patria, ita & lingva longè à Græcis differebat, quod omnibus palam eſt. Mihi videtur è lingva Gothica petendam eſſe vim nominis: probabile enim eſt: ſiquidem Svevos antiqui ad Gothos retulerunt, atque inter populos gentis Gothicæ recenſuerunt; quòd Semnones ceu principalis Sevorum populus, non aliâ nativâ lingvâ, quàm Gotho-Sarmatica uſi fuerint. Facile autem id nominis deduci poteſt à voce Sarmato-Gothica: *Zeme* i.e. terra: cui ut Semnones quaſi Zemnones dicti ſint. Poloni in eodem ſenſu dicunt hodie pro ſuâ dialecto: Ziemiani, i.e. terricolæ, propriè, ditionum ſuarum incolæ. Puto ego Semnones ſic appellatos eſſe, ad differentiam Sveonum, ad mare degentium, quod deinde Svevicum dictum eſt. Ex loco igitur volebant in nomine denotari, qui eſſent; quod ſcil. terrarum eſſent, non maris incolæ ac Domini, quod in continenti degerent, unde mediterranei Svevi, aut Sveviæ populi à Romanis dicebantur, quòd non ex piſcatu viverent ut Sveones, vel navigationibus ſe occuparent, ſed agros excolerent, & ex iis ſe ac ſuos alerent: quod hominum genus olim æſtimatum eſt, ſicut prius illud vile habitum. Atque inde opinor nobiliſſimos eſſe ab antiquitate dictos, quod certa terrarum ſpatia ad in- & excolendum habuerint, in iiſque certos colonos ad Oeconomica obſequia. *Toparchæ* à Græcis hujuſmodi terrarum Domini dicebantur. In noſtro Regno Poloniæ poſſeſſores talium bonorum Nobiles dicuntur, in Patria lingva, *Ziemiané*. Sicut & illa bona dicuntur *Terreſtria*, Ziemzie. Neque enim fas eſt, ulli præter-

Num à Sembis Pruſſis?

Derivatur à Zeme.

Bona Terreſtria Polonorum.

g Cœl. Rhodig. lib. 7. c. 23.

quàm

quàm nobili, hæreditario jure ea bona poſſidere: ſicut nulli olim dici & eſſe nobilem, niſi qui eſſet Eques regni, Reipublicæ miles: Hinc nobilitas equeſtris ordo dicitur. Imò quia Eccleſiaſticus ſtatus jure gaudet & privilegiis nobilium; ideo & perſonis Eccleſiaſticis fas eſt, eodem jure bona nobilium poſſidere. Sed de his Acta & Statuta Regni; nobis ſufficit nobilitatem Semnonum, quam illis Veterum Auctoritas tribuit, à pari declarare. Et certè par ratio Semnonum & Polonorum. Utraque gens nobiliſſima, vetuſtiſſima, nominis Gotho-Sarmatici, lingvæ Slavonicæ; mediterranea terræ frugiferæ cultrix, confinis & affinis ſibi, utrique Sveones ſunt maritimi, Polonis ſcil. Pruſſi & Pomerani. De quibus infrà.

Conferuntur cum Polonis.

§. VI.
De Centum Svevorum pagis.

MEmorabile illud de Svevis celeberrimi Romanorum Scriptores Julius Cæſar, & Tacitus [b] prodiderunt, quod *C. pagos habuerint, quorum quilibet XX. Millia hominum continebat, ex quibus*, inquit Cæſar, [i] *annis ſingulis ſingula millia armatorum bellandi cauſa in fines hoſtium eduxerunt.* Præpotens ſanè natio, quæ quot annis C. millibus contra hoſtes agere valuit. Advertat hìc velim Lector, cum de pagis C. dicimus, vocem hanc *pagus* non ſignificare vicum, ſed *totam ditionem, ſive territorium aliquod.* Memini me incidenter legiſſe in Antiq. Pruſſ. Roſenzweigii, quòd quælibet Provincia Pruſſiæ certos ſuos habuerit conventuum locos, quos *Paeigas* dicebant. Similes ego puto habuiſſe Svevos conventuum locos, quos *pagos* Romani dixêre, hodie Præfecturas & territoria nuncupant. Atque hoc ſenſu primis Romanorum ſeculis vocem hanc *pagus* uſurpatam eſſe, docent nos Veteres. Legimus apud *Plutarchum*, [k] quod Numa agros in certas partes diſtribuerit, illasque *pagos* vocaverit. *Cæſar.* [l] quoque refert, quod *Pagorum Principes jus ſuis dixerint.* Pagorum, inquit non vicorum: non enim in vico quolibet, ſed in territoriis certis jus dici poterat. Idem [m] ſcribit de *Helvetiis*, quòd regionem totam in *quatuor diviſam pagos* habuerint. Et *Ammian. Marcell.* [n] narrat de *Pago Vadomarii*, quòd ſit *Regio ſatis ampla.* Hoc ſenſu & ab Germanis olim acceptum eſt pagi nomen, patriâque lingvâ, ut vult Cluverius [o] expreſſum, *gew, gaw* quod à **gewen** i. e. dare, contribuere, (dixerim ego à Gotho Pruſſico *gawe*, i. e. recipere, nimirum recipiebantur tributa) deductum, locum denotat, in quo tributa redduntur, colliguntur, in deſtinatis ſcil. præfecturis: de quibus ita Tacitus c. l. *Centeni*, inquit, *ex ſingulis pagis ſunt, id ipſum inter ſe vocantur, & quod primò numerus fuit, jam nomen & honor eſt:* Centumviri poſteà dicti ſunt; quos Centumvirali etiam cum munere in Germaniæ Provinciis reperiri adhuc colligo ex eo, quòd à Germanis vocentur **Cent-Gericht/ Cent-Grafen/** i. e. Comites vel Præfecti Centenorum. Simile quid reperiri in Urbibus Regni

Pagus nomen quid?

b Tac. de Germ. Mor. i lib. 4. Comm. Gall. k in Numa. l Comm. VI. m Comm. I. n lib. XXI. o lib. I. Antiq. Germ. c. 13. p. 99.

Regni primariis videmus, in quibus centumviri è plebe ſelecti, centenarium complent numerum; Polonis *Lawnicy* dicuntur ideo, quòd in curialibus conſultationibus ſua vota & ſententias è ſcamnis referant. Ex dictis confirmo ſenſum meum ſuprà §. 2. propoſitum de Svevis noſtris. Quis enim hodie C. Pagos illis tribuat eo ſenſu i. e. Præfecturas C. neque enim mihi perſvadeo, C. illos pagos his locorum ſpatiis, quibus nunc Svevia clauditur, ita arctatos fuiſſe, ut in iis tantùm conſtiterint. Sentio deinde pleraque Svevorum territoria, Sarmatiæ noſtræ terras propiùs attigiſſe, præſertim oceanum verſus & Mare Balthicum. Sentio denique, Sarmatiæ Gothicæ potentiam ampliorem fuiſſe, quàm centum-pagulis Sveviæ; quæ etiam in Provincialem Gothici Imperii partem veniebat; neque enim tam anguſto C. pagorum limite Sarmatia noſtra premebatur, quæ ab Euxino ad Balthicum, à Dacia in Theutoniam usque ſeſe extenderat.

§. VII.

De Svevo Inſigni Svevorum flumine.

SVevus, qui vel populo dediſſe, vel à populo accepiſſe nomen videtur, celeberrimus erat Svevorum fluvius, ac ferè princeps; ad quem ſedes ſuas habuiſſe Svevos teſtatur Ptolomæus his verbis: *Gens Svevorum, quæ trans Albim incolit, à dictâ amnis parte in Orientem verſus, usq. ad Svevum flumen:* deinde gens Burgundiorum, qui cætera tenet ad Viſtulam usque, ſitus fluminis ab eodem Auctore deſcribitur, quòd ſit *inter Chaluſum & Albim fluvios*, cujus *fons ad medium Albis conveniat, oſtium verò in Mare Svevicum exeat.* Verùm non convenit de illo inter Geographos: Wolfg. Lazius putat eſſe fluvium *Spree*; ſed alius hic videtur eſſe ab illo Ptolomæi: hic enim in Albim decurrit non procul ad Havelberg ad fortalitium *VVerben.* Ille in Svevicum mare ingreditur. Non levis eſt conjectura Cluverii, quòd amnis ille ſit *Viadrus*, **Oder** Germanis dictus. Tum quia oſtium Viadri inter duas Inſulas Uſedom & Wollin decurrens, vulgari vocabulo dicitur *Swine*, & variante dialecto, *Swene.* Aut certè, ſicut Sviones ex una eademque cum Svevis origine, nomen Svevorum acceperunt; ita & hic fluvius, à Svionibus Svine, à Svevis *Sveve* dici potuit, qui deinde à Latinis *Svevus* dictus eſt. Tum quia Semnones Svevorum nobiliſſimi, qui trans Albim ad flumen hoc degebant, poterant id nominis dediſſe amni. Addo, librariorum errore fieri potuiſſe, ut pro *Svene Sveve* poſitum ſit: Neque alius reperitur amnis, in iis locis, qui hujus nominis fuerit. Meminit quidem Viadri Ptolomæus, inter quem & Albim medium Svevum collocat: ſed cùm ille circa prædictas Inſulas nomen ſuum Viadri amittat, facilè convincitur erroris Ptolomæus, qui ex aliorum relatione amnem illum Viadrum eſſe putavit: ipſemet enim ſpectator eſſe locorum non potuit.

Svevus fluvius an fluvius Spree?

An Odera?

De *Mari Svevico* ſive *Sveſnico* agendum hìc foret, ſed conſultò ad ſequens caput materiam hanc rejicimus, quòd cum aliis connexa ſit, diverſis ab hac materiis. Mare enim Svevicum, cùm ſit idem

cum *Balthico*, ac *Venedico*, inquirendæ ſunt differentiæ nominum & origines; Inſulæ proponendæ; ſinus Oceani ſeptentrionalis tangendi, eorumque populi &c. Videbitur res ſuo loco.

§. IIX.

De Bellicis Svevorum Expeditionibus.

1. Expeditio ad Rhenum.

MArtem Svevicum, ſive bellicas expeditiones narraturi, à vicino Martiæ gentis Rheno incipimus. Celeberrima eſt Inſula, quam Julius Cæſ. lib. Comm. IV. deſcribit ævo ſuo factam, in qua *Ubios* vectigales ſibi fecerunt, *Uſipetes* & *Trenchteros* ſuis agris expulerunt, *Shenapios* trans Rhenum fugârunt. Ibi cùm Rhenum tranſire non poſſent in Patriam reduces, ex improviſo rebelles *Ubii* adorti, non exigua clade, quam inferre ſolent arma inſidioſa, affecerunt. Hujus expeditionis meminit *Tacitus* [p] Auſpicii *Arminii* Ducis factæ, ad quem Svevi, repudiato *Marobodu*o, defecerunt. Lazius [q] ſcribit, hac expeditione *Quintil. Varum* Romanorum Ducem, cum toto exercitu fuſum fuiſſe.

2. In Galliam.

Sub *Arioviſto* Duce, Svevorum arma penetrârunt in *Gallias*; ubi non contemnendas occupârunt Provincias; quas cùm Julius Cæſar Proconſ. repetere, alias reparare vellet, viri victores omnino negârunt, & legatis Cæſarianis ita Ducis ſui nomine reſponderunt, ipſo atteſtante Cæſare: *Si quid ipſi a Cæſare opus eſſet, ſeſe ad eum venturum fuiſſe; ſi quid ille à ſe vellet, illum ad ſe venire oportere: Præterea, ſe neq; ſine exercitu in eas partes Galliæ venire audere, quas Cæſar poſſideret, neq; exercitum, ſine magno commeatu atq; emolumento in unum locum contrahere poſſe: ſibi autem mirum videri, quid in ſua Gallia, quam bello viciſſet, aut Cæſari, aut omnino populo Romano negotii eſſet.* Hæc Dux & Scriptor Romanus. Actor & Auctor. Progreſſu temporis, bellicoſa Svevorum gens, viris & viribus aucta, firmiùs aggreſſa eſt Gallias, & per continuatas ſorte belli victorias progreſſa ad Imperium; quod ex Provinciis Galliarum erexit, atque in iis fundavit cum Imperio nomen, ſtabilivitque potentiam. Nam prope CCCCCC. annos regimen Galliarum tenuit; ſcil. à Julii Cæſar. temporibus ad annum Chriſti DXXX. qui annus ſerenior affulſit *Francis*; ipſis enim rerum in Galliis potitis, ſors bellica, Svevos declinare cæpit. Vario enim utrinque pugnatum eſt Marte, ſorte ſemper dubia: neque Svevi ad Imperium ſortemque primam aſſurgere poterant, donec tandem à *Clodovæo* Francorum Duce, Regno penitùs expulſi ſunt. Poſt inſignem illam de Alemannis, (ita Svevos vocabant Galli) victoriam reportatam, non tamen ideo generoſa Svevorum mens à bellando deſtitit. Martius nempe animus, quàm diu ſangvinis gutta venis influit, arma vindicia appetit, anhelat in victorias præliorum, ſpe ſortis erectus. Ducibus *Quietaro* & *Bultino*, Gothicis aſſociati armis, invaſerunt Galliam vi requirentes amiſſa: donec tandem Gothis arma ſubmoventibus, ac de hoſtico in Patrium ſolum concedentibus, Svevi armis potiùs quàm animis fracti, *Theodo-*

Deficit Imperium Svevorum in Gallia.

[p] lib. 2. Hiſt. Aug. [q] lib. 8.

Theodovaldo Francorum Regi ſeſe armaque ſubjecerunt. Fusè de hoc Svevo-Gothico bello tractat Lazius lib. 8. Huc Panegyricus Stiliconis Vates, *Claudianus* alludere videtur.

Ante pedes humili Franco, triſtique Suevo
Perfruor, & noſtrum video Germanice Rhenum.

Excurrerunt Arma Svevica, aſſociata Gothicis, in *Gallitiam* quoque ac *Luſitaniam*, quas terras dicit Jornandes à dextro latere Hiſpaniæ per ripam Oceani porrigi habentes ab Oriente Auſtrogoniam; ab Occidente in Promontorio, ſacrum Scipionis, Romani Ducis monumentum; à Septentrione Oceanum; à meridie Tagum fluvium. Excurrerunt inquam, & fortunato excurſu, utrasque occupârunt terras: eo tamen à Gothis diſcrimine, quod hi *ſupremo dominio*, Svevi autem *Vaſallorum* inſtar, eas obtinuerint; cùmque ſe Gothis oppoſuerint, ab iis tanquam directis dominis ſemper in ordinem redacti fuerint. Præter alios, qui hac de re agunt Scriptores conferri poteſt Michael Ritius de Reg. Goth. Hiſpaniæ lib. I. Memorabile illud eſt, de quo citatus Jornandes; factum ſub *Emmerico*, *Recila*, ac *Retiario* Ducibus Svevorum coronatis, ante adventum *Attilæ* & *Hunnorum* in Hiſpanias. Auctoris verba proponere impertinens duxi, quòd longior ſit; ſtylo contracto rem omnem propono. *Retiarius* Svevorum Rex affinitate Theodorici Viſi-Gothorum Regis præſumens, univerſam pœnè Hiſpaniam ſibi credidit occupandam. Quare è Galliciæ & Luſitaniæ partibus ad fines Regni properantem Theodoricus cognatus per Legatos avertere ſatagit, pacis priùs media, quàm arma attentans, ſed fruſtrà prætumido animo, cùm pacem proponeret, armis arma opponit, atque cruentam de profuſo Svevorum ſangvine refert victoriam, ad Urbium flumen. Retiarius amiſſo exercitu, ut hoſtilem manum effugiat, navem conſcendit, ſed adverſa Cyreni oſtii repulſus procella, in manus Viſi-Gothorum incidens, mortem diſtulit, non effugit. Non ultra victoriam bellatum eſt; non in ſubactos ſævitum rebelles, pacati, clementisque Ducis ac Regis imperio. Pro Retiario *Athiulphus* Cliens Regius ſubſtitutus Svevisque præpoſitus eſt. Longè ille à Gothici ſangvinis nobilitate ſejunctus, ſcilicet è *Varnorum* ſtirpe progenitus: longiùs à grata mente, ſortis ſuæ honore abfuit: etenim à Svevis incitatus, & à Tyrannico commotus faſtu, nec Patrono fidem, nec genti Svevicæ ſervavit libertatem. Theodoricus quippe per Duces armorum, primò illum in certamine ſuperat, captumque atque ſuorum auxiliis deſtitutum capite plecti mandat. Ita ſenſit iratum, quem propitium credidit contemnendum. Svevi Ducis ſui interitu conſternati, locorum ſacerdotes ad Theodoricum Regem ſupplices dirigunt, quos ille pontificali acceptos reverentiâ, non ſolùm impunitatem Svevis indulget, ſed ut ſibi de ſuo genere, Principem conſtituant, flexus pietate concedit. Ex his deduco facilè, Svevorum Gothorumque gentem eandem fuiſſe origine & lingvâ, diverſam licet terris ac Imperiis: quamquam & Imperiis omnino non diverſam, cùm Reges Gothici conſtituerent Svevorum Duces, ſuosque Vaſallos facerent. Hinc ulteriùs infero, non poſſe non perti-

Retiarius inſurgit contra Gothos.

Et Athiulphus.

Svevi & Gothi una gens & Sarmatæ.

pertinere Svevos ad Sarmatas, qui cum Gothis iidem fuerunt; ſi ad Gothos pertinuerunt, quod ſuprà Jornandes oſtendit.

Expeditio Svev. in Rhætias. Ultrà, arma & animum moverunt Svevi & occidentem verſus ſcil. ad *Rhætias*. Nimirum, fortunam ſemper experiri licet, adverſanti quàm primùm cedere expedit; ſæpe illa loca uni & tempori iniqua, æquior alteri. Et profectò ſecundior erat Svevorum excurſus, in Rhætias, quo non ſolùm ipſas Rhætiorum terras occupârunt; ſed Romanum quoque exercitum, non longè ab Alpibus tractu, in patentibus campis deleverunt, ad fines Noricorum hæc clades grave Reip. inflixit vulnus, Meminit bellici hujus excurſûs ſub *Germanorum* nomine Tacit. lib. 19. Lazius ſuprà cit. lib. 8. Sed innutrita mens Gradivo, vivit præliis, alitur victoriis, triumphis recreatur. Progreſſi in oras ulteriores Svevi, *Alſatiam*, *Suntgoviam*, *Briſgoviam*, *Svabiam*, (hæc eſt ipſa Provincia Schwaben à Germanis, à Latinis *Svevia* dicta,) cum *Marchionatibus*, Burgaw, Hochberg, &c. *Vogtiis*, Alpgaw, Hegaw, Targaw, Ergaw, magnam partem *Helvetiæ* & *VVirtenberg* Ducatûs, ſuo ſubjugârunt imperio. Ita *Lazius*. Prædictas jam olim Svevi tentârunt oras, ſcil. primorum tempore Imperatorum, atque imprimis *Julii Cæſ. Auguſti*, *Tiberii*, *Vitellii*, *Aureliani*, *Juliani*, *Gratiani*, *Honorii* denique & *Arcadii*: ſed alternis vicibus armata ſors luſiſſe viſa eſt; ſemper tamen res ſuas erectis promovebant animis: & quamvis ſe Romano ſubjecerint Imperio, tot tamen Privilegiis ac immunitatibus, aucti ornatique ſunt, ut Svevorum nomen, toto Orbe Romano honoratiſſimum ſemper fuerit. Neque illa non celebris Svevorum Expeditio in *Liburnia*, & ad *Adriæ Sinum*. Celebratur ſanè ab antiquis, atque imprimis à *Polybio*, qui *Pyrrhi* ingreſſum, in Italiam deſcribens, ita inquit: *Quanto ſcelere indignati Romani*, *novo delectu habito*, *penetrare in Galliam adgrediuntur. Sed parum proceſſum erat*, *cùm eis* Semnones *occurrerent*. *Strabo* ejuſdem expeditionis meminiſſe videtur, *Cenomannorum* ſub nomine, Svevos intelligens, quibus ab *Uſſente* fluvio uſque ad Atheſim deſignat locum. *Paulus Diaconus*, res Longobardorum enarrans, Svevos nominat *Cenninenſes*, quibus *Senas* ad Sinum Adriaticum (hodie *Zeng* ſub Auſtriacorum imperio) dediſſe inquit originem. Notandum ex dictis infero; qui *Polybio* ſunt *Semnones*, eos Straboni eſſe *Cenomannos*, *Paulo*: *Cenninenſes*. Convenit cum illis *Procopius*, qui etiam Svevorum meminit, eosque cum *Sichis*, *Carnis*, *Murcisq;* conjungit, à *Francis* tamen propriè diſtingvit, cum ait: *Supra hos Sichi ſunt & Svevi*, *haud tamen ſub Francorum ditione.* Jornandes quoque bellorum meminit, quæ ſub *Hunimundo* Rege Svevorum contra *Theodomirum* Gothorum Regem geſſerunt; Verba Auctoris refero: *Quieſcente tandem Hunnorum gente à Gothis*, Hunimundus *Svevorum Dux*, *dum ad prædandas Dalmatias tranſit*, *armenta Gothorum*, *in campis errantia deprædavit*, *quia Dalmatiis Svevia vicina erat*, *nec à Pannoniis multùm diſtabat*, *præſertim ubi tunc Gothi reſidebant.* Quid plura? *Hunimundo cum Svevis*, *vaſtatis Dalmatiis ad ſua revertente*, Theodomyr *Germanus frater* Valamiris *Regis Gothorum*, *non tan-*

Progreſſus Svevorum in Alſatia, viciniſq; Provinciis.

Svevi Romanis ſubjecti.

Expeditio Svevorum in Liburnia.

Et Adriæ Sinum.

Semnones, Cenomanni, & Cenninenſes.

Sena. Zeng.

Hunimundus Rex Svevorum.

tantùm jacturam armentorum dolens, quantùm metuens, ne Svevi, ſi impunè hoc lucrarentur, ad majorem licentiam proſilirent. Sic vigilavit in eorum tranſitu; ut intempeſtâ nocte dormientes invaderet ad lacum Pelſodis: *conſertoq; inopinato prælio, ita eos oppresſit, ut etiam ipſo Rege Hunimundo capto, omnem exercitum ejus, qui gladium evaſiſſent, Gothorum ſubderet ſervituti.* Sic ſimul tota *Illyricus*, quæ octodecim conſtabat Provinciis, in unum adaptata corpus ſimul cum Svevis ad Gothos tranſiit, Sveviq́ue Gothorum Nomen & Imperium ſuſceperunt. [r]

Illyricus octodecim Provinciarum.

Svevi in Gothos abiêrunt.

Expeditio Svevorum contra *Saxones*, memorabilis quoque eſt; quam verbis ut plurimùm *Varnefridi* [ſ] in breve contractis referimus: „ Longobardis Italiam invadentibus Saxones ſimul unà cum liberis & „ uxoribus Italiam ingreſſi ſunt. Interea temporis Svevi vacuas Saxo-„ num terras occupant. Saxones autem cùm in Italiâ à Longobar-„ dis, proprio ſubſiſtere jure obtinere non poſſent, repedare domum „ deliberant. Dum autem ad Patriam ſuam veniſſent, & à Svevis il-„ lam obtentam reperiſſent, omninò Svevos deſtruere ac penitùs dele-„ re cogitârunt. Svevis omninò bellum deteſtantibus, primò tertiam „ regionis partem, mox medietatem, dein duas partes, mox omnem „ terram & omnia pecora offerentibus, tantùm ut à bello ceſſarent Sa-„ xones. Sed nec hoc Saxones acquieſcentes prælium expetunt, quo „ commiſſo, *viginti millia Saxonum* cæſa & ferè contriti Saxones pluri-„ mi in Svevos abiêre.

Expeditio Svevorum in Saxoniam.

Saxones in Svevos abeunt.

§. IX.

Recenſentur Reges Svevorum, qui diverſis gentibus imperârunt.

Catalogus Regum Svevorum.

C*Atalogum Regum* proponimus, quos Svevia protulit, & adoravit; aliisq́ue populis per arma obtulit adorandos. Ferax Ducum Regumq́ue Regio, quæ & exteris & extremis terris viros intulit, qui ſceptra pro clavis, diademata pro galeis referunt. Coronata Svevorum capita, etiam Heſperiæ Regna adorârunt. Scilicet Patrio non contenti regno; Svevi alia Regna quæſiêrunt, ceu Orbem alium Alexander. Ut verò ordine in recenſendis Regibus procedamus, primùm eos proponimus, qui ad *Viſtulam, Albimq;* & *Balthiam* imperârunt.

Reges Svevorum ad Viſtulam & Albim &c. celebriores.

1. Primus Princepsq́ue fuit *Marovinus*, ad Viſtulam & Mare Balthicum: prout ipſum nomen ex lingvâ Gothicâ indicat, ſcil. *Maris Dominus*. De eo Godofried. in Annal. German.

2. *Pyramius*, de quo idem Auctor. ibid.

3. *Arioviſtus* quaſi *Oroviſtas* i. e. *Augur*. Bellator ſtrenuus, ævo *Julii Cæſ.* de quo idem. [t]

4. *Cimmerius*, de quo idem c. l.

5. *Naſva*, Magnanimus Svevorum traductor ad Rhenum. *Julius Cæſ.* ibid.

Q 6. Ma-

r Videatur Jornandes de Succesſionibus temporum. ſ lib. I. Hiſtor. Longob. c. 6. & 7. t lib. I. Hiſt. Gall.

6. *Maroboduus*, bellis contra Romanos geſtis clariſſimus; ſed cui non eadem belli fortuna. Regno pulſus à *Gotwalda*. *Tacitus* lib. 2.

7. *Gotwaldas* Gothorum, ſeu ut Lazius c. l. vult *Gothinorum* Princeps prope *Kuttenberg* in Bohemia, regno pulſus à *Jovilio*, aliis *Jubilio*. Cujus meminit *Tacitus* c. l.

8. *Vannius* à propriis avunculis *Sudone* ac *Bandone* ſeu *Vandone*, dominatu exactus, tempore *Claudii* Cæſaris. [u]

9. *Sido* & *Utalus*, quem falsò alii fecerunt *Italum*. [x]

10. *VVarobartus*, *à Marco* Cæſare victus, cujus meminit *Lucianus*, [y] item *Eutropius*, *Oroſius*, *Julius Capitolinus*, &c.

11. *Gundaricus* & *Ardaricus*, ſub *Diocletiano Imperat.* floruerunt, horum meminit *Jornandes.*

12. *Saloninus*, magna Pannoniæ parte à Cæſare Galieno ditatus, qui ejus filiam, Pupam, ſic ob venuſtiſſimam formæ gratiam dictam, quam alii Pipam faciunt, in uxorem duxit. Hos ſeqvuntur, qui ad Albim & Svevum regnârunt: quorum nomina referuntur hæc: *Aromandus*, *Hildemundus*, *Cannabaidis*, *Careviſtus*, *Aldegaſtus* &c. Ultimus cenſetur *Richemirus*, qui Svevis ac Marcomannis ſub Conſtantino M. imperitabat.

Reges Svevorum in Hiſpania, & Luſitania.

1. *Ermericus* Primus Svevos in Hiſpaniam traduxit, fertur Gallæciam occupâſſe, Vandalis in Africam trajectis.

2. *Recilla*, ſeu *Rechilla*. Hic *Antebodem* Romanorum Ducem in Beticâ vicit, & *Beticam* ſuæ Jurisdictioni ſubjecit. Subjugavit & in Luſitaniâ *Emeritum* & *Carthaginenſem* Provinciam.

3. *Reciarius*, ſeu *Richarius* juxta Jornandem Rex *Catholicus* factus, *Thevodorodi* Gothor. Regis filiam uxorem duxit, à Theodorico Gothorum Rege captus & interfectus.

4. *Achiulphus* à Theodorico Gothorum Rege Regno Gallæciæ præfectus, ut ſub Gothorum obſequio regnaret, qui cùm rebellâſſet, capite plexus eſt.

5. *Mazdra*, à Svevis electus, Theodorico aſſentiente, cujus Anti-Rex, *Prauta*, qui aliis *Frauta*, audit.

6. *Remismundus*, Mazdræ filius, *Luſitaniam* ſibi ſubjecit ferè totam. Hujus tempore *Ariana hæreſis* Svevos corripuit.

7. *Theodomyrus* Rex *Catholicus* factus, *Silingos*, *Vandalos*, ſibi ſubjecit.

8. *Myro* ex Catholico factus *Arianus*.

9. *Ericus* filius Myronis, regno privatus & monaſterio incluſus.

10. *Andeus*, poſtremus Svevorum Rex in Hiſpania; bello petitus à *Leonegildo* Gothorum Rege victus, captus, & in cœnobium intruſus. Sicque regnum Svevorum & nomen in Gallæcia deſiit.

Reges

u Tacit. lib. 12. Plin. lib. 4. c. 12. x Tacit. lib. 9. y in Pevdomante Dialogo.

Reges Svevorum in Norico & Liburnia.

1. *Hildemundus* à *Gallieno* Imper. accepit Regnum Valeriæ.

2. *Gabinius*, confirmatur Rex Svevorum in Valeria, cujus meminit Ammianus Marcell. (lib. 17.)

3. *Fragiladus* & *Jutrodonis*, de quibus idem Marcell.

4. *Kunimundus* ſeu *Hunimundus* victus à Theodomiro Gothorum Rege. Jornandes.

5. *Agilulphus* à Theodomiro Gothorum Rege, Rex Svevorum ſubſtituitur. Auctor idem.

6. *Droctulphus*, recenſetur à Paulo Diacono in Longobardica Hiſtoria. Ejus ditio ad *Forum Julium* extendebatur.

7. *Giwolphus* ſeu *Gibolphus*. Hujus mentio fit apud *Eugippum* in Hiſtoria S. Severini. Hic tempore Gelaſii R. Pont. *Noricum Ripenſe* & *Vindeliciam* depopulatus eſt, *Laureacumq;*, *Patavium*, *Tiberniam*, civitates Italiæ vaſtavit.

8. *Viridomarus*. Hic *S. Maximum* Juvaniæ Epiſcopum, una cum quadraginta quinque clericis, in ſcopulis montis, in quos profugerant, interfici juſſit.

Catalogum Regum ad *Rhenum* & ad *Rhetias*, cùm multa apud Hiſtoricos ſit varietas, apponere ſuperſedemus. De quibus tamen Wolfg. Lazius lib. 8. de migrationibus Gent. fusè ſatis agit.

§. X.

Oſtenditur & probatur, Svevos fuiſſe Gotho-Sarmatas.

SVeones, qui Scriptoribus Svevi audiunt, Aquilonaribus populis, ſcil. Gothis & Sarmatis annumeratos fuiſſe conſtat ex iisdem Scriptoribus. Ita antiqvus in Latio vates; cui *plusquam civilia bella, jusq; datum ſceleri* ceciniſſe obtigit; *Svevi fuerunt Gotho-Sarmatæ, probatur.*

Fundit ab extremo flavos Aquilone Svevos. *Lucanus.*

Ab extremo, inquit, more Poëtico. Non quod Svevi omnium Aquilonarium populorum extremi, ſed quòd Romanis cognitu poſtremi fuerint; ideoque extremi habiti Aquilonis incolæ; ultra quos, poſitas extremo ſub Aquilone gentes, populosque ultra Albim & ad Balthicum diffuſas æquor, illi ignorabant; credebant inde Balthici maris litora extrema ſeptentrionis eſſe, quæ nec ipſa ſatis perſpecta habuerunt. *Svevi extremi aquilonarium populorum quo ſenſu dicuntur.* Equidem *Æthicus* [z] ſcribit, à Julio Cæſare vel potiùs ipſius mandato, orbem terrarum fuiſſe dimenſum. *Orbis terræ dimenſus.* *Strabo* [a] tamen teſtatur, has oras Romanis fuiſſe incognitas, *Druſumq;* Cæſ. perveniſſe tantùm ad Inſulam *Bircanis* nomine, quæ in ſeptentrionali Oceano cis Albim, reſpectu Romani Imperii, ſita fuit. De hoc Imperatore *Dio Caſſius* [b] ſcribit, quòd Albim tranſire volentem, mulier quædam humanâ amplior formâ, obviam ei facta, prohibuerit dicens: *Druſe quò tandem, nullum cupiditati tuæ modum ſtatuens, contendis? Non tibi ſatis conceſſum, hæc omnia videre.* Ex prædictis patet, ea quæ trans Albim ad Oceanum ſita

z Initio Coſmograph. a lib. 7. Geograph. b lib. 55.

ſita erant, fuiſſe Romanis incognita. Quo docemur, facile Antiquos potuiſſe aberrare in iis, quæ nobis propoſuerunt: ne itaque cum iis Lector aberret, poſteriorum temporum Scriptores, majore edoctos experientiâ conferat neceſſe eſt cum veteribus: certiora illi nonnunquam ſuppeditant veritatis argumenta, in Aquilonaribus deſcribendis.

2. Ex Plinio. Sed ad Svevo-Gothicum redeamus Orbem; agnitus eſt ille Plinio,[c] qui Jazygum Sarmat. loca enarrans, eorumque montes & ſaltus; meminit Svevorum ad fluvios Duriam & Patiſcum, (hodie is Theiſſa dicitur,) quibus à Dacis dirimebantur. Idem *Vannianum* Quadorum Regnum, Regnum Svevorum vocat, quod à Maro Daciæ fluvio incipere dicit. Verba Plinii ſunt: *Superiora autem inter Danubium & Hercyniam Silvam usq; ad Pannonica hiberna, Carnuncii: Germanorumq; ibi confinium. Campos & plana, Jazyges Sarmatæ: Montes & ſaltus pulſi ab his Daci ad Patiſcum amnem; Amerois ſeu Duria eſt, à Svevis regnoq; Vanniano dirimens eos: ex adverſo Baſtarnæ tenent Haliq;, inde Germani.* Hic Svevi à Germanis diſtingvuntur: Svevisque aſſignatur locus in confinibus *Hungariæ, Tranſylvan. Minoris Poloniæ* & *Ruſſiæ*, quò fines ſedesque ſuas extenderunt.

3. Ex Apollinari. Accedit prædictis *Apollinaris* teſtimonium, qui in Carmine Panegyric. ad Majoran. Septentrionales enarrans populos, recenſet Svevos, medios inter Baſtarnas & Pannones. Carmen ipſius Poëtæ audiamus:

Cardine Sithonio ſub Parrhaſi parturit Urſa,
Hoc totum tua ſigna pavet: Baſtarna Svevus
Pannonius, Neurus, Chunus, Geta, Dacus, Alanus,
Bellonothus, Rugus, Burgundio, Veſus, Alites,
Baſſalta, Oſtrogothus, Procuſtes, Sarmata, Moſchus,
Poſt aquilas venêre tuas ubi militat omnis
Caucaſus, & Scythiæ potor Tanaiticus undæ.

4. Ex Iſidoro & Oroſio. Multum ſententiæ noſtræ favet *Iſidorus*;[d] ex quo diſcimus, Svevos Gothis conjunctos fuiſſe: cùm enim *Stilico* contra Gothos, eorumque Regem *Rhadagauſum* hoſtem Imperii, Gothos alios pro defenſione ejusdem Imperii, ſub ſigna ſua vocaret, & alliceret ſtipendiis, nominantur etiam *Svevi.* Qui cum *Alanis*, *Burgundis* cæterisque gentibus Mari Balthico vicinis Romana territoria ingreſſi ſunt. Duces eorum *Sarus* & *Hulda* vocantur. Conferatur Iſidoro Oroſius.[e]

5. Ex Aurelio Victore. Favet & *Aurelius Victor*,[f] ex quo diſcimus Svevos à Dacis non procul habitâſſe. Meminit *Marobodui*, quem Regem Svevorum nominat, Regnumque Bohemiæ poſſediſſe refert. Limites verò Regni Svevici verſus Septentrionem Dacis fuiſſe confines teſtatur.

6. Ex Eutropio. *Eutropius*,[g] bellum deſcribens Marcomannicum. Svevos fuiſſe conjunctos populis Gothiæ ſcribit; nimirum Quadis, Vandalis, Sarmatis.

7. Ex Pomponio Læto. Et *Pomponius Lætus*[h] Gothicas Sarmaticasque gentes enumerans, *Hunnos*, *Gepidas*, *Sarmatas*, *Scythas*, *Svevos*, *Quados*, *Herulos*, Ugrosque numerat.

Gene-

c Plin. lib. 4. c. 12. d Ad Ann. 404. e lib. 7. c. 37. f In Tiberio. g In Antonin. h In Theodoſio.

Genebrardus [i] ex Sigeberto deducit, quòd cum Alanis & Sveo-Scythicæ, (Gothicæ) originis, tribus annis in Gallia exactis Hiſpaniam inundârint; *Vandalis* & *Svevis* Gallæciam, *Vandalis* & *Silingis* Boëtiam, *Alanis* Luſitaniam & Celtiberiæ partem ſibi recipientibus. Et quis eſt in Antiqua tam hoſpes hiſtoria, ut neget vel ambigat populos Hiſpaniæ Regna inundantes fuiſſe Gothos? Quod autem Svevis ob armorum & Imperii conjunctionem, permiſti fuerint, nihil certius eſt, adeo erant invicem aſſociatæ gentes, ut & Gothi Svevis & Svevi Gothis imperaverint. Videatur Ritius de Regibus Hiſpan. Teſtatur Caſſiodorus [k] de Theodorico Gothorum Rege in Italia, quod adſcitus in ſocietatem Imperii à Zenone & Leone Imperatoribus Svevis in Rhætia commanentibus *Fribadum* Ducem elegit, Præſidem conſtituit, Severianum Comitem, ut Gothorum nomine ibi jus diceret. Sed mirum nonnullis videbitur, quî una ſit Svevorum Gothorumque gens; cùm tamen Svevi à Gothis pulſi ſint, cedereque coacti ex Galliis in Hiſpanias. Sexcenta ego mira ſimilia opponerem: Quoties motus Civicos Roma ſenſit, toties bellâſſe ſecum viſa eſt, teſtantur Campi Pharſalici, qui non Romano tantùm utrinque ſed fraterno maduerunt ſangvine. Quoties vicina, dolendum! Germania in propria armis rebellibus ſæviit viſcera? Imò Patria noſtra, quoties mutuis ſeipſam oppugnavit. Legimus quanta Poloni cum Lietvanis, Jazyges, cum Polonis, Maſovii cum Pruſſis &c. bella geſſerint, & tamen hi omnes una Sarmatarum gens. Quid itaque mirum eſt, ſi pars Gothorum una contra alteram & quidem potior contra Scyros, Gepidas, Svevos & Rugos inſurrexerit. Bellorum tam faciles cauſæ, quàm diſſidiorum; hæc privata, illa publica. Paulò ſupr. ex Iſidoro legimus, Gothos contra Gothos evocatos eſſe à Stilicone in ſuppetias Romanorum. Et certè ipſa Gothorum multitudo ſibi ipſi obfuit: in tantùm enim excrevit populoſa gens, ut ipſamet ſuam ferre non potuerit potentiam: unde in bella inteſtina prolapſa, mutuis ſe cædibus prope conſecit. Spectavit hæs cædes Svevia in *Fridigerno* & *Athalarico*; ſpectavit in *Saru*; & *Rhadaguſio* &c. profuſique ſangvinis cauſæ potiſſimæ ambitio & major potentia erat. Cùm igitur Svevi, Gepidibus, Rugiis, Scyris, Sarmatis, Gothisque conjuncti, in unam gentem fœdere juncto abiêrint, neceſſe eſt, ut Gothos vel confines Gothis, unius tamen cum iis lingvæ fuiſſe populos, quod de lingva alibi demonſtrabitur.

8. Ex Sigeberto & Genebrardo.

9. Ex Caſſiodoro.

Reſpondetur Objectionibus.

Gothi contra Gothos bella gerunt.

§. XI.

Deducitur Sveonum nomen è Lingva Sarmatica, tanquam ab Origine ſua.

SVevorum terram, non fuiſſe Sveciam, nec Sveones Svecos probatum eſt ſuprà initio Capitis §. 1. Probandum nunc manet. Sveonum Patriam fuiſſe Sarmatiam; illosque Sarmatas. Ipſa derivatio nominis nobis argumento hujus rei eſt, quæ non ab alia lingva, quàm à Sarmatica provenit, eam ita proponimus. *Sviones*, quomodo

Sveones Sarmatæ.

Sveones vox Gothica.

R

i Ad Ann. 406. k In Epiſtol. variar. Cognit.

do Tacitus, Plinius & Helmoldus loqvuntur eſt vox merè Gothica, denotatque maris vel fluminis accolam. Ita enim hodie adhuc Maris Balthici accolæ & qui ad Æſtuaria Pruſſica, Recens, Curonicum, quique ad Niomon & Duinam fluvios per Pruſſiam, Curoniam & Lietvaniam degunt; communi ac uſitato nomine Swejẹ dicuntur. Audiunt & Swieonai & Swiejuni. Hinc Sviones Sveones Latinis pro Svejones dicti. Et quamvis alia omnino in his ad mare Balthicum oris facies Reipubl. primis temporibus fuerit, quod ex Tacito apparet, qui generaliter diviſit incolas oræ Balthicæ in *Sviones* & *Sitones*: hac tamen voce duplici diſtincta fuiſſe videtur gens Balthica in ſtatum duplicem, ſcil. in Plebem & Proceres, ſeu Judices. Sithones namque idem denotat, quod Sidonis & Sudones vel prout hodie Sudzones, de quibus in Delic. m. Provenitque hoc nomen à voce Samogeth. Sydu vel Sudu, pro dialecto Ruſſica, Sudia; pro hodierna Polonorum Sędzia. Hinc à Latinis Sidones vel immutata litera Sitones formata vox, nomenque populorum Balthiæ, quibus idem ſonabat quod Judices Latinis. Svejones plebs erat nautica & piſcatoria. Hac ratione etiam Pomerania nomen ſuum obtinuit: Pomerani enim dicti ſunt *quaſi Pasmari* i.e. qui mare accolunt. Hinc Pomerania *Vincentio Kadlubkov.* aliisque rerum Slavonicarum Scriptoribus antiquis; dicta eſt *Maritima*, niſi à Polonis deductum nomen potiùs dixeris, quibus Pomerania, *Pomorze* dicta eſt, i.e. *terra mari adjacens* vel *ad mare ſita*. Cùm autem hodierni maris accolæ plurimùm ex *piſcatura* vivant, incepit Sveonis vox notare *piſcatorem* & *nautam* in Pruſſicis vicinisque locis: qui quòd ſint laboris, frigoris & æſtûs patientiſſimi, egregii milites ex iis eligebantur; quæ Electio viget usque in Pruſſia, potiſſimùm in *Sambia*, Pruſſiæ Provincia, ubi agri inter plurimos accolas hac conditione diſtributi ſunt, ut ſemper quaſi cuſtodes, litora maris obſervent, atque eadem, ſub belli tempus, ut milites ad id pretio conducti, tueantur; quamvis interim pacis tempore Coloni ſint. Jam viderit Lector, an Balthiam noſtram non jure dixero *Scandinaviam Sarmaticam?* Viderit quoque, quantum tribuere debeat Cluverio [1] opinanti, nullos alios intelligendos eſſe populos per Sveones, quàm Svecos, neque per Sithones, quàm Danos & Norwegos. Ita enim ille, *Totam*, inquit, *Peninſulam Scandinaviam duo Svevorum genera incoluerunt, Sviones & Sitones, terminus inter eos ſtatuendus eſt mons Sevo à Codani Sinus faucibus, qua oppidum Norwegis eſt Opslo, ſeu Anslo, ad lacum usq; Album; ita ut Norwegia cum Finnomarchia ac Scritofinnia Sitonibus tribuatur: Lappiæ autem, Biarmia, Bothnia occidentalis, Svedia, Gothia cum Danici Regni partibus, Bleking, Schone & Halland Svionibus.* Hactenus Cluverius.

Sviones & Sitones quid?

Sithones vox quid denotet?

Pomerania i. e. Maritima.

Samia aliàs Sambia.

Balthia Scandinavia Sarmatica.

Error Cluverii.

§.XII.

[1] lib. 3. cap. 41.

§. XII.
Sveones, accolæ Maris Balthici, unde Romanis innotuerint?

QUod dubium attento Lectori venire potuit, hoc in quæſtionem adduco præſentem, qua ſcil. ratione, ſub hoc Sveonum nomine, Balthici Maris accolæ in Romanorum notitiam devenerint? Certum eſt, populoſam gentem Balthiæ commercia ſua primò cum finitimis; progreſſu dein temporis, cum remotioribus etiam & longè diſſitis nationibus habuiſſe. Inerant illis ſuæ raritates, atque hinc pretia rerum domi natarum. Sed maximè inerat *Succinum*; quod ubi in exteras Provincias, paratis ad id navigiis per Mare devehebant, interrogati, ut pronum eſt ſuſpicari, ab exteris: quinam, & unde eſſent? Reſponderunt ſe eſſe Sveones, Maris accolas, nautas & piſcatores ſuccini. Aut certè avida lucri mortalium mens è Romanis partibus mercatores attraxit, ut in longinquis etiam oris pretia rerum quærerent; qui errore viarum vel tempeſtate adacti, an conſultâ operâ in has Balthiæ oras appulerunt, in quibus, cùm inveniſſent merces, ex raritate pretioſas Romanis, nempe Succinum, cum mercibus etiam peregrinos homines ſecum duxerunt; quos cum de nomine gentili & Patrio ſciſcitati eſſent, reſpondebant ſe eſſe Sveones, i. e. Succini piſcatores &c. quod deinde per frequentata in Balthiam itinera, Romani lingvam Venedorum edocti meliùs didicerunt. Hæ ſunt rationes, mihi ſatis probabiles, quibus Balthidæ aut innotuerunt Romanis, aut certè innotuiſſe poterant. Quòd etiam Pruſſi in exteras Provincias navigaverint frequentiùs teſtatur Bremenſis, [m] qui expreſsè navigationum meminit, quas GOTHI & SEMBI in Gotlandiam, ejusque civitatem *Bircam* inſtituerint, qua de re fuſius in Delic.

Sveones Romanis noti per Commercia,

imprimis Succini.

Per frequentata in Balthiam itinera.

Per Pruſſorum navigationes.

§. XIII.
De Illuſtrioribus Sveo-Gothorum familiis.

QUos quantosve Viros Orbi Europæo Svevia dederit, palàm eſt Eruditis. Vix ulla gens plures aut potiores dedit. Nihil illa minùs reliquis habet, quæ vel de Illuſtriſſimis, Comitum, Ducum, Principumque familiis, vel de Sereniſſimis Regum proſapiis, vel Auguſtiſſimis Imperatorum domibus ſuperbè gloriantur. Coronata hìc ſolùm cenſebimus capita, quæ Svevico ſangvini ſuam debent originem. Ex Illuſtriſſima Comitum à *Beiblingen* & *Kalwu* ſtirpe, quatuor ex ordine legimus Romanorum Imperatorum nomina ſcil. *Conradum II. Henricum III. Conradum III. Henricum IV. Henricum V.* familiâ. Comitum ab *Hohenſtauffen* Auguſtos numerat, *Friedericum I. Conradum III. Henricum VI. Friedericum III. Philippum II. Conradum IV.* Ab Illuſtriſſimo *Habsburgiani* ſangvinis fonte, quot Imperiales Regalesque profluxerunt coronæ? Ipſa Auguſtorum Nomina numeramus ſedecim. Coronatos Regnorum in Euro-

[m] Adam. Brem. de ſitu Daniæ & lib. 1. Hiſt. Eccleſ. c. 50.

Europa Principes quis recenſeat? Primus Auguſtam Imperii Majeſtatem obtinuit *Rudolphus I.* quem ſecuti, continuata fere ſerie *Albertus I. Friedericus III. Albertus II. Friedericus IV. Maximilianus I. Philippus I. Carolus V. Ferdinandus I. Maximilianus II. Rudolphus II. Matthias I. Ferdinandus II. Ferdinandus III. Ferdinandus IV. Leopoldus I.* feliciſſimè Romano Orbi hodiè imperans. Auguſta Auſtriacorum domus quantùm Sveviæ debeat, Habsburgenſis ſangvis loquitur, qui ſuam Sveviæ debet originem. Auguſta Romani Imperii Majeſtas, quantùm etiam debeat Domui Auſtriacæ, tot Imperatorum nomina loqvuntur. Debent eidem tot aliæ Regnorum Majeſtates, præter *Hiſpanias* & *Indias*, ſcil. *Italia*, *Hungaria*, *Bohemia*, *Croatia*, *Slavonia*, *Dalmatia* &c. Auſtriacum adorant ſangvinem. Non tacebo hic Marchiones *Brandeburgicos* S. R. J. Electores, etiam hi ſuam Sveviæ debent originem, cùm & Comites à *Zollern* Illuſtriſſimi, è quorum illi ſangvine. Duces *Luneburgi* ac *Brunſwig.* ſimiliter Sveviam agnoſcunt Domûs ſuæ Matrem, & venerantur, quam & Comites ab *Altorf.* Ad eandem ſe referunt Duces *VVirtenberg* Comites de *S. Monte*, oriundi. Plures non vacat recenſere familias.

CAPUT VI.

De Cimbris, Venedis, Æſtiis & cæteris Gotho-Sarmatiæ populis.

QUod prædicti populi, Gotho-Sarmatæ fuerint, hîc nobis demonſtrandum eſt, præter alia, ipſum mare terraque Balthica, nativa populorum ſedes demonſtrabit.

§. I.

De Cimbris, eorumque Sedibus.

Origo Cimbrorum.

C*Imbrorum* gens clariſſima, ubinam primùm conſederit, vix nobis conſtare poteſt. Lazius [a] primam gentis hujus originem perſequens, eruditè ſatis deducit. *Aſcenam*, nepotem Japeti, pronepotem Noæ, parentem Cimbrorum, Tuiſconum & Galatarum fuiſſe, poſterosque illius, præcipuè poſt belli Trojani tempora ad *Mare Cimmerium*, i. e. Pontum Euxinum, delatos, ibique cum *Cimmeriis ad Boſporum* ſedes habuiſſe; unde poſtea ſub Rege *Meradaco* ut teſtatur Herodotus [b] Anno Mundi MDCXX. ut vult Beroſus Chaldaicus, exiêrunt. Quorſum autem progreſſi ſint, non conſtat. Illud ex *Floro* [c] accepimus, *Cimbros primùm Romanis innotuiſſe.* Anno ante Nat. Chriſt. CXI. Conſulibus. C. *Metello* & C. *Papirio* teſte Tacito. Sequenti anno quarto, Cimbros Romanorum fines ingreſſos, à Romanis agros popoſciſſe; contra Jul. *Syllanum*, proſperè ſatis pugnâſſe, nec tamen ſedes vel agros à Romanis obtinuiſſe: Evoluto poſt Anno Romanas

Cimbri quando Romanis innotuerunt primùm.

Expeditiones Cimbrorum.

[a] lib. I. [b] lib. 4. [c] lib. 3. cap. 3.

manas infeſtâſſe terras, C. *Manlium*, *Servilium*, *Scipionem* à Senatu Populoque Romano miſſos, caſtris binis exutis, totumque exercitum debellâſſe, octoginta militum millibus & quadraginta millibus Calonum cæſis captisque. Victorioſus Cimber poſt multis incurſionibus Romanos vexavit; Demùm Anno ante Natales Chriſti XCIX. juxta *Natheſin* fluv. in *Foro Julio*, *à Mario* repreſſus, cæſis 140000, captis 60000. [d] Reliquiæ Cimbrorum in Græciam profectæ, ad *Delphos* caſtra poſuerunt. Unde pluvia in eos, ante inceptam pugnam cum procellis fulguribusque deſæviente, in Pannonias diſceſſerunt. Inde in *Rhætiam* ad Montem Pyrenæum, prout Auctor citatus fusè id ex *Appiano* probat. Ibi in varios tribus diſperſi *Brenei*, *Cimbri*, *Siambri*, *Sicambri*, *Briones* audiêrunt. In Pannonia tamen plurimos manſiſſe probari poteſt ex *Antonini Itinerario*, in quo *Municipii Cimbrorum* in Panoniis memorat. Hi ſub nomine *Sicambrorum*, Gothis bellum indixiſſe, imò & *Borobiſtam* Gothorum Regem deviciſſe dicuntur. Cimbros hos dicit Florus c. l. ab *extremis Galliis* profugos, cùm terras eorum exundâſſet Oceanus, quæ exundatio facta videtur fuiſſe tempore Ariſtotelis. *Extrema Galliæ* intelligimus hìc Germaniæ partem: Cùm enim Germania tum temporis nimium extenſa, usque ad Pontum Euxinum, adeoque terras Sarmaticas complexa fuerit; incertum eſt, quem locum daturi ſumus extremis Galliæ, Auctoribus eum non deſignantibus. Hoc quidem legimus, illos ex Pannoniis vel *terreſtri itinere*, (ut *Gregorius Turonenſis*, & *Urſper.* volunt) vel *navigatione* per mare Germanicum ad Rhenum delatos, quorum capita circiter 489360. cenſebantur, à Teutonibus *Neomagos*, i. e. novos cognatos appellatos eſſe. De his Cimbris adhuc Dynaſtas aliquos Seculo XIII. poſt natum Jeſum, in Svevia hodierna ſuperſtites fuiſſe dicit Wolfg. Laz. [e]

Cimbri cæſi. *Cimbri ad Delphos.* *In Pannonias diſcedunt.* *Inde in Rhætiam.* *Cimbri Sicambri* *Bella gerunt cum Gothis.* *Unde Cimbri hi venerint?* *Extrema Galliæ quæ?* *Qua ratione ad Rhenum delati Cimbri.* *Neomagi dicti.* *Cimbrorum dynaſtæ.*

Ex iis alter erat, *Conradus* nomine, Abbas divitis Augiæ: alter fundator cœnobii Sefflingenſis prope Ulmam Ann. Chriſt. 1255. *Plutarchus* de Cimbrorum migrationibus hæc ſcribit: *Hos domo egresſos, non uno nec perpetuo impetu, verùm ſingulis annis, ſemper ſub ver porro progredientes, arma circumferendo, peragrâſſe continentem Europæ.* Similia his habet Quintilianus. [f] *Gens*, inquit, *majorem terrarum partem victoriis pervagata, tantùm in Mario ſtetit.* Et quamvis poſtea pars gentis Cimbricæ legationem cum donis ad Auguſtum miſerint, veniam illatarum quondam à majoribus ſuis injuriarum, & amicitiam petentes; tamen non adeo magnam fuiſſe gentem tùm temporis, patet ex Tacito, qui Cimbrorum *parvam civitatem* vocat. Ptolomæus aliquos populos nominat, Cimbrorum affines vel confines. ſcil. *Saxones*, *Sigulones*, *Sabalinges*, *Cobandos*, *Chalos*, *Funduſos*, *Charudes*, &c. Quando autem, quo Duce, quo numero, per quas terras Cimbri ad iſtam Cherſoneſum Jutlandicam venerint, nullus, quod ſciam, antiquorum meminit. Neque puto, ullum veritatis aut certitudinis ſubſidium accedere illis poſſe, qui Jornandi malè in his informato, in plurimis quoque falſitatis ab Auctoribus convicto fidem adhibent. Plus

Plutarchi & Quintiliani ſenſus de Cimbris. *Cimbrorum affines populi.* *Cimbri ad Sarmatas referuntur.*

S *Stra-*

d Conf. Laz. lib. 3. e lib. 8. p. m. 515. f Declamat. 3.

Straboni c. l. hic dandum eſſe æſtimo, qui *Cimbros ad Sarmatas*, non procul à Mœotide ponit. Similiter *Eutropio* [g] qui ad Gothos referre illos videtur, quorum mulieres ſtrenuè non ſecus ac viri bellare fuerant edoctæ.

§. II.
De Cimbrico Promontorio.

COmmuni Geographorum ſententia Cimbricum Promontorium eſt, Promontorium *Juthlandicum*, adeoque Cimbri erunt, in terra *VVenſuſſel*, cum affinibus *Sleswigiis*, *Holſatis*, & *Duhmarſis.* His terris contiguas Inſulas quæ XIII. numerantur Romanis innotuiſſe ſcribit Plinius. [h] Interim verbum Cimbrici promontorii, quandoquidem verba tantùm valent, quantùm nummi, non hìc anxiè diſcutiendum eſt, an ſcil. rectè Promontorium Juthlandicum Cimbricum appelletur, poſtquam tot Eruditi tam diu illud nuncupârunt: Ab hoc Promontorio ſinus maris Balthici, à nonnullis modò dicitur *Cimbricus*, Cimbrorum Peninſulam à Plinio dictam *Cartris*, alluens.

§. III.
De Venedis, eorumque nominis derivatione.

Venedorum nomen variat.

VEnedorum nomen variat. Audiunt enim Plinio. *Benedæ*, aliis *Vendæ & Vendi.* Germanis; 𝔚𝔢𝔫𝔡𝔢𝔫 ſæpius cum *Venetis* Italiæ populis confunduntur, nec minùs cum *Vandalis*, *Vindlulis*, *Vinulis*, &c. apud Auctores confundi Hartknochius lib. de Orig. Pomer. teſtatur. Non ſolùm nomen Venedorum, ſed ipſa quoque derivatio nominis variat.

Derivatio nominis Venedorum

1\. Sunt non inerudìti Viri, qui nomen illud à Græco *Benna*, i. e. *Toga* derivant, alludenes ad genus hominum pacatum.

2\. Alii autem voce *Bendis*, quod eſt nomen proprium *Deæ* apud Lucianum, [i] videturque è mente Auctoris *Dianam* aut *Lunam* notare. Verùm ejusmodi Originationes in noſtris non poſſunt ſubſiſtere principiis. Sæpiùs enim ſuprà monuimus, atque nunc monemus Lectorem; quod unaquæque gens ſive populus, nomine quodam domi nato, ſcil. è lingvâ nativâ ſuâ, non adſcititiâ alienâ petito, ſeſe nominaverit, quare & prædictas derivationes Græcanicas rejecimus in præſenti. Cùm enim Venedorum populus, fuerit verè Sarmaticus, ex eâdem lingvâ Sarmaticâ, ejus nominis origo petenda eſt.

3\. Meo itaque, ſed ſalvo meliore judicio, vox *Venedas* à voce Panas derivata videtur, unde & *Panaitis* derivatur, denotatque Dominum, vel Herulum vel Regulum, in tota ferè Sarmatia. Qua vero ratione vox *Panaitis* in vocem *Veneda* deflexerit, oſtendimus. Erat antiquis in Pruſſia Gothis *a* vocalis intermedia inter *a* purum & *e*. Hanc quidam, in pronunciatione ad *a*, quidam ad *e* deflectebant: eratque id ſolemne Sarmatis, magis autem Romanis, quibus vocales *a e* & *o* commutare, conſonantes *P* & *B*. *T* & *D* permutare frequentiſſimum fuit. Ita iis Venedæ & Benedæ audiêrunt pro Paneiti, quod durius efferendum eſſet,

g lib. 5. p. 485. h lib. 4. c. 13. i In Dialog. Zeus τραγῳδιον.

eſſet, elidendo ſcil. *i* in diphtongo *ei* more Gothorum uſitatiſſimo. Hinc eſt, quod iidem Venedi, ab aliis, quos Latium protulit, Auctoribus dicti ſunt *Heruli*, quaſi Reguli ac Domini terrarum: eademque locorum ſpatia iis & Venedis tributa. Videtur id probare Jornandes, qui *Vendos* & *Herulos* unà cum *Antibus* & *Slavis*, ab unâ ſtirpe dicit eſſe exortos. Atque hos Venedos fuiſſe Sarmatas clariſſimè teſtatur Ptolomæus c. l. his verbis: *Sarmatiam gentes maximæ incolunt, Venedi apud omnem Venedicum ſinum ad Viſtulam amnem.* Conſentit Ptolomæo *Plinius* [k] qui præter Venedas ſeu *Benedas* etiam *Scirros & Hirros* inter Sarmatas numerat. Jornandis ævo dicebantur *Vinidæ*, nomina ſæpe mutantes & loca; quibus *Antes* & *Slavos* viſitatenus adjungit Auctor: ad Viſtulæ oſtia *Vidiarios* collocat, pro quo legunt quidam *Viridarios*, quaſi **die Werderſchen**/ i. e. *Inſulares*, quos ex diverſis nationibus aggregatos dicit. Iidem Venedi ſunt ipſiſſimi *Vendi*, Germanicè: **Die Wenden**/ per hodiernam Germaniam huc illuc diſperſi, olim *Venedi & Vinuli* dicti, quorum progenies teſte Lazio c. l. ad Carpathos conſedit montes, inde *Vindorum Marchionatus*, i. e. **die Windiſche Marck**/ inſignis & celeberrima Provincia. *Venedi Sarmatæ.*

§. IV.
De Mari Venedico, & Balthico.

MARE *Balthicum*, pars juxta Antiquos, & ſinus Oceani ſeptentrionalis, antea dictum fuit *Venedicum*; ſcil. à *Venedis* populis, qui & *Vendæ*, incolæ olim terrarum *Meklenburgi*, *Pomeraniæ*, *Lüneburgi*, *Pruſſiæ*, *Curoniæ*. &c. *Ptolomæus* [l] *Sinum Venedicum* vocat ad cujus littora conterminantur Sarmatæ. *Jornandes* Mare hoc appellat *Sinum Codanum*: deſcribens enim *Scanziam ſuam*, multas in ſe inſulas continentem, inter quas præcipuæ ſunt *Scandinavia & Finningia*; ita inquit: *Ab Oriente habet vaſtiſſimum lacum in orbis terræ gremio: unde* Vagus *fluvius in Oceanum undoſus evolvitur. A ſeptentrione quoq; innavigabili eodem vaſtiſſimo clauditur Oceano, ex quo quaſi brachio exeunte, ſinu diſtento, Germanicum Mare efficitur.* Videtur hic Auctor, ſtatuere, Mare Balthicum inter lacum quendam vaſtiſſimum ab Oriente, & inter Oceanum à ſeptentrione. Sed quis ille Lacus, & ubinam propriè ſit, non indigitat. Juxta hodiernum maris ſitum, Lacus ille erit vel *Ladoga*, vel *Onega*. Evidens hic error, quem præter alios advertit Cluverius, [m] ubi demonſtrat Auctorem non habuiſſe ſufficientem horum locorum notitiam, ſed ex vagâ confusâque navigantium narratione aſſeruiſſe, quod *Sinus Bothnicus* in Oceanum ſe exoneret, *Sinus* autem *Finnicus* meatu Vagi fluminis in eundem Oceanum. Hunc ſinum *Tacitus* vocat, *Oceanum*. Cluverius citatus notabilem agnoſcit antiquorum de eo errorem: crediderant ii, ſinum hunc, rurſus tranſire in Oceanum ſeptentrionalem; fortè in *Mare Album*, quod hodie *Biale-Morze* dicitur. Unde autem Mari Balthico *nomen* venerit, nemo, quod ſciam, de hoc dilucidè ſcripſit: Fusè ego in Delic. Ant. Pruſſ. Brevi-

Mare Balthicum dictum Venedicum. *Et Codanum.* *Senſus Jornandis de ſinu Codano.* *Antiquorum Error de Mari Balthico.*

k lib. 4. c. 13. l lib. 8. m lib. 3. c. 37.

Unde Vox Balthia?

Brevibus hic mentem meam expono. Certum imprimis eſt, Græcos, antequam Romanis oræ noſtræ cognitæ fuerint, Inſulam ſive Terram Maris hujus, meridiem ac orientem verſus dixiſſe jam *Balthiam*, teſtibus Plinio, [n] Solino [o] & Diodoro. [p] Num autem iis temporibus Mare quoque appellatum ſit Balthicum, nobis non conſtat? cùm enim Romanorum navigia non legamus eò appuliſſe, non eſt integrum, certi quidpiam hâc de re dicere aut ſtatuere. Certum & illud eſt, Auctores, qui Mare hoc noſtrum *Balthicum* nuncupant, inter primos haberi *Helmoldum*, ejusque ſequacem *Adamum Bremenſem*. Cluverius conjecturat, Inſulam *Codanoniam*, quæ nunc *Seelandia* dicitur, dictam fuiſſe Balthiam; ratione hâc ductus, quod fretum Maris Balthici, inter duas Daniæ Inſulas *Fine & Seeland* ſitum, antiquo ſatis vocabulo *Belt* dicatur; Inſula vero Codanonia freto huic proxima ſit. Albertus *Krantzius* ab hac Inſula totum mare Balthicum dictum eſſe ſuſpicatur; cujus auctoritatem adeo ſecutus eſt *Ortelius*, ut Xenophonti adſcripſerit, quod ſinum hunc ille dixerit Balthicum. Quicquid ſit de his; mihi multùm probabile eſt, Mare Balthicum, nomen hoc ab Inſula Balthia, quæ nunc Samia ſive Sambia dicitur, ora Pruſſiæ ſuccinifera, accepiſſe, de qua in §. ſeq. unde patebit clariùs hæc nominis derivatio.

Cluverii Sensus de Balthia. *Balthia an Codanonia?* *Belt Danicum.* *Sensus Krantzii & Ortelii.* *Mare dicitur Balthicum ab Inſula Balthia.*

§. V.

De Balthia Inſula, Abala, & Sambia ſeu Samia.

Balthia pro Scandinavia habita. *Balthia Baſilea.*

B*Althia* celebratur Inſula vel potiùs Peninſula, à Græcis eadem cum Inſula Scanzia ſeu Scandinavia habita, ita *Hartknoch*, [q] malè tamen Codanonia vocata. Hæc Inſula audiit *Baſilea*, quamvis Hartknochius citatus neget Balthiam eſſe Codanoniam, Baſileam & Samlandiam dicendam. Sed magis arridet nobis *Hugonis Grotii* ſententia, ſed imprimis veterum, unde verus hujus quæſtionis ſtatus peti debet, conſenſus. Quam enim Inſulam Pytheas Baſileam vocat, illam dicunt Xenophon & Lampſacenus Balthiam. [r] Conjectura mea eſt, pro Balthia Baſileam eſſe ſcriptum vitio ſeu *errore* librariorum: vel ſi hoc non admittendum, Græcos vocabulo hoc voluiſſe, *Venedorum* ſeu ut aliis placet Venedarum (quæ vox à Panas, ut ſuprà oſtenſum, deſcendit, denotatque Dominum, Regulum, Herulum,) terram indigitare, adeoque Baſilea erit quaſi terra Regulorum, Herulorum. &c. Ita ſentit *Erneſtus Dietzelius* Paroch. Walterkehm. vir raræ eruditionis. Hanc Inſulam gignere vel potiùs ad ejus littora repertum fuiſſe, Succinum, multis annis ante Chriſtum natum *Timæus* tradidit. Idem aſſerit *Diodorus Siculus.* [ſ] Primus omnium, ut ſuprà dixi, *Helmoldus* id mare dixit Balthicum, quod prius *Radevico* [t] *mare Scythicum* audit. Notandum verò eſt *Balthiam* eſſe nomen merè Pruſſicum, quod eſt originis Sarmaticæ: denotat enim *terram albam* habetque primitivum ſuum à *bala*, quod *albeſcere* ſignificat. inde *Abala albeſcit*; & *Baltus*, adjectivum, *albus* Latinis. Polonis, *biala*, Ruſſis *bielo*. Et certè Balthiam à Vete-

Erneſti Dietzelii Senſus. *Balthia Succinifera.* *Mare Balthicum, Mare Scythicum.* *Balthiæ nomen Pruſſicum, unde derivandum?*

n lib. 4. c. 13. o c. 12. p lib. 5. q lib. 1. part. 1. in Alt und Neu Preuſſen. r Plin. lib. 37. c. 2. ſ lib. 5. Biblioth. t lib. 1. de Reb. Geſt. Fried. Barb. Imper. Rom. c. 1.

Veteribus dictam fuiſſe *Abalam* ſvadet teſtimonium Plinii, apud quem Pytheas refert, ab Germanica gente accoli Æſtuarium Oceani, *Mentonomon*, nomine, *ſpatio ſtadiorum 6000.* Ab hoc diei navigatione Inſulam abeſſe Abalam; illòve fluctibus advehi ſuccinum, atque incolas proximis Teutonibus vendere. Pytheæ ſubſcripſit Timæus, hancque Inſulam vocavit *Abalam* i.e. *Albam Terram*, quæ eſt Balthia. Eſt autem Abala Inſula, ipſa Samia vel Sambia, quæ Inſula olim credita eſt, quòd aquis undique circumcincta ſit. Hinc *Balthico* mari, illinc Lacubus *Recenti* & *Curonico*, inſuper fluviis *Pregela* & *Demme*, tandem foſſa navigabili. Ora profectò celeberrima, largiſſima mater ſuccini puriſſimi. Ex his deduco nomen maris Balthici, aut potiùs comprobo, quod ſuprà dixeram, non aliunde ſcil. fluxiſſe, quàm ab Inſula vel Peninſula Balthia, quæ eſt Abala, nunc *Sambia*, ſive ab incolis oræ hujus, dictis, *Balthicis*. Et certè probabiliſſimum mihi id videtur ita enim ſinus *Finnicus* à Finlandia vel Finlandis, *Bothnicus* à Bothnia; *Norwegicum* mare à Norwegis, *Germanicum* à Germanis &c. dictum eſt. Scilicet Mari nomen à terra quam alluit, ejusque incolis, plerumque nomen venit. Unde autem Samiæ vel Sambiæ, Balthiæ nomen venerit, quæret non nemo? Antiquiſſimi Pruſſiæ Hiſtorici, imprimis *Jeroſſin*, *Grunaw*, & *Henneberg*, præter alios, referunt *Pruſſiam*, olim in quatuor diviſam fuiſſe partes; ſcil. in *Terram Albam*, *Superiorem*, *Inferiorem*, *Poſteriorem*, i.e. German. daß weiſſe Land / (vel prout habetur in antiquiſſimis codicibus, dat witte Land /) daß Oberland / Niederland / Hinterland. Quæ diſtinctio usque hodie in uſu eſt. Ex his terrarum Pruſſiæ diviſionibus *Samblandia* propriè dicta eſt *Balthia* i.e. *alba* terra. Inde *Sami* dicti ſunt *Baltikkei* atque etiamnum dicuntur ii, qui hanc albam terram incolunt. Exinde Samia Balthia; vicinumque Mare, Balthicum. Quare verò Samia dicta ſit terra alba, puto ego ab arenis nomen id antiquitùs contraxiſſe; non ſolùm enim littora Inſulæ arenoſa, ſed & montes Inſulæ contigui ſimiliter arenoſi longè latèque albicant à nativo arenæ ſiccioris colore; hinc toti terræ tractui nomen.

Abala Inſ.

Mentonomon.

Abala eſt Samia.

Balthici populi.

Samia Balthia dicta!

Unde Samia alba terra?

§. VI.
De Inſulâ Gleſſariâ.

Plinius [u] Inſulam *Gleſſariam* à Barbaris *Auſtraneam* & *Actaneam*, itemque *Fabariam* dictam, ad *littora Cimbrica* inveniri ſcribit, vocatque illam *Burchanam*. *Straboni* [x] eadem eſt *Burganis*, *Stephano*, *Burkanis*. Meminit illius *Solinus*, locatque eam in Mari Germanico, non in Balthico, quod tunc *Svevicum* dicebatur. Hartknoch inſulam hanc putat eſſe Inſulam *Strant* dictam, quæ Sleſvicenſi adjacet Ducatui: Burchanam verò putat eſſe inſulam *Borchen* ad oſtia amnis *Ameſiæ* ſitam; probatque id ex *Veturio*, quem citat Cluverius. Scribit is in hac Inſula Borchen reperiri *turrim*, cui vulgare nomen *Boonhuys*, i.e. Domus Fabaria. *Grotius* Gleſſariæ nomine, Samiam intelligit & in-

Gleſſaria Inſ. variè audit.

An ſit Strant Inſula?

An ſit Borchen Inſula?

u lib. 4. c. 13. & lib. 37. c. 3. x lib. 7.

& intelligendum putat; cum quo tamen rectiùs informati dicimus: Veram Gleſſariam non niſi ad litora Pruſſica, inque ſinu Venedico inveniri, malèque Burcanæ Inſulæ continentem appellatam eſſe, multò minùs cum Burcana eandem eſſe; quippe nunquam in Burcanâ ſeu Borchen Inſulâ Succinum repertum fuit: ultra quam tamen Inſulam, Germanicum Cæſarem non fuiſſe progreſſum, communis Auctorum ſenſus eſt. Aliàs ſi prædictus Imperator ad inſulam veram Succinariam appuliſſet, conſequens foret, illum ad Venedas usque penetrâſſe, atque huc in noſtras appuliſſe oras: Mare item Balthicum, quà Pruſſiam alluit, antiquitùs etiam *Cimbricum* vocatum fuiſſe, quæ tamen num probabilia ſint? Lectoris accurato judicio committimus.

Germanicus Cæſar ad Venedas non eſt progreſſus.

§. VII.
De AEſtuario Oceani Mentonomo.

Mentonomon Æſtuarium:

An ſit Lacus Recens?

Quodnam ſit Æſtuarium Septentrionalis Oceani *Mentonomon* dictum, non ſatis inter ſe conveniunt Eruditi. *Hartknochius* [y] per iſtud Æſtuarium intelligit Lacum recentem Pruſſiæ, wulgò: **Friſch Haff** dictum, eumque à populis ibi accolis talem obtinuiſſe denominationem putat fortè à pago Medenaw, qui, olim diſtrictus, attigit Lacum **Friſch Haff**. Hanc conjecturam hauſit ille ex *Micrælio*; [z] in qua tamen re non benè ſibi conſtare videtur, quia Mentonomon dicitur ſpatium in ſe continere. VI. M. Stadiorum, quantum in ſe ſpatium non continet lacus Pruſſiæ recens, i. e. **Friſch Haff.** *Pytheas* quoque aſſerit *tantùm diei navigatione diſtare Abalam Inſulam* Succini feracem. Sanè Lacus ille recens, neque eſſe Mentonomon, neque dici poteſt, neque derivari in nomine à pago *Medenaw*; Pagus enim Mediterraneus vix milliari diſtat à lacu averſus: Mentonomon autem diei navigatione abeſt ab Abala ſeu Gleſſaria Succini Parente. At verò lacus recens ambit à meridie ipſam Inſulam Succiniferam ipſumque Medenaw eſt in ipsâ inſulâ. Ipſa vox Medenaw, à quo Mentonomi appellatio deſcendere dicitur, aliud probat; denotat enim Silvam vel arboretum: derivatur namque à primitivo *Medis*, quod verbum in Lingva Pruſſica, Lietvanica, Samogetica, &c. lignum vel arborem deſignat. Hinc *medinnis* adjectivum, ſilveſtris dicitur: pagus ergo ille ideo Medenaw dictus eſt, quod inter ſilvas ſitus fuerit, quarum reliquiæ non contemnendæ adhuc ſuperſunt. Quid? quòd Inſula Abala non alia ſit, quàm Samia, de qua ſuprà. Sentio ego, locum lacui Mentonomoni non alium magis congruum & proprium asſignari poſſe, quàm lacum Curonicum, aliàs **daß Curiſche Haff** dictum, in Mare Balthicum ſe exonerans prope Memelam. Ab hoc lacu, imò oſtio lacus tantùm diei navigatione itur, & nos ſæpius ivimus in hanc Inſulam Succini Dominam, quæ hodie Samia eſt. Quin etiam ipſe Lacus usque hodie lingvâ patriâ dicitur *Niomon*, abjectis primis ſyllabis *mento*. Solet enim vulgus verba contrahere, aut breviare, ut citiùs vel commodiùs eloquatur. Aut certè peregrini navigiis

An ſit medenaw:

Unde Mentonomoni derivatio:

y In Diſſert. Antiq. 2. p. 35. z lib. 1. Chron. Pom. n. 6.

giis delati in *Nerias* ad comparandas merces, potiſſimùm verò ſuccinum; ubi ad oſtium Niomonis venerunt, quæſiverunt de nomine Lacus: ſed primis non contenti reſponſis, cùm otioſam reiterarent quæſtionem, adjecerunt *Mento Niomon*, i. e. *certè eſt* Niomon. Jam verò quòd idem lacus dicatur Æſtuarium: puto ego, denominationem hanc ortam eſſe ex nimia exundatione Maris & fluvii *Memel*, ſeu Mümmel, qui Pruſſis, Lietvanis & Polonis uſitato audit vocabulo, *Niomon*. Et hæc de *nomine* Mentonomon Æſtuarii. Quantùm ad *rem:* Videbitur plerisque non eſſe hoc Æſtuarium Lacus Curonicus: non enim 6. millia ſtadiorum in ſe continet, quantum ſpatium requirit Pytheas Plinianus, & in Æſtuario illo aſſignat. Verùm probabile mihi videtur, quod & Hartknochio viſum, Librariorum negligentia irrepſiſſe errorem in hunc Plinii locum, ut pro ἑξακισίων ſcripſerint ἑξαχιλίων, i. e. *ſex millia* pro *ſexcentis.* Addo, quod ſi quis per *Cubum* ſive *Quadrum*, aut in peripheria Lacum hunc ſive Æſtuarium metiatur, eaque loca omnia, in quæ ille exundare ſolet, ſcilicet ab oſtio, quod eſt ad Memelam civitatem, ad usque Tilſe Ragnet & ultra, item illa loca, quæ quotannis exundant *Schaltek*, *VVippe*, &c. computet, varioſque, quibus excurrit anfractus addat, facilè inveniet requiſitum â Pythea ſpatium, ſex ſcil. ſtadiorum millia.

Mentonomon eſt Lacus Curonicus Pruſſiæ.

An contineat in ſe 6. millia ſtadiorum.

§. IIX.

De AEſtiis, eorum Nomine, ſitu, & potentiâ:

Equidem Tacitus, [a] & Solinus Æſtios ad *Germanos* referunt: eosdem iterum Tacitus refert ad *Sveones* his verbis: *Ergo jam dextro Svevici Maris litore Æſtiorum gentes alluuntur*: nihilominus aut Venedos fuiſſe, aut proximos Venedorum vicinos, conſtat ex eodem Tacito, aliisque non parvi nominis Auctoribus. Præter id enim, quòd illos Tacitus ad Svevici Maris litora reponat, etiam *Succini collectores* facit. Idem teſtatur *Caſſiodorus*. *Eginhardus* Viſtulæ ripam attigiſſe dicit. Quare non audiendus Jornandes, ab iis diverſus, qui Æſtios à Viſtula diverſos faciens: *Ad littus*, inquit, *Oceani, ubi tribus faucibus fluenta Viſtulæ fluv. ebibuntur, Vidiarii reſident, poſt quos ripam Oceani Æſtii tenent, pacatum hominum genus omninò.* Neque audiendus Cluverius, qui *Æſtios à Gothis diverſos* facit, putatque illos deſcendere ab *Iſthævonibus* Rheni accolis, quos aliàs Æſtiæos appellare contendit. Sed non poſſunt non ad Gothos referri Pruſſiæ populi, cùm antiquiſſima fuerit Gothorum Pruſſia. Quis autem negaverit Æſtios collectores Succini, fuiſſe Pruſſiæ incolas? quis tantæ auctoritati, quam adduximus, & infrà adducemus contravenerit? Certè usque adhuc Æſtiorum coloniæ in Livonia manent, in Provincia Eſtoniæ, quod ipſa etiam denominatio oſtendit.

Æſtii Tacito ſunt Germani.

Sunt Succini collectores.

Æſtii ad Viſtulam.

Æſtii non deſcendunt ab Iſthævonibus.

Æſtii ſunt Gothi.

Eſtonia in Livonia.

Nomen Gentis variat. Hi enim, qui Tacito ſunt *Æſtii*, aliis dicuntur *Æſti* & *Hæſti.* Eginhardo *Aiſti*: Cluverio *Æſtiæ*: ut paulò ſuprà diximus. Neque ſolum nomen, ſed ejus quoque derivatio variat.

Nomen Æſtiorum variat & derivatio nominis.

[a] De Mor. Germ. c. 13.

riat. Quidam è Græcia aſſumunt hanc derivationem; ſcil. à Græcis vocibus ἄϊςος, quod eſt *ignotus*; vel ἀϊςῶ, quod eſt *deſtruo*. Aliis derivari placet ab *Iſtro* fluvio, quem inter Gothica fluenta, principalem habuerunt: ad Gothos autem ſemper Æſtii ſeſe referebant. Hugo Grotius ex eo Aeſtios ita vocatos ait, quod *Solem orientem* ſpectare in more habuerint. Confirmat id authoritate *Saxonis Grammatici*, & voce Anglorum, quibus Orientalis Saxonia dicitur *Æſt-Saxonia*. Adjicit Hartknoch, quòd etiam Pruſſi ab iisdem Anglis vocentur *Æſterlingi*, i. e. ad *Orientem Solem* ſiti. Tandem nonnullis placet ab *Iſtrorum* gente denominationem hanc petere: quorum originem à *Colchis* Juſtinus [b] deducit. In his unicuique ſuo abundare ſenſu liberum eſt.

Situs Æſtiorum. Cluverius [c] hos Æſtiorum genti ſtatuit limites. Ab oriente „ primùm eosdem ponit, quibus Livonia ab oriente finitur, ad amnem „ usque Lietaviæ *ſacrum*, qui vulgari vocabulo *Swieta Rzeka*, infra „ Vilnam urbem in *Viliam* flumen incidit; inde ipſum Viliam, & mox „ adverſum Memelium, ad confluentem usque Nemenii; hinc per li„ neam ad confluentem usque amnis, qui infra Mazoviæ oppidum „ *Nur-Bugi* miſcetur. Hinc ab Auſtro, quà Gothones fuêre proxi„ mi eundem Viſtulam, & ubi is in cornua ſcinditur, alveum ejus ma„ ximè orientalem; cujus oſtium primum in lacum apud *Elbingam* „ oppidum: Dein verò una cum lacu apud Balgam oppidum in ma„ re Svevicum exit. Hinc ipſum mare ad oſtium usque Narvæ amnis „ extremum Livoniæ verſus ſeptentrionis terminum. Ex his patet, quas terras Æſtiis tribuat Auctor ſcil. Livoniam, Pruſſiam, Samogethiam, partem Livoniæ, Maſoviæque. Ferè eosdem limites, quantumvis ampliores habuit *Imperium Pruſſo-kriweanum* ſeu ſummi Pruſſorum Sacerdotis, in ingreſſu Ordinis Teutonici de quo in Delic. meis Antiq. Pruſſ. fuſiùs.

Potentia Æſtiorum. *Præpotentem* ſcribit Tacitus, fuiſſe Æſtiorum gentem, multosque imperio ſuo continuiſſe populos. Certè non contemnenda videtur eorum potentia, cum ad *Theodoricum* Gothorum Regem in Italia potentiſſimum legatos cùm muneribus (Succinum erat elaboratum arte,) ſolius amicitiæ protelandæ gratiâ miſerint; ab eoque id reſponſum per eosdem legatos acceperint; cujus tenor

Literæ Theodorici Reg. Goth. ad Æſtios. talis eſt: *Hæſtis Theodoricus Rex: Illo & illo, Legatis veſtris venientibus grande vos ſtudium notitiæ noſtræ habuiſſe cognovimus, ut in Oceani litore conſtituti, cum noſtrâ mente jungamini. Svavis nobis admodùm grata petitio, ut ad vos perveniret fama noſtra, ad quos nulla potuimus deſtinare mandata. Amate jam cognitum, quem requiſiviſtis ambientes ignotum. ---- Et ideo ſalutatione vos affectuoſa requirentes, indicamus Succina, quæ à vobis per horum portitores dicta ſunt, grato animo fuiſſe ſuſcepta: quæ ad vos Oceani unda deſcendens, hanc leviſſimam ſubſtantiam, ſicut & veſtrorum relatio continebat, exportat. Sed unde veniat, incognitum vos habere dixerunt; quam ante omnes homines patria veſtra offerente ſuſcipitis.* &c. Apud Caſſiod. [d] Confirmantur hinc paulò antè dicta de Æſtiorum ſitu, ubi inter limites illorum Pruſſiam recenſuimus; nusquam

b lib. 32. c lib. 3. Ant. G. c. 46. d lib. 5. Var. Epiſt. 2.

quam enim ſuccinum reperitur, quàm in ſola Pruſſia. Expreſſiùs *Eginhardus* [e] rem loquitur, firmatque, dum Æſtios ad Auſtrale litus ſinûs Codani cum *Antibus* & *Slavis* collocat.

§. IX.

De Scyrris & Hirris AEſtiorum populis.

Æſtii dividuntur in Scyros & Hirros.

PLinius [f] Æſtiorum gentem partitur in *Scyrros & Hirros*. Scyrrorum nomen apud AA. variat. Plinio namque & Sozimo ſunt *Scyrri*, Jornandi *Sciri*, aliis *Scyri*, &c. Neque in derivatione nominis AA. conveniunt, Sunt qui *Scyros* ab Inſulâ Adriæ, *Scyrus* dicta, cujus Nicolaus lib. 5. Apud Cæl. Rhodig. an olim à *Pelasgis & Caribus* habitata an occupata? nominatos putant. Alii à *Scyrus* Arcadiæ urbe an Provincia? prope Parrhaſios, cujus incolæ *Sciritæ* dicti, dictos volunt. Fuit & celebris quondam nobilis *Heros*, *Scyrus* nomine, cujus locus *Scyron* in Attica olim notatus communis fuit Sacerdotibus à *Bute* ſacerdote quodam propagatis: umbellam albam in honorem Palladis & Solis ferre ſoliti erant. Agit de his Cæl. Rhod. lib. 14. c. 13. Lazius Scyros vult eſſe *Styrios* prope Auſtriam: contenditque eo probare argumento, quòd Græcis Latinisque ſolenne ſit literas commutare: unde in prædicto nomine *c* vel *k* in *t* mutatum eſt; adeo pro Scyri Styrii dicti ſunt. Nonnulli è Græco nomen illud deducunt, à voce Skíros. Sorditiem ea Græcis denotat, ſcil. ſordidam populorum barbariem eo nomine exprimere voluerunt. Sed Scyri Æſtiorum populus, non Adriatici maris inſulani, non Atticæ aut alicujus Græcorum terræ incolæ, ſed Gotho-Sarmatæ fuêre. Ab iis etiam deſumpta vox, ab iisdem derivanda eſt: neque enim Græcia, vel ulla illius Inſula aut Regio, etiam finitima Æſtiis fuit. Non abſona videtur Amici mei ſingularis E. Dietzelii derivatio, qui nomen hoc à Skyru, Samogethica voce, quæ ſeparatum ſignificat, deducit. Hoc vocabulo Inſulares vocari ſolent, quaſi ab aliis mediante aqua *ſeparati*. Videtur aliis corruptum eſſe nomen à Curis ſive Curonibus, qui hodie Curlandi audiunt, eò quòd Romanis frequentiſſimum fuerit, non ſolùm commutare literas ſed & adjicere; unde pro Curis vel Cyris Scyros dixerunt. Hæc quidem derivatio ſpecioſa ſatis ac quadam niti probabilitate videtur: non placet tamen ex eo, quòd in antiquis hiſtoriis non Curland vel Cyrland, ſed *Caur-land* legamus. Curoniaque olim Kauronia dicta ſit, videturque nomen id deductum à *Kauras*, veteri voce Pruſſica ac Livonica, planitiem denotante. Hinc *Kaurones* qui in planitie vivunt. Et talis de facto eſt terra Curlandiæ, plana ſcilicet. Liberum equidem in his eſt, ſentire cuique pro placito: Mihi certè prior arridet ſenſus & derivatio nominis. Quare Scyrris convenientem locum aſſignare poſſumus, Inſulas nempe Zalavonicas in Pruſſia, cujus incolæ plurimùm *Skyru*, i.e. ſeparatim degunt vivuntque. Sed de loco terrisque Scyrorum ampliùs agendum eſt.

Scyrrorum nomen variat.

Derivatio nominis Scyri.

An Scyri ſint Styrii?

[e] In Vita Caroli M. [f] lib. 4. c. 13.

Enningia Scyrorum. Plinius c. l. Scyris aſſignat regionem *Enningiam*: quæ qualis & ubinam ſit non explicat. E. Dietzelius legit *Venningiam*, ſcil. terram *An Venningia?* Vinarum ad Viſtulam, qua ratione iſtis, vi prioris derivationis aſſignan- *An Pruſſia?* dæ forent Inſulæ ad Viſtulam. Cluverius Pruſſiam iis tribuit, putat- *Pruſſia Owim an dicta?* que regionem illorum, etiam *Ovim* dictam eſſe. De *Ovim* aliàs ita Jornandes c. l. *Pervenit*, inquit, *ad Scythicas terras, quæ lingua eorum* Ovim *vocabantur, illicò ad gentem Spalorum adveniunt.* Ratio Cluverii hæc ferè eſſe videtur, quod apud Saxones terra Pruſſorum *Oven* vocetur. Sed, licet annis aliquot in utrâque vixerim Saxoniâ, non memini me unquam & usquam ita Pruſſiam vocatam fuiſſe, cujus tamen mentio ſæpiùs facta fuit. Equidem plurimorum opinio eſt, ſeptentrionalem plagam, quaſi in altum aſcendere: unde cùm Pruſſia magis ad ſeptentrionem vergat, quàm Saxonia, putant iidem, Pruſſiam in altiori loco conſiſtere, atque ideo dici *Owen*, i. e. ſuperiorem terram, ſcil. ad Septentrionem ſitam, quod non Pruſſiæ tantùm, ſed & cæteris *Situs Scyrorum an in Pannonia?* Borealibus terris tribuitur. Aliter ſentit Paulus Diaconus de terris Scyrorum: quos confines facit extremæ *Pannoniæ*; unde cum *Herulis* Duce *Odſacre* in Italiam properârunt. Meminit expeditionis hujus *Procopius* in Vita Zenon. & *Otto Friſingenſ.* [g] *Procopius* init. lib. I. Gothicæ Genti tribuit: dicit enim, quòd ſub Auguſtulo Imperatore Occidentis, *Scyri ſocii Romanorum & aliorum.* Zenone Orientis, Romani, *Scyros Alanos & ſimiles hujusmodi Gothicæ originis gentes* in ſocietatem adſciverint. *Otto Friſingenſ.* c. l. & Paulus *Diaconus*, *Herulis & Turcelingis* adjungunt Scyros, *Sozimus*, *Hunnis* eos admiſcet. Certum verò eſt, Scyros Gothis potiſſimùm conjunctos, inſignes perfeciſſe expeditiones. Varia tamen in bellis gens fuit. Jam his, jam illis ſe adjunxit, à Gothis deſcivit & *Suevis* ſe admiſcuit; & dum Gothis damna intulit, plura retulit ab iisdem: nam *Jornandis* [h] teſtimonio, tota ferè ab iis deleta eſt regio Scyrorum. Dein verò, cùm *Scyri in Gothos abière.* ſe viresque recollegiſſent, aſſociati *Gepidis*, Gothos fortiter repreſſerunt; ſed tandem labaſcentibus animis, viribusque in Gothos abière.

Regum Scyrorum Catalogus. *Regum Scyrorum* Catalogum, exiguum offerunt Hiſtorici, quos legere notareque potui. Celebres è Regibus ſunt, 1. *Vinullis*, quem alii faciunt *Vinulphum*, floruit is ſub *Attila* & *Balambero* Hunnorum Regibus. Dein *Vulphis* & *Ediccas*, qui cum Gothis & Svevis bella geſſerunt. De his plerumque Wolfg. Laz. lib. 12. p. m. 812.

Hirri. De *Hirris* illud notabile eſt, quòd ſolus Plinius eorum meminerit. De nomine illorum non eſt integrum, certi aliquid ſtatuere. *Unde nomen?* Derivatio tamen illius, ſi modò per doctiores liceret, fieret per me, à Pruſſico vocabulo *Irru*, quod & *errare* ſignificat & *remigem agere*. Inde *Irreji* ſunt *remiges*, *Plinius* Scyris Hirros adjungit. Cluverius per *Hirri ſunt Scyrorum ſervi.* illos, Livones intelligit. Mihi videntur Scyrorum ſervi fuiſſe: peculiarem enim populum, certisque conſtitutum legibus extitiſſe, haud eſt probabile ex eo, quòd nullus Hiſtoricorum alius præter *Plinium*, illorum meminerit: cùm tamen tot antiqui Auctores, ut ſunt. *Suidas*, *Pomponius Lætus*, *Procopius*, *Paulus Diaconus*, *Sozimus* & cæteri de Scyris ex-

g lib. 4. Chr. c. 30. h lib. 1. Hiſt. Goth.

expreſsè agant. *Hermannides* in ſuâ Daniâ facit Hirros, Inſulæ *Hetland* incolas: mox verò illos in *Livonia* reponit ad *Duinam* fluvium. *Senſus Hermannid. de Hirris.*

CAPUT VII.

De Gotho-Scythis.

SIVE

De Gothorum ſede in Scythia.

GOthos Scytharum nomine veniſſe Veteribus, ſvadet eorundem Auctoritas. Quos enim Trebellius Pollio *Gothos*, qui ab Oriente in Italiam venerunt, hos Paulus Diaconus *Scythas* vocat & *Sarmatas*: quos verò hic Scythas & Sarmatas, eos Sozomenus appellat Gothos. Ita teſtantur Euſebius in Vita Conſtantini M. Baron. ad Ann. 316. Ita & Hunni, qui pars fuêre Gothorum, dicebantur Scythæ Sozomeno teſte. Idem patet ex Nicephoro Calliſt. [a] cui iidem ſunt Scythæ & Gothi: quare & Theodoricus nominatiſſimus Gothorum Rex dicitur illi Rex Scytharum. Præclare de his Joachimus *Paſtorius* [b] in Vita Theodoſii M. dignus tanto Heroe Scriptor, quem ne calamo dimittamus, placet hîc ſenſum illius proponere, ab erudita deſumptum vetuſtate; ut ſic Auctoritatem Veterum, Recentiorum Auctoritate comprobemus. Ita ille c. l. *Antiquiſſima*, inquit, *omnium conſenſu, Gothica natio eſt, primis ſeculis cum communi Scytharum appellatione innotuit, quæ latè olim patens, ut alias plures gentes ſeptentrionales, ita Germanos & ſimul Sarmatas videtur complexa.* Nimiam iſtam Scythiæ extenſionem potiſſimùm Græcis debemus, qui *omne id, quicquid verſus ſeptentrionem, ultra Emaum, Emodumq; montem, Mare Caſpium, caucaſia juga, Pontum Euxinum, Iſtrum amnem & Alpes, Mareq; Internum* ſitum eſt, uno nomine *Scythiam* appellârunt; cætera *Æthiopiam.* [c] Brevibus complexus eſt Plinius [d] Scythici nominis amplitudinem, dum generalibus uſus terminis, Scythas inquit, à priſcis appellari omnes, *qui extremi gentium, ignoti propè cæteris mortalibus degunt.* Et quamvis hoc nomine ſæpius Græci, Romanique uſi ſint, quod ſuprà oſtendi, apud Græcos diutius duravit; nam apud Latinos in quibusdam populis deſiit, unde hanc Scytharum appellationem de nonnullis gentibus *priſcam* vocat Plinius c. l.

Gothi Scythæ. *Sarmatæ*

Situs Scythiæ.

Scythæ qui Plinio?

§. I.

De Nomine Scytharum.

SCytharum nomen, inter cæterarum nomina gentium perantiqvum ſanè videtur eſſe, neque integrum eſt aſſerere, quo primùm tempore datum ſit iis populis vel ab iis acceptum. Ego cum ipſa gente natum fuiſſe arbitror: ideoque eam illi ætatem tribuo, quæ gen-

Scythæ Nomen antiqvum.

[a] lib. 18. c. 8. [b] Cap. 9. in Vita Theod. [c] Vid. Cluv. lib. 1. Germ. Ant. c. 3. [d] Plin. lib. 4. c. 12.

Scythæ gens antiquiſſima.

genti tribuitur. Juſtinus [e] antiquiſſimam ſemper habitam eſſe dicit. Num autem ſeipſos eo nomine, tanquam proprio inſigniverint, an ab aliis inſigniti fuerint, Scythæ, non facilè dici poteſt. Græcis equidem in uſu fuit, à variis rerum argumentis ſæpiùs denominare gentes, quæ tamen ſuas proprias ac domi natas habuerunt denominationes. Ita Græci Scythas appellârunt eos, qui ſibi ipſis erant & vocabantur *Scoloti*, teſte Herodoto. [f] Ita quoque Africæ populi, qui *Numidæ* Romanis audiêrunt, Græcis *Nomades* venerunt; dicti, ut arbitror, ἀπὸ τοῦ νεμεῖν; ſcil. à permutandis pabulis. Huc pertinent *Sceptruchi*, *Antropophagi*, *Lotophagi*, *Troglodytæ*, *Agathyrſi*, *Amazones*; aliique permulti populi à rerum argumentis ſic denominati. Num vero Scythia

Derivatio nominis Scythici.

ἀ Σκύτη i. e. *Scutica*, num à σκύφος i. e. *Scyphus*, Græcis dicta ſit, non auſim dicere. Vid. Cæl. Rhod. [g] Num etiam ex propriâ Gothorum ſeu Sarmatarum lingvâ nomen hoc venerit, non eſt meum decernere. Habet equidem Lingva Sarmatica verborum ſatis, quibus ad id nominis alludi facilè poteſt, non ſine convenientiâ rei, quam nomen exprimit. Ita vox *Sżyti* Pruſſica, pro quâ Nadravi juxta præſentem dialectum *Sżanti* dicunt, i. e. *jaculari*, dediſſe nomen Scythis poterat; quia poterat eſſe origo nominis populo, qui arte jaculandi præ aliis Europæ Aſiæque populis præcelluit. Vel certè vox *Skyda*, i. e. *Clypeus*, quo etiam præter jacula Scythæ uſi ſunt. Quòd ſi Poloni Scytharum nomen è ſuo vellent idiomate derivare, poſſent conſimiles reperire voces, in quibus Nomini convenienter alluderent. Sed miſſo luſu nominum; Certum eſt, nonnulla Provinciarum, quas vulgò *Hordas* dicunt, Nomina à Polonis indita eſſe. Ita *Budiacenſes* Scythæ dicti ſunt à tuguriis, quæ in deſertis camporum mobilia habent, ut cum pecoribus mutare locum poſſint, ſi in eo paſcua defecerint. Hæc tuguria Poloni vocant *Budi*. Ita *Precopenſes*, à foſſa nuncupati ſunt, quæ per Campeſtria *Crimeæ* ducta ad derivandam è Ponto Euxino aquam, protenditur usque ad Paludem, quæ *Suka* mare dicitur ac Mœotidi conjungitur. Foſſam *Perekop* Ruſſi, Przekop Poloni dicunt. Similiter *Nahajenſes*, & quidem ab eodem planè verbo, à quo Græci Scythas dixerunt, dicti ſcilicet à Scutica, quæ Polonis Ruſſis *Nahaika* dicitur.

Sarmatæ Scythæ.

Ovidius.

Cum Scytharum nomine *Sarmatarum* nomen orbi innotuit: fere enim idem nomen erat populis, adeo ut & Sarmatæ Scythæ; & Scythæ Sarmatæ dicerentur. Teſtatur id Elegiacus Vates, Exul Pontanus in ſuis de Ponto libris, ubi Scythas Sarmatas vocitat: Cùm tamen diverſas fuiſſe nationes, meritò opinetur Cluverius c. l. ſed hæc nominum populorumque confuſio donanda Veteribus eſt, quibus extremi gentium Scythæ ignoti fuêre; loquor cum Plinio. Herodotus [h] tamen diſtinctos ait fuiſſe Sarmatas à Scythis, Regiis, qui Baſilides aliis, aliis Georgiani, ſic dicti ab agricultura audiunt. Ex hactenus propoſitis, deduco; cùm Scytharum nomen Sarmatis Gothisque tributum ſit, etiam gentis noſtræ populos, Polonos ſcil. Ruſſos, Pruſſos, Liethvanos, Samogethas ceu veram Gothorum prolem pro Scythis olim fuiſ-

[e] lib. 2 [f] lib. 4. [g] lib. 27. c. 27. [h] lib. 4.

fuiſſe habitos: prout univerſæ gentes *Hercyniam* ſilvam accolentes (cujus majores reliquias Polonæ Provinciæ adhuc retinent;) habebantur. Unde omnem Scythiæ populum proceſſiſſe ſentit Plinius [i] ita inquiens: *Ab hoc.* i. e. Hercynio ſaltu *in plenum quidem omnes Scytharum gentes ſunt; variè tamen littori appoſita tenuere; aliàs Getæ, Daci, Romanis dicti, aliàs Sarmatæ.*

Hercyniæ ſylvæ accolæ Scythæ.

§. II.

De Antiquitate Scytharum.

Antiquitatem genti Scythicæ, omnes ferè tribuunt AA. nominatim *Juſtinus* c. l., qui omnium ſenſu & ore videtur loqui, quòd antiquiſſimi ſemper Scythæ habiti ſint. Idem ſub Ingenii commento præponit antiquitatem illorum, *Ægyptiorum* antiquitati: fingit ille contentionem aliquando inter Scythas & Ægyptios exortam de generis vetuſtate fuiſſe, diuque agitatam; Ægyptiis eam ſibi vendicantibus; quibus tandem ſuperatis, antiquitas Scythis adjudicata eſt. Juvat ex ipſo fonte haurire aquam. Ita rem Auctor citatus narrat. *Ægyptiis prædicantibus initio rerum, cùm aliæ terræ nimio fervore ſolis arderent, aliæ rigerent frigoris immanitate, ut non modò primæ generare homines, ſed ne advenas quidem recipere ac tueri poſſent, priusquam adverſus calorem vel frigus velamenta corporis invenirentur, vel locorum vitia quæſitis arte remediis mollirentur. Ægyptum ita temperatam ſemper fuiſſe, ut neq; hyberna frigora, nec æſtivi ſolis ardores incolas ejus premerent: ſolum ita fœcundum, ut alimentorum in uſum hominum nulla terra feracior fuerit. Jure igitur ibi primùm homines natos videri debere, ubi educari facillimè poſſent. Contra Scythæ cæli temperamentum nullum eſſe vetuſtatis argumentum putabant: Quippe naturam cum primùm incrementa caloris ac frigoris diſtinxit, ſtatim ad locorum patientiam, animalia quoq; generâſſe, ſed & arborum & frugum pro regionum conditione aptè genera vitiata. Et quantò Scythis cælum ſit aſperius, quàm Ægyptiis, tantò & corpora & ingenia eſſe duriora. Cæterùm ſi mundi, qua nunc partes ſunt, aliquando unitas fuit; ſive illuvies aquarum principio rerum terras obrutas tenuit; ſive ignis, qui & mundum genuit, cuncta poſſedit, utriusq; primordii Scythas origine præſtare. Nam ſi ignis prima poſſesſio rerum fuit, qui paulatim extinctus ſedem terris dedit; nullam priùs, quàm ſeptentrionalem partem, hyemis rigore ab igne ſecretam; ut & nunc quoq; nulla magis rigeat frigoribus. Ægyptum verò, & totum Orientem tardisſimè temperatum; quippe qui etiam nunc torrenti calore ſolis exæſtuet. Quod ſi omnes quondam terræ ſubmerſæ profundo fuerint; profectò editisſimam quamq; partem decurrentibus aquis primùm detectam; humillimo autem ſolo eandem aquam diutisſimè immoratam. Et quantò prior quæq; pars terrarum ſiccata ſit, tantò priùs animalia generare cæpiſſe. Porro Scythiam adeo editiorem omnibus terris eſſe, ut cuncta flumina ibi nata in Mæotim, tum deinde in Ponticum & Ægyptium mare decurrant. Ægyptum autem, quæ tot Regum, tot ſeculorum curâ impensâq; munita ſit, & adverſum vim incur-*

Scythæ antiquiores Ægyptiis.

X ren-

[i] lib. 4. c. 12.

rentium aquarum tantis ſtructa molibus, tot foſſis conſciſſa, ut cum his arceantur, illis recipiantur aquæ. Nihilominus coli, niſi excluſo Nilo non potuerit, non poſſe videri hominum vetuſtate ultimam, quæ ſive ex aggerationibus Regum, ſive Nili trahentis limum, terrarum recentiſſima videatur. His igitur argumentis, ſuperatis Ægyptiis antiquiores Scythæ viſi.

§. III.

De Origine ſive de primo Auctore gentis Scythicæ.

Scytharum Origo.

QUæ Scytharum origo, quisve primus illorum Auctor, Satorve gentis fuerit, apud Scriptores obſcuriſſimum eſt. Herodotus [k]
1. refert Scythas à quodam *Targithæo Jovis* Filio & *Boriſtenis* Filia exſtitiſſe, quibus *Lipoxa* filius erat, Parens Scytharum omnium. Græ-
2. ci qui Pontum incolunt aliam narrant fabulam. Nimirum *Herculem* vaccas *Gerionis* agentem, in terram, quam Scythæ deinde habuerunt, veniſſe: Ibidem inveniſſe *Virginem*, ancipitis naturæ, *humanæ* ſcil. & *ſerpentinæ*; femoretenus fœminam, inferiùs viperam; cum illâ concubuiſſe ac tres filios genuiſſe, quorum primo, *Agathyrſis*, ſecundo, *Gelonis*, tertio *Scythæ* nomen dederat. Ab hoc Scythas omnes deſcendiſſe aſſerunt, qui deinde terram *Cimmeriorum*, quæ *Boſphoro* adjacet, occupârunt, atque in memoriam doni, quod Virgo hæc obtinuit ab Hercule, nimirum *baltheum* cum *phiala* multis poſt annis geſtârunt. [l] Sed miſſis fabulis, illud notatu dignum venit, quod Beroſus [m] tradit, *Tuiſconem* quendam imperâſſe à Tanai fluvio ad usque Rhenum, & maximos multosque Sarmatiæ populos fundâſſe: adeoque à Sarmatis & Scythis, *Cimbros*, *Francos*, *Gothos*, *Vandalos* deſcendiſſe. Vide *Laz.* [n] Idem Beroſus *Chronicon* Scytharum allegat, in quo Scytha quidam dicitur fuiſſe *Araxa*, Parens *Napæ & Pruti.* Beroſus. lib. 2.

Terra Cimmeriorum adjacens Boſphoro.

Senſus Beroſi de Origine Scytharum.

Chronicon Scytharum.

§. IV.

De Proverbiis Scythicis.

Proverbia Scythica.

(1.) Scytham agere.

SCytharum *mores* ac *ingenia* anſam dedêre Græcis, multa efformandi *proverbia.* Tale eſt illud: *Scytham agere*, h. e. judice Rhodigino: [o] *ad lætiora pabula identidem demigrare.* Taxatur mos Scytharum, quem ſupra innui de *Budiacenſibus*, transferendi ſe ab uno camporum ſpatio, ubi depaſtum gramen fuerit, ad aliud, ubi apta jumentis paſcua videntur. Sunt enim Scythæ camporum incolæ; pecora alunt, quibus vitam ſuſtentant, atque iis nova paſcua quærunt, & ad reperta cum omni familia & ſuppellectili ſe conferunt. *Scythisſare*, eſt quoque Græcorum dicterium, pro: *Inebriari.* Unde Græci, quem ad meracius bibendum invitabant, illud (referente Herodoto) inſuſurrare ſolebant: Ἐπισκύθισον. i. e. *Scytiſſato.* Notabatur hoc dicterio, nimio plus frequens Scytharum ebrietas, & quia robuſti, naturâque fervidiores erant, vinoſi crediti ſunt: unde etiam ἀκρατόποτος, i. e. *meri-*

(2.) Scythisſare.

Scythæ ebrietati dediti.

k lib. 4. l Herod. c. l. m lib. 5. Antiq. n lib. 11. o lib. 28. c. 33.

meribibi, ab iiſdem Græcis vocati, ſicut & *Thraces* de quibus Cæl. Rhod. c. l. teſtatur, quòd tam viri quàm mulieres illorum ita bibant, ut etiam *vino veſtes perfundant*; Præclarum hoc & beatum vitæ genus exiſtimantes. Hinc nonnulli ſentiunt, à Scythis dictum eſſe populum *Scyphum* quaſi *Scython.* Plura de iis Cælius citatus; ſed & illud memorabile tradit ex *Maximo Tyrio*: Scythas quidem eſſe *hydropothas*, quod ſi ebrietatis voluptatem requirant, quandoque pyram conſtruere, in eamque herbas conjicere odoratas, ac mox circumſtare ac *odorem* velut crateris *haurientes* liquorem, *fieri ebrios*, quamobrem canere & ſaltare. *Thraces bibaces.* *Scyphus à Scytha.*

Ipſum nomen Scythæ, eodem teſtante Cælio, in diverbium abiit, & à multis acceptum, pro *inhumano*, *barbaro*: hinc idem fuit *Scytham eſſe* vel *agere*, quod *inconcinnè* dicere, *barbarè agere.* Tanta nimirum erat barbaries & immanitas gentis, ut ipſum *nomen* vapulaverit i. e. *barbarum & immane* audiêrit. Quare Æſchines in Oratione: *Obſecro, ut ſervetis me, neve logographo, maloq;* Scythæ *me tradatis.* Videatur Eraſmus. [p] *Scytharum* quoque *ſolitudo*, ingentem denotat ſolitudinem. Unde legati ad Alexandr. M. miſſi apud Curtium (lib. 7.) perorant: *Nos deſerta & humano cultu vacua magis quàm urbes & opulentos agros ſequimur.* *Athenæus* refert, Scythas cùm multis calamitatibus premerentur, per jocum luſumque omnibus, quibus imperabant, *populis detonſiſſe comam.* Unde cæteri raſuram ignominiæ ludibriique causâ factam, *Apoſcythismum* vocârunt. Scytha quoque pro *Sagittario* accipitur. *Tarentini* equites, arcum tenentes dicebantur Scythæ, qui tamen differebant ab iis, qui jaculis utebantur. Utrique Romanis dicti ſunt *Tarentini* Equites, teſte ſæpiùs citato Cælio, qui etiam alibi [q] Scythici ligni meminit, quod *Scytharion* appellat; ab aliis *tapſus* dictum, tum *Chryſoxylon*, unde mellino colore inficiuntur lanæ, flavique item fiunt capilli. *(3.) Scytham eſſe.* *(4.) Scytharum ſolitudo.* *Apoſcythiſmus quid?* *Scytha Sagittarius.* *Scytharion quid?*

§. V.

De Scythico Mari & Inſulis.

CElebris ſatis apud AA. eſt *Oceanus Scythicus*, quà Scythiam in Aſiam perfundit, qui etiam nonnullis audit *Amalchium* ſeu *Congelatum Mare*; quà verò Europam verſus movetur, *Oceanus* audit *Sarmaticus.* De eo Cluverius. [r] Eſt & aliud *Mare Scythicum*, nonnullis *Venedicum* appellatum; alluens terras ſeptentrionales Venedicas, olimque ad Scythas relatas. Inde leg mus *Balthiam* Inſulam, (quæ Timæo Baſilea dicitur, ſed per errorem ut puto, librariorum ſic ſcripta pro Balthia) vocatam eſſe à Pytheâ, Xenophonte, Lampſaceno & aliis: Scythiæ Inſulam, quòd ſit contra Scythiæ litora. Hoc Mare Scythicum Veteres extenderunt ad Gallias, Brittannias, Hiſpanias; imò & Illyrium, quæ Inſulæ ſeu peninſulæ Scythicæ olim audiêrunt. [ſ] *Oceanus Scythicus.* *Audit nonnullis Mare Venedicum.* *Scythiæ Inſula.*

§. VI.

[p] In Chiliad. cent. 85. [q] lib. 18. c. 24. [r] lib. 3. c. 37. [ſ] Cluv. lib. 1. c. 2.

§. VI.

De Diſtinctione Scytharum ſive Diviſione in Aſiaticos & Europæos.

Scythæ alii Aſiatici alii Europæi.

SIcut *Getas* ita & Scythas plurimi Scriptorum in *Aſiaticos* dividunt & *Europæos.* Scythæ Aſiatici, ut plurimum Græcis, Getæ, Europæi Gothi dicti ſunt ſeculis potiſſimùm ſequentibus. Diſtinctio hæc, mihi videtur ex eo orta eſſe, quòd Scythæ, qui primùm Græcis innotuêre, in ipſis Aſiæ Europæque confiniis ſedes ſuas fixerint: unde qui in Aſiam ſuum protenderunt Imperium, Aſiatici dicti ſunt; qui in Europam, Europæi. Illorum terminos Juſtinus [t] deſcribens ita inquit: *Scythia in Orientem porrecta includitur ab uno latere Ponto, ab altero montibus Riphæis: à tergo Aſiâ & Phaſi flumine. Multùm in longitudinem & latitudinem patet.* Idem de Aſiaticis ſcribens, aſſerit, *quod Imperium Aſiæ ter quæſierint, ipſi autem perpetuò ab alieno imperio aut intacti aut invicti manſerint: Darium Regem Perſarum turpi ab Scythiâ ſubmoverint fugâ, Cyrum cum omni exercitu trucidaverint, Alexandri M. Ducem Sopyriona pari ratione cum copiis univerſis deleverint, Romanorum audiverint, non ſenſerint arma, Parthicum & Bactrianum Imperium ipſi condiderint. Gens laboribus & bellis aſpera: vires corporum immenſæ: nihil parare, quod amittere timeant: nihil victores præter gloriam concupi„ſcant.* &c. *Primus Scythis bellum indixit Vexoris* Rex Ægyptius, [u] „ miſſis primò lenonibus, qui hoſtibus parendi legem dicerent. Sed „ Scythæ jam ante de adventu Regis à finitimis certiores facti, legatis „ reſpondent: tam opulenti populi Ducem ſtolidè adverſum inopes „ occupâſſe bellum, quod magis domi illi fuerit timendum: quòd „ belli certamen anceps, præmia victoriæ nulla, damna manifeſta ſint. „ Igitur non exſpectaturos Scythas, dum ad ſe veniatur, cùm tantò ſi„ bi plura in hoſte concupiſcenda ſint; ultroque prædæ ituros obviam. „ Nec dicta res morata: quos cùm tantâ celeritate venire Rex addidi„ ciſſet, in fugam vertitur, exercituque cum omni apparatu belli reli„ cto, in regnum ſe recepit. Scythas ab Ægypto paludes prohibuê„ re: inde reverſi Aſiam perdomitam vectigalem fecêre, modicô tri„ butô, magis in titulum Imperii, quàm in victoriæ præmium impoſi„ to. Quindecim annis pacandæ Aſiæ immorati, uxorum flagitatio„ ne revocantur, per legatos denunciantibus, ni redeant, ſobolem ſe ex „ finitimis quæſituras, nec paſſuras, ut in poſteritatem Scytharum „ gens per fœminas intercidat. His igitur Aſia per mille quingentos „ annos vectigalis fuit, pendendi tributi finem Ninus Rex Aſſyriorum „ impoſuit. Vexoris hic putatur eſſe *Seſoſtris*, de quo tamen contrarium, plurimi iique graves auctores, ut *Herodotus*, *Dicearchus*, *Diodorus Siculus* aſſerunt; nimirum quòd ab eo Scythæ devicti ſint. *Trogum* tamen ſecutus eſt *Valerius Flaccus*, qui lib. 5. de Scythis, quos *Getas* vocat, canit:

Unde hæc diſtinctio?

Scythici termini.

Bellum Scytharum cum Ægyptiis.

Vexoris Seſoſtris.

--- *ut*

t lib. 2. c. 2. *u* Id. c. l.

--- --- ut prima Seſoſtris
Intulerit Rex bella Getis, ut clade ſuorum
Tertius, hos Thebas, patriumque reducat ad amnem,
Phaſidos hos imponat agris, Colchosque vocari
Imperet. [x]

Bella Scytharum contra Athenienſes & Perſas, Parthos &c.

Alias Scytharum *Expeditiones*, nimirum contra *Codrum* Athenienſium Regem, contra *Darium & Cyrum*, Perſarum Reges, contra *Parthos* &c. videre licet apud *Juſtinum*, *Herodotum* & alios.

§. VII.

De Celtis & Celto-Scythis.

Celtæ qui? — *Europa Celto-Galatia.* — *Gothi Celto-Scythæ.*

CUm veteres Græci potiſſimum diverſum Scytharum genus à gente *Celtarum* intelligerent, *Celtas* vocârunt prope omnes terrarum *Europæ incolas*. Hinc Ptolomæus [y] univerſam Europam *Celto-Galatiam* fecit. Et Plinius [z] *Celtiæ terminos*, ad usque fluminis *Obii* oſtium extendit. Horum ſenſu innumeri ad Celtas referendi forent, quorum magna pars *Gothi*, *Celto-Scythæ* cum cæteris dicti ſunt. Quinque autem potiſſimùm gentes creditur Celtia complexa fuiſſe. Nimirum, *Hiſpanos*, *Gallos*, *Germanos*, *Britannos* atque *Illyrios*. Sub Germanorum nomine *Gothos* comprehenſos docet Cluverius. Conferatur Lazius. [a]

§. IIX.

De Silvâ Hercyniâ, cujus accolæ Scythæ fuerunt.

Magnitudo ſilvæ Hercyniæ.

S*Ilvæ* ſive *ſaltus Hercynii*, quanta fuerit *magnitudo*, patet ex Julio Cæſare. [b] Ita ille deſcribit eum: *Hujus Hercyniæ ſilvæ, quæ ſuprà demonſtrata eſt, latitudo IX. dierum iter expedito patet. Non enim aliter finiri poteſt, neq; menſuras itinerum noverunt. Oritur ab Helvetiorum & Nemetum & Rauracorum finibus, rectaq; fluminis Danubii regione pertinet ad fines Dacorum Anartium: Hinc ſe flectit ſiniſtrorſum, diverſis à flumine regionibus: multarumq; gentium fines, propter magnitudinem attingit, neq; quisquam eſt hujus Germaniæ, qui ſe ad initium hujus ſilvæ audiſſe aut adiſſe dicat, cùm dierum iter ſexaginta proceſſerit, aut quo ex loco oriatur, acceperit.* Unde hæc ſilva non per totam modò *Germaniam* ſeu *Teutoniam*, ſed etiam per *Poloniæ* Provincias, *Pruſiam*, *Livoniam*, *Liethvaniam*, *Ruſſiam* ad *Boryſtenem* usque & *Tyram* protenditur, *Viſtulam*, *Chronum*, & *Duinam* pertranſiens, ſilvaque continua, aut continuus ſaltus videtur eſſe. Quare non miror Herodotum, *Boryſtenitas*, i. e. fluvii Boriſthenis qui hodiè Polonis *Niepr* dicitur, accolas ad Scythas referre. Inde plurima, quæ de Scythis antiqui dicunt, ad noſtros Gothos Sarmatas referenda eſſe arbitror.

x Cont. Voſſius iu Juſtin. p. m. 383. y lib. 2 z lib. 6. c. 13. a lib. 1. p. 20. b Comm. 6. bell. Gall.

Unde vox Hercyniæ?

Unde autem nomen hoc ſilvæ venerit, non ſatis eruditi conveniunt. Sunt qui Hercyniam putant eſſe dictam ab *arcendo*; quod creditum ſit, eâ ſilvâ arceri hoſtes, Scythas potiſſimùm, ne cultiſſimas Italiæ Galliæque regiones invadere poſſent. Ita olim *Jupiter Hercius* dictus eſt, non à vallo, intra quod colebatur, (ut vulgo creditur,) ſed ab *arcendo*, quòd mala arceret ab incolis, (ut rectiùs putatur.) Aliàs ſcio, *Hercion* pro *domo* accipi; quod *Sophoclis* interpres annotavit. Videatur de his Cælius. [c] Alii Hercyniam ab *Hercule* dictam volunt, ſed quo, non conſtat, argumento? Mihi non improbabile videtur, cùm maxima Hercyniæ ſylvæ pars in terris Sarmaticis olim atque nunc etiam ſita ſit, & Scythæ plerumque fuerint ſilvæ hujus domini, derivationem ejus nominis è lingvâ Sarmaticâ petendam eſſe. Atque imprimis in veteri Lingvâ Pruſſicâ occurrit verbum conſimile, quod adhuc Samogethis in uſu eſt. *Arſynia*, & ſignificat locum agro excolendo deſignatum, qui potiſſimùm in ſilvis, (ut fit in novalibus campis,) excolitur, ubi exciſis arboribus terra culturæ adaptatur. Senſum hujus vocabuli, oſtendit primitiva vox, *arriu* pro quo Poloni orże i. e. aro dicunt. Certum autem Scythas & noſtros Sarmatas ut plurimùm ad, vel, inter ſilvas habitâſſe, ita plurimùm in, vel ad ſilvas agriculturam exercuiſſe. Unde loci, nomen Arſinia veniſſe poterat: ac deinde immutatis paulò literis Hercynia in appellatione ſilvarum cepit. Suprà citatus *Ern. Dietzelius* in ſuis ad me de hac materia datis id nominis è Lingvâ Liethvanicâ deducit à verbo *Erſinus*, quod eſt *iraſcor, altercor*. Scilicet, Hercynia ſilva, *locus altercationis* fuit; atque inde putat locum hunc dictum eſſe Hercynium, quòd irruptiones & latrocinia Scytharum, populorumque ibi degentium frequentia fuerit, ad quæ reſpexiſſe videntur impoſitores nominis loci illius. Ita ille. Sed in his liberrimum eſt unicuique, ſuo inhærere ſenſui.

Jupiter Hercius.

Arſynia quid?

§. IX.

Recenſentur Scytharum populi.

Scythici populi ex Herodoto & Athenæo.

PRo Coronide Capitis hujus viſum eſt, populos, quos Herodotus [d] & Athenæus ad Scythas referunt, breviſſimè recenſere. Sunt autem *Tauri*, ſeu *Thaurini*, *Heptocomatæ*, *Baſtarnæ*, *Hamaxobii*, *Maſſagethæ*, *Auchatæ*, *Catrari*, *Ariſmaſpi*, *Halani*, *Traſpices*, *Ceſtiboci*, *Paralatæ*, *Scoloti*, *Nomades*, *Agathyrſi*, *Neuri*, *Androphagi*, *Melanchlæni*, *Budini*, *Sauromatæ*. Hi (Sauromatæ) diſtingvebantur in *Alizones*, *Tyritas*, *Argipocos*, *Laxios*, *Budinos*, *Thyſſagetas*, &c. Præter hos recenſendi hic forent populi olim Scythis adnumerati, uti ſunt *Cimbrici*, *Celtici & Gothici* & alii, quorum numerus, ſi omnes vellemus calamo perſequi, plus juſto excreſceret, adeoque moram requireret longiorem. Nonnullos tamen in ſequentibus exponemus; Gothorum ſcil. ſocios vel confines.

CA-

c lib. 21. c. 1. d In Melpom.

CAPUT IIX.

De Variis Gothorum Sedibus.

VArias Gothorum Sedes *ſtrictim* hic perſequi placuit, ne immoremur iis, quæ facile ab aliis haberi poſſunt, & pauca de ſe ſingularia referunt.

§. I.

De Gothis in Daciâ.

A Tempore, quo bella Gothorum innotuêre Romanis, prima & antiquiſſima Sedes Gothorum apud AA. reperitur in *Dacia*, quæ hodie *Tranſilvaniæ* & *Valachiæ* nominibus venit. Tenuiſſe Gothos Daciam, ante *Alexandri M.* tempora teſtatur *Arianus* Nicomed. [a] Refert is *Alexandrum* ad Danubii fluenta profectum, gentes ibi bellicoſiſſimas, *Germanos* ſcil. *Jazyges*, *Sarmatas*, *Getas & Scythas*; imprimis verò *Getas trans Danubium* in adverſa ripa armatos, atque ſuum progreſſum prohibentes reperiſſe, quorum tamen unam civitatem expugnavit. Daciam Gothis *Strabo*, [b] quoque adſcribit, dum Provincias illas trans Iſtrum collocat ad Tyram fluv. *Baſtarnis* vicinas. *Supra jacens*, inquit, *regio univerſa inter Boryſtenem & Iſtrum prima eſt Getarum ſolitudo; poſt Tyragetæ, poſt quos Sarmatæ, Jazyges & Baſilei & Urgi. Ex quibus pars maxima Nomadibus i.e. paſtoribus conſtat. Pauci agrorum colendorum tenentur. Hos utramq; Iſtri ripam incolere ſæpe traditur. Intra terram ſunt Baſtarnæ, Tyragethis vicini, & ipſi ferme ex Germanis originem ducentes.* Cum his Alexander M. *bella* geſſiſſe eorumque urbem unam expugnâſſe idem Auctor teſtatur. His conſentiunt Poëtæ, qui Gothos in Dacia collocant. Epigrammaticus Vates ita de ſuo Domitiano, Imp. Rom.

Gothi in Dacia antiquitus.

Ante Alexandri M. tempora.

(1.) Ex Ariano.

(2.) Ex Strabone.

(3.) Ex Martiali & Statio.

Cornua Sarmatici ter perfida contudit Iſtri,
Sudantem Getica ter nive lavit equum.

Martial. l. 9.

Et *Statius* in ſuâ Thebaide.

Bisque jugo Rhenum, bis adactum legibus Iſtrum
Et conjurato dejectos vertice Dacos, &c.

Statius l. 1.

Ita illi ſuorum ad Principum palatum verſus accommodârunt ſuos, ut placerent auribus & animis; quandoquidem ex Tranquillo [c] palam eſt, *Domitianum*, contra Sarmatas expeditiones ſuſcipere coactum, binas legiones, cum legatis amiſiſſe; alteram ſub *Oppio Sabino* conſulari, alteram ſub *Cornelio Fuſco* Præfecto cohortium prætorianarum, cui belli ſummam commiſerat. Eò alludit *Satyricus*:

Et

a In Hiſt. Alexandr. M. b lib. 7. c In Vita Domit. Imp.

Juvenalis.

Et qui vulturibus ſervat ſua viſcera Dacis
Fuſcus marmoreâ meditatus prælia villâ.

Et *Martial.* in Epitaphio Fuſci.

Hic ſitus eſt Fuſcus, licet hoc fortuna fateri,
Non timet hoſtiles jam lapis ille minas.

(4.) Ex Stephano Byzantio.

(5.) Ex Dionyſio Geographo.

Quando Gothi Dacia expulſi.

Atque hi ut puto Auctores erant, *Stephano Byzantio*, [d] ut Getas Dacos vocaret, eosque in confiniis Boryſtenis collocaret. Ab his *Dionyſius* Geograph. [e] edoctus, *Getas*, *Dacos*, *Alanos*, *Baſtarnas*, *Sarmatas* ad oſtia Mœotidis collocat. Ita Gothi in Dacia imperitârunt non tantùm usque ad *Trajani* tempora, qui feliciter nonnunquam cum illis conflixit, attamen non attrivit. *Pontem* tamen, ne ex Dacia in Imperii Romani fines irrumperent, exſtruxit *ſuper Iſtrum*, & præſidio magno impoſito irruptiones Gothorum repreſſit. Duravit hoc imperium Gothicum usque ad *Attilæ & Balamberi* Hunnorum Regis tempora, qui marte & ſorte ſecunda uſus, Gothos è Daciâ expulit.

§. II.

De Gothis in Pannonia.

Gothos in Pannonia fuiſſe probatur.

(1.) Ex Strabone.

(2.) Ex Tacito.

(3.) Ex Tranquillo.

(4.) Ex Procopio.

NOn pauci è Veteribus Gothos in *Pannonia* collocant. *Strabo* [f] imprimis refert, *Borebiſtam* Gothorum Regem in terris Pannoniorum exercitum XL. M. militum habuiſſe, cum *Curio* Proconſule primùm, deinde cum *Lucullo & Ælio Catone* conflixiſſe. Jornandes adjicit, quòd poſtea *Lucius* Conſul Gothos è Pannoniis & *Illyriis* terris expulerit, totumque Illyricum in Provinciæ formam redegerit. *Tacitus* (lib. 4.) Hiſtor. Aug. ſcribit de *Lentulo*, quòd Triumphalia de Gothis egerit in *Pannonia* debellatis. Tranquillus (*in Vita Domitiani*) notat, quòd Gothi Romanos ibidem ſub Domitiano fuderint, Cornelio Fuſco cum toto exercitu, deleto. De quo ſuprà. *Procopius* [g] certum deſignat Gothis locum, nempe circa *Sirmium*, quem tempore *Leonis & Juſtiniani* Imper. coluerunt; Romanisque fida in uſu bellorum auxilia tulerunt, ſub Regibus *Theodorico & Vitige* contra *Gepidas*.

§. III.

De Gothis in Mœſia.

Gothos in Mœſia regnâſſe probatur.

(1.) Ex Treb. Poll.

(2.) Ex Jornande.

REgnâſſe Gothos in *Mœſia* certum eſt, potiſſimùm ſub *Gallieni & Claudii* tempora, eorumque potentiam tantam fuiſſe, ut Imperio Romano metum incutere viſa ſit, & potuerit. Ea tamen ferè omnis à Romanis attrita eſt, *trecentis & viginti millibus Gothorum* à Claudiano exercitu *deletis*: *bis mille navibus* in Iſtro *ſubmerſis*. Ducem Regemque illorum Treb. Pollio [h] appellat *Cunabaudem*. Manſiſſe tamen poſt eam cladem prope extremam, Gothorum reliquias in Myſia, teſtatur Jornandes; ſcribit enim Gothos ſub tempus *Attilæ* regionem *Eucopolitanam* coluiſſe.

§IV.

d lib. de Urbibus. e In Carm. f lib. 5. & 7. g lib. 1. Hiſt. Aug. h In Vita Claud.

§. IV.

De Gothis in Thraciâ.

ETiam in *Thraciâ* Gothorum nomen non peregrinum, ſed *civile* fuiſſe Scriptores referunt. *Julius Capitolinus* de *Maximino* Romano Imperatore ſcribit, quod in *Thraciæ Vico*, in quo genitus fuit, poſſeſſiones ſibi comparaverit, atque cum Gothis ibi degentibus commercia habuerit, ideoque à *Getis* tanquam *concivis* acceptus fuerit.

Gothos ſedes ſuas habuiſſe in Thracia probatur.

(1.) Ex Julio Capitolino.

Sub *Valentiniano* & *Valente* Romanis Imperatoribus, agros in Thracia ſub onere tributi perſolvendi poſſederunt. Auctoribus & Regibus *Vridigerno*, *Alathæo* & *Safrago*. Meminit hujus expeditionis *Stephanus Byzantinus*, c. l. cujus verba ex Græco hæc ſunt: *Gothi* quidem, *gens olim juxta Mœotidem ſedes fixerant, inde in Thraciam interiorem trajiciebant.* Meminit ejuſdem Claudianus Poëta Carmine de bello Getico, ſic:

Maximinus Gothorum concivis.

(2.) Ex Stephano Byzant.

(3.) Ex Claudiano.

Ex quo jam patrios gens eſt oblita triones,
Atque Iſtrum transvecta ſemel, veſtigia fixit
Threjicio funeſta ſolo: ſeu fata vocabant,
Seu gravis ira Deûm ſeriem meditata ruinis,
Ex illo quoscunque vagos impegit Erinnys,
Grandinis aut morbi ritu per devia rerum
Præcipites, per clauſtra ruunt, nec contigit ullis
Amnibus aut ſcopulis proprias defendere terras.
Nil Rhodope, nil vaſtus Athos, nil profuit Hæmus
Odriſiis, facili contemnunt Strimona ſaltu.

Meminit ejuſdem tandem *Ammianus* Marcell. [i] Inde nomen venit *Oſtrogothorum* & *VVeſtgothorum*: Scilicet, qui ad Orientem Duce *Athalarico* occupârunt terras, dicti ſunt *Oſtrogothi*: cæteri ad Occidentem *VVeſt* vel *Viſigothi.* Ea locorum ſpatia *Theodoſii* Cæſaris ævo retinuerunt Gothi, pacti cum illo fœdus ſub *Athalarico* Rege; vi cujus fœderis, auxilia Romanis ſubminiſtrare tenebantur contra *Arbogaſtum* Tyrannum. Hac de re ſcribit *Damaſcenus* in Suppl: Eutrop.

(4.) Ex Amm. Marcellino.

Unde Oſt- & Weſt-Gothi dicti?

§. V.

De Gothis in Illyrico.

GOthorum arma ſenſit *Illyrium*, imperium adoravit. Sæpius memorantur ab Auctoribus Gothi bellâſſe in Illyrio vel pro Illyrio. Huc alludere *Apollinaris* videtur in Carmine Panegyr.

Gothos in Illyrico ponunt.

(1.) Apollinaris.

Perſtrinxiſſe libet, quos Illyris ora triumphos
Viderit, exciſam quæ ſe Valamiris ab armis
Forte ducis noſtri vitio deſerta, gemebat.

i lib. 31.

(2.) Jornandes. *Jornandes* quoque refert, Gothos cum *Sarmatis*, *Suevis*, *Scyris*, *Rugis*, *Gepidis pro Illyrio* bella geſſiſſe. (3.) Claudianus. Et *Claudianus* Vates quarto ad Honorium Panegyrico, ſcitè deſcribit bellum Gothicum in Illyrio confectum; ſed quo, infauſto Marte Gothi à Romanis profligati ſunt. Gothi ad Mare Adriaticum. Non incongruè Procopius Gothos ad mare *Adriaticum*, *Sinumq; Jonicum* reponit, inquiens: (4.) Procopius. *His nationibus Gothi, qui juxta Jonicum erant, in hujus belli initio imperitabant.* H. J.

§. VI.

De Gothis in Italia, Græcia, Gallia.

Gothi in Italia. GOthos imperitâſſe Auſoniis ſive *Italiæ*, etiam lippientibus in Hiſtoria notum eſt. Gothi in Græcia. Imperâſſe quoque *Græcis*, teſtatur Jornandes, qui *Theodomirum* Gothorum Regem tres Græciæ urbes armis poſſediſſe ſcribit, nimirum, *Heracleam*, *Lariſſum & Theſſalonicam.* Gothi in Gallia. Neque *Gallia* à Gothis immunis fuit & quidem *Aquitania*, ſub Regibus Gothicis *Eurico*, *Theodorico*, *Toriſmundo*, & aliis. Videatur *Damaſcen.* In Eutrop. Ann. Jornandes refert, quòd Gothi in Gallia *Briothimum*, *Britonum* Regem Romanis ſuppetias ferentem vicerint, de quo Sidonius Apollin. ad Agret. Præf. it. ad *Tonantium Ferreolum* Præfectum &c. Fusè hac de re agit Lazius lib. 10.

§. VII.

De Gothis in Hiſpania.

Gothos in Hiſpania fuiſſe probant. ANno Chriſti 411. temporibus Honorii Roman. Imp. ſub Regibus *Alarico*, *Athaulpho*, *Vallia*, *Amalarico* & cæteris, Gothi *Hiſpaniam* tenuêre, de quo *Sidonius* in Panegyr. ad Anthem. (1.) Sidonius Apollinaris. Celebrantur plura *Concilia* ſub Regibus Gothorum facta in Hiſpania, in quibus mentio fit, non ſolùm *nominis* ſed & *gentis Gothicæ*; Virorumque nomina notantur, quæ in ſubſcriptionibus exprimuntur. (2.) Concilia in Hiſpania celebrata. Celebrantur autem hæc potiſſimùm, quæ facta ſunt *Toleti*, *Hiſpali & Braccaræ. Hiſpalenſe I. & Toletanum III.*, ſub *Riccaredo* Rege Gothorum. *Toletanum IV.* ſub *Sinenando. Toletanum VI.* ſub *Chintillano*, Reg. Goth. *Braccarenſe I.* ſub *Ariomiro. Toletanum*, *VII.* ſub *Chundimundo. Toletanum IIX. IX. X.* ſub *Receſuntho. Toletanum XI. & Braccarenſe III.* ſub *Bambano*, qui omnes Reges Gothorum erant. In Actis Concilii Toletani III. hæc verba reperiuntur: *Signum Guſini viri Illuſtris proceris. Fanſa Vir Illuſtris anathematizans ſubſcripſi. Afrila Vir Illuſtriſſimus anathematizans ſubſcripſi. Abila Vir Illuſtris anathematizans.* &c. Et iterum: *Tum Epiſcopi omnes unà cum clericis ſuis primoresq; gentis Gothicæ pari conſenſione dixerunt.* In Actis Concilii Toletani IV. ſub Sinenando Rege celebrati hæc leguntur: *Hoc etiam tertiò acclamamus, dicentes: Quicunq; à modo ex nobis vel cunctis Hiſpaniæ populis, qualibet meditatione vel ſtudio, ſacramentum fidei ſuæ, quod pro Patriæ ſalute, gentisq; Gothorum ſtatu vel incolumitate Regiæ poteſtatis polli-*

ci-

citus eſt, inolevit &c. Et poſt: *Corroboret ergo CHriſti gratia, regnum illius, gentesq; Gothorum in fide Catholica animis & meritis.* Item hæc: *Poſt quædam decreta & inſtituta Eccleſiaſtici ordinis, quæ ad quorundam pertinent diſciplinam, poſtrema nobis cunctis Sacerdotibus, pro robore noſtrorum Regum, & ſtabilitate* gentis Gothorum, *Pontificale ultimum ſub DEO Judice ferre decretum.* In Synodo Toletana V. ſub Cantillano Reg. Goth. celebrata hæc tertia eſt conſtitutio: *Hujus rei cauſa noſtra omnium cum invocatione divina profertur ſententia, ut ſi quis talia meditatus fuerit, quem nec electio omnium præficit, nec* Gothicæ gentis nobilitas *ad hunc apicem trahit, ſit conſortio Catholicorum privatus.* Similiter Gothicæ gentis mentio facta eſt in Concilio Toletano VII. his verbis: *Ideo placuit tunc concordi ſententia definire, ut quisquis in ordine clericatus, à maximo gradu usq; ad minimum conſtitutus, in alienæ gentis regionem ſe quacunq; occaſione transduxerint, uti exinde ſuperbiendo vel reditum ſuum, vel quodlibet aliud videtur expetere: ſive etiam quia* gentis Gothorum *vel patriæ aut Principi poſt fugam inferrent, atq; in eadem pravitate perſeverarent: quisquis hoc feciſſe dignoſcitur, iſte ita indubitanter omni honoris ſui gradu privetur.* In Concilii Toletani IIX. ſtatutis, & quidem in textu Epiſtolæ Recceſunthi Regis hæc habentur: *Ita nos omnem populum juràſſe recolimus, ut cujuscunq; honoris vel ordinis perſona, quæ in necem Regiam excidiumq;* Gothorum gentis *ac patriæ detecta fuiſſet* &c. Ibidem & *Comitum Gothicorum* nomina commemorantur, *Odoacer, Oſilo, Afrila, Venedarius, Kuchilla* &c. Similiter in Concilio Toletano IX. verba hæc leguntur ſub *Recceſuntho* habito: *Si contingat*, (inquiunt decreta hæc:) *quemcunq; de liberis Eccleſiæ, eorumq; proſapia, contra primævas modernasq; Patrum regulas, aut* Gothus *aut* Romanus *ingenuus copulari.* &c. Sed imprimis ſubſcriptiones Nominum quæ in Conciliis IV. & IIX. Toletanis ponuntur, notandas velim; ex quibus facilè oſtenditur, Gothorum fuiſſe Hiſpaniam & Gothis abundâſſe. Wolfg. Lazius lib. X. antiquiſſimum allegat Codicem dictum Annales Caroli Martelli; in quo Hiſpania expreſsè vocatur Gothia, his verbis: *Anno Domini* 734. *Carolus contra Saracenos in Gothiâ pugnavit.* Et mox: *Et Saraceni per anguſtum mare omnem Hiſpaniam occupârunt.* En quæ ſuprà Gothia, jam mox Hiſpania dicitur. Tandem communis eſt Eruditorum ſenſus, quòd *Cathalonia* non alia ſit regio, natioque, quàm *Gotho-Alania.*

Hiſpania dicitur Gothia.

Cathalonia eſt Gotho-Alania.

§. IIX.

De Gothis in Phrygia.

GOthos tandem incoluiſſe *Phrygiam* quoque patet ex Claudiano, qui Carm. 2. in Eutropium ita cecinit:

Oſtrogothus colitur, mixtusque Gothunnis
Phryx ager, hos parvæ poterumt impellere cauſæ.

Gothos in Phrygia fuiſſe dicit Claudianus.

Ita ſcilicet Europam pœnè omnem Aſiamque implevit nomen Gothicum, inundârunt arma, Imperium propagatum eſt. Ea exſtitit Gotho-

thorum virtus, ut ferè omnibus aut immiſti populis, aut dominati eſſent, immiſti ut ſocii; dominati ut victores.

CAPUT IX.

Oſtenditur prædictas Gothorum Sedes non fuiſſe nativas; ſive Originales terras.

QUandoquidem Hiſtoricorum plerique Gothos jam in his jam in illis Terris collocant, ut ſuprà vidimus: inquirendum attentiùs & videndum eſt, an prædictæ Terræ, quas *Sedes* vocamus, ſint *nativæ Gothorum*, ſive illæ, quas *primitùs* Gothi poſſederant. *Primævas* jure dixerim; ſicut illas, quas deinde armis occupârunt, *Primitivas*. Sed ordine procedendum eſt, atque ſingulas, in quibus ſuprà ex Authoribus collocavimus, diſcutiendo Sedes, inſpiciendum, *quænam ſit illarum Primæva ſive Originalis?* Quare ſit.

Quænam ſit Gothorum primæva ſeu Originalis Terra?

§. I.

An Thracia fuerit nativa Gothorum Sedes?

An Thracia?

VIdimus ſuprà, Scriptores è Veteribus Gothos ad *Pontum Euxinum* collocâſſe: Hinc *Thracia* in ſuſpicionem venit nativæ Gothorum Sedis. *Thracia* Scriptoribus communiter venit tractus ille Terræ, qui eſt *inter Hæmum montem ab Oriente ad Pontum Euxinum ſeſe extendentem, & inter Strymonem fluvium in Mare Ægeum illabentem.* Videatur *Bancartus* in Europâ Antiquâ. Sed Antiquiorum nonnulli ulteriùs extendunt Thraciam, ad *Iſtrum* uſque, partem *Scythiæ* eam reputantes. a *Thracia in quinquaginta Strategias* dividitur à *Plinio. Thraciæ populi* plurimi, juxta nomina ſingularum regionum ſingula, moribus tamen ac opinionibus conſimilibus imbuti fuerunt. Celebriores Thraciæ populi fuerunt, *Scordiſci, ſævi quondam & truces, hoſtiis captivorum Bellonæ litantes & Marti; humanumq; ſangvinem in oſſibus capitum humanis bibentes avidiùs, quam aſperitate poſt multiplices pugnarum ærumnas, ſæpe res Romana vexata, poſtremò omnem amiſit exercitum cum Rectore.* Ammian. Marcell. b In Thraciâ quoque memorantur ab eodem *Marcellino.* c. l. immaniter efferati *Odryſæ* populi, *ita humanum effundere ſangvinem aſſveti, ut cùm hoſtium copia non daretur, ipſi inter epulas, poſt cibi ſatietatem & potus, ſuis velut alienis corporibus, imprimerent ferrum. Thrauſi* quoque celebres fuerunt Thraciæ populi, quorum mos circa *natalitia* ſuorum & *obitum*, hic fuit: *Edito puero, propinqui circumſedentes, eum ploratione proſequebantur, recenſentes, quaſcunq; neceſſe eſt, illi perpeti humanas calamitates. Hominem fatô functum per luſum ac lætitiam terræ demandabant.* Inſignes è Thracibus etiam *Chreſtoni* memorantur, quorum ſinguli *plures uxores* habebant, quarum, quæ marito fuit *chariſſima*, mactabatur ad tumulum, ſimulque cum viro *humabatur.* Conf. *Joann. Auban. Boëm.* c Præter hos recen-

Thraciæ ſitus. — *Celebriores Thraciæ populi, Scordiſci.* — *Odryſæ.* — *Thrauſi.* — *Mos Thrauſorum.* — *Chreſtoni.*

a Plin. lib. 4. b lib. 27. c de moribus legibus & ritibus omnium Gentium lib. 3. c. 5. pm. 208.

recenſentur *Girminiani* & *Mypſæi*, Thraciæ quoque populi, qui *Dario* in Thraciam moventi ſtatim ſe ſubdiderunt. Ad Thraces tandem referuntur *Getæ, Thracum omnium fortisſimi* juxta Herodot.[d] Hi per imperitiam reſtitiſſe *Dario*, & ab ipſo *in ſervitutem* redacti fuiſſe, dicuntur eodem teſtante, qui mores etiam eorundem deſcribit, ſed de his poſtea: ubi autem ſpecialis hujus populi in Thracia ſedes fuerit, non adſcribitur. Interim moris antiquitùs fuit Græcis & Latinis præſertim Auctoribus, *vicinos* ſuos, aut *conterminos Thraciæ*, Thracum nomine inſignire. *Taifali*, qui fuerunt Gothi, à Duce eorum *Taifalis*, ita nominati, tempore *Conſtantini* M. A. C. 330. Thraces ſunt dicti, ab *Aurelio Victore*, in Conſtant. *Egnatio* & Paul. *Diacon.* Sic etiam Græci alludentes ad vocem illam γείτων etiam vicinos Thracum Getas appellabant. Ita Thraces dicti ſunt *Græci Getæ* i.e. *vicini Græcorum*: quòd confines fuerint Macedonibus Græcis. Getarum autem Sedes originalis ultra Iſtrum & ultra Daciam fuit, quod ex ſequentibus patebit. Quòd autem Gothorum terra nativa non fuerit Thracia, patet ex eo, *primùm*, quòd Gothi, invitis Romanis *irruptiones fecerint in Thraciam*, idque primò factum dicit *Aurelius Victor.*[e] Tempore *Valentis* & *Gratiani* Impp. Confer. *Amm. Marcell.*[f] 2. *Vopiſcus* refert: *Aurelianum* Imperatorem non potuiſſe debellare Gothicas Gentes aliter, *niſi per Thraciam iter faceret.* Ergò non in Thraciâ ſed ultra Thraciam ſedes genuina illorum fuit. Accedit 3. prædictis, quòd vetus Auctor Græcus *Stephanus Gothorum ſedes juxta Mœothidem ponat*, qui inde in Thraciam penetrârunt. 4. Quia jam factis ſæpiùs irruptionibus in Romanorum ditiones *à Valente, miſſis Oratoribus, obtinuerunt in Thraciâ agros* quosdam, quibus impetratis, Danubium omnem *fracto in lintres nemore, cum Charitatibus ſuis eò transmigrârunt, ſub Regibus Fridigerno, Alathico, Safrago.* Claudian. c. l. Amm. Marc. c. l. 5. *Dio* Gothiam à Thracia diſtinctam facit: quare cùm M. Craſſi victorias deſcribit, meminit *Craſſum* ſub auſpiciis Auguſti *debellâſſe Thraces, Getas tantùm vexâſſe.*[g]

Girminiani & Mypſæi.

Getæ reſiſtunt Dario & vincuntur.

Thraces dicti & confines Thracum.

Taifali.

Getæ dicti vicini Thracum. Thraces Græci-Getæ.

Thracia non fuit nativa Gothorum Terra. Probatur. 1. 2. 3. 4. 5.

§. II.

An Dacia fuerit genuina Gothorum ſedes?

Gothi, de quibus res nobis, Auctoribus præter Jornandem, Marcellino,[h] & Eutropio[i] dicuntur è Dacia in Thraciam demigrâſſe, quærendum hic venit, an Dacia fuerit genuina Gothorum ſedes? Sed notanda priùs veniunt quædam de Dacia. *Primum* eſt: Daciæ Regionem in iis *ſitam fuiſſe* locis, in quibus nunc eſt *Valachia & Tranſylvania*, nobilis Hungariæ pars: vetusque Daciæ nomen in hæc nomina conceſſiſſe, ut jam non amplius Daci ſed Valachi & Tranſilvani audiant, teſte Lazio.[k] *Secundum* eſt. Non ex vano conjecturare licet Daciæ nomen non fuiſſe gentis hujus primævum, ſed Dacos Davos fuiſſe priùs vocatos. Ita enim teſtatur mihi *Stephanus Bizantius.*[l] *Sunt autem*, inquit, *Daci illi, quos nos vocamus Davos.* Neque ſolùm Auctoritas

Gothi an è Dacia?

Situs Daciæ.

Daci olim Davi dicti.

Aa ritas

[d] l. 4. [e] Hiſtor Antiq. [f] lib. 31. Ambroſius comment. in Luc. lib. 9. c. 21. [g] Vid. Cæl. Rhodig. lib. 18. c. 23. [h] lib. 31. [i] lib. 12. [k] lib. 10. pm 694. [l] lib. de Urbibus.

Origo vocis Daci.

ritas viri allegata, ſed ratio etiam mox alleganda rem facit ſatis probabilem. Nomen enim To Dacus originem ſuam ex lingva refert Sarmatica. *Dakas*, pro quo Zamogethæ *Dukas*, pronunciant, variante dialecto, Pruſſis, Lietvanis, Zamogetis, *homines feros*, *agreſtes*, *&c. quaſi ſtupidos* ſignificat. Vix autem credibile eſt, gentem tam inſignem ac nobilem, tam abjectum nomen in ſuamet patria inveniſſe aut à ſuis Civibus accepiſſe. Quare meritò ſuſpicor ab aliis ei inditum fuiſſe id nominis, ex contemptu forſan. Neque eſt, quòd quis mutationem literarum ſcil. A. in V. nobis objiciat: talis quippe mutatio vocalium Sarmatis frequentisſima fuit, & adhuc eſt. Dum enim Zamogetæ dicunt *Pruntu*, *Dungus*. &c. cæteri in Pruſſia dicunt *Prantu*, *Dangus*. Poloni autem pro hodierna dialecto in plurimis ad I. deflectunt, interſerendo Z. ita pro *Dukai* dicunt *Dziki*. Id enim Polonis hodie ſolemne eſt, ut ſuis & alienis vocabulis I. & Z. interponant. Sicut in ſimili, *Peter* eſt originale nomen. Poloni eloqvuntur illud *Piotr* &c. Illud ergo nomen Dacus contemptum gentis & forte etiam cauſam contemptûs indicat. Quòd autem gens contempta fuerit patet primò, quia Daci non ſecus ac Gothi in ſervile mancipiorum nomen abiêrint. Unde politiores cæteræ nationes mancipia ſua Dacos appellabant; forte ideò, quòd Dacorum gens agreſtis, ut olim Scythica, inculta moribus, ritu barbara, & quòd maximùm, barbariei ſuæ tenax fuerit, ideoque deſpicatui habita. Accedit, quòd Gothis veſtigales facti, obſequia Dominis inſtar mancipiorum præſtare, Daci coacti ſint, teſte Juſtino. [m] 3tiò. *Debellati* ſæpius iidem à Romanis ſub *Auguſto*, *Tiberio*, & *Trajano* Imperator., potiſſimùm verò, diuturnos *Decibali* bello viris viribusque toti exhauſti, Romanorum ferè ſacti ſunt mancipia: Ita teſtantibus Eutropio [n] & Aurel. Victore. [o] Quanquam & ante hæc tempora ſors ſimilis iis obtigit: cùm enim ſub *Orole* Regulo, adverſus *Baſtarnas* malè pugnâſſent, adeò abjecti redditi ſunt, ut *miniſteria uxoribus facere cogerentur*. Ita Juſtinus. [p] Atque hæ ſunt cauſæ contemptûs gentis Daciæ. Num autem illi à *Dais*, populis olim prope *Hircaniam* habitantibus deſcenderint, non facilè dixerim: inſignis enim locorum intercapedo ferè denegat iſtis populis omne commercium ac commixtiones cum Græcis, Dacisque Vid. Cæl. Rhodig. [q]

Unde contemptus Dacorum.

Dacia non fuit Gothorum primæva ſedes.

Jam quantum attinet ad propoſitum. Respondeo: *Daciam non fuiſſe primitùs à Gothis inſeſſam.* Patet id 1. ex deſcriptione *Arriani Nicomedienſis* [r] qui regiones ultra Danubium ſitas, deſcribens dicit, quòd *Scythæ proximi Danubio ad exitum fluminis*, *unde per quinq; oſtia in Pontum Euxinum effluit*, *fuerint*; nimirum in *Valachia* & *Beſſarabia*, quæ *Dacia* olim *Alpeſtris*: Poſt hos *Sarmatarum* quædam gentes ſua tenuerint loca, ubi nunc *Tranſylvaniæ* pars *Moldavia*, *Pocutia* &c. Tum *GETÆ* ubi nunc *Ruſſia Rubra*, *Volynia* &c. tum *Sarmatarum quidam populi* ſc. *Poloni*, *Pruſſi*, tum denique poſtremi, *Quadi* & *Marcomanni*. i. e. *Bohemi*, *Sileſii*, *Moravi* ſunt. 2. Probatur ex eo, quòd Daci & Gothi ſeu Getæ ſemper apud Veteres Hiſtoricos accuratiores pro diſtinctis

Daci à Gothis diſtincti populi.

m lib. 32. *n* in Tiberio. *o* in breviar. 18. *p* lib. 32. c. 3. 16. *q* lib. 18. c. 24. *r* in Hiſtoria Alex. M.

ſtinctis populis habiti ſint. Ita enim Dio [s] ſcribit de turmis Dacorum & Svevorum, (populi Gothici,) *quarum altera Scythica quodam modo, altera Germanica natio.* Idem [t] ait: *Dacos eos appello, quia ita, cum à ſe ipſis, tum à Romanis vocantur: etſi non ignoro, eos à quibusdam Græcis Getas eſſe dictos.* Hinc evidens eſt, *Getas* Dioni, *alios à Dacis* eſſe, licèt illos Græci Scriptores nonnulli in nomine confuderint, certè per errorem. 3tiò. Tacitus [u] Germaniam deſcribens ad Germanos refert *Gothos*, non tamen *Dacos.* 4tò. *In deſcriptione Orbis Junioris Theodoſii* Dacia contermina habetur *Gothiæ* ad amnen Huiſtiam, per quem nullus alius intelligendus videtur quàm Viſtula noſter. Nam ita ibi legitur: *Germania omnisq; Gothia finiuntur ab oriente fl. Huiſtia* &c. Et paulò poſt. *Illic Dacia & Alania finiuntur deſertis Sarmatiæ ab Occidente flumine Huiſtiæ.* Si contermina Daciæ fuerit Gothia & ad amnem Viſtulam, utiq; non Dacia erat.

Notandum verò eſt errorem, quo *Gothia* ab AA. Iſidoro [w] & Æthico, [x] *Dacia*, *Gothiq; Daci* appellati ſunt, inde ortum eſſe; quia Dacorum Terram olim Gothi occupârunt, ſibique vectigalem fecerunt: Quod *Jornandes* ex *Ablavio* & *Deuxippo* refert, cui *Stephanus* quoque conſentit. Hoc autem paulò *ante Alexandri M. tempora* accidiſſe putat *Lazius.* [y] Hujus rei, nimirum Dacos olim fuiſſe vectigales Gothis, meminerunt deinde *Longobardi* in oratione quadam ad Juſtinian. Imperat. teſte Beat. Rhenano. [z] Et hoc ſenſu *Daci* audiunt *Soboles Getarum*, apud Juſtinum. [a] Ex his patet opinionem *Alb. Kranzii* [b] aſſerentis, ideò Gothos vocatos eſſe Dacos, *quòd ſe Danis immiſcuerint*, labeſcere: vix enim credibile eſt, quòd huc Dani in Daciam venerint, cùm id certô deſtituatur Auctore. Conjecturam verò, quâ Danos huc referunt antiqui, hinc ortam eſſe puto, quòd *nomen Dani* & *Tanai fluv.* confundere aliqui ſint auſi. Præter hanc, aliam ego erroris hujus cauſam invenio apud citat. Stephan. Bizant. c. l. Nimirum antiquorum nonnulli limites Daciæ extenderunt uſque ad *Germaniæ litora*, imò ad *Iſtri fontes* & *Boryſtenis* ad Occidentem ac Septentrionem verſus. Adeoque Dacia juxta illos in ſe continebat *Ruſſiam, Pocutiam & Volyniam, imò quoque Poloniam & partem Germaniæ.* Hinc non eſt mirum, quòd aliqui Daciam ad Germaniam referre alloborent. Atque propter talem extenſionem vocare non veretur Dionyſius Daciam, *ingentem Dacorum ſinum.* Hæc itaque ratio fuit, ut Dacorum & Gothorum nomina mixtim apud quosdam converſa fuerint.

Gothi occupârunt Daciam.

An Dani Gothis noſtris immixti fuerint?

§. III.

An ad Pontum & Tanaim Gothi primitùs conſederint?

Videntur id affirmare inſignis Auctoritatis Viri, *D. Hieronymus* [c] & *Spartian.* [d] qui Gothos *à Ponto* veniſſe palàm aſſerunt. Videtur & ratio pro illorum ſtare ſententiâ. Gothi enim teſte *Amm. Marcell.* [e] *propinqui Thracibus, Dacis vicini*, habiti dictique ſunt. Dacia autem

s lib. 1. t lib. 67. u de moribus German. w lib. 14. c: 14. x in deſcript. Europ. y lib. 10. p. 694. z in præfation. Procopianci Editionis. a lib. 32. c. 3. b in Svet. lib. 1. c. 23. c in quæſtion. Hebraic. d in Anton. Caracallo. e lib. 12. pm. 695.

autem & Thracia ab Oriente contermina ſuêre Ponto. Ad Auctoritatem Doctorum, rationemque allegatam Reſpondeo. Gothos à Ponto veniſſe, ſed non ibi primò primitùs conſediſſe, ſed *pertranſiſſe* tantùm illius Ponti regiones, ut amœniores ac fertiliores inquirendo terras, eas repertas poſſediſſent. Aut certè à Ponto veniſſe i. e. *ab illa Cœli plaga, ſub qua vel prope quam Regio Ponti ſita eſt.* Niſi intelligas à Ponto i. e. ad Pontum veniſſe, ſive *in confiniis Ponti* reſediſſe: dum ſedes ſuas in iis fixerunt terris, quæ prope ſunt Pontum, uti ſunt Moldavia, Podolia, Ukraina &c. Hinc uti Dacia Thraciaque; ita & prædictæ Regiones conterminæ ſunt Ponto atque vicinæ. Hanc equidem Ponticam Regionem aſſignant quidam non Gothis tantùm; ſed & aliis quoque populis. Hunnis, Alanis, Taifalis, cùm tamen tot populos ibi conſediſſe vix probabile. Quòd autem ea regio Gothorum nativa ſedes non fuerit, patet ex eo, quòd ſæpius *Gothi irruptiones in Ponti regiones* fecerint. Imò, ut Eutropius [a] dicit, præter Græciam, Macedoniam quoque & *Pontum totaliter vaſtârint.* Jam ſi ea Regio nativa Gothorum Terra fuiſſet: quî eam utpote ſuam vaſtâſſent Gothi?

Quo ſenſu Antiqui dicant Gothos à Ponto veniſſe?

Gothi vaſtant. Pontum.

§. IV.

An Pannonia & Mœſia primævæ Gothorum ſedes fuerint?

ITa videntur ſentire AA. nonnulli. 1. *Ætius Spart.* refert, *Antonium Caracallum*, [b] Severi Septimii Imperatoris Filium Getas ad *Iſtrum in Pannonia* viciſſe. Item *Trebellius Pollio*, [c] quòd bellum adverſus Gothos in mediâ Pannoniâ ſuſceperit. Idem *Pollio* de Claudio Cæſare habet notabile, quâ ratione Gothi per *Pannonias Mœſiasque* vagantes repreſſi fuerint. *Claudio*, inquit ille, *Scriptores adulamur, qui duo millia armatorum delevit, oppreſſit, attrivit: qui carraginem tantam, quantam numerus hic armatorum ſibimet aptare potuit, & parare, nunc incendia fecit, nunc cum omnibus familiis Romano ſervitio deputavit, ut docet ejusdem Epiſtola, quam ad Junium Brochum Illyricum tuentem ſcripſit, in hæc verba:* Claudius Brocho: *Delevimus CCC XX. millia Gothorum, duo millia navium merſimus, tecta ſunt flumina ſcutis, ſpatis & lanceolis omnia littora operiuntur. Campi oſſibus tecti* &c. *Pugnatum eſt apud Mœſios & multa prælia fuerunt apud Marcionopolim plerique capti Reges* &c. Nihilominus tamen Gothi ſeſe recolligentes, magno numero *Pannonias Illyricumque* invaſerunt, ac ex Pannoniis, occupatis *Thraciis, Macedoniam* vaſtârunt, *Theſſalicam* obſederunt. Ita *Pollio* citatus. [d] Denique ſub *Arcadio* & *Honorio* Impp. locati ſunt Gothi in terra Romanorum i. e. *Pannonia.* [e] Pannoniarum poſſeſſione potiti, eam uſque ad *Attilæ* adventum, poſt cujus obitum iterum domitores totius Illyrici facti, ſecurè tenuêre Gothi. *Lazius.* [f]

Inſignis Claudii Cæſar. de Gothis victoria.

Nomine autem Pannoniæ Auctoribus antiquis venit communiter *tractus terrarum; qui modò in ſe continet Hungariam inferiorem, Auſtriam, Styriam,*

Pannoniæ ſitus antiquæ.

a lib. 9. pm. 410. b in Ant. Caracall. c in Gallieno. Imp. R. d in Gallieno. e Eutropius in Annal. f lib. 10. pag. 703.

Styriam, Croatiam, Slavoniam, Pannoniam, Bubaliam, Raſciam, partemque Dalmatiæ. De quo videri poteſt *Blancardus* in Europa Antiq. Pannoniæ autem duæ ſunt; *Prima* & *Secunda.* (prout *Rhœtia prima* & *ſecunda* leguntur) apud Ptolomæum.[a] Paul. Diac.[b] Altera *inferior*, altera *ſuperior* audiit. Auſtria, Styria, Hungaria modò dicta inferior, ſuperior fuit Pannonia. Cæteræ ad inferiorem pertinuerunt. Hæc tamen non convincunt Pannonias primas ac principales Gothorum fuiſſe ſedes. Aliud enim ex aliis conſtat Authoribus; nimirum ex *Amm. Marcell.*[c] *Eutropio*[d] *Damaſceno*, præter cæteros, ex quibus luculentiſſimè probatur, Gothos *è nativa Terra in Daciam, ex hac in Thraciam, hinc in Pannonias iviſſe*, eosque ab Imperatoribus Rom. in ſuum jus ac regimen accepiſſe, & ad uſque Attilæ adventum retinuiſſe, à quo victi *Pannoniam* ſuperiorem & *Noricum* ſub ratione tributi ab eodem impetrârunt. Poſt mortem *Attilæ*, cùm ſe in libertatem vindicâſſent, totum Illyricum occupârunt, ac fœdere cum Romanis inito, fida iiſdem contra Sarmatas, Herulosque auxilia ſubminiſtrantes, *Italiam* atque inde *Galliam* conniventibus, vel potius concedentibus Imperatoribus obtinuerunt. Tanta potentia aucti, ſciſſi ſunt in duplex regimen, atque diſtinctum quodammodò populum, nempe in *Oſtro-Gothos* & *Veſi* ſeu *Viſogothos.* Illorum Dux *Theodoricus*, Horum *Alaricus* fuit. Exinde in *Hiſpaniam, Africamque* progreſſi, orbem ferè totum terrore perculerunt. Fusè & ſolidè id deducit *Lazius.*[e]

Quâ viâ Gothi in Pannoniam venerint?

Gothi confœderati Romanis.

Gothi diviſi in Oſtgothos & Veſigothos.

§. V.

Concluditur & probatur nativam Gothorum ſedem fuiſſe Sarmatiam.

VIdimus ſuprà ex AA. quos allegavimus & rationibus probatum. *Nativam Gothorum* ſedem, non fuiſſe *Sveco-Gothiam*, non *Teutoniam*, non *Sveviam*, non *Scythiam*, de quo diſtinctis egimus capitibus: nunc oſtendimus, non *Thraciam* neque *Daciam*, non *Pontum* & *Tanaim*, non *Pannoniam* & *Myſiam.* Supereſt quòd neceſſe eſt, ut ſedes genuina illorum inquiratur extra tot gentes, vicina tamen iiſdem. Cùm evidens ſit, Gothos ſicut propriam primò habuiſſe ſedem, ita Dacis, Germanis, Thracibus, cæterisque ſuper recenſitis populis confines fuiſſe. Quærenda igitur in iis terrarum ſpatiis, quæ interjacent *Germaniam* ſeu Teutoniam, *Pannoniam, Thraciam, Daciamq;* inter & *Pontum in plaga Septentrionali*; Gothi quippe *Septentrionales* Europæ populi ſemper ſunt habiti. Et facile reperire eſt, Terram *utriusq; Poloniæ* cum adjacentibus Regno Provinciis; eæ ſunt *Ruſſiæ, Lietvania, Volynia, Pocutia, Pruſſia, Curonia, Livonia* &c. quæ Provinciæ ſimul junctæ nobis in hoc tractatu audiunt Sarmatia Europæa. Et certè, ſi illas nobiſcum quæ Septentrioni, ſubjacent excluſeris terras, nullæ aliæ eſſe poſſunt Gothorum ſedes, quàm Terræ Regni Poloniarum. Sed ſeriatim procedendum eſt per Provincias. De iis, quæ antiquam

Nativa ſedes Gothorum Sarmatia.

a lib. 8. b. lib. 11. c. 10. c lib. 27. d c. l. e lib. 10. ferè per tot.

proximè attingunt Pannoniam Daciamque, nullus puto ambiget: eas enim vectigales ſibi fecerunt Gothi, quòd ſanè facere non potuiſſent, niſi contermini iis fuiſſent. De reliquis, ſcil. utraque Polonia, Maſovia, Livonia, Pomerania &c. difficultas aliqua ſuboriri poteſt, ſed facilè probatur aſſertum ex *Cl. Ptolomæo*, [a] qui luculenter nobis hac in re patrocinatur: floruit is ſub Antonino Philoſ. Rom. Imper. Ejus verba Lector accipe: *Tenent Sarmatiam gentes maximæ, Venedæ per totum Venedicum ſinum. Et ſuper Daciam Peucini & Baſtarnæ, & qui totum Mœotidis latus Jazyres & Roxolani: & qui interiores ſunt iis Hamaxobii & Alauni Scythæ. Minores autem gentes tenent Sarmatiam penes Viſtulam quidem fluvium, ſub Venedis Gythones & Phini, poſt Bulanes, ſub quibus Phrungundiones, poſt Avarini, juxta caput viſtulæ amnis. Sub his Ombrones poſt Anatrophracti, poſt Bungiones, poſt Arſyetæ, poſt Sabori, poſt Piengitæ & Bieſſi penes carpatum montem. Iis omnibus Orientaliores ſub Venedis quidem iterum Galindæ & Sudeni & Stavani usq; ad Alaunos. Sub quibus Igilliones & Ceſtiboci:* Ex quibus patet jam tempore Ptolomæi, *Venedas* gentem Sarmatarum maximam ad *ſinum Venedicum*, qui nullus alius eſſe poteſt, quàm ſinus ille maris, qui nunc dicitur *Mare Balthicum*, habitâſſe cum *Phinis* & *Gythonibus*. Hi *Gythones* non alii intelligendi ſunt populi quàm noſtri, qui in partibus Orientalibus & Septentrionalibus, ſc: in oris Pomeraniæ, Pruſſiæ, & Livoniæ &c. maritimis conſederunt. Conſentit his *Tacitus* c. l. qui *Gothorum* ſedes trans *Lygios* ponit in confiniis *Rugiorum* & *Lemoviorum*. Per *Rugios* nulla alia gens intelligitur, quàm *Pomerani* hodierni, quorum ſedes non tantum in Inſula *Rügen*, ſed & in *continenti Pomerania* fuit. Adjungit proximè *Gythonibus* & *Phinis* Ptolomæus *BULANES*, ſub quibus *Phrungundiones*, & *Avarinos* juxta *caput Viſtulæ* amnis collocat, tanquam ad illorum ſpectantes imperium. *Polonos* ego, utpote principalis Viſtulæ amnis accolas, meritò intelligendos eſſe arbitror, ipſumque non aliter Auctorem intellexiſſe, cum & *locus* & *vicinia nominis ſc. Bulani* & *Poloni*, conveniant. Totus itaque terrarum tractus, in quo Venedi Gothi, populoſiſſimæ nationes habitârunt, univerſali vocabulo *Sarmatia* antiquis dicebatur. Quod autem in iis locis à Dacia tàm diſſitis; ſcil. provinciis, quas mare Balthicum alluit, Gothicæ gentes habitaverint, ex reliquiis Venedarum, ſive Vendarum, qui adhuc ſuperſunt, prout lingva illorum id demonſtrat, ſatis evidens eſt. Illa litora ab Holſatia per Meclenburgum, Pomeraniam, Pruſſiam uſque ad extremam Livoniam ferè retinent nomen *Vendarum*. Hinc Reges Daniæ, Sveciæ, Principes Holſatiæ, Pomeraniæ &c. cæterique ſe *Dominos vocant Vandalorum*, qui Germanicè dicuntur **die Wenden.** i. e. *Vendæ.* videatur *Conrinus*. [b] Nulli autem hi *Vendæ* alii ſunt, quàm illi antiqui *Venedæ*. Inſuper demonſtrant idem plurima loca *Livonica* quæ ipſum nomen Venedarum & memoriam nobis refricant, utpote *Venden*, *VVindau*, *Uhvende*. Hartknochius quidem vult hæc oppida ædificata à *Vinnone* Magiſtro Ordinis Enſiferorum in Livonia & à ſuo nomine, Vinnone, ſic appellata eſſe: probatque id ex MS. Chro-

a lib. 3. c. 5. b de finibus Rom. Imp.

Chronico Hoemeiſter. Verùm *Chronicum illud*, cùm ſit incerti Auctoris, plurimaſque in ſe contineat *fabulas* nihil contra nos agere hic poteſt, multò minus evincere. Quisquis enim Lingvæ Curonicæ non inſcius eſt, fatebitur, voces illas, non aliud ſignificare, quàm *populos Vendos, non* verò memoriam *Vinnonis*. Imprimis id clarum eſt, ex voce *Vſevende*, quòd in lingva Patria denotat illos, qui *trans Vendar* incolunt. Neque tantùm *Pruſia, Curonia, Livonia,* ſed & *Pomerellia, Caſſubia, Pomerania, Meclenburgum, Marchia Brandenburg, Luneburgum, Luſatia, Magdeburg, Vendis gaudebat incolis*. Patet id non ſolùm ex tot populorum Chronicis atque Hiſtoriis, ſed etiam quòd Vendorum Werulorumque reliquiæ in iis ſub hoc nomine reperiantur; quorum lingva longè à Teutonica diverſa, moreſque diverſi Sarmato-Gothicam illam oſtendunt indolem.

Argumentum non contemnendum ſuppeditat nobis etiam id, quod apud Antiquos de *Succino* legimus, nullibi *niſi in Pruſia reperto*. Pruſſi autem Antiquis *Venedæ*, vel potius *Veneti* audièrunt, confundentibus Poëtis *Venetos Italos* cum *Venedis Sarmatiæ populis*. Nimirum apud Venedos Pruſſos Succinum non procul à vicis *Bethen* & *Pobethen* olim & nunc in magna copia colligitur & effoditur. Hinc putant aliqui Italos, literas nominum *B* & *B*, *D* & *T* confundentes, ut alluderent ad *Bethen* vicum *Venetos* ad *Padum* appellâſſe. *Venedas* autem hos non alios quàm *Gothos* fuiſſe, confirmatur ex *Plinio*,[a] qui *Pytheam* magnæ virum Auctoritatis (is Judice H. Grotio[b] CCC. annis ante Chriſtum vixiſſe creditum) allegat, *ſolos Gothos ſeu Gothones ſuccini collectores* aſſerentem: Et quamvis vox Pruſſiæ, Pytheæ forſan ignota fuerit, nihilominùs tamen, cùm nullibi, præterquam in Pruſſiâ, illiuſque vicinia, ſc. in Samogethia ad mare Balthicum inveniatur ſuccinum, utique non alia terra, quàm Pruſſia & Samogethia intelligenda eſt, Terra Gothorum propria. Conſentiunt nobis *Æneas Sylvius*,[c] *Eraſmus Stella*,[d] *Johannes Magnus*,[e] *Hugo Grotius*,[f] *Joannes Loccenius*[g] & alii, &c. Notandum de Pruſſis ſuccini Collectoribus 1. quòd quos *Pytheas* Plinianus, Gothones vocat, eos *Tacitus* appellat *Æſtios*: quibus quòd *mare ſcrutentur, atque ſoli omnium ſuccinum in littore legant*, attribuit. Hos Æſtios, prout refert *Jornandes*,[h] *Emericus* Gothorum Rex, non tam Marte quàm arte, hoc eſt inſigni virtute prudentiæ ſubegit: quanquam relatum hoc Jornandis debili ſatis innititur fundamento: de quo alibi. Notandum, 2. Sequentibus ſeculis, eodem Gothorum nomine Pruſſos audiiſſe: potiſſimùm ſeculo XI. quo *Adam Bremenſis* vixit, cujus vetus Scholiaſtes hæc refert: *Gothi à Romanis Getæ vocantur, de quibus Virgilius dicere videtur: acerque Gelonus.*

Cum fugit in Rhodopen, atque in deſerta Getarum,
Et lac concretum cum ſangvine equinô.

Hoc usq; hodiè GOTHI & Sembi (Samlender) *facere dicuntur, quos*

Venedæ ſunt Gothi.

a lib. 37. c. 2. b In prolegom. ad hiſt. Longob. Gothor. & Vandal. c in deſcriptione Europæ c. 29. d Eraſm. Stell. lib. 1. & 2. Antiq. Pruſ. e lib. Hiſtor. Gothor. Svecor. &c. c. 14. f c. l. g lib. 1. Antiq. Sveo-Goth. c. 1. h lib. 2. de Reb. Get.

quos ex lacte jumentorum inebriari certum eſt. Eodem ſeculo vixit Boleslaus Rex Poloniæ, cujus *Epitaphium* antiqvum, quod adhuc *Poſnaniæ in Templo Cathedrali* legitur, inter cætera hæc habet.

Tu poſſediſti velut Athleta Chriſti
Regnum Slavorum, Gothorum ſeu Polonorum.

C. Hartknoch [a] in hoc ſecundo verſu particulam *ſeu*, non eſſe *exegeticam*, ſed pro *copulativâ* tanquam ab homine barbaro poſitam eſſe dicit: quamvis rationem in contrarium non videam; cùm totus Poloniæ tractus antiqua Gothorum fuerit ſedes. Interim conceſſerim, ſucceſſu dein temporis Gothorum nomen in Polonis deſiiſſe, in Pruſſis autem viguiſſe: probabiliter eo ſenſu, quo tanquam homines pagani ſerviles & orbi Chriſtiano contemptibiles habebantur & dicebantur: legimus enim, quòd Pruſſi gentiles etiam *Saraceni* dicti ſint, in privilegio, quod dedit Ordini Teutonico *Conradus Dux Maſoviæ Cruſvicii* ante Pontes Anno 1230. die 3. Junij. De quo in Deliciis meis. Hoc ſenſu in Hiſtoria Polonica *Vincentius Kadlubko*, [b] *communiter Pruſſos vocat Getas.* Notandum 3tiò. Dum Pruſſos ſtatuimus, dicimusque Gothos, non excludi ideò à nobis cæteros Sarmatiæ populos: *non enim ſoli Pruſſi* ſed & cæteri Sarmatæ Gothi habiti dicti ſunt. Nam 1 palam & citra controverſiam eſt, quòd *Gothi* ſeu Gothones ſint vocati populi *ad Viſtulam*, Tacito id teſtante. Conferatur Cluv. [c] Extra controverſiam quoque eſt ab Antiquis, Gothos dictos eſſe, *Sarmatas* & *Scythas*, ut patet ex Procopio [d] Hiſtorico Auctoritatis ſine omni exceptione magnæ qui ita ait: *Honorio Occidente præſidente, barbari illius rei invaſère regionem. Qui verò fuerint, & quomodo, dicam: Gothicæ gentes multæ quidem & aliæ priores fuère, quàm nunc. Omnium autem maximæ & potentisſimæ GOTHI* & *Vandali* & *Viſigothi & Gepedes tàm dudum* & *SARMATÆ* & *Szelanchlæni apppellati* &c. *Qui omnes nominibus quidem inter ſe differunt, cæterò conveniunt. Nam & albi ſunt omnes corpore, flavi coma, proceri quoque & aſpectu probo, legibus autem iisdem utuntur. Similiter voce unica, Gothica appellata utentes, & ut mihi ſanè videtur, ex una omnes gente procreati, nomina poſtea ab eorum Ducibus varia ſortiti* &c. Conferatur *Euſebius* Auctor ſat Antiquus in vita Conſtantini M. [e] Et *Baronius* [f] *Sarmatia quippe Europæa terminatur*, (verba ſunt Ptolomæi c. l.) *à Septentrione Oceano Sarmatico, qui Venedicus eſt ſinus.* De quo *Plinius* [g] ait: *quoſdam tradere, hæc habitari ad Viſtulam usque fluvium, à Sarmatis, Venedis, Scyrris, Hirris, ſinum Clylipœnum, vocari.* 3. Quòd Gotho-Sarmatæ non in littore ſinûs Venedici ſive Maris Balthici unicè conſederint; ſed terras Alanis, mediterraneis populis contiguas poſſederint. *Oroſius* [h] diſertis verbis id probat, qui *Gothis* aſſignat *terras contiguas Alanis ad Pontum Euxinum & Iſtrum amnem uſque vagè habitantibus*; adeoque Gothorum ditiones extenſas fuiſſe probabile eſt uſque ad regiones Ponto Euxino contermi-

[a] diſſert. 1. de Antiq. Pruſſ. populis. [b] l. 9. Ep. 3. lib. 4. 19. & alibi. [c] lib. 3. c. 34. [d] lib. 3. Goth. [e] l. 4. c. 5. [f] tom. 3. Annal Ann. 316. pm. 206. [g] lib. 4. c. 13. [h] lib. 1. Hiſt. c. 1.

terminas. Quare *Ælius Spartianus* [a] teſtatur, quòd illi Gothi venerint è *Sarmatia*, à *Ponto Euxino* & *Tanai* fluvio. Idem habet *Hieronym.* [b] Conferatur *Blondus* Decad. 1. Hiſtor. quod quidem intelligendum eſt, *Gothos non ad ipſum littus Ponti, aut ripam Tanais,* ſed in regionibus Ponto Tanaïque conterminis, quæ ſunt Sarmatiæ regiones, conſediſſe. Denique adſtipulantur nobis doctiſſimi Viri. Imprimis *Jodocus Ludovicus Decius,* [c] *Paulus Piaſecius,* [d] *Antonius Bonfinius,* [e] *Martinus Cromerus,* [f] *J. Sarnitius* [g] *Paſtorius* [h] aliiq́ue plurimi.

CAPUT X.

De Sede Gothorum in SARMATIA, ſive de Gotho-Sarmatis.

QUemadmodum Scythæ, ita *Sarmatæ*, alii ſunt *Europæi*, alii *Aſiatici*, ita eos Authoribus dividentibus. Videatur *Sarnitius* [i] & *Cluverius.* [k] Hujus diviſionis hanc ego cauſam ſuſpicor eſſe; quòd Sarmatarum fines, uſque ad *confinia Europæ* & *Aſiæ*, ſcil. ad *Mæotidem* & *Caſpium* mare, olim extenſi fuêre. Aut quia Sarmatia, ſub nomine *Scytharum*, quæ duplex fuit, ab antiquis Scriptoribus, imprimis Græcis memorata fuit. Sed cùm totus hic Tractatus noſter reſpiciat Gothos Europæos, *de Sarmatis Europæis* tractandum nobis in præſenti eſt.

Sarmatæ alii Europæi alii Aſiatici.
Unde hæc diſtinctio?
1.
2.
Modò de Sarmatis Europæis noſter erit Tractatus.

§. I.

De Nomine Sarmatarum.

SArmatarum Nomen *Antiqvum* ſatis, quia *Beli* adhuc tempore, jam in uſu fuiſſe videtur *Sleidano*, qui de quatuor Monarchiis in vita *Beli* aſſerit, quòd *Monarchiam ſuam latè extenderit uſque ad Sarmatiam Europæam.* Sarmatæ Græcis dicti *Sauromatæ*, quòd nomen *Chriſtianus Matth.* [l] & *Sarnicius.* c. l. interpretantur, quaſi *Duces altitudinis*, quòd terra verſus Septentrionem porrecta in altum aſſurgat. Alii nomen id deducunt è Græcis nominibus compoſitum, ſcil. σαῦρος, quòd eſt *lacerta, vipera* & ὄμμα, quòd eſt oculus, unde ſentiunt Sauromatas à Græcis dictos eſſe, quòd lacertarum ſimiles habuerint oculos. Conferatur *Guagnin.* in Sarmat. Apparet, trucem aſpectu populum hunc, viſum fuiſſe Græcis.

Nomen Sarmatæ Antiquum.
Unde dicti Sauromatæ?
1.
2.
An à Græcâ voce compoſitâ σαῦρος & ὄμμα.

Inter Recentiores deductio hujus nominis variat. Sunt qui à Filio Gomer, *Thogarmat* dicto, eam haberi volunt; perſuaſi cum pleriſque aliis, quòd is *Pater* fuerit, Satorque *Ruſſorum & Lietvanorum*, qui ſunt Sarmatæ. In quo conſentire videntur *Herodotus*, *Mela*, *Plinius.* Cùm autem inter vocem Sarmata & Thogarmat, non tam facilis

3.
An à Thogarmat derivanda vox Sarmatæ?

[a] in Anton. Caracall. [b] in quæſtion. Hebr. in Gen. fol. 7. [c] in Corpor. Hiſt. Pol. Tom. 2. [d] in Chron. geſtor. in Europ. ſingular. pm. 48. [e] Dead. 1. rerum Hung. l. 2. p. 33. [f] in Hiſtor. Polon. [g] in Annal. [h] de Originibus Sarmat. [i] lib: 1. pm. 16. [k] l. 1. c. 4. Germ. Antiq. [l] in Theatr. Hiſt. V. p. 22.

ciliſ videatur convenientia, imò quædam diſſimilitudo vocum ita illi
1. Ratio. difficultatem hanc conciliant. Dicunt enim, ut meus habet Dietzelius c. l. abjecta è Thogarmat voce innitiali Syllaba, (Hebræis *affixum* eſt) & commutatâ G. literâ in *S.* (quod Gothis & Sarmatis olim uſitatiſſimum fuit,) prodibit vox *Sarmat.* Græcâ flexione, *Sarmatis*,
Permutant literas Sarmatæ. Latinâ, *Sarmata.* Neque olim tantùm, ſed etiam nunc frequentiſſimum id eſſe Sarmatis, ut has permutent literas, oſtendunt ſic: ubi *Samogethus* G. pronunciat, aut *Prus*, ibi *Livo* & *Curo* *S.* eloqvuntur. Ita illis Succinum *Gintars*, his *Sintars* dicitur. *Gerti*, illis bibere, his *Serti* ſonat. Illis res viva eſt *Gywa*, Polonis *Zywa.* Illis & Lietvanis *gelaſis* ferrum, *żelazo* Polonis & ſic de aliis pleriſque. Addunt, non infrequens olim fuiſſe populis contrahere vel abbreviare voces ad facilius pronunciandum. Firmant duplici argumento hunc ſenſum. Primum eſt; quòd poſteriores ex Hebræis ſcriptores, Sarmatas Turcas, Thyſſagetis Sarmatis vicinos hodiedum vocent Thogarmatis.
2. Ratio. *Secundum* eſt, quòd huic ſententiæ favere videatur, *Locus Ezechielis*, [m] in quo Thogarmat populis, egregium *Equitatum*, præſtanteſque equos ſacer Vates attribuit: tales autem Equitatus & Equi in Sarmatia, præ cæteris aliis regionibus reperiuntur. *Sarnitius* [n] iſtud vocabulum de-
4. *An à voce Aſarmoth, filio Eber, ut vult Sarnitius.* ducit à voce *Aſarmoth*, qui fuit filius Eber, nepos Selach, pronepos Arphaxat, abnepos Semi, filii Noë. Opinionis illius eſt fundamentum potiſſimum, diviſio lingvavam. *Nam* (inquit) *ſi ſingulis lingvis attribuitur ſuus Patriarcha, quomodo Lingva Sarmatica aut Slavonica proprio Patriarcha deſtituetur, unde ſit propagata? cùm ſit lingva copioſiſſima & in tot dialectos ſcindatur?* Inſervire huic videtur ſenſui primus
Ratio Auctoris. *Origo Gentis Sarmaticæ.* Veteris Teſtamenti Vates, qui diviſiones populorum & terrarum ſecundum lingvas deſcribit. Verba Textûs ſunt: [o] *Ipſi quoque Eber nati ſunt duo filii, nomen unius Peleg*, quia in diebus ejus diviſa eſt terra. *Et nomen fratris ejus Joctan qui genuit Elmodat & Saleph & ASARMOTH & mox eodem capite. Iſti ſunt filii Sem, ſecundum familias ſuas, ſecundum LINGVAS SUAS IN TERRIS SUIS, IN GENTIBUS SUIS. Manifeſtè*, (inquit citatus modò Sarnitius,) *hic affirmat Scriptura divinitus inſpirata, non ſemel, ſed ter in uno capite, diviſionem illam gentium ſecundum numerum lingvarum factam fuiſſe* &c. Sunt qui nomen Sarmatæ
5. *An à Sarmata, voce Samogethica?* è voce Sarmatica deducunt. *Sarmata* Samogethis frequens in uſu vox eſt, *tibicinem* denotat. Poloni pro dialecto hodierna efferunt *Surmez.* Frequens in bello tibicinum uſus apud Sarmatas olim fuit. Sunt alii, quibus videtur vox derivari ab antiquo verbo Pruſſico, &
6. *An à Sarmata, voce Pruſſica?* Nadravico, *Sarmatæ*; quod *injuriam* ſignificat. Sarmatæ ſcilicet nullâ ſe injuriâ affici patiebantur; & minimis laceſſiti, multis ſe ulciſcebantur injuriis contra adverſarios ſuos.

Sunt adhuc, qui alludere volentes, ad Sarmatarum morem, quòd
7. *An à Szarmuota?* domicilia nulla olim ſtata habuerint, ſed in carris & plauſtris, ſub diu victitantes, & tanquam feri commorantes, in patentibus campis, pruinam pati aſſveverint; à *Sarmuota* ſeu *Szarmuota*, i. e. *Pruinoſus*, nomen
8. *An à Sauromętas, voce Samogeth?* Sarmatæ derivant. Sunt tandem qui nomen id à *ſaurometas* deducunt Samo-

m c. 38. n lib. 1. Annal. p. 4. ſeq. o Gen. 10.

Samogethico. Vox hæc Samogethis Tyrannum agere denotat; alludunt hi ad Sarmatarum veterum truculentiam. Sed prædicti à num. 5. Nomenclatores, aliquomodo quamvis rem exprimere videantur, magis tamen ludere videntur in ſignificatione vocum ſimilium.

Vox Sarmatæ deducitur à vocibus Sar & Mat diſtinctis.

Czar Ruſſorum eſt Sar.

Mat potens.

Sarmata potens Dominus.

Moſci vox quid ſignificet?

Mihi rectiùs videtur, nomen Sarmatæ derivari poſſe è Vetere Ruſſorum & Pruſſorum lingva, à vocibus *Sar* & *Mat* diſtinctis. *Sar*, pro quo hodie *Ruſſi* & *Moſchi* duriùs pro conſvetâ ſibi dialecto eloqvuntur *Cár*, olim notabat Dominum. Eſt hujus vocis uſus adhuc in Moſcoviâ & Tattariâ, ubi *Tattarorum Chanus* ſive Dominus dicitur Cár & Sar. *Mat* verò *potentem* ſignificat; unde *Macis* potentia eſt, etiam nunc Pruſſis & Samogethis: Poloni *moe* dicunt. Hinc Sarmata idem eſt, me arbitro, quod *Potens Dominus*: qui Titulus adeo adhuc frequens in uſu eſt, etiam Provinciis noſtris, ſcil. Poloniæ, Ruſſiæ, Pruſſiæ, Lietvaniæ, Samogethicæ, ut non tantùm nobiles ſed & ignobiles modò ditiores ſint communiter audiant *Moſci Panie* i. e. *Magnifice Domine*, quaſi *Potens Domine*: ſenſum enim duplicem habere videtur ea vox *Moſci*, ut & abbreviata, idem quòd *Miloſciwy* denotet; & immutata, idem quòd *Mozny*; quod latiæ magis reſpondet voci. Commutare autem literas Polonis & confinibus nationibus uſitatum eſt. Unde pro eo, quod Pruſſi & Ruſſi dicunt *Kamarka*, *Prowa Katka* &c. Poloni, *Komorka*, *Prawo*, *Kotka* &c. pronunciant.

§. II.

De SCYTHO-SARMATIS & Situ Sarmatiæ.

Sarmatæ ſunt Scythæ.

Balthia Scythiæ Inſula quæ Sarmatiæ regio.

SArmatæ antiquitus dicti ſunt Scythæ, de quo Plinius (lib. 4. c. 12.) *Scytharum nomen*, inquit, *uſque quaque tranſiit, in Sarmatas & Germanos, nec aliis priſca illa duravit appellatio, quàm qui extremi harum gentium ignoti propè cæteris mortalibus degunt.* Compertum quoque eſt, *Balthiam* inſulam vel potius peninſulam dictam fuiſſe *Scythiæ inſulam*; hæc autem tota eſt regio Sarmatiæ. Hinc Sarmatas *Scythas* olim vocatos fuiſſe, negari non poteſt [p]

Sarmatiæ ſitus ad ſenſum Veterum Authorum.

Viſtula Terminus Germaniæ & Sarmatiæ habitus.

Lingva Sarmatica, quibus variat dialectis.

Quis fuerit olim Sarmatiæ ſitus, Autores nobis demonſtrant, quos refero, *Vipſanius* apud Plinium, *Ptolomæus* & *Solinus* & cum iis *Jornandes* initio rerum Gothicarum, faciunt ab occidente *Viſtulam*, terminum inter Sarmatiam & Germaniam. Atque ita, juxta prædictos Auctores, quæ ſunt cis viſtulam regiones (vivimus hìc in Pomerellia) ad Germaniam; quæ trans Viſtulam ad Sarmatiam pertinebant. At quàm graviter erraverint Viri citati, ſitus hodiernæ monſtrat Poloniæ quæ utramque Viſtulæ ripam complectitur & olim complexa eſt; quam tamen ſemper pro Sarmatia habitam eſſe, plusquam certum eſt, nemine è Scriptoribus contradicente. Quod ſi è lingva Sarmatica, Sarmatia ſit æſtimanda, nuncupandave; Polonia ad utramque ripam propriiſſimè dicenda erit Sarmatia, in qua nominata lingva uſque nunc floret, ſemperque floruit. Ad lingvam verò Sarmaticam, non ſola hìc Polonica, ſed & cæteræ referendæ lingvæ, ut ſunt Venedica ſeu Vendica,

[p] Videat. Cluv. l. 1. c. 2. pm. 29.

Vendica, Herulica ſeu Verulica, Pruſſica, Curonica, Lietvanica, Ruſſica, Bohemica, Slavonica, Dalmatica, Croatica &c. quæ nomine tenus, & dialecto inter ſe diverſæ, reipſa unam conſtituunt cum Polonicâ lingvam: utpote quæ eadem ferè habent vocum ſuarum primitiva, de quo in Tractatu de Lingvâ Gothicâ fuſiùs. Argumentum hoc ex lingvâ petitum, jubet nos Veteris Sarmatiæ terminos ulteriùs extendere ab *occidente*, ſcil. ultra Viſtulam ad *Albim* fluv. & ultra; nam eouſque lingvam gentemque Sarmaticam ſe extendiſſe inferius probabimus. Quare *orientales* Sarmatiæ termini, ſecundum *Plinium Melam* & *Herodotum* erunt loca circa *Mæotidem* paludem *Tanaim* & *ultra*; ubi *Turcarum Sarmatarum* aliorumque ad *Hippicos* montes & *Thuſſagetharum*, & *Acarocantarum* & *Regiorum* ſedes à Veteribus poſitæ ſunt.[q]

Senſus Authorum de Sarmatiæ finibus.

A *Septentrione Oceanus Glacialis Sarmaticus*, unà & *Mare Venedicum* terminabit. *Meridiem* Danubii pars *Dacia* & *Pannonia* occupabit. Ab *Occidente* minimum erit Terra *Cheruſcorum*, quorum nomen ex Sarmatica derivabile eſt, atque idem ſignificat, quod Scriptores, in deſcriptione terræ illorum, nobis propoſuerunt. De quo alibi. Hac ratione Sarmatia noſtra non tantùm complectetur *Poloniam utramq́* & *Lietvaniam*, verùm etiam *Volyniam*, *Podoliam*, *Pocutiam*, *partem Hungariæ, ejusque adjacentes provincias*, *Moldaviæ*, item *Ruſſias*, *Pruſſiam*, *Livoniam*, *Curoniam*, *Samogethiam*, *Pomeraniam*, *Meklenburgum*, *Marchias Brandeburgicas*, *Lunenburgum*, *Magdeburgum*, *partem Veſtphaliæ*, ut & *Luſatiam* Provincias; *partem Saxoniæ*, *Miſniæ*, *Sileſias*; item *Bohemiam*, *Moraviam* &c. Certè Tractum Terræ à *Cheruſcis* uſque ad *Mæotidis* & *Tanais* confinia. Hos terminos ſtatuit nobis nativa & ſine interruptione temporum, iis in locis uſitata, ſemper ac permanens lingva Sarmatica. Et quamvis in nonnullis modò memoratis Provinciis, ex commixtione populorum, etiam facta ſit commixtio, aut potiùs confuſio, imò deſtructio lingvæ Sarmaticæ, ut in Pomerania, Meklenburg, Lunenb. Brandeb. Luſatia, &c. aliiſque Provinciis; attamen olim fuiſſe Sarmaticam, nec penitus ibi exſtirpatam eſſe, luculentiſſimè probant *Vendi* & *Veruli*, in his provinciis adhuc commorantes, quos antiquiſſimos harum provinciarum inquilinos à Saxonibus, propter fidem Chriſtianam diſturbatos, *Chronica* horum populorum teſtantur, & ipſa *lingva Vendorum*, quæ eadem cum Sarmaticâ eſt. Conſentit *Antiquitas*. Ipſe *Tacitus* fateri debuit, Germanos non certis terminis ſed *mutuo metu* & *montibus* à Sarmatis ſeparatos vixiſſe. Scilicet Sarmatarum potentia antiquitùs & ante Saxonum tempora longè major erat, quàm Teutonum: Quippe Sarmatas Jazyges ad Rhenum uſque penetrâſſe certum eſt, (unde nomen Sarmatarum Cis-Rhenanorum apud Beroſum & alios Autores exſtitit) quibus arva non procul *Noviamago*, temporibus *Conſtantini* & *Maximiani* Imperat. attributa ſunt.[r] Iis ergo ſupra memoratis Provinciis dominabantur Sarmatæ, uſque dum inteſtinis, atque exteris bellis attriti, ſuccreſcente Germanici Imperii potentiâ, nonnullas ex iis amiſerunt; atque ita Dominii ſui terminos coarctârunt.

Sarmatiæ amplitudo.

Coarctata Sarmatia.

§ III.

q Sarnic. c. I. r Videatur Cluv. l. 29. 14.

§. III.
De Oceano Sinuque Sarmatico.

Oceanus Sarmaticus quis?

SItus *Sarmatiæ*, ut tantò meliùs cognoſcatur; *Oceani Sinusque Sarmatici*, hiſtoricam neceſſe eſt, habere notitiam, ſine quâ plena Sarmatiæ cognitio haberi non poteſt. Juvabit ergo primò referre ea, quæ de *Oceano* Scriptores habent *Sarmatico*. Pars illa eſt *Oceani Hyperborei*, qui quà ſe effundit in Aſiam, *Scythicus*; quà in Sarmatiam Europæam, *Sarmaticus* plerumque dicitur Authoribus. Scythicus Oceanus ab *Hecatæo*, *Amalchium* mare, à *Pytheâ* Pliniano, *Concretum* ſive *Congelatum* dicitur. *Tacitus pigrum* mare nominat. Satyrico Poëtæ, [s] *Oceanus glacialis* audit. Pro Geographicâ hujus Oceani notitiâ, juxta antiqua tempora, ſciendum eſt; quæ *littora* à Veteribus Sarmatico Oceano aſſignata ſint. Nimirùm à Promontoriô *Juthlandicô* uſque ad Promontorium *Nordkin*; ab hoc verò ad *Sinum Album*, qui pars olim maris Chronii fuit & ultrà. [t]

Sinus Sarmaticus quis? Idem cum Venedico. Populi ad ſinum hunc. Ptolomæi deſcriptio ſitus Sarmatiæ. Plinii ſenſus de ſenſu Venedico. Sinus Venedicus ex ſenſu Cluverii.

De *Sinu Sarmatico* hæc dicenda veniunt. Celebris apud A. A. hic ſinus eſt, idem cum *Sinu Venedico*, quòd ad ejus littora *Venedæ* potiſſimùm habitârint; quamquam & *Scyrri* & *Hirri* habitârunt; fuitque habitus pars Oceani Sarmatici. Ita *Ptolomæus* in deſcriptione Sarmatiæ Europææ: *Sarmatia*, inquit, Europæa terminatur à ſeptentrione oceano Sarmatico, quà Venedicus eſt Sinus. De eodem *Plinius* [u] ita: *Quidam*, inquit, *tradunt hæc*; *habitari viſtulam usque fluvium à Sarmatis*, *Venedis*, *Scyrris*, *Hirris*. Sinum *Clilypenum*, (aliis Kleipedanum) *vocari & in oſtio ejus inſulam* Latrin, *mox alterum ſinum* Lagnum, *conterminum Cimbris*. Sinus hic Venedicus eſt vel *Mare Balthicum*, vel pars ejusdem, ſecundum reſtrictionem Cluverii c. l. qui hunc Sinum, quà Venedicum tantùm, terminari vult ab oſtio viſtulæ, uſque ad Narvæ amnis oſtia. Conſentit & Hartknoch. [w] In hoc ſinu iterum reperiri ſinus duos, alterum *Clilypenum*, alterum *Lagnum* aſſeruit ſuprà Plinius. Per Clilypenum cum Cluverio Hartknoch *Livonicum*, ſivè *Rigenſem* ſinum intelligit, in quo Inſulam *Latrin* vult eſſe Inſulam *Oeſel*. Per alterum verò ſinum, vel potius *Fretum* maris Balthici inter Inſulam *Zeeland* & *Finen*, in quo eſt Inſula *Langeland*. Sed hæc minimè cohærere ſibi videntur. Si enim ſinus Venedicus oſtiis Inſulæ & Nerviæ terminatur ſecundum Cluverium, ſinus, in quo Inſula Langeland jacet, non poteſt eſſe pars ſinus Venedici, eò quòd Inſula Langeland non in Sarmatico aut Venedico Oceano, ſed in *Germanico* juxta Inſulam Finen reperiatur. Aut ſi Langeland in Venedico reponatur Oceano, terminos Venedici ſinus neceſſariò Cluverius extendere debebit ad Holſatiam uſque & ſinum vulgò Cimbricum non ad viſtulæ oſtia: Inſiſtendo autem terminis ſinui Venedico poſitis à Cluverio, meliùs puto per ſinum Clilypenum intelligi *Sinum Pruſſicum* à Promontorio *Heel* uſque ad *Memelam*, & alterum ſinum *Lagnum* eſſe ipſum ſinum *Rigenſem*. Iſtic habentur *Nereæ* Inſulæ in oſtio ipſius ſinûs.

Refutatur.

D d

s Juvenali. t Vid. Cluverius. c. l. u lib. 4. c. 13. w diſp. 2. n. 6.

Vox Clilypeni.

nûs. Videtur autem Nomen Clilypenum deſumptum eſſe à ſinu Maris, qui eſt ad *Memelam* Civitatem, quæ usque hodiè lingva Pruſſo-Nadravica & Samogethica *Cleipeda* dicitur: facilè verò, apud ignaros lingvæ Pruſſicæ, nomen Cleipedæ in Clilypen permutari potuit.

Kleipeda, Memela civitas.

In hujus ſinus Memelenſis oſtio eſt inſula *Nerea*, (Curonica dicitur, quæ olim una & continens terra fuit cum *Neria Dantiſana*) Sedes olim Pyratarum, de quo in deliciis Antiquit. Pruſſ. Et ideò dicta à Plinio hæc inſula Latrin, quòd hoc nomine alludere voluerint incolæ ad Pyraticam olim Inſulanorum, quibus *Peucini*, *Fenni*, ſeu *Vinæ* Pomeraniæ ac Pomerelliæ ſe conjungebant. De quorum latrociniis ita Tacitus cit. loc. *Nam quicquid inter Peucinos Fennoſque ſilvarum ac montium erigitur, latrociniis pererrant.* Et verò nomen id *Latrin* tale quid in lingva Sarmatica, i. e. Polonicâ, Ruſſicâ, Samogeticâ, Pruſſicâ &c. denotat: (Salvâ cujusque lingvæ dialecto) denotat enim locum prædonum, qui Polonis *Lotrzyma* dicitur. *Lagnus* verò vox apud prædictos Sarmatas, ſcil. Pruſſos & Samogethas denotat *amplitudinem*, deducta à *langus*, quòd eſt *amplum*, *ſpatioſum*, *latum*. Atque talem ſe exhibet *ſinus Rigenſis*.

(Curonica dicitur) Inſul. Nerea, vulgò die Churiſche Nerung.
Sedes olim Pyratarum.
Latrin quid?
Lagnus quid?

§. IV.
De Sarmaticis & Venedicis Montibus.

MOntes Sarmatici, ſecundùm Ptolomæum * ab Occidente Germaniam terminant, inter Viſtulam & Danubium. Hodie dicuntur ij montes *Carpati*, lingvâ Patriâ *Karpak & Krepak*; diſterminantque Poloniam, Ruſſiam rubram, ab Hungariâ hodiernâ & Tranſylvaniâ. Hos montes *Solinus* † appellat *Sarmatarum rupes*. Videtur equidem Ptolomæus diſtingvere montes Sarmaticos à montibus Carpatis, ita citato loco inquiens: *Sarmatia Europæa terminatur à meridie Jazygibus, Metanaſtis, ab auſtrino Sarmaticorum montium fine, usque ad initium Carpati montis.* Sed ut verum dicam, Ptolomæus malè à ſuis Referendariis informatus, hæc aſſeruit; utpote qui ſupremum montis jugum, quod Polonis & Slavis dicitur *Tatri*, Hungaris *Tarczul*, Germanis Schneeberg à continuis nivibus; omiſerunt, montemque Carpatum ad auſtrinum Sarmaticorum montium latus poſuerunt, cùm tamen hi montes à *Maro* fluvio, usque ad *Alutæ* fontes continuo conjungantur jugo.

Montes Venedici.

Montibus Sarmaticis *Venedicos* conjungere viſum eſt è re, quoniam ipſi Venedæ Sarmatis conjuncti fuêre natione & lingvâ; quod ſupra oſtendimus. Et Ptolomæus Montes Venedicos in Sarmatia collocat, & quidem in *Pruſſia*, quæ eſt Sarmatiæ Provincia. Videatur Cluverius l. c. Situm horum montium ponit Ptolomæus in mediterraneis Pruſſiæ; ubi quod ſciam nullum montium jugum eſt, vix collium: niſi velimus dicere, montes eſſe illos, qui ad littus maris Balthici, præſertim in Neriis utrisque eminent. Sed montes hi colles potiùs dicendi ſunt: aliàs in totâ Pruſſiâ nulla ſunt aliorum montium juga,

* lib. 8. † c. 23.

juga, quamvis celebres apud Scriptores reperiantur monticuli. E quibus primus occurrit Mons *Galgarben*, in quo olim tempore Ordinis Teutonici, *ſpecula* habita eſt, quâ irruptiones Samogetharum & Lietvanorum in Pruſſiam à longè proſpiciebantur. Celebratur & ille Mons, qui eſt prope **Neidenburg**, dictus *Mons Aureus*, **der Golt-Berg**. Item *Mons* non procul ab *Olecky* ſitus, unde cum ſudum eſt cœlum ad viginti milliaria poſſe proſpectum ferri, dicitur communiter. Ita Henneberg *. Verùm hi montes, vix merentur nomen collium reſpectu montium Carpatiorum; adeoque monticuli illi, qui in Neriis, præſertim Curonenſi & qui à Nerva ad Memelam, à Memela ad Sarcaco & deinde per Neriam Dantiſcanam, tractu ferè continuo ad littus Maris Balthici reperiuntur, hîc ſunt intelligendi. Quæ omnia ſi diligenter conferantur, facilè ſitum Sarmatiæ, quem hîc poſuimus, perſpectum habere Lector poterit.

Monticuli Pruſſiæ. *M. Galgarben.* *M. Aureus.* *Olecenſis Mons.* *Montes Nerienſes.*

§. V.

De Viſtula principe fluvio Sarmatiæ.

DE *Viſtula*, qui eſt Nobiliſſimus Sarmatiæ, Princeps Poloniæ fluvius, ſuprà innuimus, ubi de variatione nominum inter Auctores egimus. Et certè multùm variat nomen illius inter Veteres & Neo-Scriptores. Plinio Solino & Jornandi *Viſtula* communiter dicitur. Plinio etiam *Viſtillus*. Jornandi etiam *VViſcla*. Melæ dictus eſt *Viſula*. Ptolomæo *Viſtulas*. Marcellino *Biſula*. Aliis *Iſtula* & *Juſtula*. Cluverio videtur, Viſtulam vocatum eſſe *Eridanum* à **Radaun** fluvio qui in Viſtulam illabitur. Rectenè? judicet prudens Lector. Mihi ſanè rectiùs videtur, idem de Viſtulâ dici poſſe, quod de Eridano Poëta: Fluviorum Poloniæ imò totius Sarmatiæ Rex Viſtula. Scilicet qui tot aliis, quot nullus alius in totâ Sarmatiâ, augetur undarum fluentis, etiam navigabilibus: qui tot Regni Poloniæ Provincias, urbesque nobiles & alluit & ditat: qui tam frequenti incolarum navigatione, uti Regno percommodus eſt, ita dives efficit *Dantiſcum*, inſigne Maris Balthici Emporium. *Albertus Gvagninus* putat Viſtulam fluvium dictum fuiſſe *Vandalum*, à Vandalis qui maximam Sarmatiæ partem incolebant. *Germanis* hodiè dicitur **die Weiſſel**/ item **Weichſel**/ item **die Wyſſel**. Cæteris Regni noſtri Provinciis, ſcilicet, Ruſſis Pruſſis, Samogethis, præter Polonos *VVisla*. Ex his tamen cæteriſque fluminis hujus denominationibus illam probamus & eligimus, quâ Sarmatæ hodie utuntur, utpote antiquiſſimam & nativam, ſcilicet *VVisla*. Eam autem à Sarmatis acceptam eſſe, adeoque ab illorum lingvâ derivandam, plusquam certum eſt. Varii tamen variè nomen hoc deducunt è Lingvâ Sarmaticâ. Sunt, qui è Polonâ voce *VVioslo*, ſive Ruſſico *VVyslo* i.e. *Remus*, deductum putant: quòd nimirum fluvius hic primò & principaliter fuerit navigabilis à Polonis in regno ſuo: cæteris fluminibus non ita viſis ad navigandum idoneis. Navigantibus autem potiſſimùm minoribus navigiis, ut ſunt lembi & cymbæ, nihil

Variat Nomen Viſtulæ. *An Eridanus?* *An dictus Vandalus?* *Wisla Nomen nativum Viſtulæ.* *An à Wioslo vel Ruſſico Wyslo i. e. Remo, prodierit?*

* in Explicatione Tabul. Pruſſ. verbo Olecky.

nihil magis opus eſt quàm remo. Et, remigibus Polonis mos eſt, ut è loco litorali moturi hâc ſe voce clamoſiore incitent ad navigandum: *Ad Remum Socii, ad Remum*, i. e. *do wiosła*, vel ut Ruſſi dicunt, *do wisla Bracia*. Sunt qui ab iisdem Polonis nomen acceptum putant ſed hoc eventu. Acciderat ut è nimiâ anni ſiccitate totus hic fluvius propè fontem planè, alibî majori ex parte ſiccaretur, reddereturque ad navigandum ferè inutilis. Res mira & notanda incolis tùm qui ſuperiùs, tùm qui inferiùs incolebant flumen, ſæpiùs in ore verſabatur; inde nomen venit fluvio, ut non aliter audiêrit, quàm ille fluvius, qui exſiccatus eſt: quod Polonis ſonat *VVyschła Rzeka*. Interim non diſputo, an nomen aliud ante habuerit: dato enim habuiſſe, ab hoc eventu notabili mutatum eſſe crediderim. Sunt qui ludant magis, in origine nominis, quàm ſeriò illam proponant, putantes à Polona voce wyszla illud deſumptum eſſe hoc modo: Interrogati ſæpius Poloni hoc nautæ qui ſuperiùs incolebant flumen, ab iis qui longè inferiùs, de fonte ſive origine fluminis: *undenam exiverit?* i. e. zkad wyſzła ta Rzekia? iisque reſpondere neſciis, locumque originalem fluminis deſignare; aucta eſt tantò magis curioſitas hominum in indaganda illius origine; unde ſæpius repetebant eadem verba interrogantes undenam exiverit? zkad wyſzła. Hinc nomen, ut putatur à Mazoviis, datum fluvio. Sed hic eſt luſus ingenii me judice: mihi probabilius videtur, nomen hoc Poloni fluminis è Gothicâ lingvâ veteri perveniſſe: Wisla Gothis flexuoſum aquæ decurſum inſtar ſinuoſi ſerpentis denotat. Volebant puto Antiqui ad ſimilem meatum Viſtulæ alludere, eumque hac voce exprimere. Et ſanè flumen hoc ſinuoſum eſſe, experimur ipſi, obliqvum illius ſpectantes alveum.

An à Wyſchła Polono verbo?

An à Wyſzła, altero Polono verbo?

Wisla nomen quid ſignificet?

§. VI.

De Populis Sarmatiæ ad Iſtulam fluvium ſitis.

AD hunc fluvium plurimas conſediſſe Gentes, plures teſtantur Auctores. Plinius præter *Sarmatas*; *Venedas, Scyrros, Hirros*, Viſtulanos recenſet accolas. His addit Ptolomæus *Finnos*, quos in limitibus Sarmatiæ & Germaniæ collocat, in quo adſtipulatur illi Cluverius, in eodem loco Finnos collocans. Jornandes ibidem *Burgundiones* reponit, quos deinde *Gepidæ* ejecerunt, ſedesque eorum ad Viſtulam occupârunt. Inſuper ad hoc flumen legimus conſediſſe *Vidiarios*, qui *Cluverio* & *Hartknoch Viridarii* dicuntur, quaſi **die Werderiſchen**/ i. e. *Inſulani*: ſcilicet, quòd ad littus Oceani habitarent, ubi tribus faucibus fluenta Viſtulæ fluvii elabuntur. His ad partem Aquilonarem confines facit *Æſtios* citatus Jornandes, ad Auſtralem verò *Agazirros*, teſte Cluverio. Ibidem videtur poſuiſſe *Herulos*, quos cum Gothis & Sarmatis unius fuiſſe ſtirpis dicit, iisque *Antes* & *Slavos* adjunxit. Imprimis verò Sarmatarum nomine, quos Plinius ad Viſtulam locat, veniunt *Bulani*, qui hodie, ut arbitror, Poloni ſunt, meritò inter omnes Iſtulanos populos primi recenſendi, quòd majorem partem fluminis ipſum-

POPULI VISTULANI Sarmatæ, Venedæ, Scyrri, Hirri. Finni. Burgundiones. Gepidæ. Vidiarii. Æſtii. Agazirri. Heruli. Antes, Slavi. Bulani.

ipſumque propè fontem occupaverint. Præter hos, quos hactenus recenſuimus, plures alios ad Viſtulam populos, licet illorum nomina non expreſſerint Authores vel non notaverint ſedes, fuiſſe probabile eſt: Certum autem prædictos omnes ad *Gothos* eſſe referendos, prout ex dictis patet & ex modò dicendis patebit.

§. VII.

De aliis Sarmatiæ populis, qui pro Gothis habiti ſunt.

NOmine Sarmatarum plures veniunt populi, qui originetenus omnes fere Gothi, vel pro Gothis habiti ſunt. Patet id ex Romanis Scriptoribus: quos enim Eutropius [a] *Carpos*, *Baſtarnas*: quos Aurelius Victor [b] *Marcomannos*, *Quados*, quos alii *Scythas*, *Alanos*, *Baſtarnas* nominant (qui omnes erant Gothiæ populi) hos *Pomponius Lætus* [c] vocat Sarmatas, bellumque cum iis geſtum vocat Sarmaticum. Vopiſco [d] *Gepidæ*, *Gautinni*, *Vandali*, ſunt Getæ, pariter & Sarmatæ. Ammianus Marcell: [e] ſcribit Julianum Cæſar. debellâſſe Gothicos populos, ob eamque victoriam dictum eſſe *Sarmaticum*. Certum quoque eſt, tempore Tyberii, *Gothos* cum Dacis Mœſiam occupâſſe; quos tamen Svetonius [f] vocat Gentem *Sarmaticam*. Aurelianum refert citatus Eutropius, [g] viciſſe Gothos ſtrenuiſſimè: quos Vopiſcus in Aureliano dicit eſſe Sarmatas. Ex his patet, prædictos populos unius originis uniusque lingvæ fuiſſe, licet non ejusdem loci vel Provinciæ; quòd multitudinem gentis locorum anguſtiæ non caperent: aut confines ſaltem fuiſſe populos, qui ad Sarmatiam amplo ſenſu referendi ſunt. Ptolomæus [h] maximas plurimasque gentes recenſet Sarmaticas cum inquit: *Tenent Sarmatiam gentes maximæ, Venedæ per totum Venedicum Sinum. Et ſuper Daciam, Peucini & Baſtarnæ, & qui totum Mœotidis latus, Jazyges & Roxolani, & qui interiores ſunt iis Hamaxobii & Alauni Scythæ. Minores autem gentes tenent Sarmatiam penes Viſtulam quidem fluvium; ſub Venedis Gythones & Phinni, poſt Bulanes, ſub quibus Phrungundiones, poſt Avarini juxta caput Viſtulæ amnis, ſub his Ombrones, poſt Anatrophracti, poſt Burgiones, poſt Arſyetæ, poſt Sabori, poſt Piengitæ & Bieſſi penes Carpatum montem. Jis omnes Orientaliores ſunt ſub Venedis quidem iterum Galindæ & Sudeni & Slavani, usque ad Alaunos, ſub quibus Igilliones & Ceſtiboci.* En, quot Sarmatiæ gentes? nondum tamen omnes ab Auctore ſunt recenſitæ. Scimus enim fuiſſe *Æſtios*, qui Caſſiodori ætate ſuccinum colligebant, præter alios, de quibus in ſequentibus, Sarmatiæ populos. Et quamvis hæc populorum nomina in præſenti periêrint, vel mutata ſint, non ideo ſuſpectam tanti Geographi auctoritatem habere debemus. Sæpius enim variantur populorum locorumque nomina; pro varietate Principum; aut placito vulgi: quod, ut Poëta canit:

Mobile mutatur ſemper cum Principe.

Ubi enim nunc illa, quæ antiqui Scriptores loqvuntur nomina? Ubi

Gothi & Sarmatæ ſunt unius originis & lingvæ.

Sarmaticæ gentes Ptolomæi.

Ee

[a] In breviario lib. 9. [b] in Cæſar. [c] in Dioclet. [d] in Probo. [e] lib. 24. [f] in Tiberio. [g] in Aureliano. [h] lib. 2. Geograph.

Ubi illi *Hermunduri?* *Uſipetes?* *Ubii?* *Semnones* celebres olim populi? Certum itaque eſt, longè plures fuiſſe confines Sarmatis Gentes, ſed quæ non omnes nobis ex Hiſtoriis patent, propter non accuratam illarum deſcriptionem: hinc noſtrum erit, eas tantummodo referre & in ſequentibus proponere, quarum notitiam è Scriptoribus habere poterimus.

§. VIII.

De Reliquis Sarmatiæ populis.

Ad Sarmatas referuntur. Carni. CElebres olim Sarmatiæ populi *Carni* erant, ob aurifodinas, quas habuerunt, celebres. Eorum ſedes fuiſſe in *Carinthia* & comitatu *Goricenſi*, quæ eſt Provincia Auguſtiſſimæ Domui Auſtriacæ ſubjecta, fertur à nonnullis. Eò usque Sarmato-Gothi ſuos extenderunt limites, de quo videri poteſt Lazius.[i] *Carnucii.* Præter hos fuêre *Carnucii*, confines Sarmatis Jazygibus. De iis Plinius[k] habet, quòd ad Danubium uſque & Pannonias ſuas extenderint ſedes. *Unde nomen populi?* Obiter hic noto Originem nominis, quam & *Ern. Dietzelius* probat, è lingva Sarmatica profectam eſſe: dictosque *Carnucios*, à veſtibus, quas ex corticibus arborum parabant: prout usque nunc in Samogethia, vocantur illi, qui ex corticibus tiliæ vel alius arboris ad id idoneæ, calceamenta conficiunt, vel iis utuntur. *Oſi.* *Oſi* inſuper Sarmatis accenſentur, quos nimirum Sarmatæ ſibi ſubegerant. Eorum ſedes non procul à Quadis, quorum terga clauſerant, unà cum Gotinis, quos Dio Kotinos, vocat. *Gotini.* Tacitus Oſos & Gothunos tributarios dicit Quadorum & Sarmatarum, quod palam eſt, utrosque confines fuiſſe Sarmatis, aliàs iis tributum imponere non potuiſſent Sarmatæ & Quadi. Oſos Cluverius ponit ad Viadrum à Septentrione; ad Marum, ab occidente in Ducatibus Oppelen & Ratibor Sileſiorum; putatque non tam Sarmatarum, quàm Quadorum fuiſſe tributarios; ego tamen puto, quòd, cùm Quadi ad Gotho-Sarmatas referantur, omni jure Tacitus & illorum & Sarmatarum dicere potuerit tributarios. *Situs Oſorum.* Propriè tamen ad montana Moraviæ, ubi ferri fodinæ reperiuntur, ponendos eſſe judico; quòd illi cum Kotinis ad id mineralis effodiendum adigerentur: præſertim quia Ptolomæus hiſce populis *Pariennæ* locum adſcribit, quem cit. Cluverius *Bern* ſeu Brin Moraviæ oppidum eſſe putat. *Unde nomen Oſi?* Unde autem hoc nomen Oſis venerit, non eadem mens Eruditorum eſt; communis tamen, ex lingva Sarmatica illud derivandum eſſe. Unde quidam deducunt ab Oſſa, quod in Polonica lingva Veſpam denotat, eo argumento moti an conjecturâ, quòd olim inſolenter hi populi moleſtique vicinis fuerint; Hinc dicti Oſi, quaſi Oſſii, i.e. Veſpæ. Et certè adhuc Sarmatis in uſu eſt, nomina ex ſimilibus rerum argumentis tum ſibi tum aliis imponere. Ita legimus apud *Illuſtriſſimum Sobieſcium* lib. de bello Chotinenſi[l] primo. Quòd Coſaci Petro Kunaſzewicio, Generali ſuo *Sahaydaczny*, militare cognomen à pharetra ductum; Alteri autem temulento ac ignavo, maleque ſuos tractanti milites, *Borodawka*, quod Verru-

i l. 6. de Migr. Gent. k l. 4. pm. 95. l pm. 55.

Verrucam notat, indiderint. Si nobis conjecturare fas eſſet, poſſemus illud nomen deducere ab *Uſy*, quæ vox Latinis *myſtaces* ſignificat, (Poloni quoque vaſy dicunt.) Ita adhuc in Samogethia dicuntur *Uſai*, & *Uſoczai* qui oblongos gerunt myſtaces. Ita *Longobardos* à *longis barbis* deducere non verentur quidam apud Paul. Diacon. [m] ſimiliter & Oſos puto ego, ab aliis Sarmatis ita vocatos, nomen hoc retinuisſe. Neque inſolens eſt populis à talibus rerum argumentis nomina deſumere.

His tandem annumerandi ſunt *Gotinni*, ut Tacito dicuntur, vel, ut Dioni, *Kotinni*, noſtrorum Gothorum confines, tantummodo ad ferri fodinas, operaſque ſerviles adhibiti. Et probabile eſt, illos non proprio nomine Gothos ſed Kotinos dictos eſſe: pro hodierna Samogetharum dialecto *Kudini* dici deberent: quo vocabulo miſeri ac ſerviles homines non ſolùm à Samogethis ſed & Pruſſis & Lietvanis &c. nuncupantur. Quare non incongruè Cluverius c. l. c. 31. aſſignat iis locum ad fines Poloniæ, Sileſiæ & Moraviæ.

Gotinni ſeu Kotinni.

Unde nomen hoc ?

§. IX.

De Jazygibus Sarmatis, eorum Situ & Fortitudine.

CElebre quoque Jazygum Sarmatarum, nomen fuiſſe olim, conſtat ex Scriptoribus. Meminit illorum *Ptolomæus.* [n] *Tenent Sarmatiam Gentes maximæ Venedæ -- Mæotidis latus Jazyges & Roxolani,* &c. Meminit eorundem *Strabo,* [o] ubi inquit: *Suprà jacens regio univerſa inter Boryſtenem & Iſtrum, primum eſt Getarum ſolitudo; poſtea Tyragetæ, poſt hos Sarmatæ Jazyges, & Baſilci & Urgi. Plinius* [p] ita de illis: *Superiora autem inter Danubium & Hercynium ſaltum, usque ad Pannonica hyberna Carnucii, Germanorumque ibi confinium, campos & plana Jazyges Sarmatæ, montes & ſaltus pulſi ab his Daci. Ex adverſo Baſtarnæ tenent.* E ſenſu Auctorum, quos citavi, videntur Sarmatæ Imperii ſui habuiſſe fines, Ruſſiam, Hungariam & Tranſylvaniam, quare Cluverius & Blancardus, in ea, quæ inter Danubium & Tibiſcum fluvios ſita eſt Hungaria, (ſuperior modò dicitur) hos Sarmatas collocat. Sed num Veteres Geographi certam horum populorum notitiam, quo ſitu inter ſe conjuncti vel disjuncti fuerint, habuerint, meritò dubitatur; præſertim cùm ipſe Plinius c. l. ſe non certam habere horum locorum notitiam fateatur.

Jazyges Sarmatæ.

Nomen Jazygum apud Recentiores variat. Albertus *VVijug Kojalowicz,* [q] vocat illos *Jatwiegos* & *Jatwingos* & *Jazyges.* Apud *Petrum à Dyſburg.* [r] Terra Jazygum vocatur *Jazwingia*, & habita eſt pro parte *Ruſſiæ* ſeu Lietvaniæ. Cluverius [s] refert *Jazyges* dictos fuiſſe *Vagos.* Sed num ita dicti ſint, quòd vagabundi fuerint, an quòd ad fluvium Vagum degerint, incertum eſt. Unde Jazygum Nomen propriè ſit derivandum, non facilè dixerim. Videtur mihi, hìc errorem lingvæ aut vocis vitium irrepſiſſe, ut pro *Gasſijes*, Jazyges dicerentur. *Gasſijes* autem

Nomen Jazygum apud Recentiores variat.

Jazyges Vagi.

m lib. 1. cap. 9. n l. 3. c. 5. o l. 7. p c. l. q part. 1. Hiſt. Lietv. lib. 4. pm. 120. r in Chron. Pruſſ. part. 3. c. 3. s l. 2. c. 14.

autem dicuntur Lingva Gotho-Sarmatica ii, qui aliis ſunt terribiles, à *Gaſſu, Gaſtu*, quòd *gandum primitium* habet, *Terrex* ſignificet. Et ſanè ſat hæc fuit gens terribilis, vicinis & hoſtibus.

Situs terræ Jazygum.

Situs Terræ Jazygum communi ſententiâ fuit eò loci, quo nunc eſt Podlachia. *Joachimus Paſtorius ab Hirtenb.* [t] ponit Jazyges etiam in Pruſſiâ, quà Lietvaniæ jungitur ad Terram Samogetharum. Mea conjectura eſt, olim Jazyges in Confiniis Ruſſiæ & Hungariæ hodiernæ nativas ſuas & antiquas ſedes habuiſſe: Dicit enim Tacitus. Jazyges Sarmatas proximos per campos vagos auxilio veniſſe *Vannio* Regi Quadorum, gentis cum Marcomannis & Bohemis unius. Quod ſanè facere nunquam potuiſſent, ſi non fuiſſent contermini iisdem. Conſentit *Dio* [u] qui Jazygibus conterminos facit *Suevos*, *Quados* & *Marcomannos*. Hi itaque Jazyges à Romanis pulſi pars ad *Rhenum* eſt ducta, à Cæſaribus Romanis Conſtantio & Maximiano in principatu Diocletiano illisque arva tributa, audiêruntque *Sarmatæ Cis-Rhenani.* [w] Pars ad *Ruſſiam* ceſſit, ubi agros Podlachicos ſucceſſu temporis occupârunt; & ad Boleslai usque Pudici tempora retinuerunt. Fuerunt ergo Jazyges, Gens Lietvanis & Samogethis conjunctiſſima olim, imprimis Secul. XII. Polonis autem infenſiſſima, ad ſtuporem ferox & pugnax, neque unquam aut referre pedem aut pugnam quovis loco etiam iniquo detrectare ſolita. Memorabile refert citatus modò Kojalowicius c. l. Cùm contra illos Boleslaus (Pudicus,) Rex Poloniæ bellum decreviſſet, atque tunc primùm Jazygum fines intrare auſus fuiſſet, Jazyges non modò repentinis irruptionibus, miraque celeritate agros Polonorum à latere pervaſtâſſe, ſed eo ipſo ferè momento, quo Polonorum exercitus intravit Jazygum fines, ſtatim prælium inchoâſſe. Verba Auctoris profero. *Et certè, cùm vix ſenſiſſe adventum Polonorum Jatwingi putarentur, repente Boleslao, ſub ipſam auroram ab excubiis nunciatum, ingentes hoſtium copias, citato agmine advolare; atque rectà in caſtra Polona ferri. Ducebat eum exercitum præfectus militiæ, KOMATUS. Tanta verò erat ferocia militi, ut eodem impetu, quo venerat, ab itinere in vallum Polonum contemptìm rueret. Eductæ à Boleslao properè in campum copiæ, atque quantùm ſubita vis ferebat, vix explicandi ordines ſpatium erat. Et quia ſtatim pro vallo ad manum planè res venerat, cæco omnino, diuque dubio Marte, in multas horas, tota vi, prælium gladiis agebatur. Primus Polonis ad victoriam paſſus fuit, cedes Komati. Is enim cùm inter primos, prælium voce & manu urgens, Ducis ſimul, militisque officium fortiter exequeretur, facto à pluribus ſimul impetu, confoſſus interiit.* Ita ſæpè viri unius fato, bellorum fortuna agitur. *Mox inde jam cæteri faciliùs vinci, & acies in cladem, non in fugam inclinare. Nemo enim loco cedere; ſed tantùm cadentibus multis, ordines fatiſcere, & viam ad victoriam aperire. Quare ut campum integrè obtineret Polonus, internecione omnes delendi erant Jatwingi: cùm quisque aut è veſtigio, quod ſemel cæperat, quoad concideret à vulneribus, depugnaret; aut in locum jacentis commilitonis inter conſertos Polonos gradum obſtinatè promo-*

Fortitudo Jazygum.

Cædes Jazygum.

t lib. 2. Pol. Fl. in Caſ. pm. 29. u lib. 67. & 71. w Cluv. lib. 2. c. 14. pm. 412.

promoveret, &c. Tandem totus populus hic à Polonis debellatus, & Proceribus, atque omni equeſtri ordine acie deletis, Jazygum ſimul univerſum nomen deletum eſt, Colonis vel in Poloniam vel in Lietvaniam abductis. Illud notandum, quod *Dio Caſſius*, de quodam Jazyge ſcribit, cui *Meſtor* erat nomen, ubi laudat eum à duplici virtute, *Fortitudinis*, quæ in milite, & *fidelitatis*, quæ in ſervo amatur. Nam propter robur & *audaciam* in venationibus Imperatori *Adriano* imprimis charus fuit; *fidelitatem* verò præſtitit, dum eidem Imperatori mortem, quamvis rogatus inferre neque voluit; neque, affectu mentem manumque revocante, valuit. *Meſtor fortis & fidelis.*

Jazygum Reges aut res geſtas enarrare, haud facile eſt, eò quòd illi magis in generosè factis, quàm in ſcriptis edendis occupati fuerint. *Cedrenus* [x] tamen meminit Regis cujusdam *Rauſimodi*, contra quem Conſtantinus M. acerrima bella geſſit, parte exercitûs Romani potiore amiſsâ. *Zoſimus* etiam meminit, cujusdam Jazygis reguli, *Taifalis* nomine, cum quo idem Imperator bellum gerere coactus eſt. Memoratur aliàs apud *Beroſum* quispiam Jazygum Sarmatarum Rex *Polakus*, de quo Sarnitius l. 1. Quod ſi non confictum nomen ſit, conjectura foret, Polonos noſtros à bellicoſiſſima Jazygum gente originem duxiſſe: aut certè è Polonis quempiam aſſumptum ad Regimen, Jazygibus imperâſſe. *Reges Jazygum.* *Rauſimodus.* *Taifalis.* *Polakus.*

§. X.

De Amazonibus Sarmatarum connubio inſignibus.

FInitimæ Sarmatarum Amazones, eorundem connubio, præter alia, celebres exſtitêre: teſtantibus id Pomponio Mela [y] Herodoto [z] & aliis. Eæ lingvâ Sarmaticâ dictæ fuerunt Oeorpatæ i. e. *Viriducæ*, vel potius *Viricidæ*. Oeor enim juxta Herodotum virum denotat & pata occidere. Nomen Amazonum, videtur eſſe Græcum, unde autem provenerit, non ſatis eruditi conveniunt. *Philoſtratus* [a] putat, dici Amazones, quòd infantes *mazo* i. e. mammâ non alantur, ſed roris favis, qui in mellis modum calamis fluviatilibus inſidet, lacte præterea equino adjecto. Alii putant, dictas eſſe Amazones, quòd mazo careant, i. e. mammâ; amburere enim dextram ſolitas tradunt Hiſtorici, ut in proximam, plus commeans alimenti, valentiam conciliaret ei, quæ etiam per naturam invalida habebatur. Ita enim Pomponius Mela c. l. *Fœminæ Sarmatarum cum viris bella ineunt, atque ut habiles ſint, natis ſtatim dextra aduritur mamma, inde expeditur in ictus mamma, quæ exeritur, virile fit pectus: arcus tendere, equitare, venari, puellaria penſa ſunt, ferire hoſtem, adultarum ſtipendium eſt, adeò ut non percusſiſſe pro flagitio habeatur.* Apud Græcos, *Maza* vox accipitur, pro re tenui vilique; unde Amazones dici poſſent, veluti *qui mazâ careant*, non tenuis vilisque populus, a enim præpoſitum nominibus Græcis eſt privativum, ſivè negativum, ut *apathos*, *aſtomos* &c. Ex Euſtatio Cœlius ſuprà citatus putat Amazones inde nomen duxiſſe, quòd lacertis ac *Amazones Oeorpatæ.* *Unde dictæ Amazones.* *Maza vox quid?* *Euſtatii Senſus de nomine Amazonum.*

x In Chronico ad ann. 23. y lib. 18. z lib. 4. a in Heroicis.

ac teſtitudinibus & id genus venenatis animantibus alerentur. *Themyſciras* olim Amazonum ſedes putat Sarn. l. 1. Themyſciræ fluv. proximus fuit Parthenius fluvius, ad cujus ripam *Heneti* & *Moſzini* degebant. Hoc memorabile. Monſtrantur adhuc arces quædam in finibus Bohemiæ, *Dziewczybræ*, i. e. *puellares* dictæ, ubi ſedes quoque ſuas habuiſſe feruntur: quæ mulieres, ſive veteres Amazones fuerint, ſivè veterum progenies, teſtantur ſaltem nomina illa, eas etiam in iſtis regionibus ſuas colonias habuiſſe. *Amazonum Expeditiones* variæ: (1.) in *Aſiam* Cymmeriis. (2.) ad *Epheſinum templum*, de quo Manethon Ægyptius. (3.) ad *Trojam*, ſub Duce *Pentheſilea*, quas adduxit *Odius* & *Epiſtrophus*.

§. XI.

De Bellis Sarmatarum cum Scythis, Gothis, Romanis.

Bella Sarmatarum cum Scythis.

QUamvis Sarmatæ cum Gothis & Scythis unius originis habeantur & ſint; plurima tamen bella Sarmatæ cum Scythis & Gothis habuêre. Diodorus Siculus [b] refert, quòd Sarmatæ, gentem Scythicam, ejuſque Regem Aly ſubegerint. Id verò putat Sarnicius, [c] factum fuiſſe circa tempora *Samſonis*. *Manethon* Ægyptius [d] refert Sarmatas cum *Celtis*, ſub Rege *Galatâ* bella geſſiſſe, atque à Galatâ devictos fuiſſe. Galatæ Pater fuit, juxta Diodorum Siculum [e] *Olbius*. Cujus mentio fit etiam apud Ptolomæum. Quis autem fuerit Olbius ignotum & quæ ejus vocis perplexitas apud Authores? Videantur Prolegomena cap. ult. Etiam cum *Gothis*, conterraneis ſuis, bella geſſerunt, de quo Paulus Diaconus. [f] Imò & exteris nationibus bella intulerunt Sarmatæ. Cum *Philippo Macedone*, Sarmatas noſtros bellum geſſiſſe Jornandes c. l. teſtatur, quod tandem ſic finitum eſt, ut Philippus, *Medonem*, *Gothilæ* Sarmato-Getarum Regis filiam duceret. Hi ſub Scytharum nomine cum Alexandro M. congreſſi, ejus ducem cum univerſis copiis delêrunt. [g] *Julii* & *Auguſti* Cæſarum temporibus, primùm innotuêre Romanis; ſub Auguſto bella cum Gepidis in Pannonia geſſerunt. Sub *Tiberio* Aug. Pannonias diripuerunt. [h] Sub *Domitiano* recruduit bellum, & univerſa legio ejus cum Duce interfecta eſt. [i] Sub *Trajano* iterum bella renovârunt Sarmatæ, non tamen felici ſucceſſu. [k] Sub *Antonino* Imperatore cum *Marcomannis*, *Quadis* & *Suevis* junctis viribus arma moverunt in Romanos, quorum hoc bello ærarium adeò exhauſtum fuit, ut Imperator ipſemet *vaſa ſua aurea, pocula chryſtallina & murrhina*, *uxoriam ac ſuam ſericam veſtem*, *multaque ornamenta gemmarum vendere coactus fuerit.* [l] Sub *Philippo* quoque Imperat. Sarmatæ & terreſtribus & navalibus copiis omnia vicina Romanorum vaſtabant. [m] Quod & temporibus Imperatorum *Decii*, *Virii*, *Galli*, *Licinii*, *Valeriani*, *Claudii*, *Aureliani*, *Probi*, *Diocletiani*, *Sylva-*

Cum Celtis.

Galata Rex Celtarum.

Bella Sarmatarum cum Philippo Macedone.

Cum Alexandro M.

Cum Romanis Impp.

b lib. 2. c. 11. *c* c. l. p. 24. *d* in ſua hiſt. in ſupplem. Beroſi. *e* lib. 6. *f* lib. 16. pm. 541. *g* Auban. Boem. lib. 2. p. 14. *h* Aurelius Vict. & Eutropius in Tiberio. *i* Eutrop. in Domitiano. Egnat. *k* Eutrop. in Trajan. *l* Eutrop. in Antonino. *m* Pompon. Læt.

Sylvanii, *Conſtantii*, *Valentiniani* continuatum eſt: quando non modo *Pannonia* ſed etiam totum *Illyrium* & *Mœſia*, imò *Græcia* quoque & *Macedonia* prædæ Sarmatarum patuerunt. Hæc ſi benè ponderentur, non omnino fabuloſum videbitur; quod habet *Vincentius Kadlubko*, de bellis Sarmatarum, cum Julio Cæſare geſtis; quamvis adjuncta hiſtoriæ, ſive circumſtantias, quas ille affert omnino probare non poſſimus. Fuiſſe tamen Sarmatarum nomen & virtutem per arma Romanis cognitam patet ex Plinio.[n] Neque antiqua Græcorum ſcripta de iis ſilent. **Kadlubkonis Hiſtoria.**

§. XII.

De Boryſtenitis, ſive populis ad Boryſtenem ſitis.

CUm *Strabo*[o] & alii Sarmatarum agros ad Boryſtenis ripas reponant, viſum eſt hîc apponere nomina gentium celebriorum, quæ ad Boryſtenem habitâſſe creduntur. Sunt autem: *Getæ*, *Baſileæ*, *Jazyges*, *Urgi*, *Nomades*: Hos *Strabo* c. l. & *Herodotus* nominant *Boryſtenitas*; inter hos ad occidentem partem ſunt *Callipides*, *Græco-Scythæ* dicti i. e. è Græcis facti Scythæ. Tum *Alizones*, Scythæ *Aratores*, quorum mos fuit *torrere tritica*, conſimilis ei, qui in Samogethia, Nadravia, Zolavonia uſque adhuc durat. Deinde *Neuri*, quorum tractus ad *Aquilonem* vergit. (Conjectura eſt, hos Neuros fuiſſe *Niepri* accolas, quo vocabulo ille fluvius à Polonis vocatur) Ab *Oriente Hilæi* & *Olbiopolitæ*, *Androphagi*, *Melauchlæni*, *Lapiri*, Sauromatæ. Ad aquilonem *Budini Thyſſagethæ* multique alii.

Corollarium, de Ludo Sarmatico. Ludus Sarmaticus celebratur apud Authores, quem tamen illi non deſcribunt, neque exprimunt in quo conſtiterit? Hoc de illo referunt, quòd nihil eo dulcius ſit. Talem quondam ludum à *Carino* Imperatore Romæ exhibitum, notat *Vopiſcus* in Carino.

APPENDIX

De Inſulis Sarmatiæ adverſis.

INſulas contrapoſitas Sarmatiæ, viſum eſt apponere præſenti de Sarmatiâ TRACTATUI, tanquam terminos. Meminit illarum *Mela*[p] earumque incolas nominat *Oones*, *Hippopodes*, *Panotios*. Cluverius[q] has Inſulas putat eſſe *Novam Zemblam*, (*Zemlam* ego lego, & dicitur Ruſsicè *Terra*.) Sed hæc *Cluverii opinio* non probatur nobis. Imò. Veteres ſeptentrionalem Oceanum non ſunt emenſi navigiis, ita ut ad novam Zemlam pertingere potuerint: nam ultra Sveones, Mare, ſive illud Balthicum, ſive Norvegicum ſit, pigrum & glaciale ſtatuerunt. Imò nondùm ſeculum eſt, quo notitiam harum Inſularum ſcilicet

n lib. 4. o lib. 7. p lib. 6. q lib. 1. c. 11

ſcilicet Novæ Zemlæ accepimus. 2dò. Dicere in Nova Zemla fuiſſe incolas, haud eſt probabile, cùm ob *inclementiam poli* ibi homines ſubſiſtere non valeant; quod ex hiſtoria hodierna certum eſt. Videatur Itinerarium *Hemskerkii*. 3tiò denique aliter ſentire ſvadet nominum iſtorum derivatio. *Oones* enim lingva veteri Pruſſica, dicuntur Inſulares, voce deducta ab *Uona*, quod aquam denotat, inde *Udas* humidus, aquoſus. *Hippopodes* autem ſunt, quaſi *Uppopates* i. e. *qui ad ripam fluminis degunt*. *Panotiorum* nomen derivatum videtur à *Panas*, Pano, i. e. Dominus, inde Panotis, ſeu juxta hodiernam dialectum *Panâitis*, quaſi *vice Domini*, ſeu *filii Dominorum*. Mihi videntur ita eſſe dicti, quòd inter Inſulares Magiſtratum geſſerint. Sed in his ſentiendi libertas relinquitur omnibus: ut enim conjecturare in dubiis, ita conjecturas has vel illas acceptare, vel afferre novas, ingenuis liberum eſt ingeniis.

CAPUT XI.

Quæſtio Unica & Poſthuma.

An Getæ & Gothi fuerint unus populus?

NE Lectorem in re aliàs dubiâ, dubium relinquerem, viſum eſt mihi apponere hîc Quæſtionem unicam & poſthumam, quia mihi natam poſt alias; *an ſcilicet antiqui illi Getæ fuerint Gothi, de quibus hîc agimus?* Dum enim utrumque nomen promiſcuè hîc accipimus, videtur una eademque gens Getarum & Gothorum à nobis intelligi; majusque oritur dubium, ex illo inſigni inter nobiles Geographos problemate, *An ſcilicet illi populi, antiquis Getæ dicti, fuerint Gothi iidem, de quibus nos in præſenti.* Quare & nobis idem problema agitandum eſt.

Lazius,[r] Cluverius,[s] Pontanus[t] ſentiunt diverſos fuiſſe Getas à Gothis, atque *Jornandem* & *Joannem Magnum*, imperitiæ arguunt & nugacitatis, Gothos cum Getis confundentem. E contra ſunt Viri non minus eruditi, qui contrarium affirmant, dicuntque Gothos & Getas unam fuiſſe gentem. Ita H. *Grotius*[u] Dan. *Heniſius*[w] J. *Loccen. Freinsheimius*[x] C. *Hartknoch*,[y] & alii plurimi. Priorum rationes ſunt. 1. *Getarum nomen apud Græcos eſſe vetuſtius, quàm Gothorum.* Jam Getarum meminiſſe *Herodotum* non Gothorum: quorum nomen demùm poſt *Antonini* tempora, vel paulò ante tempora Conſtantini M. innotuiſſe. 2. *Getas fuiſſe Thracas*, & Thracum vicinos idque patere ex Herodoto, Strabone & aliis. 3. *Lingvæ diverſitatem diverſos etiam arguere populos.* His reponit adverſa pars ſequentia: ad 1. ultrò largiri, Getarum nomen apud Græcos vetuſtius, quàm Gothorum, ſed exinde colligere velle, non fuiſſe Gothos & Getas unam gentem infirmo

r lib. 10. s lib. 3. cap. 34. t in deſcript. Daniæ. p. 607. u c. l. w in Panegyric. Guſtavi M. x in Antiquit. Sveco-Goth. y in literis ad Loccenium. z in diſſertationibus de Antiquit. Pruſſ.

infirmo niti talo. Immutari facilè potuêre nomina populorum & tempore & uſu. Forſan (ait Loccenius) ex lingua Svetica dictos fuiſſe à voce *Göthar* vel *Giothar:* Græcos autem & Latinos ſuæ lingvæ ſono pronunciâſſe Getas, poſtea Gothos. Præter teſtimonia domeſtica adducit idem Auctor etiam teſtimonia extranea vetera. Imprimis Ælii Spartiani, qui Gothos appellatos fuiſſe Getas his verbis atteſtatur: *Cùm Antonius Caracallus Germanici & Parthici & Arabici & Alemanici nomen adſcriberet*, (quòd has Gentes devicerat;) *Helvius Pertinax filius Pertinacis, dicitur joco dixiſſe: Adde ſi placet etiam Geticus Maximus, quòd Getam occiderat fratrem, & Gothi Getæ dicerentur: quos ille, dum ad Orientem tranſit, tumultuariis præliis devicerat.* Talemque denominationem non vulgò uſurpatam, ſed *eruditis* in uſu fuiſſe, probari poteſt teſtimonio *Hieronymi*,[a] qui Gothos *ab Antiquis eruditis* Getas vocatos eſſe aſſerit. Addit *Freinsheimius*, quòd Latini ſolemni mutatione τȣ̃ Ε, in τὸ Ο Getas in Gothos permutârint; ſimiliter atque πτὸλεμᾶος, Latinis eſt Ptolomæus, κέρκορα, Corcyra &c. *Id de terminatione*, dicere (verba ſunt Authoris) *ſupervacaneum eſſe, cùm in barbaris nominibus ea ſit arbitraria. Sic dicimus modò Turcas, modò Turcos.* Ad ſecundum, quo Getas vocatos fuiſſe dicitur Thraces vel Thracum vicinos, reſpondent: *Herodotum*[b] *Getas Thracum fortisſimos* dicere, ſed illud ipſum quoque de *Gothis* aſſerere Procopium[c] quòd ſcilicet *ſint omnium barbarorum fortisſimi*; ut vel hinc colligere liceat Getas & Gothos fuiſſe unam origine gentem. Neque Getas ideo fuiſſe dictos Thraces, quòd originetenus Thraciam habuerint, ſed quòd Getæ incoluerint advenæ hanc terram, & ibi demùm ſe propagârint. Hoc ſenſu intelligendus eſt Aurelius Victor in Gratiano, Thraciam & Daciam genitales terras Gothorum appellans. Ad Tertium reponunt 1. Quæ propriè fuerit *lingva Getarum & Gothorum* illis temporibus? neſciri. 2. Quamvis modò poſt tot ſecula, diverſa Getarum & Gothorum argueretur lingva, exinde tamen non ſequi, Getas & Gothos olim non fuiſſe unum populum: Quia ex confuſione & commixtione gentium oriri etiam ſolet confuſio & commixtio lingvarum. De quo Bodinus Meth. Hiſtor. c.. 9.

Adjicit Loccenius verba quædam Getica, quæ ex lingua Sveco-Gothica, i. e. *Teutonica* derivare laborat. Apud Getas olim *Deus reſuſcitandorum*, γεβελεῖσιο appellabatur, quod nomen ille derivat à Svecico: *Gifva Loiſa*, i. e. *dare pauſam à curis*, quod per mortem fieri certum eſt. Nomen *Zamolxis*, (qui Deus Getarum fuit) manſiſſe autumat apud Dalecarlios, qui quem mortuum putabant, ad Samolſin abiiſſe dicebant, teſte Olao Rudbek. Gepidarum (Gothicæ gentis) nomen, pergit Auctor, quòd Jornandes à Gepanta; Johann. Magnus à *Gepa* deducit, eſſe Sveco-Gothicum & denominare *pigrum ſtolidum* à voce *gapar*, quod Svecis *Oſcitantem* ſignificat: Boroiſtæ Nomen Regis Gothorum derivari à voce Svecica; *Burviſta*, i. e. *qui comis eſt erga cives, vel ruſticos:* Vocabulum *Cotiſon* vel *Gothi-Son* illi deſigna-

[a] In Præfat. Comm. in Ep. ad Galatas. [b] lib. 4. [c] lib. 4.

deſignare *Coti filium*. Similiter, verbum *Intaphis*, putat idem tunc ſignificâſſe, quod Germanicum: **Einbüſſen** i. e. clade affici, ſed quo primitivo gaudeat non addit. Denique ſententiam ſuam teſtimonio probat *Valefridi Strabonis* [d] (vixit is ante annos ferè DCCC. Tempore Ludovici pii Imp. R.) qui ita ſcribit: *Gothi & Getæ eo tempore, quoad fidem Chriſtianam edocti ſunt, in Græcorum provinciis commorantes, noſtrum* i. e. *Theodiſcum ſermonem habuerunt*. Ultimò, ex *convenientia morum* demonſtrari poſſe putat, Getas & Gothos eſſe unum populum: ſcilicet Getas & Gothos generoſos fuiſſe ſe *immortales credidiſſe*; utrosque fuiſſe *capillatos*, *criſpatos*, *braccatos* &c. Ita ſuprà citati Authores diſceptant inter ſeſe. Ego ab utraque parte diſſentire certis adductus rationibus cogor: Virorum tamen præfatorum ſalvâ, per omnia, auctoritate & honore.

Dico itaque 1. Nomen Geticum latiùs ſe olim effudiſſe, quàm ad populos Gothicos noſtros: Græcosque, Thraces & Dacos ac cæteros Scythas ac barbaros, cis & trans Tranaim & ultra, hoc nomine veniſſe; adeoque hoc ſenſu Cluverium non malè ſenſiſſe, qui, verbis Taciti inhærens, nec amplitudinem vocis Getarum, & quod in multis Græci ad vocabulum γείτων, (vicinum id ſignificat) alluſerint advertens; Gothos à Getis diſtinxit. Hac ratione, certum eſt, Thraces vocatos fuiſſe Græco-Getas; Tyræ accolas Tyrogetas; Mœſiæ incolas, Maſſagethas: Hippicorum montium accolas, Hippogetas, &c. 2do. Uſum tamen ſucceſſu temporis obtinuiſſe, ut nomen Geticum, ſive Getarum Gothis noſtris, Romanum Imperium tam potentiſſimum debellantibus, datum ſit, idque non tantùm ex ſententia ſimpliciorum & vulgi; ſed etiam eruditiſſimorum Virorum. Neque hìc nobis officit, quòd aliud ſit nomen Geticum, aliud Gothicum; Unde enim hoc provenerit, ſuprà cap. 3. §. 4. oſtendimus. Nec: quòd Getarum nomen antiquius ſit, quàm Gothorum: Ultrò largimur Græcos ante Romanos res has ſcripſiſſe ut in Prolegom. pag. 4. c. m. oſtenſum. Nec quidquam impedit, Getas Thraces eſſe dictos, quo argumento hoc factum, tractavimus Cap. IX. §. 1. Quod autem *Loccenianam* de *linguâ Gothicâ opinionem* attinet, non video, quâ ratione, Viro aliàs doctiſſimo, conſentire queam, verba Gothica, invitis etiam Minervæ labris huc illud deflectenti, atque ſuam Svecicam pertrahenti lingvam. 1. Certè *Gybeleiſis*, Getis non fuit Deus requiei; ſed *Deus reſuſcitandorum*; ſeu ut Herodotus loquitur. Ἀθανατιζόντων, i. e. *immortalizantium*: quaſi *Deus ille*, *qui mortuos ſuos vitæ reſtituit*; *ut ſint immortales*. Et hoc vocabatur Gybeleiſis, idem adhuc ſignificat in lingva Sarmatica, Zamogetharum, Pruſſorum, Lietvanorum: ſcilicet à voce Gyva & leiſis, i. e. immortalizans, ſeu qui ſinit vivere, non mori. Quo ſenſu qui primis Samogethicam lingvam labris attigit, iſtud Gyweleiſin intelliget. Nec ſenſus iſte, quem Loccenius voci huic dedit, adeò certus probatusque eſt, ut non à plurimis, iisque haud contemnendæ eruditionis Viris & quidem Svecis rejiciatur;

d c. 7. de verit. Eccleſ.

tur; ſcilicet ab Olao Magno,[e] Joanne Magno,[f] Stiernhelmio,[g] &c. Hi enim derivant à Teutonico Blitzen/ i. e. *fulgure*, quaſi ſit *Geweleiſis* idem *quod Jupiter tonans*. Sed & hi, prout Loccenius, à ſenſu, quem veteres Getæ de ſuo Giweleiſi habuerunt, longè diſcedunt. 2. *Zamulkſis* ſeu *Zamolxis*, teſte Herodoto, c. l. Deus eſt, *ad quem defuncti meant, & ad quem mittuntur, ut ipſi inſerviant*; id fit, quando terra tumulantur. Hujus originem vocis propoſituri dicimus, derivandam eſſe à voce *Ziame vel Zeme* i. e. *Terræ*, *Zemeluks* & contractè *Ziamulks* eſt Zamogethis, Nadravis, Zalavonis, *Deus terræ, terrâque tumulandorum*; Ex voce hac Ziameluks, fecerunt Græci Zamolxis: Opinio autem iſta Getarum olim; ſcilicet Zamolxin eſſe talem Deum, ad quem defuncti, quorum ille ſevitio indiget, mittendi ſint, adhuc durat apud plurimos in Nadravia, Zalavonia, Pruſſia, in Zamogethia, Lietvania, de quo fuſius in Delic. meis. Quod teſte Olao Rudbek aſſerit; *iſtam locutionem ad Samolſin ire*, *in uſu adhuc Dalecarlios eſſe*; Reſpondeo; Longè alio ſenſu hoc apud Dalecarlios dici, quàm quo apud Getas olim. Nam Dalecarlii hac phraſi mortem deſcribunt, *communem hominum collectionem*; quare de homine mortuo, vel de illo, quem putant mortuum, dicunt eum, ad illum conventum, quò omnes homines conveniunt, abiiſſe. Et id nomen Sammolſis apud Dalecarlios derivatur à Teutonico Sammelen. Inde Sammelplatz/ eine Verſamlung/ i. e. Collectio, congregatio. Non ſanè hoc ſenſu Getæ olim hoc vocabulum uſurpârunt, neque nunc Pruſſi, aut Zamogethæ aut Lietvani. 3. Quod originem nominis Gepidarum concernit, concedimus apud Teutones nonnullibi vocem Japert, oſcitantem ſignificare; aſt nimis debile pro ſententiæ iſtius confirmatione argumentum, ex mera vocis natum alluſione, quæ eò magis fallit quò incertior eſt ejus vocis genuina ſignificatio. Eraſmus Stella c. l. vult hos populos *Sigepedas* vocandos eſſe, Joannes Bretkius in M. S. antiquit. Pruſſ. *Jeipedes*. Utrumq; nomen denotat hominem, qui deſignato tempore pedes ſuum curſoris munus perficit. De quo in Deliciis meis. 4. *Boroiſta* nomen Regis Getarum Jornandi eſt & dicitur *Legislator*. Sraboni[h] ſcribitur βυροβίϛας. Hic repetimus, quod ſæpiùs jam innuimus, illud ſolenne Sarmatarum, vocales a pro u. pro o, u, pro u, y, &c. commutandi. *Buroviſtas*, autem eſt in Lingva Sarmatica Samogetharum (quod Nadravis eſt *Barowiſtas*,) *Litium diremptor*, à *baras*, *rixa*, & *wiſtu*, *compono* & *dirimo*; Quæ derivatio certè meliùs quadrat, nomini officioqúe Regis illius, quàm illa Loccenii de comitate cum civibus vel ruſticis. Nam Regis vel Legislatoris eſt lites dirimere, componere. 5. De illo Gotiſon apud Svetonium[i] bene judicat Loccenius, quòd non dicatur Dei filius, ſed filius Goti vel Koti. Sed exinde non ſequitur eſſe vocem Sveco-Gothicam. Apud Perſas plurima reperiri verba certum eſt, quæ ferè idem in Germanicâ lingvâ denotant, quod in Perſica. Cùm tamen exinde, Perſas Germanicæ originis eſſe, dicere non poſſimus. Et Gotiſon vel pro

e l. 2. rerum ſeptentriol. c. 7. f l. 1. c. 10. g In liter. ad Joann. Loccenium. h lib. 7. Geogr. i In Auguſt. c. 12.

pro hodierna dialecto, Gotiſun idem in Sarmatia denotat, nimirum filium Gothi. Scilicet Polonis Syn eſt filius; Lietvanis Sunus, Samogetis Suns, Curonibus Sun. Denique multò meliùs vocabulum *Intapha*, ex linguâ Sarmaticâ deducitur, quàm è Teutonico **einbüſſen /** nimirum à verbo Pruſſico, Xdabhu, quod effertur quaſi in dabhu, i. e. irrumpo, pro quo modò Poloni dobywam dicunt, i. e. irrumpo, impugno. Hac derivatione ſenſum non malè aſſequi poſſumus Svetonii, de clade Darii loquentis, quam ipſi Rex Gothorum *Anticyrus* intulit. Nimirum: *Crebris fatigatus Intaphis octoginta millia perdidit armatorum*, i. e. *crebris fatigatus oppugnationibus ſeu irruptionibus* &c. 7. Teſtimonium Valefridi Strabonis Abbatis Augienſis etiam contra nos non multùm militat. Dicit enim is tantùm, quòd Getæ & Gothi, ab eo tempore, quo ad fidem Chriſti perducti, inque Græcorum provinciis commorati ſunt, Theodiſcum ſermonem in uſu habuerint, non autem, quòd Theodiſca lingva, lingva fuerit Gothorum primæva & genuina. Potiùs ſequi videtur, quòd antequam Chriſtianam fidem ſuſceperint, atque in Provincias Græcorum venerint, aliam, quàm Theodiſcam lingvam habuerint. 8. Mores quos adducit ſimiles Getarum Gothorumque Svecicorum; adeoque quòd Sveco-Gothi, *generoſi* fuerint, *mortem contempſerint*, *ſe immortales crediderint*, quòd *capillati*, *braccati inceſſerint* &c. hæc omnia, nimis commune ac infirmum præbent argumentum; atque multis variarum nationum populis communiſſima ſunt, alia ſanè & ſpecialior hìc requiritur convenientia, ſi ex rituum ſimilitudine ſit aliquid probandum. Et in his quoque facilis eſt lapſus: quamvis enim religio, mores, ritus profani ac domeſtici, modus vivendi, ſigna quædam afferant, ſimilitudinis, non tamen ita luculenter demonſtrant populorum unitatem aut diverſitatem: Nam plurimos videmus, inter ſe aliàs diverſos populos in religionis cultu: alios in modo regiminis, alios in rebus domeſticis convenire, cùm tamen non ſint eædem gentes. Sarmatæ Slavique habuerunt cum Gallis ritus eosdem in *Sortilegiis*, in *exſtipiciis* & aliis, & tamen diverſæ fuerunt gentes. Teutones & Sarmatæ in *modo vivendi* conveniebant, cùm tamen longa horum populorum ſit differentia.

Ex Supra-dictis clarè ſequitur Gothos noſtros unam cum Getis fuiſſe gentem, nec fuiſſe Sveco Gothos ſed Sarmatas, &c.

CORONIS
LIBRI PRIMI
De Gloriâ Gentis Gothicæ.

QUô in honore *Gothicum Nomen* fuerit, quo in pretio virtus, diſcimus *ex* 12. *lib. Cod.* Non enim tantùm *confœderati* Romanorum fuêre Gothi, ſed etiam *ſummis* ab iisdem Romanis affecti

honori-

honoribus. Nimirum iis, inclinantis Romani Imperii *Directio* credita eſt: Et *Flavius Gainus* Gothus à Provinciis Romani *Imperii Orientalis* in Imperatorem electus eſt contra Arcadium Imperat. Rom. *Stilico* quoque Gothus tutor ac ſocer Imperatoris Honorii, ſimulque cum eo occidentale rexit Imperium. *Odoacro* quoque Gotho, Herulorum Regi ceſſit *Auguſtus* Imperator imperii Rom. habenas. Reges quoque plurimi in Europa affinitate ſibi conjunxerunt Gothos, ut devincirent animos. Ita *Theodoricus Amala* Gothus duxit in uxorem *Clodovæi* Regis *Galliarum* filiam. Theodorici autem filiam duxit *Rex Hiſpaniæ*, alteram *Rex Burgundiæ*, Procopius.[k] Sequentibus dein ſeculis dum *Saraceni* plurimas in Hiſpaniis occupârunt Provincias, *Gothorum reliquiæ*, Saracenos invadendi omnem arripientes occaſionem, eò tandem rem bello deduxerunt, ut ſub Rege Gotho *Alphonſo* omnes Hiſpaniarum Provincias & Regna vindicârint. Ab hoc Alphonſo familiam ſuam deducunt *hodierni Hiſpaniarum Reges*; ſed & *hodiernus Romanus Imperator*, & qui cum hac auguſtiſſima *Auſtriacorum* familia conjuncti ſunt. Vid. *Mich. Ritius*, de Regib. Hiſpan.[l] Celebre Nomen Gothicæ gentis, alias inſuper devinxit ſibi gentes, adeò ut ſe ad Gothos referri origine voluerint. Ita Hugo Grotius c. l. p. 60. ex Gvillemanno refert, quod *Switzeri* à *Svedis*, quos ex falſa Jornandis relatione, vel interpretatione Gothos opinatur noſtros originem ſuam deducere ſatagunt. *Gyraldus Cambrenſis* ſcribit: *Scotos* ſe Gothorum prolem venditare. *Cambdenus* in ſua Brittania inquit; *Nec fraudi Scotico nomini eſſe poteſt, ſe Gothorum prolem agnoſcere, cùm potentiſſimi Hiſpaniarum Reges hinc Stemma ducere glorientur.* Adde his, quæ *Beda*[m] habet de *Pictorum* gente, ex *Scythiâ* veniente, ubi per Scythiam Auctor notarum in hunc locum intelligit Gothiam. Denique memoriam nominis præferunt ſuo nomine *Civitates in Germania* à Gothis fundatæ, quæ utique nunc florent, eæque ſunt *Gottingen*, *Gotha* &c.

Flav. Gainus Imperat. Orient.

Stilico rexit Imp. Rom. Orientale.

k lib. 1. de bell. Goth. l Videatur Hornius in Orbe Imperante, pm. 1621 ubi inter alia hæc habet: *Ab his Gothis univerſa Nobilitas Hiſpanica originem ſuam ducit; Id quod ſibi ſuisque Hiſpanis honori duxit* Carolus V. Imperator; *& ignominioſum in Hiſpania, aliunde, quàm à* Gothis *genus ſuum derivare.* m lib. 1. hiſtor. Anglica. c. 1.

Syllabus Contentorum in Tractatu
Orbis Gothici intitulato.

Prolegomena, in Orbem Gothicum.

§ 1. Recenſentur Veteres Rerum Gothicarum Scriptores. Pag. 1.
2. Proponuntur è Recentioribus præcipui Rerũ Gothicarum Auctor. 1.
3. Quanta Geographiæ ſit neceſsitas utilitas, difficultas. 3.
4. Laplus veterum Geographorum notantur. 4.
5. Defectus Recentiorum Auctorum notantur. 6.
6. Quanta difficultas ſit in deſcribenda Populorum Antiquitate. 7
7. Proponuntur cauſæ perplexitatum inter Hiſtoricos & Geographos occurrentium in Materiâ de Gothis. 8.
8. Expediuntur reliquæ Perplexitatum Cauſæ. 9.

Orbis Gothici Lib. 1. p. 13.

Cap. I. De Origine Nominis Gothorum Getarumque & an Gothici Nominis ſuperſint Reliquiæ? ubi de Guddis. 14.

§ 1. Proponuntur aliorum ſenſa de Origine Nominis *Gothici*. 14.
2. De Origine nominis *Getharum* ſenſa *aliorum* proponuntur. 15.
3. De Origine Nom: Gythonum, Gatunnorum &c. & ſinu Codano. 16.
4. Proponitur Noſtra ſententia de Origine prædictorum Nominum. 17.
5. An Reliquiæ Gothici Nominis in Regno Sveciæ manſerint? 18.
6. An Reliquiæ Nominis Gothici in terris Europeæ Sarmatiæ reperiantur. 19.
7. Unde Nominis Guddæ contemptus hodie in Pruſsia? 20.

Cap. II. De Origine Gentis Gothicæ. p. 21.

§ 1. Proponitur Auctorum ſententia de Origine Gentis Gothicæ & Gentium. p. 20.
2. Proponitur Auctoris ſententia de Origine Gentis Gothicæ. 24.
3. Magnitudo Gentis Gothicæ ex multitudine Gentium demonſtratur. p. 25.
4. De Gothis ſuccini Collectoribus. p. 26.

Cap. III. De Gothis Germanicis. p. 26.

§ 1. Antiquorum ſenſus de terminis Germaniæ, Mariſque Germanici. p. 27.
2. Auctoris ſententia de propriis Antiquæ Germaniæ Terminis. 28.
3. Auctorum ſenſus de Nomine Germaniæ. 28.
4. Auctorum ſenſus de Nomine Teutoniæ. 29.
5. Auctoris ſenſus de nomine Teutoniæ. 29.
6. De diſtinctione Germaniæ à Teutonia. 30.
7. De Germania Celtica. p. 30.
8. Senſa aliorum de Origine Nominis Germaniæ. p. 31.
9. Refelluntur ſenſa propoſita. 31.
10. Auctoris ſententia proponitur. 32.

Cap. IV. De ſedibus Gothorum in Scandia; ſive de Gothis Svedicis vel Sveco-Gothis. p. 33.

§ 1. De nomine Scandiæ. p. 33.
2. De nominis Scandiæ derivatione. p. 34.
3. Affertur Jornandis ſententia ejusque ſequacium. 35.
4. Refellitur ſententia Jornandis de Migratione Gothorum è Scandia. 36.
5. De tempore Migrationis ſenſa Auctorum proponuntur. p. 38.
6. De variis Scandinaviæ populis aliorum ſenſa. 39.
7. Refellitur Authorum ſententia propoſita de Hillevonibus. 40.
8. Proponitur Auctoris Opinio de Hillevonibus nec non populis ſequentibus, 42.
9. De Guthis & Firæſis. 43.
10. De Daucionibus & Lupionibus 43.
11. De Phavonibus, Finnis, Carbonibus. 44.
12. De Chadinnis & Sitonibus. 45.
13. Proponuntur & Refelluntur Argumenta Hugonis Grotii de Sveco-Gothis. p. 46.
14. Probatur Argumentis Sveco-Cothos non fuiſſe Gotho Sarmatas. p. 47.
15. De Juthis in Juthlandia longè diverſis à Gotho-Sarmatis. 49.

Cap. V.

1. De ſedibus Gothorum in Sveonia, & Svevia, ſive de Sveo- & Svevo Gothis. 49.
§ 1. De differentia Sveonum & Sveronum à Svecis. 50.
2. De differentia Sveonum à Svevis, Svevorumque veterum ab hodiernis. 51.
3. De Sedibus Sveonum & Svevorum. p. 52.
4. De Variis Svevonum populis. p. 53.
5. De Semnonibus, Principe Svevorũ populo. 54.

6. De

6. De Centum Svevorum pagis. Pag. 56.
7. De Svevo inſigni Svevorum flumine. 57.
8. De bellicis Svevorum Expeditionibus. 58.
9. Recenſentur Reges Svevorum qui diverſis gentibus imperârunt. 61.
Reges Svevorum ad Viſtulam & Albim. 61
In Hiſpaniis & Luſitania. 62.
In Norico & Liburnia. 63.
10. Oſtenditur & probatur Svevos fuiſſe Gotho-Sarmatas. 63.
11. Deducitur Sveonum nomen è lingva Sarmatica, tanquam ab Origine ſua. 65.
12. Sveones, accolæ Maris Baltici, unde Romanis innotuerint. 67.
13. De illuſtrioribus Sveo-Gothorum familiis. 67.

Cap. VI. De Cimbris, Venedis, Æſtiis & cæteris Gotho-Sarmatiæ populis. 68.

§ 1. De Cimbris eorumque ſedibus. p 68.
2. De Cimbrico Promontorio. 70
3. De Venedis, eorumq; nominis derivatione. 70.
4. De Mari Venedico & Balthico. 71.
5. De Balthia Inſula, Abula, & Sambia ſeu Samia. 72.
6. De Inſula Gleſſania. 73.
7. De Æſtuario Oceani Mentonomo. 74
8. De Æſtiis eorumq; Nomine, ſitu & potentia. 75.
9. De Scyris & Hirris Æſtipum populis. 77.

Cap. VII. De Gotho-Scythis, ſeu Gothorum ſede Scythia.

§ 1. De Nomine Scytharum. 79.
2. De Antiquitate Scytharum. 81.
3. De Origine ſeu de primo Auctore gentis Scythicæ. 82.
4. De Proverbiis Scythicis. 82.
5. De Scythico Mari & Inſulis. 83
6. De diſtinctione Scytharum ſeu diviſione in Aſiaticos & Europeos. 84.
7. De Celtis & Celto-Scythis. 85.
8. De Silva Hercynia, cujus accolæ Scythæ fuerunt. 85.
9. Recenſentur Scytharum populi. 86.

Cap. IIX.
De Variis Gothorum ſedibus. p. 87.

§ 1. De Gothis in Dacia. p. 87.
2. De Gothis in Pannonia. 88.
3. De Gothis in Moeſia. 88.
4. De Gothis in Thracia. 89
5. De Gothis in Illyrico. pag. 89.
6. De Gothis in Italia, Græcia Gallia. 90.
7. De Gothis in Hiſpania. 90.
8. De Gothis in Phrygia. 91.

Orbis Gothici lib. Cap. IX.
Oſtenditur prædictas Gothorum ſedes non fuiſſe nativas; ſive Originales terras. p. 92.

§ 1. An Thracia fuerit nativa Gothorum ſedes. 92.
2. An Dacia fuerit genuina Gothorum ſedes. 93.
3. An ad Pontum & Tanaim Gothi primitus conſederint. 95.
4. An Pannonia & Mœſia Primævæ Gothorum ſedes fuerint? 96.
5. Concluditur & probatur nativam Gothorum ſedem fuiſſe Sarmatiam. 97.

Cap. X.
De Sede Gothorum in Sarmatia ſive de Gotho-Sarmatis. 101.

§ 1. De Nomine Sarmatarum. 101.
2. De Scytho-Sarmatis & ſitu Sarmatiæ. 103.
3. De Oceano Sinuque Sarmatico. 105.
4. De Sarmaticis & Venedicis montibus. 106.
5. De Viſtula Principe fluvio Sarmatiæ. 107.
6. De Populis Sarmatiæ ad Iſtulam fluviũ ſitis. 108.
7. De aliis Sarmatiæ populis qui pro Gothis habiti 109.
8. De reliquis Sarmatiæ populis. 110.
9. De Jazygibus Sarmatis, eorum ſitu & Fortitudine. 111.
10. De Amazonibus Sarmatarum connubio inſignibus. 113.
11. De Bellis Sarmatarum cum Scythis, Gothis, Romanis. 14.
12. De Boryſtenitis, ſive populis ad Boryſtenem ſitis. 15.

APPENDIX.
De Inſulis Sarmatiæ adverſis 115.

Caput XI.
Quæſtio Unica & Poſthuma.
An Getæ & Gothi fuerint unus populus?

Coronis Libri primi.
De Gloria Gentis Gothicæ. p. 120.

Catalogus Auctorum in hoc Tractatu: *Orbe Gothico* Citatorum.

Ablavius.
Adamus Bremenſis.
Marcus Adami.
Ælianus Spartianus.
Æmilius Cimbricus.
Æſchines.
Æthicus.
Agathias Smyrnæus.
Agrippa.
Albertus Stadenſis.
Althamerus.
Anaximander.
Antonini Itinerarium.
Antonius Archiep. Florentinus.
Leonhard. Arietenius.

Artemidorus.
Aſinius Pollio.
Aſinius Quadratus.
Athenæus.
Joann. Aubanus.
Auguſtus Octavius.
Auſonius.

J. Bancardus.
Banjertus *Henricus.*
Baronius Cardinal.
Goropius Becanus.
Badinus.
Bonfinius *Antonius.*
Bertius.
Beto.
J. Bretkius.

Cœlius.
Philipp. Calimachus.
Niceph. Caliſtus.
Capitolinus Julius.
Aurel. Caſſiodorus.
Cedrenus.
Nicet. Chroniates.
Cicero.
Claudianus.
Clitarchus.
Phil. Cluverius.
Conringius.
Dan. Cramerus.
Mart. Cromerus.
Reinh. Curike
Curtius.

Damaſtes.
Caſp. Danckwert.
Joann. Daubman.
Jodoc. Lud. Decius.
Deugippus.
Deuxippus.
Dicæarrhus.
Ern. Dietzelius.
Diogmetes.
Diodorus Siculus.
Dion Caſſius.
Dio Halicarnaſſæus.
Joann. Dlugoſſus.

Eratoſtenes.
Ericus Ep. Upſal.
Eudixus.
Eudoxus.
Eugippus.
Euſebius Cæſar.
Euſtatius.
Eutropius.
Pomp. Feſtus.
Valer. Flaccus.
Florus.
Freinsheimius.

Stephan. de Garibay.
A. Gellius.
Glarcanus.

Godofredus.
Georg. Golnicius.
Gregorius Turinens.
Hugo Grotius.
Sim. Grunow.
Albert. Gvagninus.
Gvido Ravennas.

Hanno.
Chriſtoph. Hartknoch.
Hecateus.
Dan. Heinſius.
Hellanicus.
Helmoldus.
Helmond.
Heinskerkius.
Caſp. Henneberg.
Marcianus Heracleotas.
Heraclitus.
Herburtus de Felſtin.
Rutger. Hermannides.
Herodianus.
Herodotus.
Heſiodus.
Hieronymus.
Himilco.
Hipparchus.
Horatius.
Georg. Hornius.

Idacius.
Jeroſchin.
Joannes Abbas Viclariens.
Jornandes.
Joſephus.
Iſidorus.
Juba.
Julian. Diac. Tol.
Julius Cæſar.
Juſtinus.

Vincent. Kadlubko.
Kekkermannus.
G. Knappius. S. J.
Alb. Wijuk Kojalowicius.
Alb. Krantzius.

Lactantius.
Lampſacenus.
Wolfg Lazius.
Joann. Leo.
Liebenthal.
Joann. Loccenius.
Lucanus.
Lucianus.
Luculli Porticus.

Joann. Magnus.
Olaus Magnus.
Manethon Ægyptius.
Joann. Mariana.
Amm. Marcellinus.
Joann. Martini.
Maximus Cæſ. Auguſt.
Megiſtenes.
Mela Pompon.

Melanchton.
Georg. Mercator.
Metrodorus.
Joann. Micrelius.
Matth. Miechovius.

Nicephorus Calliſtus.
Nicol. Cælianus.

Flor. Oecampus.
Oneſecritus.
Oroſius.
Abrah. Ortelius.

Joach. Paſtorius ab Hirtenb.
Patrocles.
Paulus Diaconus.
Philoſtratus.
L. Piaſecky.
Plato.
Plinius.
Plutarchus.
Fr. Pollio.
Polybius.
Iſaac Pontanus.
Poſidonius.
Privilegia Svecica.
Norvegica.
Procopius.
Proſper.
Ptolomæus.
Pytheas.

Quintilianus.

Radevicus.
Georg. Rhanis.
Cæl. Rhodiginus.
Michael Ritius.
Joach. RoſenZwejus.
Olaus Rudbek.

Stan. Sarnicius.
Saxo Grammaticus.
J. Schaeflerus.
Caſp. Schutz.
Seleucus.
Serapio.
Sidonius Apollinar.
Car. Sigonius.
J. Sobieſcius.
Solinus.
Sophocles.
Sozimus.
Eraſm. Stella.
Stephan. Byzant.
Georg. Stiernhelm.
Strabo.
Matthias Strikowsky.
Snorro Sturlaſonius.
Svetonius.
Sev. Sulpitius.
Aen. Sylvius.

Tacitus.
Theodoſius.
Theopompus.

Thucidi-

Thucidides.
Timæus.
Trogus.
Max. Tyrius.

Valefriedus.
Bernhard. Varenius.
Paul. Varnefrid.
Vellejus Paterculus.

G. Verelius.
Veturius.
Victor Toletanus.
Victor Uticenſis.
Villichius.
Volcatius Gall.
Volaterranus.
Vopiſcus.
Urſpergenſis.

Thom Waiſſelius.
Nicol. Wilmarus.

Xenophon.

Zamaloa Cantaber.
Joann. Zieglerus.
Hieron. Zurita.
Zoſimus.

Index Populorum quorum ſit mentio

Situsq; plerumq; notatur in Orbe Gothico

ABorigines. 21. 24.
Acorantæ. 107.
Ægyptii. 29. 81.
Æſtii. 11. 37. 75. 108.
Æſterlingi. 76.
Æſtingi. 39.
Æſt Saxones. 76.
Æoles. 23.
Agathyrſi. 80. 86.
Agazirri. 108.
Alani. 96. 109. 13. 26. 30. 38. 98.
Alauni. 109.
Albani. 23.
Alemanni. 53.
Alites. 26. 64.
Alizones. 86. 115.
Alveanes. 39.
Amazones. 80. 113. ſeq.
Anatrophracti. 98. 109.
Andegavi. 5.
Androphagi. 86. 115.
Angli. 52. 54.
Antes. 74. 108.
Antropophagi. 80.
Aratores. 115.
Argipoci. 86.
Arii. 54.
Arimaſpi. 10. 86.
Arſietæ. 98. 109.
Avares. 25.
Avarini. 98. 109.
Auchatæ. 86.

Balthici. 73.
Baſilei. 87. 115.
Baſſalta. 26. 64.
Baſtæ. 11.
Baſtini. 11.
Baſtarnæ. 10. 11. 94.
Baſtarni. 11. 64. 86. 87.
Baſternæ. 11. 13. 26. 86. 88. 98. 109.
Batarni: 11. 109.
Belgæ. 28.
Bellonothi. 26.
Biarmii. 54.
Bieſſi. 98. 109.
Blemiæ. 11.
Badnii. 54.
Bohemi. 18. 94.
Bojari. 53.
Boji. 23.
Bojohemi. 52.
Borani. 11.
Bornholmii. 39.
Boryſtenitæ. 86. 116.
Brenni. 69.
Britones. 90.
Britani. 10. 24. 85.
Budini. 56. 115.
Budiacenſes. 80.
Buguntí. 53.
Bulanes. 98. 108.
Burgiones. 98. 103.
Burgundiones. 13. 26. 53. 64. 108.
Burii. 52.

Callipides. 116.
Carbones. 40. 44. 45.
Carelii. 40.
Carini. 26.
Carni. 60. 110.
Carnucii. 110.
Carnuncii. 11. 64.
Carpatii. 40.
Carpi. 109.
Caſſubii. 54.
Catalonii. 91.
Catti. 54.
Cauchi. 26.
Cautones. 54.
Celtæ. 10. 24. 29. 31. 85.
Celto-Scythæ. 10. 85.
Cenomani. 60.
Cenninenſes. 60.
Ceſtiboci. 98. 109. 86.
Chadani. 40. 45.
Chati. 69.
Charudes 69.
Cheruſci. 52. 54.
Chreſtoni. 92.
Chunus. 26. 64.
Cilices. 23.
Cimbri. 10. 23. 26. 41. 69. 84. 105.
Cimmerii. 82.
Cobandi. 69.
Colchi. 23. 76.
Corduli. 52.
Curones. 77.

Daci. 10. 26. 27. 64. 87. 93. ſeq.
Dai. 10. 94.
Dalicarlii. 40.
Dani. 16. 95.
Dauciones. 40. 43.
Davi. 93.
Deuringi. 54.
Dithmarſi. 70.

Eliſii. 54.
Eudoſes. 54.

Favones. 40.
Fenni. 11. 54. 106.
Fieringii. 40.
Finlandi. 73.
Finmarchi. 40.
Firæſi. 40. 43.
Franci. 58. 82.
Funduſi. 69.

Galatæ. 23. 31.
Galindæ. 98.
Galli. 10. 23. 24. 29.
Gallogræci. 23.
Gauthigothi. 40.
Gautunni. 16. 109.
Gepidæ. 13. 25. 64. 65.
Germani. 6. 10. 24. 28. 64. 87.
Getæ. 1. 10. 15. 17. 21. 26. 43.
Getuli. 15.
Girminiani. 93.
Gomari. 23.
Gothi. p. 14.
Gothini. 14. 15. 52. 54.
Gothones. 26.
Gotlandi. 40.

Gothunni. 91.
Gracæ. 4.
Græci Gethæ. 15.
Guddæ. 20.
Gutæ. 15.
Gutones. 14. 26.
Guttæ. 15. 40.
Gyllandi. 40.
Gythones. 14. 16. 98. 109.

Hæſti. 75.
Halani. 86.
Hailli. 39.
Hali. 64.
Hallandi. 39.
Hallin. 39.
Hamaxobii. 98. 109.
Helveones. 54.
Heneti. 114.
Heptocomatæ Scythæ. 86.
Hermiones. 26.
Heruli 13. 21. 48. 72. 64. 108.
Hermunduri. 52. 54.
Herichidæ. 55.
Hilæi. 115.
Hillevones. 39. 40. ſeq.
Hippogethæ. 118.
Hippopedes. 115. 116.
Hirri. 77. 100.
Hiſpani. 10. 24.
Hunni. 13. 59. 96.
Hyperborei. 10.

Jazyges. 64. 87. 98. 109. 111. 115.
Iberi. 23.
Jeipedes. 119.
Igilliones. 98. 109.
Illyrii. 10. 24. 85.
Ingævones. 26. 41.
Jones. 23.
Iſtævones. 26. 75.
Juthi, ſeu Juthlandi. 49.

Kaurones. 77.
Kotini. 111.

Laivones. 42.
Lappes, Lappones. 40.
Laxii. 86.
Lelokai. 37.
Lepchi. 20.
Lietvani. 18. 19. 101.
Lemovii. 26. 54. 98.
Livones. 42.
Longobardi. 2. 25. 48. 52. 111.
Loppi. 40.
Latophagi. 80.
Lubiones. 44.
Luji. 52.
Lygii. 26.

Macedones. 23.
Manimi. 54.
Marcomanni. 52. 54. 94. 109. 104.

Marſi. 28.
Marſingi. 52. 54.
Maſovii. 38.
Maſſagethæ. 15. 23. 118.
Mauringi. 48.
Medai. 23.
Melanchlæni. 86. 100. 115.
Metanaſtæ. 106.
Mœſii. 96.
Moravi. 94.
Moſchi. 23. 26. 64.
Mugillones. 52.
Murci. 60.
Mypſæi. 92.

Nadravi. 15.
Nahajenſes. 80.
Naharvalli. 10. 54.
Nannetes. 5.
Nariſci. 54.
Natangi. 38.
Neuri. 26. 64. 86.
Nomades. 12. 80. 86. 115.
Norwegi. 40.
Nuithones. 54.

Odryſæ. 92.
Olbiopolitæ. 115.
Ombrones. 98. 109.
Oones. 115. 116.
Oſii. 52. 110.
Oſtgothi. 16. 26. 64. 89.

Pannonii. 26. 64.
Pannotii. 115.
Paralatæ. 86.
Parthi. 25.
Peucini. 11. 26. 54. 98. 109.
Phavones. 44.
Phinni. 98. 109.
Phœnices. 3.
Phrungundiones. 98. 109.
Piengitæ. 98. 109.
Polexiani. 38. 94.
Poloni. 33.
Pomerelli. 54.
Pomeſani. 41.
Precopenſes. 80.
Procuſtus. 26. 64.
Pruſi. 17. 21. 37. 94.

Quadi. 13. 38. 52. 54. 64. 94. 109. 114.

Reudingi. 54.
Rhoetii. 60.
Rhodii. 23.
Riphaces. 23.
Romani. 4. 10.
Roxolani. 98. 109.
Rugi. 26. 54. 64. 90. 98.
Ruſſi. 19. 20. 23. 101.

Sabalingi. 69.
Sabori. 109. 98.

Saccæ. 23.
Samogethæ, vid. Zamogethæ.
Sambienſes ſeu Sambi. 38.
Saraceni. 23.
Sacinnei. 41.
Sarmatæ. 10. 13. 15. 26. 27. 33. 90. 100. 108.
Sauromatæ. 86.
Saxones. 69. 61.
Scandiani. 33. ſeq. 39.
Sceptruchi. 80.
Scoloti. 80. 86.
Scordiſci. 92. 23.
Scritofindes, ſeu Scritofinni. 40.
Scyri. 65. 77. 90. 100. 105.
Scythæ. 9. 10. 13. 22. 30. 33. 78. ſeq. 103.
Sembi, ſeu Sami. 55.
Semnones. 54. ſeq.
Sennones. 13.
Siambri. 69.
Sibini. 52.
Sicambri. 69.
Sichi. 60.
Sidones. 11.
Sigipedæ. 119.
Sigulones. 69.
Sileſii. 94.
Silingi. 62. 65.
Sitones. 40. 45. 54. 66.
Slavi 2. 21. 100. 108.
Sleſwigii. 70.
Soladamiſtæ. 38.
Spali. 78.
Stavani. 98. 109.
Svardones. 54.
Sudini. 98.
Svecogothi. 36.
Svedici. 19.
Sveones. 40. 49. ſeq. 52. 64. ſeq. 77. 90. 100. 105.
Svevi. 13. 26. 50. ſeq. 90. 53.
Sviones. 54. 65.

Taifali. 93. 96.
Tarentini. 83.
Tartari. 23. 103.
Tauri. 23. 86.
Tauriſci. 23.
Taurones. 29.
Teutones. 23. 26. 29. 30.
Teutiſci. 29.
Thraces. 10. 92. 89. 93.
Thraco-Getæ. 15. 87.
Thrauſi. 92.
Thyſſagethæ. 86. 102.
Toringi. 52.
Tranſylvani. 93.
Traſpices. 86.
Trenchteri. 58.
Trogloditæ. 80.
Turcæ. 23. 102.
Turcelingi. 78.

Tyrigetæ. 15. 87. 118.

Valachi. 93.
Vandali. 1. 13. 25. 62. 80. 100. 109.
Vajones. 44.
Varini. 54.
Varni. 59.
Ubii. 58.
Vejones. 44.
Vendæ. 70. 98.
Vendi. 11. 21. 70. 104.
Venedæ ſeu Venedi. 2. 11. 13. 35. 54. 70. 72. 98. 100.
Veruli. 104.
Veſi. 64. 25. 26.
Veſigothi. 16.
Veſtgothi. 16. 89.
Ugri. 64.
Vidiarii. 71. 75.
Viriæ. 11.
Vindii. 71.
Vinduli. 71.
Vinuli. 11. 71.
Viræſi. 43.
Viridarii. 71. 105.
Viſigothi. 16. 100.
Viſtulani populi. 108.
Urgi. 87. 115.
Uſipetes. 58.

Zalavoni. 17. 20.
Zamogethæ. 29.
Zumi. 52.

INDEX
Rerum & Verborum.

ABela Inſula eſt Samia Pruſſiæ. 73. non procul à Mentonomon. 73.
Abila Gothus. 90.
Achiulphus Rex Svevorum. 62.
Acorantæ. 117.
Adriæ ad ſinum Expeditio Svevorum. 60.
Adulphus Comes Gothicus. 35.
Ægyptii 29. 81.
Æoles. 23.
Æſtii 11. 37. 75. 108. eorum nomen varians. 75.
Unde derivandum. 75. Eorum ſitus 76 potentia 76.
ad illos literæ Theodorici Regis Gothorum. 76.
Succini collectores. 75.
Sunt Tacito Germani. 75.
Venedi. 75.
Viſtulæ accolæ. 75.
à Gothis ſubacti. 75.
Gothi. 75. 99.
An ab Iſthævonibus deſcendant? 75.
Æſtingi gens Gothica. 99.
Æſtſaxones. 76.
Æſterlingi. 76.
Æſtuarium *Mentonomon.* 74. 75.
Æthiopia. p. 8. 79.
Afrila Gothus 90. 91.
Agathyrſi. 80. 82.
Agazirri. 108.
Agiulphus Svev. Rex. 63.
Agrippa Geograph. 9.
Actanea Inſula. 73. 86.
Aiſti populi. 75.
Alani. 96. 109. 13. 26. 30. 34. 98.
Alaniæ ſitus. 95.
Alaricus Goth. Rex. 90.
Alathicus Rex Goth. in Thracia. 93.
Albani. 23.
Aldegaſtus Rex Svevor. 62.
Alemanni. 53.
Alexander M. habuit in bello ſecum Geographos. 3.
Alites pop. 26. 64.
Alizones Scythæ. 86.
Alveones. 39.
Alſatiam occupant Svevi. 60. Alauni 109.
Aly Rex Scythar. 114.
Amalaricus Rex Gothorum. 90.
Amalchium Mare. 83.
Amazones pop. 80. Dicuntur *Oeorpatæ.* 113. Unde dictæ Amazones. 113. earum *expeditiones.* 114.
Anatrophracti. 98. 109.
Anaximander Geographus Primus. 4.
Andegavi. 5.
Androphagi. Scythæ. 86.
Angiers Civitas malè à Ptolomæo poſita. 5.
Angli. 52. 54.
Antebodus Rom. Dux à Svevis vincitur. 62.
Antes populi. 77.
Antropophagi. 80.
Aphrila Com. Gothicus. 35.
Apoſcythiſmus quid? 83.
Aquitaniæ ſitus malè à Julio Cæſare poſitus. 11. eam occupant, Gothi. 90.
Araxai 82.
Ardaricus Rex Svev. 62.
Argipoci Scyth. 86.
Arigis Rex Gothor. 35.
Arii pop. 54.
Arimaspi Scythæ. 10. 86.
Ariomirus Rex Goth. in Hiſpania. 90.
Arioviſtus Rex Svevor. penetrat in Galliam. 58. p. 61.
Ejus reſponſum ad Julium Cæſar. 58.
Arminius Dux Svevor. 58. profligat Q. Varum. 58.
Aromarus Rex Svevor. 62.
Arſinia quid? 86.
Arſietæ pop. 98. 109.
Aſiæ viciniores populi, antiquiores. 30.
Aſinii carpunt Julium Cæſarem. 5.
Athaulphus Gothor. Rex. 90.
Athiulphus Dux Svevor. inſurgit contra Gothos. 59. Capite plectitur. 59.
Attila expellit Svevos ex Gallicia. 59.
Ejicit Gothos ex Dacia. 88.
Avares. 25.
Avarini. 98. 109.
Aucbatæ Scythæ. 86.

Autheris

AA. i. e. *Auctores veteres* qui ex occaſione tractârunt de Gothis. 1. qui ex profeſſo. 1.
Auctores Recentiores qui de Gothis ſcripſerunt. 1. Eorum defectus. 6. 7.
Auctores de his *Boemiæ*. 2. *Hiſpaniæ*. 2. *Hungariæ*. 2. *Poloniæ*. 2. *Pomeraniæ*. 2. *Pruſſiæ*. 2. *Sveciæ & Daniæ*. 2. *Diverſarum gentium*. 2.
Authores detorquent nominum inflexiones. 9. eorum licentia in mutandis nominibus populorum locorumque. p. 11.
eorum ignorantia peregrinorum nominum. 11.
Auctoris proteſtatio. 6.
Auctoris ſenſus, de *Abala* Inſula. 73.
De *Æſtiis*. 75.
De *Balthia* Inſula. 71.
De *Balthico mari*. 72.
De *Carbonibus*. 44.
De *Chadinis*. 45.
De *Cimbris*. 69.
De *Centum pagis Svevorum*. 56.
De *Daucionibus*. 43.
De *Finnis*. 44.
De Firæſis. 43.
De *Germaniæ* nomine. 32.
De propriis *Germaniæ terminis*. 28.
De *Origine Gothorum*. 24.
Nativa ſede Gothorum. 97.
De *Gothis Svedicis*. 43. 19.
De *nomine Gothorum*. 17.
De *nomine Guddæ* 20.
De *Guthis*. 43.
Auctoris ſenſus, de *Hillevonibus*. 42.
De *Hercinia* Silva. 86.
De *Hirris*. 78.
De *Huiſtia* fl. 95.
De *Jazygibus*, de *Juthis*. 49.
De *Lupionibus*. 43.
De *Mentonomon* Æſtuario. 76.
De *Mari Scythico*. 83.
Balthico. 72.
Sarmatico. 105.
De *Oſis*. 110.
De *Phavonibus*: 44.
De *Situ Sarmatiæ*: 109:
nomine Sarmatiæ: 105
De *Semnonibus*: 55:
De *notitia Sveonum*. 67.
Nomine Sveonum. 65.
Sedibus Sveonum & Svevorum. 52.
De *Svevo* fluvio. 57.
De *Scyrris*. 77.
De *Scytharum nomine*. 81. *Origine*. 82.
Scythico mari. 83.
De *Silva Hercynia*. 86.
Auctoris ſenſus de *Sitonibus*. 45.
De nomine *Teutoniæ*. 29.
De nomine *Scandiæ*, *Scanziæ*. 34.
De *Sinu Venedico*. 105.
De *Venedis*. 70.
De *montibus Venedicis*. 108.
Populis Sarmaticis. 108. ſeq.
Augis Rex Gothorum. 35.
Auguſtus Imp. R. Geographus. 3.
Auſtranes Inſula. 73.

Balamberg Hunnorum Rex ejicit Gothos ex Dacia. 88.
Balthia Inſula. quæ? 72.
An Codanonia? 72.
Eſt Scanzia Veterum. 72.
An Balthia Baſilea, & unde? 72.
Dicta Abala. 72.
Balthiæ nomen eſt Sarmaticum. 72.
Balthia eſt *Samia* Pruſſorum. 72. unde ſic dicta. 73.
Balthici populi. 73.
Balthicum mare 73. 27. quis primus dixerit. 72.
De eo Ortelii error. 72.
Baſilei. 87.
Baſſaltæ. 26. 64.
Baſtarnæ pop. 11. 13. 26. 86. 88. 109. 67. 64.
Baſternæ, vid. *Baſtarnæ*.
Beſtarnæ Tyrigethis vicini. 87.
Baſtini. 11.
Batarni 11. 109.
Belgæ. 28.
Bellenothi. 28.
Berig. Rex Gothor. 15.
Beroſi ſenſus de Scytharum origine. 82.
Biarmii. 54.
Bieſſi. 98. 109.
Beto Geographus. 3. *Blemiæ*. 11.
Boleslaus Pudicus in dedicatione.
Bodnii. pop 54. *Bohemi*. 18. 94. *Bojari*. 53.
Boji pop. 23. *Borani*. 11. *Bojehemi*. 52.
Boleslaus M. in dedic.
Boleslaus audax in dedic.
Borobiſta Rex Gothorum vincitur à Cimbris 69. 117. Bella gerit cum Romanis. 88.
Boryſtenis filia. 82.
Boryſtenita. 86.
Brenni Cimbri. 69.
Briones Cimbri. 69.
Briothimus Britonum Rex, Romanis ſuppetias fert. 90. vincitur à Gothis. 90.
Britanni Barbari. 27.
Budi quid? 80.
Budiacenſes: 80.
Budini Scythæ. 86.
Bugunti pop. 53.
Bulani ſunt Poloni. 98:
Bultinus Dux Goth. 58. invadit Galliam. 58.
Burcanis Inſula 73. non fert Succinum.
Burii. 52.
Burgiones pop. 98: 103.
Burganis vid. Burcanis.
Burgundiones 13. 26. 53. 64. 108.
Blemiæ pop. 11.

Jul. *Cæſar*. notatus ab Aſiniis & Strabone. 5.
Caracallus dictus Geticus. 117.
Carbones. 40. an accolæ carpati. 40. an Carelii. 45. quid nomen denotet. 45.
Carelii. 40.
Carini. 26.
Carinus Imp. R. exhibet *ludum Sarmaticum*. 115.
Carni

Carni. 110.
Carnuncii. 110.
Carnucii. ibid.
Carpatii montes. 45.
Carpatus mons Krepak. 45.
Carpi & *Carpiani.* 45.
Caſimirus III. in dedicat.
Caſpium mare malè deſcribitur. 8.
Caſtoris & Pollucis cultus apud Naharvallos, & Celtas. 10.
Caſſilii. 54.
Cathalonia eſt quaſi Gothoalania. 91.
Catrari Scythæ. 86.
Catti. 54.
Cauchi. 26.
Cautones. 54.
Celtæ, qui? 85. 24. 29. 31.
Celto Scythæ. 85. ſunt Gothi. 85.
Celtæ venerantur Caſtorem & Pollucem. 10.
Cenomani. 60.
Cenninenſes Suevi. 60.
Centeni. 56. nomen quid? 56.
Centenorum Comites. 56.
Cent-Grafen. 56.
Cent-Gericht. 56.
Ceſtiboci, Scythæ. 86.
Chadini pop. 45. unde nomen? 45.
Chali pop. confines Cimbris. 69.
Charudes populi. 69. ſunt affines Cimbris. 69.
Cheruſci pop. 12. 54.
Chintillanus Rex Goth. in Hiſpan. 90.
Chotim locus deſcribitur 15. periculoſus Dario. 15. Gothorum ſedes 15.
Chreſtoni. 92.
Chundimundus Rex Goth. in Hiſp. 90.
Chunus, 26. 64.
Chryſoxylon. 83.
Ciceronis ſenſus de Geographia. 5.
Cilices. 23.
Cimbri in Pannonia. 69.
 Sunt Scythæ. 86.
  Sarmatæ. 70.
  Gothi. 70.
 Bella gerunt cum Gothis. 69.
 Cæduntur à Romanis. 69.
 Dicti ſunt, Brenni 69. Sicambri. 69.
 Siambri. 69. Briones. 69. Neomagi. 69.
Cimbri in Rhætia. 69. ad *Rhenum* delati 69. 81.
 Eorum *Dynaſtæ.* 69. confines populi. 69.
 De his Plutarchi & Quintiliani ſenſus. 69.
 An in Jutlandiam venerint? 69.
 Ad Delphos terrentur. 69.
Cimbri ab *Aſcena* deducuntur. 34.
Cimbri ad montem *Sevo.* 41.
Cimbrici Promontorium. 70.
Cimbrorum domitor *Marius.* 69.
Cimmerius Rex Svevorum. 61.
Cimmeriorum Terra adjacens Boſphoro. 82.
Clilipeni vox. 106.
Cleipeda quid? 106.
Chodovæus Rex Franc. expellit Svevos. 58.
Cluverij ſenſus de Gedano. 16. de Origine gentium, 23. de Sinu Venedico, 105. ejus defectus & labor. 6.
 Senſus de terminis Aſiæ & Europæ. 8.
Cobandi Cimbrorum confines pop. 69.
Codanus ſinus quis? 16. Jornandi quis? 16.
Colchi. 23. 76.
Comitis nomen officii apud Gothos. 35.
Concilia { Braccarenſe I. VIII. 90. / Toletana. III. IV. VI. VII. VIII. IX. 90. 91. / Hiſpalenſe I. 90. }
Congelatum Mare 83.
Converſio fidei tollit proproſum nomen apud Gothos, Pruſſos. 21.
Corduli. 12.
Craſſus debellavit Thraces, vexavit Getas. 93.
Curones olim *Caurones* dicti. 77.
Cyprus à Ptolomæo malè deſcriptus. 5.

Daci. 87.
 Eorum confines. 87.
 Olim dicti Davi. 93.
 Unde nomen Daci. 94.
 Eorum contemptus. 94.
 Gothis vectigales facti. 94.
 Miniſteria uxoribus præſtare coguntur. 94.
 Bella gerunt cum Baſtarnis. 94.
 Sunt Scythæ. 95.
 Soboles Gothorum. 95.
 Sunt Gethæ. 10. 95.
 Sunt diſtincti à Gothis. 94.
 Germani. 10.
Unde Dacorum & Gothorum nomina invicem ſunt converſa? 95.
Dacia contermina Gothiæ. 95.
 Ejus ſitus. 93.
Dacia alpeſtris. 94.
 Non fuit Gothorum nativa ſedes. 94.
Dai populi. 94.
Dalicarlii pop. 40. an Hillevones? 41.
Dani Gdanski Sarmatis. 16.
 An Gothis immixti fuerint? 95.
Darius Rex Geographis deditus. 3.
 Ejus periculum in Sarmatia. 15.
Dauciones qui? 40. ſeq. an Gautigothi? 40.
Davi. 93.
Denominationes populorum & terrarum variant. 38.
Derivationes vocum fingere non licet. 32.
Deuringi pop. 54.
Deuxippus quando vixerit? 39.
Diogmetes Geographus. 9.
Dithmarſi pop. 70.
Diverſæ gentes habent ſæpe eoſdem ritus. 110.
Droctulphus, Rex Svev. 63.
Dukas nomen quid? 94.
Dziewczybræ, arces. 114.
Dziki quid? 94.

E cancellati quis ſonus? 18.
Edeccus Rex Scyrorum. 70.
Eliſii popul. 54.
Emericus Dux Sveyorum in Luſitan. 59.
Epiſtrophus. 114.
Ericus Rex Svev. in Hiſp. 62.
Ermia Pruſſiæ Princeps. 45.

Errores.
- J. Cæſaris. 5. 11.
- Dionyſiii Halicarnaſſi 5. 9.
- Eraſtothenis. 5.
- Jornandis de mari Balthico 16.
- De Vago fluv. 16.
- Melæ, 5. 8.
- Patroclis. 8.
- Plinii. 5. 8.
- Polybii. 9.
- Ptolomæi. 4. 5.
- Strabonis. 5. 8.
- Volaterani. 10.

Eudoſes pop. 54.
Euricus Rex Gothor. 90.
Europæ & Aſiæ termini veteribus ignoti. 8.
Europa Celto Galatica. 85.
Europæi Japeti poſteri. 22.
Euſtatii ſenſus de nomine Amazonis. 113.

Fanſa Gothus. 90.
Faſtidas Gothorum Dux. 39.
Favones, quid? 40.
Fiering Provincia Sveciæ? 40.
Filigoud, Rex Goth. 35.
Filimer, Goth. Dux. 39. 35.
Finlandi. 73.
Finmarchia. 40.
Finnorum nomen varium. 11. 40.
Firæſi qui? 40. 43. Sunt *Viræſi*. 43.
Foeminarum imperia paſſi Sarmatæ 45.
Fragiladus Rex Svev. 63.
Franci 58. 82.
Fridigernus Rex Goth. 93.
Funduſi confines Cimbris.
Fuſcus Rom. Dux vincitur à Gothis 88.

Gabinius Rex Svevor. 63.
Gainus Imp. Orient. Gothus. 111.
Gadinnei pop. 45.
Galatæ 23. 31.
Galli hyperborei. 10. Scythæ. 10. Galatæ 31.
Galliæ extrema quæ. 69.
Ad Galliam Germaniæ ſitus. 10.
Gallitia impetitur à Svevis. 59.
Galindæ 98.
Gallogræci 23.
Gaute olim Odinus Svecorum. 16.
Gauthigothi. 40.
Gaw quid German. 56. quid Gothis? 56.
Gautunnorum nomen unde? 16. ſunt Gothi. 16.
Gedanum aliis Gythonium, 16.
à Gothis & Danis conditum. 17.
Gelon. 82.
Geographiæ neceſſitas, 3. Utilitas 3. difficultas. 3. 5. 7.
Eſt Lumen Hiſtoriæ 3.
Scientiarum adjumentum. 9.
Generoſarum mentium magnes, 9.
Ei dediti Græci. 4.
Reges. 3.
De *Geographia Græcorum* ſenſus Plinii 4. Ciceronis 5.
Geographiam adhibent bellorum prodroma. 4.
Ejus pretium apud Romanos. 4.
Geographia Caſtrenſis. 42.

Geographorum Veterum *lapſus* 4.
Defectus & lapſus cauſæ. 7. ſeq.
Gepar vox quid? 117.
Gepidæ 13. 25. 64. 65.
Unde derivatio nominis. 117.
Germaniæ nomen novum. 28. eſt Gothicum. 32.
De eo AA. varii ſenſus. 28.
Ejus origo 31. ſeq. quid denotet? 32.
An Gallica vox? 31. an Latina? 31. an Teutonica? 31.
Germania diverſa à Teutonia. 30.
Nunquam venit antiquis nomine Teutoniæ 30.
Germania Celtica. 30. 31.
Germania Magna, eſt AA. Vet. 27.
Veteribus non ſatis cognita. 10. 27.
Ad Dacos & Thraces protenſa. 10.
Ejus termini. 27.
Situs ad Pannonias & Gallias. 10.
Germania Secretior. 54.
Germani cum *Gallis* à Volaterano & aliis confunduntur. 10.
Sunt *Hyperborei* 10. Scytæ. 10.
Barbari audiunt. 37.
Se dixerunt *Aborigines*, 10. è *terra ortos*. 22.
Eorum *Sagacitas*. 33.
Germanici Maris termini. 27.
Germanicus Cæſ. non eſt progreſſus ad Gleſſariam. 174.
Getarum nomen varium, 15. unde derivandum, 15. ſeq. 117. an à Gethar? 15. an à γύαῖος 15.
Getæ dicti ſunt vicinæ gentes. 15.
Sunt *Servi* 21. unde? 21.
Getæ ſunt *Gothi*. 116. ſeq.
Getarum nomen vetuſtius Gothorum p. 116.
Getæ Thraces. 116.
Getuli populi 15. repreſſi à Tiberio 15.
Nomen Getuli eſt nomen diminutivum à Geta. 15.
Gew Germanis quid? 56. quid Gothis? 56.
Girminiani. 93.
Giwolphus Rex Svevorum 63.
Gleſſaria Inſula quæ? 73. dicta eſt Auſtranea, & Actanea. 73. an ſit Strant Inſ. ibid. an Burcanis? 73. eſt Samia. 74. non eſt eò progreſſus Germanicus. 74.
Godan, quid antiquis 16.
Gomari. 23.
Gothia venit AA. Vet. nomine *Scythiæ*. 9.
Multarum fons gentium. 13.
Sarmatica antiquior Svedica. 28.
Ejus magnitudo ex multitudine gentium demonſtratur. 25. ſeq.
Proxima Daciæ. 30. 95.
In ejus deſcriptione perplexitates. 8. earumque perplexitatum cauſæ. 8. ſeq.
Gothici Orbis opus. 18.
Gothici nominis Origo Sarmatica 17. non Teutonica. 9.
à nomine Guota derivatur. 17.
Reliquiæ in Sarmatia. 19. 20.
Unde derivandum. 14. quis primò ejus meminerit? 26.

Gothi

Gothi Svecici nomen unde ? 14.
Gothicæ gentis origo. 21. ſeq. de ea variæ AA. ſententiæ 22.
Gothici populi qui ? 26. multi. 100.
Gothi aborigines 24. antiquiſſimi 24.
Eorum annales vetuſtiſſimi. 30.
Gothi AA. Veteribus & Recentioribus ſunt *Germani.* 26. 30.
Gothi AA. Vet. ſunt *Scythæ.* 86.
Supremi in Luſitania. 59
Eorum ditiones extenſæ. 100.
Gothi in *Mauringia* & *Longobardia.* 48.
acceperunt Reges ab Imperat. Roman. 48.
è Pruſſia & Sarmatia colonias in Sveco-gothiam deduxerunt. 48.
Svedici poſteriores Gothis Sarmatis. 48.
Gothi incolæ Pruſſiæ. 17. collectores ſuccini. 17. 26. eorum idioma quale. 17.
Eorum lingva Slavonica. 24.
non mutata. 24.
in germania. 30.
Carmina. 35. 39.
Habuerunt plurimos Duces. 39.
Eorum Sedes *Septentrio*, non notus Veteribus p. 8. fuit cauſa multarum perplexitatum. 16.
Eorum loca neſciverunt Romani, 10.
In iis nunquam bellârunt Romani. 10.
Illorum locorum notitia ex oribus militum. 10.
Gothorum migratio è *Scanzia* incerta. 36.
Ejus migrationis tempus examinatur. 38. 39.
An eorum ſedes ad Gudam fl ? 49.
Gothi vicini *Thracis & Dacis, & Ponto.* 95.
Quo ſenſu dicuntur *à Ponto veniſſe.* 96.
Vaſtant Pontum. 95.
Gothi qua via in *Pannoniam* venerint 97.
Occupant *Illyricum* & *Noricum.* 97.
Macedoniam. 96.
Heracleam Lariſſam Theſſalonicas p. 90.
Aquitaneam. 90.
Vincunt *Britones.* 90.
Gothi confoederati Romanis. 97.
Tutores Romani Imperii.
Protectores & Rectores Imp. Roman.
Diviſi in *Oſt* & *Veſtgothos.* 57.
Dicti ſunt *Sarmatæ* & *Melanchlæni.* 100.
Sunt *Celto-Scythæ.* 85.
Eorum ſedes in *Scythia.* 79.
Gothi in *Dacia.* 87. 95. jam ante Alexandri M. tempora. 87.
Cum *Alexandro M.* bella gerunt. 87.
Cum *Domitiano.* 87.
Delent Romanorum exercitum. 87.
Daciam occupant, & tenent ad Trajani tempora. 88.
In *Pannonia.* 88. expelluntur 88. fundunt ibi Romanos. 88.
In *Moeſia* Claudii tempore. 88. delentur ibi à Romanis. 88. manent uſque ad Attilæ tempora. 88.
In *Italia.* 90.
In *Gallia.* 90. quando invaſerunt Galliam 58. repelluntur. 58. Subjiciunt ſe Theodovaldo Franc. Regi. 59.
In *Hiſpania.* 90. eorum ibi Concilia. 91.
In *Thracia* 89. quando eò venerunt. 89. accipiunt ibi agros à Romanis. p. 89. ibi aſſumunt nomen Oſt- & Veſtgothorum. 89.
In *Phrygia.* 91. dicuntur *Gotunni.* 91.
Gothi juxta *Jonicum Mare.* 80.
Gothi tutores Rom. Imp. 221.
Eorum affinitates. 121.
Gothorum nativa ſeu originalis terra non fuit *Thracia* 92. non *Dacia* 93. non *terra ad Pontum & Tanaim.* 95. non *Pannonia* & *Moeſia* 96. fuit *Sarmatia* 97. ſeq.
Gothi recuperant Hiſpanias. 125.
Gothicæ gentis gloria. 120.
A *Gothis Hiſpaniæ Reges.* 121. *Romanus Imperator.* 121. *Switzeri.* 121. *Scoti.* 121. *Picti.* 121.
Gothi ſunt *Gythones.* 98.
Gotinni unde nomen ? 111. qui ? 110.
Gotlandia unde dicta ? 19.
Gotvaldus Rex Svevor. 62.
Græci denominant gentes à variis rerum argumentis, quamvis ſuas proprias habuerint denominationes p. 80.
Græci-gethæ. 15.
H. *Grotii* argumenta de Sveogothis proponuntur & refelluntur. 46.
Ejus ſenſus de nomine *Scanziæ.*
Gudas fluv. an dederit nomen Gothis ? 49.
Guddæ pop. 20.
Guddas vox uſitata in Pruſſia. 20.
Contemptibilis. 20.
Deſcendit à Guota, denotat prudentem. 20.
Unde contemptus. 20.
Guddas idem quod *Ethnicus.* 20.
Guddrus quid ? 20.
Guota vox Pruſſica multa denotat. 17.
Quomodo pronuncianda ? 18.
Ex *nobili Guota eſſe* quid ſignificet ? 18.
Guſſinus Gothus. 90.
Gutæ. 43.
Gyllandi. 40.
Gythonum nomen unde. 16. ſunt Gothi. 16.
Gyweleiſis. 118.

Hæſti, pop. 75.
Hailli. 39.
Halani. 86. Scythæ. 86.
Hali. 64.
Hallandi. 39.
Hallin. 39.
Hamaxobii. 98. 109.
Heel. 41.
Helveones. 54.
Heneti 114.
Henricus Valeſius Rex Polon. In dedicat.
Heptocomatæ Scythæ. 86.
Heracleam occupant Gothi. 90.
Hercules Geryonis vaccas agit. 82.
Comprimit virginem ancipitis naturæ. 82.
Hercynia Silva 85. ejus magnitudo 85.
Unde vox hercynia ? 86. an ab arſynia ? 86.

86. an ab Erſinos. 86.
Hermannidis ſenſus de Hirris. 79.
Heruli 13. 21. 48. 72. 64. 108.
Sunt Scyris, Alanis, Turcelingis admixti 78.
Heſichidæ. pop. 55.
Hildemundus Rex Svevor. 63.
Hilleones qui? 39. an incolæ Halandiæ? 39. 40. ſeq. an Hallin. 39. an Alveones? 39. an Haili. 39. 41. an Inſulæ Bornholm incolæ? 39. an Dalecarlii. 40.
Sunt ad montem Sevonem. 46.
Magna Gens. 41.
Sunt Livones. 42.
Hilvonis nomen quid? 40.
Hipparchus carpit Eratoſtenem. 5.
Hippopodes. 115.
Hirri nomen unde. 78. De his ſenſus Hermannidis. 79.
Hiſpani hyperborei Scythæ. 10.
Hiſpania dicitur *Gothia.* 91.
Hiſtoricorum perplexitates & eorum cauſæ. 8. 9.
Hunemundus Svev. Rex agit contra Theodomirum Gothorum Regem. 60. eſt præda Dalmatiæ. 60. capitur. 61.
Hunni ejiciunt *Svevos* ex *Hiſpania.* 59.
Gothos ex *Dacia.* 88.
Hyperborei Scythæ qui? 10.

Japheth Europæorum ſator & Gothorum 22. 24. ejus genealogia. 22.
Jazyges Sarmatæ. 111. dicti ſunt *Vagi* 111. unde nomen. 111.
Eorum terræ ſitus. 112.
Fortitudo 112.
Cædes 112.
Delentur. 113.
Jazygum Reges. 113.
Iberi. 23.
Jeppedes. 119.
Igilliones. 98. 109.
Illyricus ceſſit Gothis. 61.
Illyrii hyperborei. 10.
Ingævones ad montem Sevo. 41.
Inſulæ Scytharum. 83.
Sarmatiæ adverſæ. 115.
Intaphæ quid. 118. 120.
Iones. 23.
Jornandes aliis Gothus, aliis Alanus, 35. ejus ſententia de Scanzia refellitur. 35. 36.
Joannis III. Regis Singularia. In dedicat.
Iſidori ſenſus de Gothis. 22.
Iſtævones. 26. 75.
Juba Rex Geographus. 3.
Jutrodorus Rex Svevor. 69.

Kadlubkonis lapſus. 38. 113.
Kaurones. 77.
Komatus Princeps Jazygum. 112.
Kotini. 111.
Kryweanum Imperium in Pruſſia. 76.
Kuchilla Comes Gothicus. 91.
Kunimundus Rex Svevor. 63.

Ladoga lacus. 71.
Lagnus, ſinus Rigenſis. 106.
Laiwas navigium. 43.
Laiwonai, qui? 42.
Lariſſam occupant Gothi. 90.
Lapiri 115.
Lappones, ſeu Lappes. 43.
Latrin Inſula quæ? 105. 106.
Latrocinia Veterum. 44.
Lawnicus. 57.
Laxii pop. 86.
Lazii ſenſus de Gothorum origine 23. de Scandia. 34.
Lelokai. 37.
Lemovii. 26. 54. 98.
Lepchi. 20.
Leſcus. 1. & 111. in dedicat.
Levones qui? 42. unde nomen? 43.
Lietvania olim Ruſſia dicta. 19.
Ibi decreta lingva Ruthenica ſcribuntur. 19.
Lingvæ diverſitas arguit diverſos populos. 116.
Lingva Pruſſica Sarmaticis lingvis viciniſſima. 17.
Lingva Getarum. 117. ſeq.
Lingva Gothica quæ? 118.
Lipoxa. 82.
Literas commutant Græci & Romani. 43.
Livones. 42.
Longobardi. 2. 25. 48. 52. 111.
Lotophagi 80.
Loppi. 40.
Lubiones qui? 40.
Luculli porticus. 4.
Ludus Sarmaticus. 115.
Ludovicus Rex Polon. in dedic.
Luji, pop. 52.
Luppiones. 40.
Luſitaniam invadunt Svevi. 59.
Lygii pop. 26.

Macedones. 23.
Magni Ducatus tres in Sarmatia. in dedic.
Joann. Magni ſenſus de Migratione Gothorum refellitur. 38. ſeq.
Ejus figmenta. 39.
Manimi, pop. 54.
Marcomanni. 52. 54. 94. 109.
Marcus Imperat. concedit Gothis agros. 39.
Mare album. 71.
Mare Svevicum eſt Venedicum 57. ſeq.
Marius Domitor Cimbrorum. 69.
Maroboduus Rex Svevorum 88. pellitur à *Gotwalda.* 62.
Marovinus Svevorum Rex 61. quid vox iſta ſignificet? 61.
Marſi. 28.
Marſingi. 52. 54.
Maſſagethæ Scythæ. 86.
Maſovii. 38.
Mat vox quid ſignificet. 103.
Mauringi 48.
Maza quid? 113.
Mazdra Rex Svevorum. 62.
Melanchlæni Scythæ. 86.
Pom. *Melæ* errores. 5.

Ejus

Ejus ſenſus de Geographia Roman. 5.
Menſurarum apud Græcos & Roman. *diverſitas.* 9.
Mentonomon æſtuarium quid. 74. an lacus recens, 74. an Curonicus 74. an Medenaw. 74. Unde nomen? 74. quot ſit ſtadiorum? 75.
Georg. *Mercatoris* opus Geographicum & Intentum. 6.
Meſtor Jazygis, fortis & fidelis. 113.
Metanaſtæ. 106.
Miecislaus Rex. 1. Cathol. in dedicat.
Miecislaus Rex Senex. In dedicat.
Migratio Gothorum è *Scandia* incerta. 36.
Modus ejus incertus. 36. tempus incertum. 38. ſeq. de ea ſenſus aliorum. 38.
Milliare quot ſtadiis fuerit apud Romanos & Græcos? 9.
Moeſii 96.
Montes Norvegici. 41.
Venedici. 42. 106.
Sarmatici. 106.
Tatri Tarczul. 106.
Pruſſici. 106. ſeq.
Galgarben. 107. *Aureus.* 107. *Olecenſis* 107.
Nerienſes. 107.
Carpati. 106.
Moravi. 94.
Moſchi. 23. 26. 64.
Moſci Panie quid? 113.
Mugillones. 52.
Murci. 60.
Mypſæi. 92.
Myro Rex Svevorum fit Arianus. 62.

Nadrovi. 15.
Nahajenſes. 80.
Naharvalli contermini Viſtulæ. 10. venerantur Caſtorem & Pollucem. 10.
Namai vox quid? 12.
Nantes à Ptolomæo malè poſitus. 5.
Nannetes. 5.
Napa. 82.
Nariſci. 54.
Narva Rex Svevor. traduxit Svevos ad Rhenum. 61.
Natangi 38.
Neco Ægyptiorum Rex Geographiæ ſtuduit. 3.
Neriæ Pruſiæ 101. ſunt ſedes Pyratarum. 106.
Nerigon an Norwegia? 40.
Neuri Scythæ. 86.
Nicetæ Hiſtoria de migratione Gothorum. 39.
Nomades an Paſtores? 12. unde nomen. 80.
Sunt Scythæ. 86.
An Numidæ. 80.
Nomina mutat populus. 11.
Norwegici montes. 41.
Nova Zemla an habeat incolas. 116.
Nuithones. 54.

Obii fluv. nominis variatio 11.
Nomen unde? 11. 12.
Obii montes. 12.
Oceanus Sarmaticus. 85. 105.
Oceani ſinus, mare Balthicum. 27.
Odeacer Rex Gothorum. 78.
Odacer Comes Goth. 91.
Odera an fluv. Svevus 57. nomen amittit. 57.
Odinus Aſiaticus. 47.
Odius. 114.
Odryſæ populi. 92.
Oſilo Comes Gothic. 35.
Olbius an Pater Galatæ? 114.
Ombrones. 98. 109.
Onega lacus 7.
In *Onis* denominationes apud Gothos frequentes. 41.
Oones. 115
Oroles Regulus Dacorum. 94.
Ortelii defectus 6. ejus laus. 6. aliorum ſententias legit. 7. audit bonus Grammaticus non Geographus. 7.
Oſi 110. 52. eorum ſitus. 110. unde nomen. 110.
Oſtgothi qui? 16. 26. 64. 89.
Ovidii ſenſus de Scythis. 80.
Ovim quid? 78.

Paeigæ Pruſſorum quid? 56.
Pagus quid. 56. 41.
Pagus Vadomarii 56.
Pannoniæ ſitus antiquæ. 96.
Pannonia non fuit *Primæva Gothorum ſedes.* 96. alia *prima* & *ſecunda.* 97.
Panotii pop. 115.
Paralatæ Scythæ. 86.
Parthenius fluv. 114.
Parthi. 25.
Paſtarii ſenſus de Gythonum nomine 16. de Scandiæ nomine. 34.
Patriæ laudis amans Calamus AA. 9.
Patronorum defectus, cauſa defectus Geographorum. 7.
Paulus Diaconus deducit Longobardos ex Scanzia. 36.
Pelſodis lacus. 61.
Penteſilea Dux Amazon. 114.
Philippus M. ducit *Medonem* Goth. Reg. filiam. 114.
Peucini 11. 26. 54. 98. 109.
Phinni. 98 109.
Phrungundiones. 98. 109.
Piengitæ. 98. 109.
Phoenices geographi 3.
Phavones qui? 44.
T. *Pollio adulatur* Claudio Imp. 9.
Polacus, Rex Jazyg. 113.
Poloni in Pruſica Lingva Lechi vel Leki. 20.
Polexiani populi qui? 38.
Pomerelli. 54.
Pomeſani. 41.
Populorum licentia in mutandis nominibus. 111.
Proſopolatria Veter. 8.
Precopenſes, unde dicti 80.
Perecop. quid? 80.
Procuſtus Sarmata. 26. 64.
Pruſſia in quatuor Partes diviſa. 73.
An Ovim dicta? 78.
Dicta Poruſſia, & unde? 19.
Decreſcens. 37.
Pruſſi olim *Pruteni* dicti. 20. unde nomen? 33. Æſtii. 37.
Maſoviis bellum intulerunt, quod alludentes ad nomen Prutenorum, Pruſſos Brutos &

& Brutenos appellâſſent. 20.
Gothi ſunt. 99.
Tenaces ſuperſtitionis Ethnicæ. 20.
Saraceni dicti 100. *Getæ* audiunt. 100.
Pruſſorum nomen olim *abjectum.* 21.
Statutum de Excommunicatis. 21.
Kriveanum Imperium. 76. 37.
Potentia Seculo X. & XI. XII. 37.
Prutus. 82.
Ptolomæi errores, 4. 5. de *Odera.* 57.
Pyramius Rex Svevorum, ad Albim. 61.
Pyrrbus Rex ingreditur Italiam. 60.
Pytbeas primus Gothorum meminit. 26.

Quadi. 13. 38. 52. 54. 64. 94. 109.
Quietarus Dux Gothor. 58. invadit Galliam. 58.

Rauſimodus Rex Jazyg. 113.
Recaſunthus Rex Svev. in Hiſpan. 90.
Recila Dux Svev. in Luſitania.
Reges Polonorum Tertii numerantur. in dedicat.
Retiarius Dux Svevor. in Luſit. inſurgit contra Gothos, 59. debellatur 62.
Remúmundus Rex Svev. 62.
Reudingi populi. 54.
Rhætii 60.
Rhodii. 23.
Ripbaces. 23.
Romani Græcorum Geographorum ſequaces. 4.
Eorum topographia Caſtrenſis. 8.
Eis adulantur Scriptores. 8.
Eorum ambitio. 9.
Monarchia æternùm duratura credita eſt. 9.
Templum Virginis Parituræ. 9.
Gothorum terras nunquam occupârunt. 10.
Mutant literas. 11.
Roxolani. 89. 109.
Ruchillus Comes Gothicus 35.
Rugii. 26. 54. 64. 90. 98.
Ruſſi. 19. 20. 23. 101.
Rus & *Prus*, fratres. 19.
Inter Ruſſos probroſum manet & ſuperſtitio. 21.

Sabalingi. 69.
Sabinus Conſ. Rom. vincitur à Gothis. 87.
Sabori. 109. 98.
Saccæ. 23.
Safragus Rex Gothiæ. 95.
Saloninus Rex Svevor. 62.
Samia Inſula. 38.
Sami, dicti ſunt Balthici. 73.
Sunt Gothi. 99. 55.
Samia cur dicta eſt alba terra? 73.
Samogethæ, vide Zamogethæ.
Samolſis quid? 119.
Sar quid ſignificet? 103.
Saraceni. 23. 91.
Sarmatæ vox unde derivanda? 101.
Sarmatæ Scythæ. 10. 103.
Unde nomen? 33. 101.
Eorum nomen, non ſitus cognitus. 10.
Dicti ſunt Gothi & Gothi Germani. 30.
Alii Europæi alii Aſiatici. 101.
Unde Sauromatæ dict. 101.
Permutant literas. 102.
CumGepidis inPannonia bella geſſerunt. 114.
Ejus equitatus bonus. 102.
Diſtingvuntur. 86.
Eorum bella cum Scythis. 114. cum Celtis. 115. cum Alexandro M. 115. cum Romanis. 115. cum Philipp. M. 115. cum Julio Cæſare. 115.
Sarmatiæ ſitus. 98. 103. amplitudo. 104.
Sarmatica lingva abundat dialectis. 103.
Sarmaticus ſinus 105. populi ad hunc ſinum. 105.
Saxones, bellum inferunt Svevis. 62.
eorum pertinacia. 61. ceduntur. 61.
Scandiani. 33. 39. *Scandinaviani populi.* 39.
Scandia quid? 33. ejus nomen variat. 33. an *Thule*. 34. incompertæ magnitudinis, 34. unde derivandum? 34.
Scandinnu, quid? 34. *Skannu*, quid? 34.
Scanzia quid? 35.
Scenſas quid? 35.
Sceptruchi. 80.
Scoloti 80. 86.
Scordiſci. 92. 23.
Scriptorum inadvertentia & incuria. 11.
Scritofinni qui? 40.
Scyri 77. eorum nomen variat. 77. derivatio nominis. 77. non ſunt Styrii. 77. ſitus illorum. 78. an Enningia? p. 78. an in Pannonia? 78.
Scyri in Gothos abiêre. 78. Socii Romanorum 78. eorum Reges, 78. admixti variis populis. 78.
Scytharum nomen quale? 10. priſcum. 79. eorum *annales* vetuſtisſimi. 30. 82.
Bella cum Dario. 84.
Cum Cyro. 84.
Cum Alexandro M. 84.
Cum Ægyptiis. 84.
An devicti ab Ægyptiis. 84.
Bella cum Codro. 85.
Contra Parthos. 85.
Scytharum populi varii. 85.
Scythæ ſunt *antiquiſſimi.* 80. 81.
Eorum contentio de antiquitate cum Ægyptiis. 81.
Sunt *Sarmatæ.* 80.
Regii. 80. *Georgiani.* 80.
Sunt *Herciniæ ſilvæ accolæ.* 81.
qui *Plinio*? 79.
Eorum origo. 82.
Sunt *Satores variarum gentium.* 82.
Sunt *ebrietati dediti.* 82.
Dicti *hydropotæ.* 81.
haurientes odorem inebriantur. 83.
Eorum *Solitudo*? 83.
Scytham eſſe quid? 83.
Scytham agere quid? 82.
Scythica proverbia. 82.
Scythus quaſi Scyphus. 83.
Scytiſſare quid? 82.
Scytarion quid? 83.
Scythæ ſagittarii. 83.
Scythicum Mare 83. dicitur *Amalchim.* 83.
Scythicæ Inſulæ. 83.
Scythiæ termini. 84. ſitus 79. Veteribus incognitus. 9.
Scythia tripartita. 10.
Semnones Svevorum populi. 54. Occurrunt Romanis

manis. 60. eorum ſedes. 60. non ſunt ſub Franciſ. 60. nomen unde? 54.
Sembi Pruſſi. 55.
Semnia, quid? 55.
Semnæ deæ. 55.
Septuageſimus quartus annus Polonis auſpicatus, In dedic.
Servi dicti ſunt Daci & Getæ. 21.
Seu particula quo ſenſu dicatur. 100.
Sevo mons. 40. 41.
Nomen quid denotet? 42.
Sevinni, 42.
Siambri, Cimbri. 69.
Sibini. 52.
Sicambri, Cimbri. 69.
Sichi. 60.
Sidones. 11.
Sigepedes. 119.
Sigiſmundus III. in dedic.
Sigulones. 69.
Sinenandus Rex Gothorum in Hiſpan. 90.
Sileſii 94.
Silingi. 62. 65.
Sinus Sarmaticus. 105. populi ad illum. 105. *Venedicus.* 105. *Clilipenus.* 105. qui Pruſſicus. 105. *Lagnus* qui Rigenſis. 105.
Sitones. 40. 45. 66. an Norwegi? 45. qui? 45.
Slavi. 21. 100. 108. eorum nomen ex ſe decorum probroſum factum. 21. unde nomen? 21.
Slavonicæ lingvæ variæ dialecti. p. 30.
Sleſvigii 70.
Soladamiſtæ. 38.
Spali. 78.
Stavani. 98. 109.
Stephanus Rex Polon. in Dedic.
Stilico Gothus, rexit Imp. Rom. Orientale. 121.
Svart Rex Gothico populo datus, Herulis. 48.
Svardones. 54.
Sudini. 98.
Sveci. 49.
Olim & ſemper *Svedi* dicti. 50.
Sveco-Gothi unde dicti. 19.
Svecicæ Provinciæ unde dictæ. 19.
Sveco-Gothi non ſunt Gothi noſtri. 47.
Svecorum Reges quando aſſumpſerunt nomen Gothorum & Vandalorum. 47.
Sveci ſuſceperunt *Chriſtianiſmum.* An 813. p. 47.
Svecia per *Proceres* primùm gubernata. 47.
Sveciæ proceres *Diar* dicti. p. 47.
Svecia dicta *Svenrige Swerige.* 49.
Svetans, Svethi, Sveci. 49.
Sveones. 49.
Eorum *nomen* variat. 49. Unde nomen? 50. 65.
An à Sven. Sveoo? 50. an à Sved.
An Dani Norwegi? 51. 65.
Diſtingvuntur à Svevis. 50. 51. & à Svecis. 50. 41.
Unde populorum horum confuſio? 50.
Sveonum *ſedes.* 52.
Sveviæ limites. 51.
Svevia anguſtior Sarmatiâ. 57.
Svevi & Gothi & *Sarmatæ* una gens. 59.
Svevorum ſedes. 52. 54.
De Svevis Henrici *Glareani* ſenſus. 51.
Svevi hodierni à Veteribus differunt. 51.
Svevorum varii populi. 53.
Svevi Sarmatæ. 53. 63.
Germani. 53.
Longobardi. 53.
Angli. 53.
Burgundi. 53.
Marcomanni. 53.
Semnones. 53.
Gothorum nomen & Imperium ſuſcipiunt. 61. 63.
Cenninenſes. 60.
Cennomani. 60.
Svevi Vaſallorum inſtar à Gothis obtinent *Luſitaniam* & *Galliciam.* 59. *Liburniam.* 60. *Adriæ ſinum.* 63.
Svevorum centum pagi. 56. 57.
Svevi Semnones conferuntur cum Polonis. 57.
Svevorum expeditiones. 58. ad *Rhenum.* 58. in *Galliam.* 58. quamdiu illorum ſedes ibi fuerit? 58.
In *Galliciam.* & *Luſitaniam.* 59.
In *Rhætiam.* 6.
In *Alſatiam.* 60.
In *Saxones.* 61.
Svevicum Mare, 57. eſt idem cum Balthico & Venedico. 58.
Svevus fluvius inter Cheruſum & Albim medius. 57. an ſit fluv. Spree? 57. an Odera? 57. an ſit Svene? 57.
Svevorum Reges 61.
Ad *Viſtulam* & *Albim* 61.
In *Hiſpania* & *Luſitania.* 62.
In *Norico* & *Liburnia.* 63.
Sviones. 54. 65.

Taciti errores. 7.
Senſus de Germaniæ terminis. 27.
Taifali Thraciæ populi. 93.
Taifalis Jazyg. Rex. 113.
Tapſus. 83.
Tarentini equites. 83.
Targitæus Jovis filius. 82.
Tartari. 23. 103.
Tauri Scythæ. 86. 23.
Tauriſci. 23.
Tautones. 29.
Templum Virginis parituræ apud Romanos. 9. Pacis. 9.
Terreſtria bona Poloniæ. 55.
Tertii qui dicti ſunt Reges Poloniæ, felices. In dedic.
Terminatio in *Onis.* 40.
Teutonum nomen antiquius voce Germaniæ. 29.
Teutones ſeu *Teutiſci.* 29. unde nomen? 29. proximi Rheno. 31.
Teutiſci. 29.
Themyſciras Amazonum ſedes. 114.
Theodoricus Gothorum Rex debellat Reriarium & Athiulphum Svevorum Reges. 59. 88. 90.
Theodomirus Gothor. Rex. 90. 62. ſubjicit ſibi Vandalos, Silingos. 62.
Theodowaldus Rex Franc. Svevos ſibi ſubjicit. 59.
Theſſalonicam occupant Gothi. 90.
Theut. 29.
Theutatis Gallorum quid? 29.

Theutones ſunt Tautones. 29.
Theuto Princeps Gallorum. German. ubi progenitus? 29.
Thooth. 29. *Thoyt.* 29.
θεός unde? 29.
Thoyt Ægyptior. September. 29. Mercurius. 29.
Thaurini. 86.
Thogarmat Pater Ruſſorum. 101.
Thorismundus Gothor. Rex. 90.
Thraciæ ſitus. 92.
Thracia in quinquaginta ſtrategeas diviſa. 92.
Thracum varii populi. 93.
Ludus ſuffocationis. 44.
Thraces Getæ. 93. *Græci.*
Diſtingvuntur à Gothis. 93.
Bibaces. 83.
Thraciam populantur Gothi. 93.
Per hanc invadunt Romanorum terras. 93.
In eâ obtinent Gothi agros. 93.
Thule an Scandinavia? 34.
Thyſſagethæ. 86. 102.
Toparchæ ſunt Zemiani 55.
Toringi. 52.
Topographia Romanorum incerta. 8.
Tranſilvani. 93.
Traſpices. 86.
Trauſi Thraces. 92. eorum mos. 92.
Trenchteri expulſi à Svevis. 58.
Troglodita. 80.
Turcæ. 23. 102.
Turcelingi. 78.
Typographorum incuria. 8.
Tyritæ Scythæ. 86. ſeu Tyrigetæ. 87. 15.

Vagus fluv. 71.
Vajones. 44.
Valachi. 93.
Valamirus Rex Goth. 60.
Vallia Goth. Rex. 90.
Vandalorum Domini qui? 98.
Vannianum Regnum unde? 38. fuit Quadorum ibid.
B. *Varenius* laudatur. 6.
Varini. 54.
Varnorum gens. 59.
Q. *Varus* profligatur à Svevis. 58.
Ubii vectigales Svevis facti 58. adoriuntur Svevos. 58.
Venda Polonorum Princeps. 45.
Vendi. 11. 21. 70. 104. dicuntur Vendæ. 70.
Sunt Venedi. 11.
Vendorum nomen Teutonibus probroſum. 21.
Vendorum Verulorumque una lingva. 104.
Venedarum ſeu *Venedorum* nomen variat. 70.
An derivandum à Vendis. 70.
An à Pannitis. 70.
Venedi Sarmatæ. 70.
Sunt *Gothi.* 99.
Dicti ſunt *Heruli.* 71.
Confines *Antibus* & *Slavis.* 71.
Ad *Viſtulam.* 71.
Eorum gentes *Scyrri, Hirri.* 71.
Vidiarii. 71. *Vindæ.* 71.
Venedicum Mare eſt Balthicum. 71. 83.
Dicitur ſinus Codanus. 71. item Oceanus. 71.
De eo ſenſus Jornandis. 71.
Antiquorum error. 71.
Venedarius Comes Gothicus. 35.
Verba non licet ſemper contrahere. 50.
Verelii ſenſus de Gothis. 22. 24.
Veruli popul. 104.
Veſi. 16. *Veſtgothi.* 16.
Vexoris an Seſoſtris Ægytius. 24.
Ugri. 64.
Vidiarii. 71. 75.
Vinæ. 11.
Vindii. 71. *Vinduli.* 71.
Vinullis, Rex Scyrorum. 78.
Vinuli. 11. 71.
Vinulphus Rex Scyr. 78.
Viræſi. pop. 43.
Virgo ancipitis naturæ. 82.
Viridarii. 71. 105.
Viridomarus. 63.
Viſigothi. 16.
Viſtulæ nomen variat 11. 107.
Eſt terminus Germaniæ. 27.
An Eridanus? 107. an Vandalus. 107.
Visla ejus nativum nomen. 107.
Unde nomen? 107. 108.
Visla quid ſignificet? 108.
Viſtulani populi. 108.
Vitiges Goth. Rex. 88.
Ungvinus I. Rex Sveciæ. 47.
Vox una diverſis lingvis non unum denotat. 18.
Uppe nomen Samogethicum. 12.
Urgi. 81.
Uſipetes expulſi à Svevis. 58.
Vulphis Rex Scyrorum. 78.

Zalavoni. 17. 20.
Zamogethæ Lelokai dicti. 37.
Zamolxis. 117. 119.
Zeme quid? 55.
Zemiani Toparchæ. 55.
Zeng. Auſtriæ oppidum. 60.
Zemovitus. Pr. Pol. in dedicat.
Ziemzie. 55.
Zoilorum lingvæ dicacitas. 7.
Zumi pop. 52.

ERRATA GRAVIORA
LIB. I. ORBIS GOTHICI
Sic corrigi poſſunt.

Si ſecundùm numeros majores, paginas: Lineas ſecundum minores numeres.

IN *Præfatione*, I. 12. Coronæ, II. 8. meritiſſimò 12. atque hæc 14. favente imprimis 16. pro *quin* lege: quoque 12. pro applaudant, lege: applaudere videntur. 24. loqvuntur III. 6. CASIMIRI. IV. 9. 10. deditis, V. 16. Orienti; 25. potior; VI. 12. Si, quem 19. devinctus, Tibi &c.

In ipſo Opere Orbis Gothici Pag. II. lin. 10. *Oſſoſtevicius*--Zamogetiæ. V. 20. *Hornæum* VI. 43. diligenterque VIII. 23. ſive Hircano X. 17. ignoraverit XI. 14. Juſtula 41. notas XV. 15. Chotin 37. *populi ad Tyram* dicti ſunt *Tyri-getæ*; XVI. 22. eſſe Sinum, 44. fortuitò XVII. 5. de re Henneberg. 32. *Guota* XIX. 29. Miechovins XX. 10. Nadravi, Sudovii XXI. 18. *Iidem* cum Vendis inter &c. XXV. 38. Trebell. XXVI. 12. Mentonomon XXIX. 26. Teutis XXX. *Celto--Germania* XXXI. 7. Celtiam. XXXIV. 2. *Scandinavia*, 8. primario, XXXV. 36. Filiguod, ibid. pro Calii legé: (Alii) 42. ſuſtulit XXXVI. 6. *Rutgerus Hermannides* XXXVIII. 1. pirm czeſu Lelokiu. XXXIX. 13. H. I. XL. 8. *Lapper* 9. *Scrikfinder* XLI. 2. poſt: nomina, adde: Incolarum: XLIII. 3. Laiwas 24. Venedæ XLIV. 10. *Orci-culum* XLVII. 41. poſt Gothos, adde: extra Patriam, XLVIII. 11. *Liebenthalium* LIII. 25. *Buguntos*. LIV. 22. Poloniam Cis-viſtulanam LVII. 21. quæ 22. usque. Situs 43. *Sveonico* LVIII. 9. Menapios 13. Auſpiciis LXIII. 12. 13. Eugippium. 42. fatls LXV. 30. has cædes LXXI. 11. Viſelatenus LXX. 24. pro *Et* lege: verò. LXXVIII. 18. *Odoacre* LXXX. 18. Schauti 42. Scythis Regiis, LXXXVI. 26. fuerint XCII. 28. *Quorum aſperitate* XCIV. 25. diuturno XCVI. 21. *Ælius* XCVIII. 9. *Jazyges*, 41. *Conringius* 44. Użwende XCIX. 6. Uzwende--Vendas C. 28. Melanchlæni CII. 39. Sarmata CIII. 11. *Moc* CV. 35. oſtiis Viſtulæ & Nerviæ CVII. 10. Sarcaw CX. 38. inſolentes CXII. 2. Gandu--Terrere CXIII. 27. potiùs CXVII. 36. γεβελεῖσις CXVIII. 16. Tanaim. 35. adque 39. vocabulum Gebeleiſis CXIX. 15. 16. adhuc apud Dalecarlios 33. Straboni CXX. 5. łdabbu. &c. &c.

Cætera Sphalmata leviora, quæ ut abeſſent, optare magis potui, quam abſens procurare, haud Gravatim corriget ipſe Lector benevolus.